

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

ISABEL ALLENDE

EVA LUNA

ROMAN

Çeviri: SEÇKİN SELVİ

ISABEL ALLENDE

EVA LUNA

Can Yayınları 1004

Eva Luna, Isabel Allende

© 1987, Isabel Allende

© 1991, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Agencia Literaria Carmen Balcells S.A. aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1991

3. basım: Nisan 2012

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak resmi: © iStockphoto.com

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-510-211-5

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

ISABEL ALLENDE
EVA LUNA

ROMAN

Çeviri

Seçkin Selvi

Isabel Allende'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Ruhlar Evi, 1990

Eva Luna Anlatıyor, 1991

Aşıktan ve Gölgeden, 1992

Sonsuz Düzen, 1993

Paula, 1995

Aphrodite, 1999

Kaderin Kızı, 2000

Yüreğimdeki Ülkem, 2004

Sararmış Bir Fotoğraf, 2005

Zorro, 2005

Canım Sevgilim Inés, 2009

Denizin Altındaki Ada, 2010

Günlerin Getirdiği, 2011

ISABEL ALLENDE, 1942 yılında Lima'da doğdu. Ailesi Şili'ye göç etti. Isabel Allende, amcası, Salvador Allende'nin 1973'te öldürülmesinden sonra ailesiyle birlikte Venezuela'ya sığınmak zorunda kaldı. 17 yaşında gazeteciliğe başlayan Allende, bir süre sonra San Francisco'ya yerleşti. 1982'de yayımlanan ilk romanı *Ruhlar Evi*'ni, *Aşkdan ve Gölgeden* (1984), *Eva Luna* (1987), *Sonsuz Düzen* (1991), *Kaderin Kızı* (1999), *Sararmış Bir Fotoğraf* (2000), *Canavarlar Kenti* (2002), *Altın Ejder Krallığı* (2003), *Pigmeler Ormanı* (2004), *Zorro* (2005), *Canım Sevgilim Inés* (2006), *Denizin Altındaki Ada* (2001) ve son romanı *El cuaderno de Maya* izledi. Otobiyografik özellikler taşıyan eserlerini *Paula* (1994), *Aphrodite* (1997), *Yüreğimdeki Ülkem* (2003) ve *Günlerin Getirdiği* (2007) başlıkları altında topladı. *La gorda no es de porcelana* (1984) ve *Eva Luna Anlatıyor* (1989) adlı iki öykü kitabı olan Allende'nin tiyatro oyunları da var. Allende, eserlerinde gerçekçi bir anlatım ve siyasal bir yaklaşım ile büyülu gerçekçiliğin gerçeküstücü geleneğini ustaca kaynaştırdı.

SEÇKİN SELVİ, Üsküdar Amerikan Koleji'ni bitirdi. Öğrenimini Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi'nde sürdürdü. *Tiyatro 70* ve *Edebiyat 81* dergilerini çıkardı. *Günaydın* ve *Sabah* gazetelerinde köşe yazarlığı yaptı. *Milliyet Sanat* dergisinde tiyatro eleştirileri yazıyor. MGS Merkezi ve Yeditepe Üniversitesi'nde eleştiri dersi verdi. Asaf Çiyiltepe Ödülü, Aydın Üstüntaş ve Çevirmenler Derneği Onur Ödülü alan Selvi, 1957'den başlayarak tiyatro, felsefe, edebiyat dallarında 151 yapıt çevirdi.

Bana masal sevgisini aşılayan
anneme

“Sonra Şehrazad’a döndü:
‘Hemşire,’ dedi, ‘Tanrı aşkına,
geceyi geçirmemize yardım edecek
bir masal anlat bize...’”

Binbir Gece Masalları

Adım Eva, annemin bana ad aradığı kitaba göre “yaşam” anlamına geliyor. Kasvetli bir evin arka odasında doğdum; antika eşyalar, Latince kitaplar ve mumyalar arasında büyüdüm ama bunların hiçbirisi beni melankolik yapmadı; çünkü daha dünyaya gelirken belleğimde ormanın soluğu vardı. Sarı gözlü bir yerli olan babam, yüz ırmağın buluştuğu yerden gelmiş; arsız yaban bitkileri gibi kokarmış ve hiç gözünü dikip göğe bakamazmış, ağaçlardan örülü bir kubbenin altında büyüdüğü için ışık, yersiz, yakışksız bir şey gibi gelirmiş ona. Annem Consuelo'nun çocukluğu, maceraperestlerin yüzyıllar boyu som altın kenti aradıkları büyümlü bir yörede geçmiş. Oysa o som altın kent, bir zamanlar fatihlerin kendi ihtiraslarının uçurumunda gördükleri bir hayalmiş yalnızca. Yörenin manzarası, hiç silinmeyecek biçimde anneme damgasını vurmuş, annem de bir yolunu bulup o nişanı bana aktardı.

Misyonerler, daha yürümesini öğrenmeden el koydular Consuelo'ya. Consuelo, günlerden bir gün büyük bir balığın karaya kustuğu Yunus Peygamber gibi, iskelede emekleyen, çamura ve dışkıya bulanmış çıplak bir bebek olarak ortaya çıkıverdi. Misyonerler onu yıkayıp pakladıklarında, kız olduğu kuşkuya yer bırakmayacak

biçimde açığa çıktı. Bu, misyonerleri şaşkınlık ve dehşete düşürmüş olmalı ama bir kez olan olmuştu ve kızı kaldırıp ırmağa atmak artık olmazdı. Onlar da ayıbını örtmek için ona bez bağladılar, gözlerini örten iltihabı geçirsin diye birkaç damla limon sıktılar ve akıllarına gelen ilk kadın adıyla vaftiz ettiler. Sonra, nereden geldiğini merak etmeden, araştırmak zahmetine girmeden onu büyütmeğe koyuldular. Kızı buldukları âna kadar yaşatmış olan Yüce Tanrı'nın, bundan böyle de beden ve ruh sağlığını gözeteyeceğine, daha da olmazsa, öteki masumlarla birlikte onu da Cennet'e götüreceğine inanıyorlardı. Consuelo, misyonerlerin katı hiyerarşisi içinde belirli bir konumu olmadan büyüdü. Hizmetçi deseniz, hizmetçi değildi ama okuldaki yerli çocuklarla da eşit sayılmıyordu. Papazlardan hangisinin babası olduğunu soracak olsa, böylesi bir küstahlığa cüret etti diye tokadı yiyordu. Hollandalı bir denizcinin kendisini kayığa koyup ırmağa salıverdiğini anlatmıştı bana ama herhalde benim sorularımdan kendini korumak için uydurduğu bir öyküydü bu. Bence, kimin nesi olduğunu, misyonerlerin onu buldukları yere nereden, nasıl geldiğini o da bilmiyordu.

Misyonerler merkezi, ırmağın kıyısından fışkırıp ta uzaklarda Tanrı'nın hatalarından biri gibi gökkubbeye tırmanmış anıtsal kaya kütlelerinin eteğine kadar şehvetli kıvrımlarla uzanan bitkilerin ortasında ufak bir vahaydı. Orası, zamanın kırıldığı, uzaklıkların göz aldattığı, insanı şaşırtıp düz gidiyorum sanırken daireler çizdirten bir yerdir. Nemli, ağır hava, çiçek, ot, insan teri ve hayvan soluğu kokusuyla yüklüdür. En ufak bir esintinin hafifletmediği sıcak, insanın üstüne abanır; taşlardan buğu tüter, insanın kanı damarlarında tutuşup kaynar. Akşam çökerken, sokukslarında sonsuz karabasanlar yaratan fosforlu sivrisinekler gökyüzünü doldurur ve kıpırtısız akşam havası, uzaklardan kuş çığlıklarını, maymun geve-

zeliklerini, dağların tepesinden savaş gümbürtüleriyle dökülen şelalelerin uğultusunu taşır. Çamurlu saz har-cından yapılmış gösterişsiz Misyon merkezi ve sazlarla örülü direklerden çan kulesi, bütün kulübeler gibi, kıyı-ları yakıcı ışıktan buharlaşan yanardöner ırmağa çakılmış kazıkların üzerinde dururdu. Yapılar, suskun kanolar, çöpler, köpek ve fare leşleri ile her yanı saran beyaz ba-har tomurcukları arasında yüzüyor gibi görünürdü.

Manzaranın sonsuz yeşilliği içinde bir alev dilini an-dıran uzun kızıl saçları ile Consuelo, ta uzaklardan bile kolayca göze çarpardı. Oyun arkadaşları, şiş karınlı yerli çocukları, "Kutsal Babamız" duasını küfürlerle çeşnilen-diren hayasız bir papağan ve masanın bacağına zincirli maymundu. Consuelo, ormanda bir oynaş bulsun diye zaman zaman maymunu salardı, ama o her seferinde masanın dibine dönüp pirelerini ayıklamaya koyulurdu. Daha o zamanlarda bile Protestanlar her yanı sarmışlar-dı. Önlerine gelene İncil dağıtarak, Vatikan aleyhinde vaazlar vererek ve hak dinine geçenlere koro halinde ila-hiler söyletebilmek için piyanolarını taşıyarak, yağmur, sıcak demeden dolaşırlardı. Bu rekabet, Katolik papazla-rın var güçleriyle kollarını sıvamalarını gerektirdiğinden, güneşten kavrularak, avizeağacı tohumu ve balıkla kar-nını doyurmaya çalışarak, sivrisinek ısırıkları, bit ve pire içinde kuşlar gibi özgür büyüyen Consuelo ile kimsenin ilgilenecek durumu yoktu. Ev işlerine yardım etmek, ayinlere katılmak, okuma, aritmetik ve din derslerine girmek dışında başkaca yükümlülüğü olmayan Consue-lo, çiçekleri koklayarak, hayvanları kovalayarak bütün gününü dışarıda geçirir, kafası hayaller, kokular, renkler ve ırmak akıntısının getirdiği efsanelerle dolardı.

Consuelo, dışarıdan kuru ve katı görünüşlü, içten içe de kahkahalarla fıkırdayan ve altın arayıcısı tavuklarıyla dolaşan, güneşin, yağmurun, rüzgârın yıprattığı Portekiz-

liye rastladığında on ikisindeydi. Tavuklar gezip dolaştıkları yerin altını üstüne getiriyor, parıltılı ne görürlerse mideye indiriyorlardı. Bir süre sonra sahipleri onların kursağını yarıyor, altın zerrelerini topluyordu. Bulduğu altın, onu zengin etmeye yetmese de, düşlerini ayakta tutmaya yetiyordu. Bir sabah, El Portugués, eteğini sıvayıp dizlerine kadar bataklığa dalmış, alev saçlı, beyaz tenli bir kız gördü ve yine sık sık yakalandığı nöbetlerden birine tutulduğunu sandı. Şaşkınlıktan, bir katır kervanını dehleyecek şiddette ıslık çaldı. Islık sesi kızın kulağına çarptı, başını kaldırdı, göz göze geldiler ve ikisi de aynı anda, aynı biçimde gülümsedi. O günden sonra sık sık buluştular: Portekizli gözlerini ondan ayıramıyor, Consuelo da pür merak Portekizce şarkılar öğrenmeye çalışıyordu.

Bir gün El Portugués, "Gel, gidip altın toplayalım," dedi.

Ormana daldılar, çok geçmeden Misyon'un çanını duyamayacak kadar uzaklaştılar, yalnızca Portekizlinin seçebildiği yollardan, birbirine geçmiş bitkilerin derinliklerine gömüldüler. Gün boyu horoz gibi öterek tavukları çağırdılar, sık yeşilliklerin arasında fark edebildikleri tavukları kanadından tutup yakaladılar. Consuelo, tavuğu bacaklarının arasına kısıtıyor, El Portugués de bir neşter darbesiyle kursağını yarıp parmaklarını içine daldırarak altın zerrelerini alıyordu. Tavuk ölmez sağ kalırsa, efendisine hizmeti sürdürmek üzere iğne iplikle karnını dikiyorlar, ölenleri de köyde satmak ya da yemlik diye kullanmak için bir çuvala dolduruyorlardı. Tavuk tüyü uğursuzluk getirir ve kurbağacık hastalığını yayar diye, tüyleri yakıyorlardı. Akşam olurken, Consuelo saç başı darmadağın, her yanı kan içinde ama keyifli bir halde döndü. Kayıktan inip tahta iskelenin merdivenini çıkarken, yüzlerine reddetmenin ürküntüsü çökmüş, kollarını kavuşturmuş kendini bekleyen iki Extremadura'lı

rahibin eski püskü, kokmuş dört sandaleti ile burun buruna geldi.

Rahipler, "Artık şehre gitmenin zamanı geldi," dediler.

Yalvarıp yakarmalar hiç para etmedi. Yeni yaşamı için uygunsuz bulunan can yoldaşları maymun ile papağanı almasına da izin vermediler. Consuelo, kayıktan atlayıp ırmağa dalmamaları için ayak bileklerinden bağlı beş yerli kızla birlikte yola koyuldu. El Portugués, vedalaşırken son kez uzun uzun baktı Consuelo'ya; elini bile sürmedi ama bir anı olarak kordona geçirilmiş, diş biçiminde minik bir altın külçesi verdi. Consuelo, bir aşk armağanı olarak verebileceği birine rastlayana kadar yıllar yılı boynunda gezdirdi onu. El Portugués'in onu son görüşü, sırtında leke içinde pamuklu entarisi, kulaklarına kadar geçmiş hasır şapkası, yalınayak, mahzun mahzun bir elini salladığı andı.

Yolculuk, tüm duyuları altüst edici görünümler arasında kıvrılan ırmağın kolları üzerinde bir kayıkla başladı; gece ayazının beyni dondurduğu dik yaylalarda katır üstünde sürdü, yaban muzları, güdük ananas ağaçlarının kapladığı nemli ovalarda ve kuma, tuza bulanmış yollar da kamyon üstünde devam etti. Ama bunların hiçbiri kızı şaşırtmadı, gözlerini dünyanın en düşsel yerinde açmış biri, şaşıрма yetisini hepten yitirir. Consuelo, o uzun yolculuk boyunca, ruhunda birikmiş tüm gözyaşlarını döktü, daha sonraki acılarına yedek gözyaşı bırakmadı. Yaşların arkası kesilince, dudaklarını sımsıkı kapattı ve o andan itibaren de ille şart olmadıkça hiç ağzını açmadı. Birkaç gün sonra başkente vardıklarında, rahipler, korkudan sinmiş kızları Misioneras de la Caridad¹ Manastırı'na

1. (İsp.) Yardımsever Hemşireler. (Ç.N.)

götürdüler. Bir rahibe, zindancı anahtarıyla demir kapıyı açıp dört yanı kemerli geçitlerle çevrili, büyük, loş bir avluya aldı kızları. Avlunun ortasında, güvercinler, sinekkuşları, ardıçkuşları renkli çinilerden yapılmış havuzdan su içiyorlardı. Gri formalı birkaç kız bir daire halinde oturmuşlardı. Kimi kıvrık uçlu iğnelerle şilte dikeyiyor, kimi sepet örüyordu. Elleri entarisinin kıvrımları altında kaybolmuş rahibe mırıl mırıl duaya başladı: "Dua ederek ve çok çalışarak günahlarınızın kefaretinin ödeyeceksiniz. Ben sağlamları iyileştirmeye gelmedim, acı çekenlere, derdi olanlara bakmaya geldim. Yolunu kaybetmiş bir kuzuyu bulmak, çobana yerinde duran doksan dokuz kuzudan daha çok mutluluk verir. Tanrı kelimasına şükürler olsun. Amin."

Consuelo, bu sıkıcı söylevin anlamını kavramadı, dinlemedi bile; klostrofobi aklını başından almış, dizlerinin dermanı kesilmişti. O güne kadar dört yanı duvarlarla kaplı bir avluyu hiç görmemişti. Başını kaldırıp gökyüzünün avuç içi kadar bir dikdörtgene sıkıştığını görünce soluğu daraldı, boğulacak gibi oldu. Onu yol arkadaşlarından ayırıp başrahibenin odasına götürdükleri zaman da bu farklı tutumun açık renk gözlerinden ve beyaz teninden kaynaklandığını kestiremedi. Manastıra yıllardır onun gibi biri gelmemişti. Gelenler ya melezler ya da misyonerlerin sürükleye sürükleye getirdiği yerli kızlardı.

"Anan baban kim?"

"Bilmiyorum."

"Ne zaman doğdun?"

"Kuyruklu yıldızın geldiği yıl."

Consuelo, daha o yaştayken bile, bilgi eksikliğini şiirsel fantezilerle dengelemeyi bilirdi. Kuyruklu yıldız lafını duyduğu an, bunu doğum tarihi olarak benimsemeye karar vermişti. Çocukluğunda birisi, gökten gelen bu mucizeyi herkesin nasıl korkuyla, titreyerek beklediğini

anlatmıştı. Güya bu gök harikası, tutuşmuş bir ejderha gibi gökyüzünü aleve bulayacak, dünyanın atmosferine girdiği anda kuyruğundaki zehirli gazlar tüm gezegeni kuşatacak, erimiş lava benzeyen sıcaklığı, dünyada canlı bırakmayacaktı. Kimileri, kavrularak ölmek için intihar etti; kimileri bir daha yemek yüzü görmeyecek gibi tıknarak, sarhoşluktan sızarak, önüne gelenle düşüp kal-karak korkularını uyuşturmaya çalıştı. Gökyüzünün yem-yeşil kesildiğini gördüğü, kuyruklu yıldızın etkisiyle me-lezlerin saçlarının düzleşeceğini, Çinlilerin saçlarının ise kıvrır kıvrır olacağını öğrendiği zaman, "Velinimet" deni-len diktatör bile çok etkilendi ve muhaliflerinden bir kısmını serbest bıraktı. Bu adamlar güneşin ne mene bir şey olduğunu unutacak kadar uzun süre zindanda yat-mışlardı ama yine de birkaçı başkaldırı mikrobunu için-de yaşatmayı becermişti ve bunu gelecek kuşaklara ak-tarmaya hazırdı. O dönemde doğan bebeklerin lanetli olacağı ve kuyruklu yıldız, buz ve yıldız tozundan bir küre gibi gözden kaybolduktan çok sonra bile hep lanet-li kalacağı söylentisine rağmen, bütün o korku ve dehşe-tin göbeğinde doğmuş olmak fikri Consuelo'nun aklını çeldi. Başrahibe, yeni rahibe adayının belinden aşağı uza-nan; bakır, göz alıcı olan, renkli saç kümesini iki eliyle zor zoruna kavrayarak, "İlk işimiz bu şeytan kuyruğun-dan kurtulmak olmalı," dedi. O upuzun lülelerin kesil-mesini, bitleri öldürmek ve o cüretkâr parıltıyı donuk-laştırmak için saçının kutsal su ile küllü su karışımıyla yıkanmasını emretti. Başrahibenin sözünü bitirmesiyle birlikte saçın yarısı yere yığıldı, geri kalanı da kil rengine döndü. Bu renk, dinsel bir kurumun amaçlarına ve hava-sına, için için yanan yeleden daha uygundu.

Consuelo, bedeninin ve ruhunun ateşini yitirerek, içine kapanıp herkesten kaçarak, avludaki ölgün güne-şin, geride bıraktığı yurdunda ormanları kavuran güneşin

aynısı olmadığına iyice inanarak tam üç yıl geçirdi orada. Ne dindişî bir kıpırtı, ne de kuyu kazan birilerinin, su yerine, bir dinozorun bağırsaklarından boşalıyormuş gibi fışkıran koyu, kokuşmuş, kara bir sıvı bulmalarıyla başlayan ulusal refahın en ufak bir belirtisi aşıp geçebildi manastırın duvarlarını. Ülke, bir petrol denizinin üstündeydi. Bunun sonucunda, diktatörlüğün halkın üzerine abanan ağırlığı, çok az da olsa hafifledi; çünkü petrol diktatörün ve ailesinin servetine öylesine servet kattı ki, dolup taşandan herkese az buçuk bir pay düştü. Kentlerde kalkınma belirtileri görülüyor, petrol alanlarında kuzeyden gelen yürekli ustabaşılarla kurulan ilişkiler eski geleneklerin temelini sarsıyordu. Bir çağdaşlık esintisi, kadınların eteklerini kısalttı ama Yardımsever Hemşireler Manastırı'nda bütün bunların hiç anlamı yoktu. Gün, sabahın 4'ünde ilk dualarla başlıyor, hiç değişmeyen bir çalışma düzeninde sürüyor ve gecenin dönüşü olmayan bir yolculuğa açılabilceği olasılığı karşısında ruhun arındırılması, ölüme hazırlanması için Nedamet duasıyla akşam 6'da son buluyordu. Uzayıp giden sessizlikler, cilalı kaldırım taşı döşeli kemerli geçitler, günlük ve zambak kokuları, dua fısıltıları, ahşabı kararmış banklar, beyaz badanalı, çıplak duvarlar. Her yanı Tanrı'nın varlığı dolduruyordu. O koskoca kerpiç tuğla karışımı yapıda rahibeler ve iki hizmetkârdan başka, çoğu öksüz ya da terk edilmiş çocuklar olan on altı kız vardı. Bu kızların hizmetçilikten başka bir şey beceremeyeceğine inanıldığından, onlara, ileride böyle bir işe yerleştirilmek üzere, ayaklarına pabuç giymeyi, çatalla yemeyi, biraz da ortalık hizmeti görmeyi öğretiyorlardı. Dış görünüşü, Consuelo'yu ötekilerden farklı kıldığı için, rahibeler bunun rastgele bir özellik olmayıp rahim ilahî iradenin bir işareti olduğu inancıyla ona iman aşılamaya çabılıyorlar, rahibelik andı için kiliseye hizmet edeceğini umuyorlar-

dı. Ne var ki, kızın içgüdüsel olarak dini reddedişi, rahibelerin tüm çabasını boşa çıkarıyordu. Consuelo dini kabullenmeye gerçekten çaba gösterdi ama rahibelerin vaazında biçimlenen müstebit Tanrı'yı benimsemeyi bir türlü başaramadı. Daha sıcak, anaç, sevecen bir Tanrı'yı yeğliyordu.

Rahibeler, "O senin dediğin Meryem Ana," diye açıkladılar.

"O Tanrı mı?"

"Hayır, o Tanrı'nın anası."

"Peki ama Cennet'te kimin sözü geçiyor, Tanrı'nın mı, anasının mı?"

"Sus deli kız. Sus ve dua et. Tanrı'dan sana ışık tutmasını niyaz et," dediler.

Consuelo, kilisede oturur, ürküntü verecek kadar gerçek görünümlü İsa'nın gölgesindeki mihraba gözlerini diker, dua etmeye çalışırdı. Ama çok geçmeden sonsuz serüven düşlerine dalar, bu düşlerde sık ormanların belleğine kazınmış anıları ile her birinin kendine özgü tutkuları, intikamı, şehitlik öyküsü ve mucizeleri olan din tarihinin önemli kişileri birbirine karışırdı. Consuelo ne öğreniyorsa, hepsini büyük bir açgözlülükle yutup hatmediyordu: Büyük ayin duası, pazar vaazları, dinsel okuma parçaları, gece karanlığındaki sesler, sütunların arasında gezinen rüzgâr, azizlerin yüzündeki bön anlatım ve kilisenin hücrelerine kapanmış münzeviler. Consuelo dilini tutmayı öğrendi ve akıllara durgunluk veren masallar hazinesini, ona içinde birikmiş sözcük selinin dizginlerini koyuverme fırsatını yarattığım günlere kadar saklama basiretini gösterdi.

Consuelo, kilisede ellerini kavuşturup hiç kıpırdamadan, geviş getiren bir inek dinginliği içinde öylesine

uzun süre kalıyordu ki, Tanrı'nın suretini gördüğü söylentisi yayıldı manastırda. Ama öteki rahibeler gibi mucizelere inanmayan, pratik düşünceli bir Katalan olan Başrahibe, Consuelo'nun erenlere karışmayıp düpedüz düşlere karıştığını fark etti. Üstelik kız şilte dikmeye, büyük ayinde dağıtılan ekmekleri pişirmeye, sepet örmeye de pek yeltenmediği için, Başrahibe onun yeterince yettiğine karar verdi ve kızı Profesör Jones diye bir yabancı doktorun evine yerleştirdi. Consuelo'yu elinden tutup şehrin kıyısında, yetkililerin ulusal park ilan ettikleri tepenin eteğindeki biraz yıpranmış ama güzelliğini ve görkemini koruyan Fransız üslubundaki eve bizzat kendisi götürdü. Consuelo'nun doktoru ilk gördüğü andaki izlenimi öylesine müthişti ki, duyduğu korkuyu yenmesi aylar aldı. Doktor, önünde bir kasap önlüğü, elinde bir garip madenî aletle salona geldi. Akli işine takıldığı için bir merhaba bile demeden, anlaşılmaz birkaç laf geveleyip rahibeyi savdı ve homurdanarak Consuelo'yu mutfığa götürdü. Oysa Consuelo pür dikkat onu inceliyordu. Ömründe hiç onun kadar ürkütücü birini görmemişti. Bir yandan da doktorun altından yapılma bir Hz. İsa heykeli kadar yakışıklı olduğunu, sarı sakalının Barış Prensi'nin sakalına benzediğini, gözlerinin tarifsiz bir renkte olduğunu fark etmişti.

Consuelo'nun ömrü boyunca görüp göreceği bu tek işveren, yıllarca uğraştıktan sonra ölüleri bozulmadan saklayacak bir sistem geliştirmişti; bu, kendisiyle birlikte mezara gittiği için tüm insanlığa soluk aldırان bir sırdı. Doktor, bu arada kansere de bir çare arıyordu. Sıtmanın yaygın olduğu yerlerde kansere çok ender rastlanıldığını gözlemlemiş, buna göre bir mantık yürüterek, kansere yakalananları bataklık sivrisineklerine sokturmak suretiyle hastalığı iyileştirebileceği sonucuna varmıştı. "Evinizin Doktoru"nda beyin travması geçiren birinin dahiye

dönüşüğünü okuduğu için, yine aynı mantıkla doğuştan ya da sonradan olma geri zekâlıların kafalarına vurarak tedaviyi de deniyordu. Sapına kadar antisosyalistti. Dünyadaki zenginliklerin eşit dağıtılması halinde bu gezegende yaşayanların her birine otuz beş sentten az pay düşeceğini hesaplamış, bu yüzden de devrimlerin bir işe yaramadığı kanısına varmıştı. Fiziksel yönden sağlıklı ve güçlüydü, tek derdi iflah olmaz suratsızlığıydı. Bir bilge kadar bilgili, zangoç kadar kurnazdı. Büyük buluşların çoğu gibi doktorun mumyalama formülü de parmak ısırtacak kadar basitti. Bağırsakları çıkartmak, kafatasını boşaltmak, ölüyü Formol'e batırmak, içini ziftli kırıkla doldurmak, sonuçta da cam gözleri aptal aptal bakan, mürdümeriği kurusu kadar buruşuk bir şeyi ortaya çıkarmak, saçmalığın dik âlâsıydı. Doktor, ölü daha soğumadan şiringayla kanını boşaltıyor, yerine onu canlıymış gibi koruyacak bir sıvı veriyordu. Ten, solgun ve soğuk olmakla birlikte, çürümüyor; saçlar dökülmüyor, hatta bazı durumlarda el ve ayak tırnakları canlılıklarını yitirmeyip uzamaya devam ediyordu. Belki tek sakınca, insanın içine işleyen keskin kokuydu ama bir süre sonra ölünün ailesi buna da alışıyordu. O sıralarda, tedavi özelliği olan sivrisineklerin ısırmasını ya da zekâyı artırmak için kafaya indirilen darbeleri gönüllü olarak kabullenecek hasta pek çıkmıyordu ama Jones'un mumyacılıktaki ünü okyanusları aşmıştı. Avrupalı bilimadamları ve Kuzey Amerikalı işadamları, formülü elinden almak için ikide bir gelirlerdi. Her seferinde de elleri boş dönerlerdi. Doktorun namını dünyaya yayan en ünlü çalışması, sağlığında liberal görüşleriyle tanınan bir avukatı mumyalamasıydı. Velinimet, Belediye Tiyatrosu'ndaki *La Paloma* müzikalinden çıkarken avukatın öldürülmesini emretti. Aile, bedeni sayılamayacak kadar çok kurşun deliğiyle kaplı ama yüzünde tek yara olmayan soğumamış cesedi

Profesör Jones'a getirdi. Kendisi otoriter rejimleri desteklediği, bayağı ve sosyalizm benzeri diye demokrasiye inanmadığı için, kurbanı kendisinin ideolojik düşmanı saydığı halde Jones, cesedi mumyalamaya canla başla koyuldu. Sonuç öyle görkemli oldu ki, aile ölüye en yabanklık elbisesini giydirdi, sağ eline bir kalem verip çalışma odasına oturttu ve birkaç on yıl boyunca tozdan, güvelerden koruyarak, diktatörün zulmünün bir anıtı halinde sakladı. Diktatör ise buna müdahale etmeyi göze alamadı; çünkü ölülerle kavgaya tutuşmak, yaşayanlarla savaşmaya benzemezdi.

Consuelo, ilk günlerde duyduğu korkuyu yenip efendisinin geçinmesi kolay, hassas, hatta zaman zaman sempatik kişiliğinin yanında mezbaha önlüğünün ve üstüne sinmiş mezarlık kokusunun üzerinde durulmaya değmez ayrıntılar olduğunu kavradıktan sonra rahatladı. Doktorun evi, manastırın yanında cennet sayılırdı. Bu evde hiç kimse sabahın köründe kalkıp tüm insanlık adına dua okumuyor, başkalarının günahını kendisi acı çekerek ödemek için kimse bir avuç bezelye tanesinin üstüne çömelmek zorunda bırakılmıyordu. Profesör'ün evi ile her yanı dökülen Yardımsever Hemşireler Manastırı arasında bir tek benzerlik vardı: Çalışmalarını bilimsel temele oturtmak istediği için inkâr yoluna sapan Profesör Jones'dan başka herkesin fark ettiği hayaletlerden burada da bolca vardı. En ağır işler Consuelo'ya yüklenmişti halde o yine de düş kuracak zaman bulabiliyordu ve kimse onun düşlere dalmasını engellemiyor veya susup oturmasını Tanrı vergisi diye yorumlamıyordu. Consuelo güçlü kuvvetliydi, hiçbir şeyden yakınmaz, rahibelerden öğrendiği gibi soru sormadan itaat ederdi. Çöpü dökmenin, çamaşırları yıkayıp ütülemenin, helaları temizlemenin, her gün kaya tuzu içinde ve eşek sırtında getirilen buz, buz sandıklarına yerleştirmenin yanı sıra,

Consuelo, Profesör Jones'a gizli formülü eczacı kavanozlarına doldururken yardım ediyor, cesetlerin bakımını yapıyor, eklem yerlerindeki tozu siliyor, bit sirkelerini ayıklıyor, üstlerini giydiriyor, saçlarını tarıyor, yanaklarına allıkla renk veriyordu. Bilge doktor hizmetçisinden çok hoşnuttu. Consuelo gelene kadar doktor, mutlak bir gizlilik içinde tek başına çalışmıştı. Ama zamanla Consuelo'nun varlığına alıştı ve bu suskun kadına güvenebileceğini hissettiği için onun laboratuvarında kendisine yardımcı olmasına izin verdi. Consuelo'ya ne zaman ihtiyacı olsa onun orada hazır olacağına öylesine emindi ki, paltosunu, şapkasını çıkartır, hiç bakmadan arkasına fırlatırdı ve Consuelo da her seferinde paltoyla şapkayı yere düşmeden yakalardı. Onun hiçbir şeyi sektirmemesi sonucunda, doktor, Consuelo'ya körü körüne güven duymaya başladı. Consuelo, büyük mucidin bir parçası oldu. Bu nedenle de doktorun dışında mucizevi formülü bilen tek kişi durumuna geldi. Ama efendisine ihanet etmek veya bu sırdan yararlanıp para kazanmak aklının köşesinden geçmediği için, bu bilgisini çıkar adına hiç kullanmadı. Kadavralara dokunmaktan iğreniyor, bunları ne diye mumyaladıklarına bir türlü anlam veremiyordu. Eğer bunun gerçekten nedeni olsa, doğa gereğini düşünür, ölülerin çürümesini önlerdi diye yorumluyordu. Yine de ömrünün sonuna doğru, cesetlerin göze görünür bir yerde oldukları zaman daha kolay hatırlandıklarını fark edince insanların ölülerini saklamak isteğine kendince bir gerekçe bulmuş oldu.

Yıllar, Consuelo'ya hiçbir sürpriz taşımadan geçip gitti. Profesör Jones'un evindeki inzivayı, manastırdaki inzivanın yerine koyduğu için, Consuelo çevredeki değişimlerin farkına varmıyordu. Radyo haberlerini dinleyebilirlerdi gerçi ama efendisi son model Victrola'sında çaldığı opera plaklarını yeğlediğinden, radyo pek nadi-

ren açılıyordu. Eve gazete de girmezdi; Profesör, ülkede veya dünyada olup bitenlere kayıtsız kaldığı için, bilimsel dergilerden başkasını almazdı. Profesör, soyut bilgiye daha çok ilgi duyuyor; bugünün bayağı olayları yerine tarihsel olayları veya varsayımlara dayanan gelecekle ilgili kehanetleri okumayı seviyordu. Ev, kitaplardan oluşmuş bir labirente benziyordu. Bütün duvarlar yerden tavana kadar, altın yaldız başlıklı, sayfa kenarları parlak yaldız kaplı, incecik harflerle yazılmış, elin altından kayıveren pürüzsüz, koyu renk, gıcır gıcır, hoş kokulu deri ciltlerle kaplıydı. Dünyada bilgi namına ne varsa, hepsi bu raflara diziliydi. Profesör her birinin yerini şıp diye buluverirdi ama kitaplar belli bir sıralamaya uymadan gelişigüzel yerleştirilmişti. Shakespeare'in yapıtları *Kapital*'in yanı başında durur, Konfüçyus'un özdeyişleri "Deniz Aslanları Kitabı" ile dirsek dirseğe gelir, eski denizcilik haritaları Gotik romanlar ile Hint şiirlerinin yanında boy gösterirdi. Consuelo, günün birkaç saatini, kitapların tozunu almakla geçirirdi. Son rafı bitirdiğinde, ilk raf tozlanmış olur, yeni baştan girişmek gerekirdi ama bu Consuelo'nun görevleri arasında en sevdiği işti. Her kitabı incitmeden eline alır, okşarcasına tozunu siler, sayfalarını karıştırır, kitabın gizemli dünyasına birkaç dakikalığına daldardı. Her kitabı tanımayı, raftaki yerini ezberlemeyi öğrendi. Birini okumak için izin istemeye cesaret edemediğinden, gizlice odasına kaçırır, gece boyunca okur, sabahleyin yerine koyardı.

Consuelo o devirdeki ayaklanmalardan, felaket getiren olaylardan ya da çeşitli gelişmelerden pek haberdar değildi ama bir gün Profesör Jones, şehrin göbeğinden geçerken atlı Muhafızlar tarafından neredeyse öldürülecek duruma gelince ülkedeki öğrenci eylemlerini bütün ayrıntılarıyla öğrendi. Profesör'ün yara berelerine lapa bastırmak, gevşeyen dişleri güçleninceye kadar biberon-

la çorba ve bira içirmek hep ona düştü. Doktor, her yıl ardında bir sürü ölü ve yaralı bırakan karnaval zamanında olduklarını unutup deneyleri için gerekli malzemeyi almaya çıkmıştı. Üstelik o yıl, her zamanki sarhoş kavgaları, ülkenin uyuşukluğunu altüst eden öteki olayların şoku yanında devede kulak kalıyordu. Olaylar tam patlak verdiği anda Profesör Jones da karşıdan karşıya geçiyordu. Aslında sorunlar iki gün önce, üniversite öğrencilerinin ülkedeki ilk demokratik seçimle bir güzellik kraliçesi seçmeleriyle başlamıştı. Ta giyme töreninden ve bu törende yapılan konuşmalarda bazı konuşmacıların sürçülisan edip özgürlük, egemenlik gibi laflar etmesinden sonra, gençler yürümeye karar vermişlerdi. O güne kadar hiç böyle bir şey görülmemişti. Polis ancak kırk sekiz saat sonra kendini toplayıp harekete geçebildi ve işte o da tam Profesör Jones'un elinde tüpleri ve tozları ile eczaneden dışarı adımını attığı âna denk geldi. Palalarını çekmiş atlı polisin dörtnala üzerine doğru geldiğini gördü ama kimyasal formüllerini düşünmekte olduğu ve çevredeki gürültü pek tatsız geldiği için, doktor yönünü de, yürüme hızını da değıştirmede. Bir sedyeye uzatılmış olarak yoksullar hastanesine götürölürken kendine geldi ve dişleri sokağa saçılmasını diye eliyle ağzını tutup kendisini evine götürmelerini geveledi. Doktor yastıklara gömülmüş iyileşmeye çalışırken, polis de ayaklanmanın elebaşlarını tutuklayıp zindana attı. Aralarında çok iyi ailelerin çocukları bulunduğu için dayak yemediler. Onların tutuklanması bir tür dayanışmaya yol açtı ve ertesi gün düzinelerle genç, hapishanelere ve kışlalara gidip kendilerinin de tutuklanmasını istedi. Bu gönüllüler de başvuru sırasına göre içeri tıkıldılarsa da, hücrelerde bu kadar genci doluşturacak yer olmadığı ve analarının feriyadı Velinimet'in sindirim sistemini rahatsız etmeye başladığı için birkaç gün içinde serbest bırakıldılar.

Aylar sonra, Profesör Jones'un dişleri yeniden damaklarına oturduğu ve psikolojik bereleri de iyileşmeye yüz tuttuğu sıralarda, öğrenciler bu kez aralarına birkaç da genç subayı katarak bir daha ayaklandılar. Savaş Bakanlığı ayaklanmayı yedi saat içinde bastırdı, canını kurtarabilenler ülkeden kaçıp yedi yıl, yani düşmanlarının arzuladığı ve Kuzey Amerika elçisinin korktuğu gibi, hayalarından alandaki bir lamba direğine asılarak değil de, sessiz sedasız yatağında ölmek lüksünü tadan Vatan Lideri'nin ölümüne kadar sürgünde kaldılar.

İhtiyar başkanın ölümü ve uzun diktatörlüğün sona ermesi üzerine, pek çok kişi gibi Profesör Jones da ülkenin kargaşaya sürükleneceğinden korkarak Avrupa'ya dönme noktasına geldi. Bu arada bir halk ayaklanmasından korkan devlet bakanları alelacele toplandılar ve toplantıda birisi, küheylanına bağlanmış olan El Cid'in cesedi orduyu nasıl Mağriplilerin üzerine yürütmeyi başarmışsa mumyalanmış bir Ömür Boyu Başkan'ın da diktatör koltuğundan ülkeyi yönetmeye devam edebileceği gerekçesiyle Profesör Jones'u çağırımlarını önerdi. Bilge Doktor, siyah doktor çantasını taşıyan Consuelo ile birlikte arzı endam etti. Consuelo yol boyunca kırmızı kiremitli evlere, tramvaylara, hasır şapkalı, iki renk pabuçlu adamlara, Başkanlık Sarayı'nın bir benzeri daha olmayan lüks ve dağınıklık karmaşasına kayıtsız bakışlarla seyirci oldu. Velinimet'in aylar süren hastalığı boyunca güvenlik önlemleri gevşetilmiş ve ölümünü izleyen saatlerde saraya tam bir kargaşa egemen olmuştu. Gelen konuğu ve hizmetçisini durdurmak kimsenin aklına gelmedi. Onlar da uzun koridorlardan, salonlardan geçip yüz piçin babası, vatandaşlarının yaşam ve ölümlerinin efendisi, hesaba kitaba sığmaz bir servetin sahibi olan o güçlü adamın sırtında gecelik entarisi, ellerinde parmaksız çocuk eldivenleri ile kendi sidiğine batıp bulanmış halde

yattığı odaya geldiler. Bakanlar ülkeden kaçmak mı, yoksa Velinimet'in mumyasının ülkenin kaderini yönetip yönetemeyeceğini beklemek mi gerektiğini tartışırken, kapının önünde maiyet erkânı ile odalıklardan birkaçı titreşerek bekliyorlardı. Profesör Jones, kadavranın yanına gitti ve böcek bilim uzmanının coşkusuyla cesedi incelemeye başladı.

Bıyıkları diktatörünkilere benzeyen şişman biri, "Ölü bedenleri olduğu gibi koruyabildiğiniz doğru mu, Doktor?" diye sordu.

"Hmmm!.."

"Öyleyse bunu yapmamanızı tavsiye ederim çünkü başa geçme sırası bende. Onun kardeşiyim, aynı beşikten, aynı kandan geliyorum." Palaskasına takılı alaybozan tüfeği ile vurgulanan bir tehdit niteliğindeydi bu söz.

Tam o anda Savaş Bakanı göründü. Bilginin koluna girip özel görüşmek üzere bir kenara çekti.

"Başkanı mumyalamayı düşünmüyorsunuz, değil mi?"

"Hmmm!.."

"Bu işe hiç karışmasanız iyi edersiniz çünkü başkomutanlık sırası bende ve ordu avucumun içinde."

Huzuru kaçan Doktor önde, Consuelo arkada, oradan ayrıldılar. Doktor, niçin veya kimin tarafından çağrıldığını hiç öğrenemedi. Saraydan çıkarırken, Doktor bu tropik bölge insanlarını hiç anlayamayacağını, yapılacak en iyi şeyin, mantık ve kentlilik yasalarının geçerli olduğu o güzelim kente, doğup büyüdüğü ve ayrılmakla hata ettiği o kente dönmek olduğunu söyleyip durdu.

Savaş Bakanı ne yapması gerektiğini hiç bilmeden hükümetin başına geçti. O güne kadar hep Velinimet'in başparmağının altında durmuş, ömründe bir kez olsun inisiyatif kullanmamıştı. Her yana belirsizliğin egemen olduğu günlerdi. Halk, Ömür Boyu Başkan'ın gerçekten öldüğüne inanmak istemiyor, firavunlara yaraşır, katafal-

kın üzerindeki adamın bir başkası olduğunu ve bunun kendisine karşı çıkanları kapana kısırmak için diktatörün kurduğu tuzaklardan biri olduğunu sanıyordu. Herkes dışarı adımını atmaktan korkarak kendini evlere hapsetti. Sonunda Muhafızlar kapılara yüklendiler, içeridekileri zorla dışarı çıkartıp mumlar ve Florida'dan uçakla getirtilmiş zambaklar arasında kokmaya başlamış Ulu Lider'e, son kez saygı duruşunda bulunmak üzere sıraya dizdiler. Halk, şatafatlı tören giysilerini giymiş kilise ileri gelenlerinin cenaze alayının başında durduğunu görünce, diktatörün ölümsüzlüğünün bir masal olduğuna sonunda inandı ve herkes bunu kutlamak için sokağa dököldü. Ülke, yıllar süren uykusundan uyandı ve üzerine çökmüş olan yılgınlık ve umutsuzluk bulutu birkaç saat içinde dağılıverdi. İnsanlar, ılımlı bir özgürlüğün düşünö kurmaya başladılar. Bağırıp çağırıyorlar, dans ediyorlar, oraya buraya taş atıyorlar, pencerelerin, vitrinlerin camlarını kırıyorlar, hatta rejimin gözdelelerine ait bazı evleri talan ediyorlardı. Velinimet'in bindiğı, klaksonu herkesin yüreğine korkular salan o uzun kuyruklu, siyah Packard'ı da yaktılar. Sonra Savaş Bakanı duruma el koydu, Başkanlık Sarayı'na kuruldu, halkın coşkusunu ateş ederek bastırma emri verdi ve radyodan halka hitaben bir konuşma yaparak yeni bir düzen kurulduğunu açıkladı. Her şey yavaş yavaş sükün buldu. Yeni gelenlere yer açmak için hapisteki siyasal tutuklular salıverildi. Ülkeyi muasır medeniyet seviyesine eriştirmeyi vaat eden ilerici bir hükümet kuruldu; hoş, yirminci yüzyılın otuz yılı çoktan geride bırakıldığı için bu vaat pek de matah bir şey sayılmazdı. O siyasal çöl ikliminde yeni partiler kurulmaya başlandı, parlamento kuruldu, fikirlerin ve projelerin rönesansı başladı.

Profesör Jones, en ünlü mummyası olan avukatı gömdükleri gün öylesine öfkелendi, öylesine tepesi attı ki, be-

yin kanaması geçirdi. Eski rejimin ölülerinin göz önünde durmasını istemeyen yetkililerin ısrarı üzerine ve en ufak bir bozulma belirtisi göstermeyen mumyanın adamı diri diri gömüyorlarmış duygusu vermesine rağmen, zorbalık şehidinin ailesi ona görkemli bir cenaze töreni düzenledi. Jones, bu sanat yapıtının bir lahidin altına tıklılmasını önlemek için çalmadık kapı bırakmadıysa da her yerden eli boş döndü. Gümüş çivili maun tabutu taşıyan cenaze arabasının önünü kesmek için kollarını iki yana açıp mezarlığın kapısına dikildi ama sürücü hiç oralı olmadan arabayı üzerine üzerine sürdü. Doktor kendini yana atmasa, yamyassı ezilip kalacaktı neredeyse. Lahit kapatılırken mummyacıya inme indi. Bedeninin yarısı kıpırtısız kalırken öteki yarısı titremeye başladı. Avukatın gömülmesiyle birlikte, Profesör'ün bulduğu formülün çürüme sürecini sonsuza kadar durdurma gücünün en somut kanıtı da mermer bir mezar taşının altına gömüldü.

Consuelo'nun Profesör Jones'un evinde hizmetçilik yaptığı yıllarda olup biten önemli olaylar işte bu kadardı. Consuelo için diktatörlükle demokrasi arasındaki tek fark, daha önce kadınlara yasak olan bir Carlos Gardel filmine gitmekten ve efendisine inme indikten sonra ona bebek gibi bakmaktan ibaretti. Bahçıvanı, bir engerek yılanının soktuğu temmuz gününe kadar, günlük yaşantılarının tekdüzeliği bozulmadan sürdü. Bahçıvan, uzun boylu, güçlü kuvvetli bir yerliydi. Eli yüzü düzgündü ama suratında gizemli, suskun bir anlatım vardı. Kadavraların hazırlanmasında, kanserli hastalar ve geri zekâlılar konusunda kendisine yardımcı olduğu halde, Consuelo, onunla hiçbir zaman on kelimedenden fazla çene çalmamıştı. Bahçıvan, hastayı kuştüyü yastık gibi kaldırıp omzuna vurur, en ufak bir merak belirtisi göstermeden merdi-

venlerden laboratuvara çıkarırdı.

Consuelo, "Bahçıvanı bir *surucucu*¹ soktu," diye Profesör Jones'a koştı.

Bilgin, gerilmiş dudaklarının arasında, "Ölür ölmez bana getir," diye fısıldadı ve Malabar eriklerinden reçel yapacakmış edasıyla adamı mumyalayıp bir bahçe süsü gibi saklamaya hazırlandı. O sıralarda Profesör, iyiden iyiye yaşlanmış, sanatsal düşler kurmaya başlamıştı. Her mesleği simgeleyen birini mumyalayarak insan heykellerinden oluşan kişisel bir müze kurmayı düşünüyordu.

Consuelo, sessizlikle geçen ömründe ilk kez bir emre itaat etmeyip inisiyatifi eline aldı. Aşçının yardımıyla bahçıvanı avlunun arkasındaki odasına taşıdı, hasır örtünün üzerine yatırdı. Efendisinin kaprisi yerine gelecek diye adamı bahçe süsü haline getirmeyi ayıpladığı için, bir de bir-iki kez adamın iri, esmer, güçlü elleriyle bitkileri tek tek elden geçirişini seyrederken içi bir tuhaf olduğu için, onu kurtarmaya kesin kararlıydı. Bahçıvanın yarasını su ve sabunla temizledi. Tavuk kestikleri bıçakla, iki derin çizgi açtı ve zehirli kanı emip emip bir kaba tükürdü. Ağzındaki kanı her boşaltışında, kendisi zehirlenmesin diye ağzını sirkeyle çalkalıyordu. Sonra adamı terebentine batırılmış bezlere sardı, bitki özleriyle yarasını temizledi, yaraya örümcek ağları bastı ve kendisi pek inanmamakla birlikte, aşçının azizlere mum yakmasına izin verdi. Kaza kurbanı kan içemeye başlayınca Consuelo, Profesör'ün dolabından idrar yolları hastalıklarına birebir gelen *Sándalo Sol*'u aldı. Ama bütün çabalarına rağmen, ayak kangren oldu ve adam, sessiz, sakın, yakınmasız, ölmeye başladı. Consuelo, adamın bütün acısına, ölüm korkusuna ve soluksuzluğuna rağmen, be-

1. *Lachesis muta*. Bir engerek türü. (Y.N.)

denini ovduğu veya lapalar sürdüğu zaman erkeksi bir tepki gösterdiğini fark etti. Bu beklenmedik dikleşme Consuelo'nun geçkin bakire yüreğine öylesine dokundu ki, adam elini tutup melul melul baktığı zaman Consuelo adının hakkını verip bu zavallicığı avutmanın sırası geldiğine hükmetti. Üstelik üç günlük ömrü boyunca zevki hiç tatmamış, bunun sadece sinemalardaki oyunculara has olduğu inancıyla zevk duymanın peşine de düşmemişti. Bir kez olsun kendisine zevk tattırmayı aklına koydu ve o anda da zavallı kurbanı öteki dünyaya gönlü hoş göç etmesi için kendini ona verdi.

Annemi öyle iyi tanıyorum ki, ayrıntılarını hiç anlatmadığı halde, o olayı izleyen tantanayı görür gibi oluyorum. Annem gereksiz tevazuya kaçmaz, sorularıma hep açık seçik cevap verirdi ama ne zaman yerlinin adını anacak olsam, birden susar, tatlı anılara dalar giderdi.

Consuelo, pamuklu entarisini çıkardı, keten iç eteğini ve donunu sıyırdı. Efendisinin isteğı üzerine topladığı topuzunun firketelerini çözdü. Uzun saçları bedenine döküldü ve Consuelo, böylelikle en yakışır giysisine bürünmüş olarak yavaşça, canını acıtmamaya özen göstererek can çekişen adamın üzerine bindi. O taraklarda hiç bezi olmadığından, ondan sonra ne yapacağını bilemiyordu ama bilgi ve deneyim açığını içgüdüleri ile iyi niyeti kapattı. Adamın esmer teninin altında kasları gerildi ve Consuelo, kocaman, görkemli bir hayvana biniyormuş duygusunu yaşadı. Yeni icat sözcükler fısıldayarak, adamın terini bir bezle silerek kendini uygun pozisyona kaydırды. Sonra yaşlı kocasıyla sevişmeye alışmış genç bir gelin gibi usulca harekete geçti. Çok geçmeden bahçıvan dönüp onu altına çekti ve can havliyle kucakladı. Oda- nın köşe bucağındaki kasvetli gölgeler bile, onların kısacık hazzından parıldadı. İşte ben böyle, babamın ölüm döşeginde, ana rahmine düşmüşüm.

Ne var ki, deneylerinde kullanmak üzere dört gözle cesedi bekleyen Profesör Jones'un ve yılan çiftliğindeki Fransız bilginlerinin umutlarını boşa çıkaran bahçıvan ölmedi. Bütün mantık kurallarını yıkarak iyileşmeye başladı, ateşi düştü, soluğu düzeldi ve yemek istedi. Consuelo, bilmeden yılan zehirine karşı bir panzehir bulduğunu fark etti ve bu panzehiri, hasta iyileşip ayağa kalkana kadar her istendiğinde sevecenlik ve coşkuyla verdi. Çok geçmeden yerli bahçıvan ona veda etti, Consuelo, adamı alıkoymak için bir şey yapmadı. Bir-iki dakika el ele tutuştular, hüznle öpüştüler, sonra Consuelo, sürekli takılmaktan sırumu incelmış altını boynundan çıkarıp paylaştıkları coşkunun anısı olarak görüp göreceği tek âşığının boynuna taktı. Bahçıvan hemen hemen iyileşmiş olarak ve yüreğinde şükran duygularıyla gitti. Annem onun gülümseyerek gittiğini söyler.

Consuelo duygularını hiç belli etmedi. Her zamanki gibi çalışmaya devam etti. Mide bulantılarının, bacaklarındaki ağırlığın, gözünün önünde beliren renkli beneklerin hiç üzerinde durmadan, ölmek üzere olan adamı kurtarmak için uyguladığı olağandışı tedavi yönteminin kimseye söz etmedi. Karnı şişmeye başladığı zaman da, hazımsızlık yüzünden peklik çektiğini sanan Profesör Jones müshil verdiği zaman da ağzını açıp tek söz etmedi. Günü gelip doğum yaptığında da gıkı çıkmadı. Evın günlük işlerini hiç aksatmadan tam on üç saat sancı çekti ve artık ağrılar dayanılmaz bir noktaya gelince, ömrünün bu en önemli ânını doya doya yaşamak için odasına çekildi. Saçlarını fırçaladı, alelacele ördü, yeni bir kurdeleyle bağladı. Soyundu, tepeden tırnağa yıkandı, sonra yere temiz çarşaf serip Eskimo töreleriyle ilgili bir kitapta gördüğü biçimde çarşafın üzerine çömeldi. Ağzında, iniltileri duyulmasın diye tıkadığı bez parçası, kanter içinde çırpınarak, içine asılıp durmakta direten inatçı

yaratığı dünyaya getirmeye çabaladı. Artık genç sayılmazdı, bu da kolay iş değildi ama ellerinin ve dizlerinin üstüne çöküp yerleri silmek, kucak dolusu yükü dik merdivenlerden yukarı taşımak, gece yarısına kadar çamaşır yıkamak kaslarını güçlendirmişti ve sonunda bebek görünmeye başladı. Consuelo ilk önce, zahmetli bir yolculuğun ilk adımlarını atmak istercesine mecalsiz çırpınan iki minik ayak gördü. Derin bir soluk alıp son bir avazla gerilerek, bedeninin tam ortasında bir şeylerin yırtıldığını ve kasıklarının arasından yabancı bir kütlenin kaydığını duydu. O rahatlamayla ruhunun derinliklerine kadar sarsıldı. Ben, mavimsi bir kordona dolanmış olarak oracıkta yatıyordum. Annem soluk alabileyim diye, kordonu usulca boynumdan çözdü. Tam o sırada kapı açıldı. Aşçı, Consuelo'nun yokluğunu fark etmiş, neler olup bittiğini kestirmiş, yardıma gelmişti. Annemi öyle çırılçıplak, beni de hâlâ nabız vuran bir kordonla ona bağlı halde karnının üstünde yatarken buldu.

Acemi ebe kordonu bağlayıp kestikten, beni kucağına aldıktan sonra, "Ne talihsizlik, kızmış," dedi.

Annem konuşabilecek gücü bulduğu anda gülümseyerek cevap verdi: "Ama tersten geldi, bu baht işaretidir."

"Sağlıklı görünüyor, ciğeri de güçlü. İstersen vaftiz annesi ben olurum."

Consuelo, "Vaftiz ettirmeyi düşünmemiştim," dedi, ama kadının dehşet içinde istavroz çıkardığını görünce onu gücendirmek istemedi. "Pekâlâ, birkaç damla kutsanmış suyun kimseye zararı dokunmaz, hem kim bilir?.. Belki yararı bile dokunur. Adı Eva olsun, olsun ki yaşamı sevsin."

"Ya soyadı?"

"Yok. Baba adı önemli değil."

"Herkes bir soyadı gerekir. Ancak köpekler tek adla dökülür ortalığa."

“Babası Luna kabilesindendi, ‘Aydın Çocukları’ kabilesi. Öyleyse Luna olsun, Eva Luna. Ver onu bana vaftiz annesi. Ayıbı, kusuru var mı bir bakayım.”

Her yanından ter damlayan, kemikleri lime lime dökülen, doğum sırasında boşalmış döl suyu ve kan gölünün ortasında oturan Consuelo, yılan zehirinden geçme bir uğursuz nişan olup olmadığını kontrol etmek için her yanıma baktı ve herhangi bir anormallik görmeyince rahat soluk aldı.

Bende ne zehirli yılan dişi var, ne de yılan pulu, en azından görünürde yok. Tam tersine, ana rahmine düşüşümün olağandışı koşulları, olumlu sonuçlar vermişti: Hiçbir sorun yaratmayan sağlıklı yapım ve ortaya çıkmakta biraz gecikmekle birlikte, sonunda, kaçınılmaz olarak beni bekleyen yaşamın kötü cilvelerinden kurtaran isyankârlığım bu olumlu sonuçlardı. Gücümü kuvvetimi, dayanıklılığımı babamdan almışım; günlerce yılan zehiriyle savaşılabildiğine ve ölümün eşiğindeyken bir kadına haz verebildiğine göre babam çok güçlü olmalı. Geri kalan her şeyimi anama borçluyum. Dört yaşındayken tepeden tırnağa lekeler döken bir hastalığa yakalandım. Annem, kaşımayayım diye ellerimi bağlayarak, bedenimi içyağıyla ovarak ve tam yüz seksen gün beni gün ışığından koruyarak tedavi etti. O günler boyunca asallakları temizlemek için kabak çiçekleri, bağırsak kurtlarını dökmek için eğreliotu kökleri kaynatıp içirdi. O zamandan beri hastalık nedir bilmedim. Tenimde, birkaç sigara yanığı dışında hiç iz kalmadı. İçyağının süresiz etkisi yüzünden ihtiyarladığımda yüzümün kırışacağını da sanmıyorum.

Annem suskun bir kadındı. Odadaki eşyanın arasında kendini gizlemeyi veya halının desenlerine karışıp

gözden kaybolmayı becerirdi. Çıtı çıkmazdı, sanki orada yokmuş gibiydi. Ama paylaştığımız odanın mahremiyetine girince değişiverirdi. Geçmişten söz eder veya masal anlatırken, odaya ışık dolar, duvarlar çözülüp akıl almaz görünümeler ortaya çıkar, tarifsiz nesnelerle dolu saraylar, annemin uydurduğu veya Profesör'ün kitaplarından öğrendiği uzak diyarlar sökün ederdi. Doğunun hazinelerini, Ay'ı ve Dünya'yı ayaklarımın dibine sererdi. Evrenin o minicik canlılar tarafından nasıl algılandığını anlayabileyim diye beni bir karıncaya dönüştürür, denizin derinliklerini tanıyabileyim diye bir balık kuyruğu takardı bana. Annem masal anlatırken, masal kahramanları benim dünyamın insanları oluverirdi. Kimileriyle öylesine aşinalık kurdum ki, bunca yıl sonra bugün bile neler giydiklerini, seslerinin tonunu bir bir anlatabilirim. Annem, Misyon'da geçen çocukluk günleriyle ilgili anıların hiçbirini unutmamış, sonradan duyduğu veya okuyup öğrendiği her şeyi aklında tutmuş, bunlara kendi düşlerini de katıp yoğurarak bana bir dünya yaratmıştı. Sözcükler özgürdür, der; onları uygun gördüğü gibi kullanırdı. Sözcükler onun varı yoğuydu. Gerçeğin yalnızca yüzeyden gördüğümüz kadar olmadığını, sihirli bir boyutu da bulunduğunu ve eğer dilersek yaşam yolculuğumuzu daha zahmetsiz kılmak için bu sihirli boyutu büyütüp renklendirebileceğimizi kafama yerleştirdi. Annemin sihirli masallar dünyasına topladığı kişiler yaşamımın ilk yıllarından kalan en belirgin anılardır; geri kalan her şey, evdeki hizmetçilerin, bisiklet tekerlekleri takılı koltuğuna mahkûm yaşlı Profesör ve Profesör'ün hastalığına rağmen bakmaya devam ettiği hastalar ve kadavralar zinciri birbirine karışmış olarak bir tür sis perdesi içinde kaldı. Profesör Jones çocuk sevmezdi ama genellikle kendi düşüncelerine dalıp gittiği için, evin bir köşesinde benimle karşılaşsa bile görmezdi. Ondandır ki, çün-

kü yaşlı adam mı mumyalara can veriyor, onlar mı onu yaratıyor, bir türlü kestiremezdim. Hepsi de aynı parşömen derili ailedenmiş gibi görünürlerdi. Profesör'ün varlığı beni hiç etkilemezdi; çünkü ayrı dünyalarda yaşırdık. Ben mutfakta, avlularda, hizmetçilere ayrılan odalarda, bahçede cirit atardım ve annemin peşinden evin öteki bölümlerine gittiğim zaman da, Profesör beni annemin gölgesinin bir uzantısı sansın diye hiç ses çıkarmadan hareket ederdim. Evde öylesine değişik kokular egemendi ki, gözlerimi kapatıp dolaşsam nerede olduğumu hemen anlayabilirdim: Yemek, çamaşır, ilaç, kömür, kitap ve küf kokuları, masal kahramanlarına karışır, o yıllarımı daha bir zenginleştirirdi.

Tohumunu Yardımsever Hemşireler'in attığı, bilge doktorun despotik disiplini ile geliştirdiği bir düşünceden kaynaklanan, "Bütün kötülükler avarelikten doğar," teorisine göre yetiştirildim. Gerçekte evdeki her şey benim için oyun aracı olmakla birlikte, alışlagelmiş türde oyuncağım hiç olmadı. Gün boyu soluk alacak zaman yoktu, boş duran eller yüz karası sayılırdı. Annemin yanında tahtaları ovar, çamaşırları asar, sebze ayıklar, öğle uykusu saatinde örgü örmeye, nakış işlemeye çalışırdım. Ama bu işlerden yıldıgımı hiç hatırlamıyorum. Bunlar bana evcilik oynamak gibi gelirdi. Profesör'ün tekin olmayan deneyleri de beni rahatsız etmezdi. Annem, neyse ki pek seyrek uygulanan kafaya vurmak ve sivrisineğe sokturmak tedavilerinin efendisinin gaddarlığına kanıt olmayıp en çarpıcı bilimsel tedavi yöntemi olduğunu anlatmıştı. Annemin, mumyaları sanki akrabalarıymış gibi kucaklayıp kaldırıışındaki güvenli tavrı, korku filizlerini tomurcuklanmadan kesip attı. Annem, öteki hizmetçilerin meşum fikirleriyle gözümü korkutmalarına da izin vermedi. Beni laboratuvardan uzak tutmak için epey çaba harcamış olmalı. Gerçekten de, mumyaları hemen

hiç görmüyor, yalnızca onların kapının öteki yanında olduklarını biliyordum. Annem, bu zavallılıklar pek dirençsizdir Eva, derdi. O odaya girmeni istemiyorum. Hafifçe dokunsan kemiklerini kırabilirsin, işte o zaman Profesör çok kızar. Annem beni oyalamak için, her cese de bir ad taktı, bir yaşam öyküsü uydurdu ve hepsini cinler, periler gibi dost varlıklar haline getirdi.

Evden pek çıkmazdık. Ender sokağa çıkışlarımızdan biri, susuzluk sırasında düzenlenen yağmur duasını seyretmeye gidişimizdi. Bu bir dinsel inanç sorunu olmayıp toplumsal tavır olduğu için, ateistler bile yağmur duasına katılmaya hazırdı. Üç yıldır ülkeye tek damla yağmur düşmediğini, toprağın susuzluktan toprakta derin çatlaklar oluştuğunu, bitkilerin kuruduğunu, hayvanların burunlarını tozlara daldırıp öldüğünü ve ovalarda yaşayanların kıyıya inip su karşılığında kendilerini köle diye sattıklarını anlatıyorlardı. Bu ulusal felaket üzerine Piskopos, Hz. İsa tasvirini sokaklardan geçirerek, bu cezaya bir son vermesi için Tanrı'ya yakarmaya karar vermişti. Son umudumuz bu olduğu için, zengini fakiri, genci yaşlısı, inananı inanmayanı, hepimiz sokaklara döküldük. Profesör Jones, bunu duyunca küplere bindi. Barbarlar! Pis yerliler! Kara yabaniler! diye ter ter tepindi, ama hizmetkârlarının bayramlıklarını giyip töreni seyretmeye gitmelerini engelleyemedi. Başta Hz. İsa tasviri, ardında yığınlar, Katedral'den yola çıktılar ama daha Kamu Hizmeti Şirketi'ne varamadan bardaktan boşanırcasına yağmur indi. Kırk sekiz saat sonra, şehir göle döndü, sokak ızgaraları tılandı, yolları su götürdü, evleri sel bastı. Köylerde sele uğrayan evler yıkılıp sularla sürüklendi, kıyıdaki bir kasabada gökten balık yağdı. Piskopos, "Mucize, mucize!" diye haykırdı. Tekerlekli iskemlesinde oturan Jones'un dediği gibi, yağmur duasının Karayipler'de şiddetli yağmur beklendiğini bildiren bir meteoroloji rapo-

ru alındıktan sonra düzenlendiğini bilmeyen bizler ise, onun "Mucize!" haykırışına eşlik ettik. Yaşlı Profesör, "Batıl inançlı, cahil, kafasız, bilgisiz ahmaklar!" diye bağırıp duruyordu. Ama kimse oralı olmadı. O mucize, Misyon'daki papazların da, Yardımsever Hemşireler'in de başaramadığını başardı ve annem Tanrı'yı kabul etti; çünkü artık göklerdeki tahtına oturmuş, insanlıkla alay eden Tanrı'yı gözlerinin önüne getirebiliyordu ve bu Tanrı, dinsel kitaplardaki ürkütücü Tanrı Baba'dan çok farklıydı. Bu Tanrı, belki de aklımızı karıştırarak eğleniyor, planlarını, tasarılarını önceden açıklamayıp bizi şaşkına çevirmekten hoşlanıyordu. Ama yağmur mucizesini ne zaman hatırlasak, gülmekten kırılıyorduk.

Dünya, bahçenin demir parmaklıklarıyla sınırlıydı. O sınırlar içinde, zamanı keyfimce kullanırdım. Kimi zaman yarım saat içinde dünyanın çevresini altı kez dönerdim, kimi zaman avluya vuran ay ışığı tam bir hafta aklımdan çıkmazdı. Işık ve gölge, nesnelerin yapısında temel değişimler yaratıyordu: Gündüz sessiz sakin duran kitaplar, gece açılıveriyor, içlerindeki kahramanlar dışarı uğrayıp oda oda dolaşarak serüvenlerini yaşıyorlardı. Sabah güneşi pencerelerden içeri dolarken kendi hallerinde büzülüp oturan mumyalar, alacakaranlıkla birlikte gölgelerin arasında taş gibi dikleşiyor, karanlık iyice bastırdı mı devasa boyutlara ulaşıyorlardı. Mekânı istediğim gibi büyütüp ufaltabiliyordum: Merdiven altındaki boşluk, koca bir gezegenler sistemini içine alabiliyor, buna karşılık tavan arası penceresinden görünen gökyüzü, soluk bir cam daireden başka anlam taşımıyordu. Bir tek sözüm, bir kez *abrakadabra* demem yetiyordu gerçeğin bir başka niteliğe bürünmesine.

Tepenin eteğindeki o evde, özgürlük ve güven içinde büyüdüm. Başka çocuklarla ilişkim yoktu, yabancılara alışık değildim. Yalnızca, Profesör Jones'un son yıllarını

heder eden, koltuğunun altında bir İncil'le dolaşan, siyah elbiseli, siyah şapkalı bir Protestan'ı tanıyordum. Ondan, Profesör'den korktuğumdan daha çok korkardım.

2

Ben doğmadan sekiz yıl önce, Velinimet'in masum bir dedecik gibi yatağında öldüğü gün, Avusturya'nın kuzeyindeki bir köyde Rolf adında bir erkek çocuk dünyaya geldi. Lise öğretmenlerinin en korkulusu Lukas Carlé'nin en küçük oğluydu. Dayak cezası, eğitim sisteminin ayrılmaz bir parçasıydı: Çocuğunu dövmeyen dizini döver anlayışı, halk tarafından da pedagoji teorisi olarak benimsenirdi. Bu nedenle akli başında hiçbir veli, dayaa karşı çıkmazdı. Ama Carlé bir çocuğun elini kırınca, okul yönetimi onun sopa kullanmasını yasakladı, çünkü Carlé sopayı bir kez kaldırdı mı, kendine hâkim olamıyor, kendini kaptırarak vurmaya başlıyordu. Öğrenciler, misilleme olsun diye öğretmenin oğlu Jochen'in peşine düşerler, bir köşede kıstırdılar mı bir güzel pataklarlardı. Oğlanın yeniyetmelik yılları, kendini kovalayanlardan kaçmakla, soyadını inkârdan gelmekle, sanki bir celladın çocuğuymuş gibi herkesten saklanmakla geçti.

Lukas Carlé, okulda uyguladığı korkutma yöntemini evine de aktarmıştı. Yalnızca rahat etmeyi düşünerek evlenmişti, onun kafasında romantik aşkın yeri yoktu. Onun için aşk, ancak romanlarda ve operalarda zar zor dayanılan, günlük yaşamda ise tamamen yakışsız olan bir şeydi. Karısıyla birbirlerini doğru dürüst tanıma fırsatı

tı bulamadan evlenmişler ve kadıncağız daha gerdek gecesinde itibaren ondan hep nefret etmişti. Lukas Carlé'nin, gözünde, karısı, Tanrı'nın tek zeki yarattığı olan insandan çok hayvana yakın, ikinci sınıf bir canlıydı. Ku-ramsal olarak kadın, sevecenlik gösterilmesi gereken bir yaratık olmasına rağmen, pratikte karısı, Carlé'yi çileden çıkarıyordu. Carlé, Birinci Dünya Savaşı yüzünden doğup büyüdüğü yerlerden kopup haftalarca taban teptikten sonra o köye geldiğinde, yirmi beş yaşlarındaydı. Cebinde bir öğretmenlik diploması ile bir hafta karnını doyuracak kadar para vardı. Kendisine önce bir iş, sonra bir karı aradı. Carlé, karısının gözünde gördüğü dehşet parıltısından hoşlandığı için onunla evlenmeye karar verdi. Ayrıca, oğlan çocuk doğurmak ve ağır ev işlerini yapmak için gerekli gördüğü geniş kalçaları da hoşuna gitti. İki hektarlık toprak, yarım düzine büyükbaş hayvan ve kızın babasından kalma ufak gelir de evlilik kararında rol oynadı ve bunların tümünü meşru bir servet olarak hemen sahiplendi.

Lukas Carlé, çok yüksek topuklu kadın ayakkabılarından hoşlanır, hele kırmızı deriden olanlara bayılırdı. Ne zaman şehre inse, o rahatsız ayakkabılardan başka çı-rılçıplak dolaşması için bir fahişeye avuç dolusu para verir, kendisi paltosunu, şapkasını bile çıkarmadan oturur, ziyafet çekilen bir ağa edasıyla kadının dolgun, beyaz, gamzeli kalçalarını salına salına dolaşmasını seyrederdi. Kadına kesinlikle el sürmezdi. O tür kadınlara hiç el sürme âdeti yoktu, çünkü hastalık derecesinde titizdi. Bu tür lükslere istediği kadar sık olanak yaratamadığı için, ince, yüksek topuklu, bileğe kadar çıkan Fransız modeli bir çift bot almış, gardırobun en erişilmez köşesine saklamıştı. Arada bir çocukları odalarına kilitler, gramofonu sonuna kadar açar, karısını çağırırdı. Kadıncağız kocasının huyundaki bu ani değişimlere alışmış, adamın onu aşağı-

lamak isteği duyduğu anları, daha kendisi fark etmeden algılar duruma gelmişti. O anlarda dehşetle titremeye başlar, elindeki tabaklar yere düşüp parçalanırdı.

Carlé, evde gürültü olmasını istemez, öğrencilerin gürültüsünden yeteri kadar bezdiğini söylerdi. Çocukları, o varken ağlamamayı, gülmemeyi, gölge gibi dolaşmayı, fısıltıyla konuşmayı öğrendiler. Kimseye sezdirmeden ortalıkta dolanmakta öylesine ustalaştılar ki, anneleri kimi zaman bakışlarının onları delip geçtiğine inanır, çocuklar hepten görünmez oldular diye dehşete kapılırdı. Öğretmen, kalıtım yasalarının kendisine kötü bir oyun oynadığı inancındaydı. Çocukları beş para etmezdi. Jochen, ağırkanlı, hantal bir çocuktur. Ondan beter bir öğrenci düşünülemezdi. Sınıfta uyuklar, yatağına işer, babasının kendisi için yaptığı planların hiçbirine uygun düşmezdi. Katharina'ya gelince, ondan hiç söz etmemek daha iyi olur. Kız geri zekâlının biriydi. Carlé'nin emin olduğu tek şey vardı: Kendi soyunda bu kıza benzer hiçbir örnek olmadığına göre, bu geri zekâlının durumundan onun sorumluluk duyacağı bir durum yoktu. Doğrusu istenirse, onun gerçekten kendi kızı olduğuna da nasıl emin olabilirdi ki? Kimsenin sadakatine kefil olacak değildi, hele karısınınkine hiç mi hiç kefil olmazdı. Neyse ki, Katharina'nın kalbinde doğuştan bir sakatlık vardı da, doktor onun pek uzun ömürlü olmayacağını söylemişti. Böylesi daha da hayırlıydı.

Lukas Carlé, ilk iki çocuktaki başarısızlığına bakarak, karısının üçüncü kez gebe kaldığını duyunca pek sevinmedi. Ama kocaman gri gözlü, yapıştığına sıkı yapışan güçlü elli, al yanaklı, tombalak oğlan doğunca dünyalar onun oldu. Belki de bu çocuk, onun hasretini çektiği oğul ve veliaht, gerçek bir Carlé idi. Annesinin, çocuğu berbat etmesine göz yummayacaktı; çünkü kusursuz bir erkek çocuğun canına okumak konusunda bir kadın

kadar tehlikeli ikinci bir şey olamazdı. Çocuğa kalın yünler giydirmeyeceksin ki, soğuğa alışsın ve dayanıklı olsun. Karanlıkta bırakacaksın ki, karanlıktan korkmamayı öğrensın. Kucağa alıştırmayacaksın ki, morarıncaaya kadar ağlasa bile ciğerleri genişlesın. Öğretmen böyle yapılmasını emrediyordu ama o arkasını döndü mü anası oğlunu sıcacık sarıp sarmalıyor, bir yerine iki meme veriyor, kucağında pıspışlıyor, ninniler söylüyordu. Herhangi bir mantık dayanağı olmadan bir dövüp bir severek, bir giydirip bir soyarak bir karanlık dolaba kapatıp bir kucağa alarak verilen terbiye, çocukların çoğunu delilik noktasına vardırabilirdi. Neyse ki Rolf Carlé'nin şansı vardı: Rolf, başkalarını çökertecek şeylerden etkilenmeyecek bir ruhsal dirençle doğmakla kalmadı, İkinci Dünya Savaşı patladı ve babası askere gitti. Böylece çocuk babasının varlığından kurtulmuş oldu. Savaş yılları, Rolf'un çocukluğunun en mutlu dönemiydi.

Güney Amerika'da, Profesör Jones'un evinde mumyalanmış cesetler birikir ve yılan sokmasından kaynaklanan bir birleşme, yaşamı sevsin diye annesinin Eva adını taktığı bir kızı yaratırken, Avrupa'da da gerçek, anormal boyutlar almaya başladı. Savaş, dünyayı kargaşa ve korku batağına soktu. Küçük kız yürümeye, annesinin eteğine asılıp dolaşmaya başladığı sıralarda, Atlantik'in öte yakasında yıkıntılar içindeki bir kıtada barış imzalanıyordu. Okyanusun bu yakasında ise uzaklardaki o dehşet yüzünden uykusu kaçanların sayısı pek azdı. Onların kendi dehşeti, vahşeti kendilerine yetiyordu.

Rolf Carlé, çevresindeki her şeyle ilgilenip onları gözlemleyen, onurlu, dirençli bir çocuk olarak büyüyordu. Kendisinde zaaf olarak gördüğü tek özellik romantik eğilimli oluşuydu. Savaşın yüceltildiği o dönemde, Rolf ve

arkadaşları siperlerde kan dökerek, gökyüzünde uçaklar düşürerek askercilik oynarlardı. Ama her ilkbaharın to-murcukları, yazın çiçekleri, sonbaharın altın yaprakları ve kışın hü-zün veren beyazı, Rolf'u içten içe duygulandırır-dı. Rolf, her mevsimde ormanda gezinir, büyütecini altına koyup incelemek üzere yaprak ve böcek toplardı. Defter-lerinden sayfa koparıp şiirler döşenir, sonra da birisi bulur umuduyla bunları içi boşalmış ağaç kütüklerine veya taş-ların altına saklardı. Bundan da kimseye söz etmezdi.

Onu ölüleri gömmeye götürdüklerinde, Rolf on ya-şındaydı. O gün pek mutluydu, çünkü ağabeyi Jochen tuzakla tavşan avlamıştı ve ağır ateşte pişen biberiyeli, sir-keli tavşanın kokusu bütün evi sarmıştı. Rolf, uzun za-mandır bu kokuyu duymamıştı. Ağzı öylesine sulanıyor-du ki, çok baskıcı bir terbiye görmemiş olsa tencerenin kapağını kaldırıp kaşığı daldırması işten değildi. O gün aynı zamanda evde ekmek pişirme günüydü de. Rolf, an-nesinin büyük mutfak masasının başında, dirseklerine ka-dar una bulanmış hamur yoğurmasını seyretmeye bayılır-dı. Annesi hamuru yoğurur, uzun parçalara ayırır, sonra bu parçaları da bölerek somun haline getirirdi. Eskiden, bolluk devirlerinde, hamurun bir kısmını ayırır, içine süt, yumurta, tarçın katıp kurabiye yapar, haftanın her günü her çocuğuna birer tane vermek üzere teneke bir kutuda saklardı. Oysa şimdi un kepekle karıştırılıyor, ortaya talaş-tan yapılmış gibi kara kuru bir ekmek çıkıyordu.

Gün patırdı gürültüyle başladı –işgal askerleri yürü-yor, oraya buraya emir yağdırıyordu– ama kimsenin al-dırdığı yoktu. Savaş bozgunu korkularını da tüketmiş, kimsenin yüreğinde yeni felaket belirtilerinden ürkebi-lecek kadar korku kalmamıştı. Silah bırakılmasından sonra Ruslar köye girdi. Daha Kızıl Ordu askerleri gel-medeyken, gaddarlıklarının haberi ulaştı köye. Dehşet için-deki halk, ortalığın kana bulanmasını beklemeye başladı.

Bunlar canavar diyorlardı, gebe kadınların karnını deşip bebeleri köpeklere atıyorlarmış, yaşlıları süngüden geçiriyorlarmış, erkeklerin kışına dinamit fitili yerleştirip havaya uçuruyorlarmış, ırza geçiyor, yakıp yıkıyorlarmış. Oysa bunların hiçbirisi olmadı. Duruma açıklama arayan belediye başkanı, sonunda kendilerinin şanslı olduğunu, köylerine gelen askerlerin Sovyetler Birliği'nin savaştan en çok zarar gören bölgelerinden olmadıkları için intikam hırsıyla gözleri dönmemiş olduğunu söylemekte karar kıldı. İşgalciler, başlarındaki Asyalı suratlı genç subayın komutasında, donanımlarını çeken ağır zırhlılarla kasabaya daldılar, bütün yiyeceklere el koydular, yükte hafif pahada ağır ne varsa sırt çantalarına tıktılar, kasabanın kodamanlarından altısını işbirlikçilik yaptıkları gerekçesiyle kurşuna dizdiler. Askerler köyün hemen dışında ordugâh kurup kimseye ilişmediler. Ama o gün, hoparlörlerle haykırarak, evlere dalıp çekinenleri zorla dışarı çıkartarak bütün kasaba halkını derdest ettiler. Frau Carlé, Katharina'nın sırtına bir ceket attı, askerler eve girip de tavşana ve evin bir haftalık ekmeğine el koymasınlar diye bir an önce sokağa fırladı. Üç çocuğu, Jochen, Katharina ve Rolf ile alana gitti. Bir pazar gecesi okula düşüp binayı yerle bir eden, sıraları, kara tahtaları dört yana uçuran bombaya rağmen köy, savaş yıllarını başka yerlere oranla daha az zarar görerek atlatmıştı. Askerler barikat kurmak için taşları söktüklerinden, Ortaçağ'dan kalma kaldırım taşlarının bir kısmı gitmişti. Düşman askerleri Belediye Başkanı'nın odasındaki duvar saatine, kilise orguna, mahzenlerdeki son şaraplara, bir başka deyişle köyün olanca varına yoğunla el koymuşlardı. Bütün binaların sıvanınası gerekiyordu. Kimi evlerin duvarlarında mermi izleri vardı. Yine de köy, yüzyıllar süresince kazandığı şirinliğini yitirmemişti.

Halk alanda toplandı. Çevrelerini düşman askerleri

sardı. Yırtık pırtık üniformalı, delik çizmeli, birkaç günlük sakalıyla Sovyet kumandan halkın önünden geçerek, her birini tek tek süzdü. Kimse kumandanın gözünün içine bakamıyordu. Herkes başı önünde, omuzları çökmüş, mütevekkil duruyordu. Bir tek Katharina, melül bakışlarını subaya dikti ve burnunu karıştırmaya başladı.

Subay, kızı göstererek, "Geri zekâlı mı bu?" diye sordu.

Frau Carlé, "Doğuştan böyle," dedi.

"Öyleyse onun gitmesine gerek yok. Burada bırak."

"Yalnız kalamaz ki. N'olur... Onu da götürüyüm."

"Sen bilirsin."

Solgun bahar güneşinin altında, üzerlerine çevrilmiş namluların ortasında, yaşlılar gücü kuvveti olanlara yaslanarak, çocuklar yerlere kıvrılıp yatarak, bebeler ana babalarının kucağına sokularak iki saatten fazla beklediler. Sonunda komut verildi, son yılların felaketlerinden kurtulabilmiş iki yetkili, belediye başkanı ile okul müdürünün ardına sıralanmış halkı daha hızlı yürütmeye çalışan askerlerin tetikteki bakışları altında, kumandanın cipinin arkasına düşüp yola koyuldular. Sessizlik içinde, tedirgin, ikide bir dönüp tepelerin arasından hâlâ görünen evlerinin çatılarına baka baka yürüdüler. Nereye götürüldüklerini soruyorlardı birbirlerine – sonunda toplama kampına doğru götürüldüklerini anlayınca yürekleri yumruk gibi sıkıştı.

Jochen'le birlikte yılan avlamaya, tilki tuzağı kurmaya, çalı çırpı toplamaya çıktıklarında hep oraya gittikleri için, Rolf yolu biliyordu. Kimi zaman iki kardeş ağaçların altına oturur, yeşillikler arasına gizlenmiş dikenli tellere doğru bakarlardı. Çok uzakta olduklarından açık seçik göremezler, alarm düdüklerini dinleyip havayı koklamakla yetinirlerdi. Rüzgâr esti mi, evlere bir tuhaf koku dolardı, ama kimse farkında değilmiş gibiydi, en

azından bu konuda tek söz edilmezdi. Rolf Carlé'nin ya da köy halkından herhangi birinin, demir kapılardan içeri ilk girişiydi bu. İçeri girdikleri anda, üzerinde tek ot kalmamış, toz çölüne dönmüş, dışarıdaki bahar havasında yumuşak otlarla yeşeren tarlalara hiç benzemeyen çorak toprağı görünce irkildiler. Birerli kol olup uzun patikada ilerlediler, dikenli tel yumaklarından örülmüş engellerden geçtiler, nöbetçi kulelerinin, daha yakın zamana kadar makineli tüfeklerin durduğu siperliklerin altından yürüdüler, sonunda açıklık bir alana geldiler. Alanın bir yanında penceresiz barakalar, öte yanında büyük bacaları olan tuğla bir yapı, arkada açık helalar ve darağacı vardı. Bahar, kampın kapılarından içeri girememişti, burada her şey gri, her şey sonsuz bir kışın sisi içindeydi. Köylüler barakaların önünde durdular, birbirlerine sokuldular, o kıpırtısızlığın, o sessizliğin, kül rengine dönmüş o gökyüzünün dehşeti altında ezilerek, yüreklenmek için birbirlerine dokunarak durdular. Kumandan emir verdi. Askerler halkı sürü güder gibi ana binaya doğru sürmeye başladı. İşte o zaman herkes gördü. Yerde kümelenmiş, birbiri üstüne yığılmış, gelişigüzel atılmış düzinelercesi, koca bir odun yığını gibi yatıyordu. Önce onların insan cesetleri olduğuna inanamadılar, meşum bir tiyatronun kuklalarına benziyorlardı. Ama Ruslar, köylüleri silahlarıyla dürttüler, dipçiklediler. Bunun üzerine halk daha yakına ilerlemek, belleklerine kazınacak olan bu bir deri bir kemik, gözleri oyulmuş suratları koklamak, onlara bakmak, onların varlığını kabullenmek zorunda kaldı. Her biri kendi yüreğinin gümbürtüsünü duyuyordu. Kimse konuşmadı, söylenecek söz yoktu ki. Bitmek tükenmek bilmez saniyeler boyunca donup kaldılar. Kumandan bir kürek alıp belediye başkanının eline tutuşturuncaya kadar hiç kıpırdamadılar. Askerler de öteki kazma kürekleri dağıttılar.

Subay sesini yükseltmeden, neredeyse fısıldarcasına, "Kazmaya başlayın," dedi.

Ötekiler çalışırken Katharina ile ufak çocukları darağacının altına oturtttular. Rolf, Jochen'in yanında kaldı. Toprak sertti, Rolf'un elleri, tırnakları kurşuni toprağa bulandı ama hiç durmadı. Öne eğilmiş, saçları yüzüne dökülmüş, hiç aklından çıkmayacak bir utançla, karabaşan gibi ömür boyu yakasını bırakmayacak bir utançla sarsılmıştı. Bir kez olsun başını kaldırmadı. Çevreden kayalara çarpan metal seslerinden, hırıltılı soluklardan, kadınların hıçkırışından başka ses gelmiyordu. Çukurları kazmayı bitirdiklerinde gece olmuştu. Rolf, nöbetçi kulelerindeki projektörlerin yakıldığını, ortalığın gündüz gibi aydınlandığını fark etti. Rus subayın emri üzerine, köylüler cesetleri getirmek için ikişer ikişer dağıldılar. Rolf, ellerini pantolonunun paçalarına silerek temizledi, yüzündeki teri kuruladı ve ağabeyi Jochen'le birlikte kendilerini bekleyen şeye doğru yürüdü. Anneleri boğuk bir çığlıkla onları durdurmaya çalıştıysa da çocuklar yollarına devam ettiler, eğilip el ve ayak bileklerinden tutarak cesetlerden birini kaldırdılar. Çırılçıplak, bir deri bir kemik, hiç ağırlığı kalmamış, porselen gibi soğuk ve sert bir cesetti. Katılaşmış cesedi sıkıca kavrayıp zahmetsizce kaldırdılar, alana kazdıkları mezarlara doğru yürümeye başladılar. Taşıdıkları yük hafiften öne arkaya sallandı, başı arkaya devrildi. Rolf dönüp annesine baktı, onun iki büklüm olup kustuğunu gördü. Annesini yatıştırmak için bir işaret yapmak istedi ama elleri doluydu.

Mahkûmları gömme işini bitirdiklerinde gece yarısını geçmişti. Mezarları doldurup toprakla örttüler, ama köye dönmeye sıra gelmemişti daha. Askerler, onları barakaları dolaşmaya, ölüm odalarına girmeye, fırınları incelemeye, darağacının altında yürümeye zorladılar. Kimse ölümler için dua etmeyi göze alamadı. O andan itibaren,

zaman silip geçer umuduyla bu konuda hiç konuşmıyacaklarını, o dehşeti unutmaya, ruhlarından söküp atmaya çalışacaklarını iten içe duyuyorlardı. Sonunda, ağır ağır, yorgunluktan ayaklarını sürüyerek evlerine döndüler. En arkadan Rolf Carl geliyor, ölümün terk edilmişliğinde birbiriyle eşitlenmiş iki sıra iskeletin arasından yürüyordu.

Bir hafta sonra Lukas Carl eve döndü. Oğlu Rolf onu tanımadı. Babası, cepheye gittiğinde daha akli ermeyecek yaştaydı ve o gece mutfağa dalan adamın ocağın üstündeki fotoğrafa benzer bir yanı yoktu. Rolf, babasız geçirdiği yıllar boyunca, düşlerinde bir kahraman yaratmıştı. Babasına havacı üniforması giydirmiş, gğ्सn madalyalarla donatmış, baktığında kendini görebileceği ayna gibi parlak izmeli, yürekli, başı dik bir savaşçı dşlemişti. Gecenin bir yarısında ansızın gelen kişiyle kafasındaki hayali hiç bağdaştıramadı ve onu dilenci sandığı için de merhaba bile demedi. Fotoğraftaki adamın özenle düzeltilmiş bıyıkları vardı. Gözleri kış göğü gibi kurşuni, otoriter ve soğuktu. Mutfak kapısından giren adamın üstünde ise, beline sarılı iple güçbela yerinde duran kendine büyük bir pantolon, yırtık pırtık bir ceket, boynunda kir içinde bir atkı vardı ve ayna gibi parılda-yan çizmeler yerine paçavralar sarılmıştı ayaklarına. Ufak tefek sayılırdı. Sakalı uzamış, saçları keçe gibi olmuştu. Hayır, bu Rolf'un bilip tanıdığı biri değildi. Oysa, ailenin geri kalan kişileri, onu hiç istemedikleri kadar anımsıyorlardı. Karısı onu görünce iki elini ağzına kapadı. Jochen, yerinden fırladı ve geri kaayım derken telaşından sandalyeyi devirdi. Katharina, uzun zamandır yapmadığı ama belleğinde yer etmiş iğdsel bir davranışla koşup masanın altına saklandı.

Lukas Carlé, yuva özlemiyle dönmemişti geriye. Yurt bilincinden yoksun yapayalnız biri olarak, kendini hiçbir zaman köye ya da başka bir yere ait hissetmemişti. Aç ve umarsız olduğu için dönmüştü. Orada burada sürüklenip durmaktansa, savaşı kazanmış düşmanın eline düşmeyi yeğliyordu. Ordudan kaçmış, gündüzleri saklanıp geceleri yürüyerek paçayı kurtarmıştı. Adını değiştirmeyi, geçmişini silmeyi planlayarak ölen bir askerin kimlik belgelerini almış ama çok geçmeden harabeye dönmüş o koskoca kıtada gidecek yeri olmadığını fark etmişti. Şirin evleri, meyve bahçeleri, bağları, onca yıl öğretmenlik yaptığı okulu ile köyün anısı ona hiç de çekici gelmiyordu ama başka seçeneği yoktu. Savaşta birkaç madalya almıştı; yiğitliği için değil, yaptığı zulümlerin karşılığı olarak. Değişmişti, ruhunun karanlık köşelerini irdelemiş, işi nerelere vardırabileceğini anlamıştı. Aşırılıkları denedikten, kötülüğün ve hazzın sınırlarını aştıktan sonra, eski yaşantısına dönmek, cılız, sümüklü çocuklara ders vermek, kaderin kötü bir cilvesi gibi görünüyordu. Erkeklerin savaş için yaratıldığına inanırdı. Tarih, şiddet uygulamadan hiçbir zaman ilerleme olamayacağını gösteriyordu: Dişini sıkıp dayanacaktın, gözünü yumup gerekeni yapacaktın. Bu yüzden asker olduk, diye düşünüyordu. Çektiği çileler, içinde barış özlemi tutuşturamamış; tam tersine, güçsüz ve çaresizleri doğa yasalarına uygun olarak açık denizde terk edip su alan insanlık gemisini karaya ulaştırabilecek kişilerin ancak barut ve kanla yaratılabileceği inancını kökleştirmişti.

“Ne bu haliniz? Beni gördüğünüze sevinmediniz mi?” diyerek kapıyı kapattı.

Yokluğu, Carlé'nin ailesini dehşete düşürme gücünü ortadan kaldıramamıştı. Jochen bir şeyler söylemek istedi ama sözcükler gırtlığına takıldı, kardeşini bilinmedik bir tehlikeden korumak için onun önüne geçerken ağzından

yalnızca boğuk bir hırıltı çıktı. Frau Carlé'nin, kendini toplar toplamaz ilk işi, konsola koşup büyük, beyaz bir sofrayı örtmesi, kocası Katharina'yı görmesin, hat- ta belki varlığını bile anımsamasın diye masanın üstüne örtmek oldu. Lukas Carlé, çevresine şöyle bir bakıniver- mekle evin ve ailenin dizginlerini yeniden eline geçirdi. Karısının şapşal görüntüsü hiç azalmamış ama gözlerin- deki korku ile kalçalarındaki dolgunluk daha göze batır- hale gelmişti. Jochen boylu boslu, güçlü kuvvetli bir de- likanlı olup çıkmıştı ve Carlé nasıl olup da onun gençlik tuğaylarından birine alınmadığını anlayamıyordu. Rolf'u zorbela tanıdı, ama oğlanın anasının önlüğüne yapıştığı- nı, suratındaki şımartılmış süs köpeği anlatımını silmek için birkaç şamar istediğini kavraması için bir anlık bakış yetti. Onu gerçek bir erkek gibi yetiştirmeyi kendine iş edinecekti. "Banyo suyunu ısıt Jochen. Evde yiyecek bir şeyler var mı? Sen de Rolf olmalısın... Gel babanla toka- laş. Duydun mu beni? Gel buraya!"

O gecedен sonra Rolf'un yaşamı hiç eskisi gibi ol- madı. Savaşa ve savaşın getirdiği tüm çilelere karşın, kor- ku nedir bilmemişti. Korkunun ne olduğunu Lukas Carlé öğretti. Çocukcağız, yıllar sonra babası ormandaki bir ağaca asılı bulununcaya kadar, rahat uyku yüzü görme- yecekti.

Köyü işgal eden Rus askerleri kaba, yoksul ve duy- gusaldılar. Akşamları yanı başlarında silahları ve dona- nımlarıyla kamp ateşinin çevresinde oturur, memleket türküleri söylerler, kendi köylerinin şivesi kulaklarına çarpınca kimileri sıra özlemiyle gözyaşı dökerdi. Bazen kafayı bulurlar, yorgunluktan bitap düşene kadar ya kav- ga eder, ya oynarlardı. Köylüler onlardan uzak duruyor- du ama birkaç kız yiyecek karşılığında kampa gider, göz- lerini hiç yerden kaldırmadan kendilerini askerlere verir- di. Galiplerin de mağluplar kadar aç olmasına karşın,

yine de kızlar her seferinde bir şeyler getirirlerdi köye. Kamp, çocuklar için de çekiciydi; askerlerin dili, savaş araçları, kendilerinininkine benzemeyen töreleri onlara ilginç geliyor, hele aynı anda havaya dört kama atarak el çabukluğuyla bunları peş peşe çeviren, yüzünde derin yara izi olan çavuşa bayılıyorlardı. Annesi sıkı sıkıya tembih etmiş olmasına karşılık, Rolf bütün çocuklardan daha yakına sokulurdu. Annesi bir gün onu çavuşun yanına oturmuş, söylediklerini anlamak için kulaklarını açmış, bıçakları havada çevirme talimi yaparken yakaladı. Ruslar, köye girmelerini izleyen birkaç gün içinde geri kalan bütün işbirlikçileri ve gizlenen asker kaçaklarını saptamış, savaş suçuyla yargılamaya başlamışlardı; zaman darlığından bu mahkemeler çok kısa sürüyordu. Mahkemeye pek az dinleyici gidiyordu, herkes yılmış, tükenmişti, daha fazla suçlama dinleyecek halleri yoktu. Yine de sıra Lukas Carlé'ye gelince, Jochen ve Rolf içeri süzülüp odanın en arkasına oturdular. Sanık, yaptıklarından pişmanlık duymuşa benzemiyordu; verilen emirleri yerine getirdiğini söylemekle yetindi, orduya adam öldürmek için değil, savaşı kazanmak için katıldığını anlattı. Bıçak oyunu oynayan çavuş, odada Rolf'u gördü, acıdı, onu dışarı çıkarmak istedi. Ama çocuk sonuna kadar dinlemeye kararlı bir tavırla yerinden kıpırdamadı. Benzindeki solgunluğun babası için duyduğu kaygıdan değil, onu idam mangasının karşısına dikmeye yeterli kanıt bulunabilsin diye içten içe beslediği umuttan kaynaklandığını çavuşa anlatabilmek zor olacaktı. Carlé, idam hükmü yerine, altı ay Ukrayna maden ocaklarında çalışma cezası alınca, Jochen ve Rolf bunun akıl almayacak kadar hafif bir ceza olduğunu düşündüler ve Lukas Carlé'nin o uzak memlekette ölüp bir daha geri dönmemesi için gizlice dua ettiler.

Açlık, barış gelince sona ermedi; yıllar yılı en önemli

uğraşları yiyecek peşinde koşmak olmuştu, bu durum barıştan sonra da değişmedi. Jochen'in doğru dürüst okuyup yazması yoktu ama güçlü ve dirençliydi. Babası gittikten, güller tarlaları harap ettikten sonra, Jochen odun keserek, böğürtlen ve yaban mantarı satarak, tavşan, keklik, tilki avlayarak ailesinin geçimini sağlamayı üstlendi. Çok geçmeden Rolf de ağabeyine yardımcı olmaya başladı, onun gibi komşu köylerden ufak tefek hırsızlıklar yapmayı öğrendi. Bütün bunlar, en çileli günlerde bile, savaş sanki kendisiyle hiç ilgisi olmayan bir uzak karabasanmış gibi davranan, çocuklarına ahlakî değerler aşılamaktan hiç geri durmayan annesinin bilgisi dışında olup bitiyordu. Rolf açlıktan içinin kazınmasına öylesine alıştı ki, çarşı pazar dolup taşmaya, her köşe başında patates kızartmaları, tatlılar, sosisler satılmaya başlandıktan çok sonra bile karyolasının altındaki döşeme tahtalarının oyuguına saklanmış bayat ekmekleri düşünce görmeye devam etti.

Frau Carlé, kocası Ukrayna'dan dönüp ailenin başına geçmeye kalkışınca kadar, dinginliğini ve Tanrı'ya inancını sürdürdü. Ama kocası gelince, cesareti, direnci kırılıverdi. Birden ufalıp büzüşmüş gibiydi. İçine kapandı, kendi kendisiyle bitmez bir diyaloga girdi. İçinden hiç eksilmemiş olan korku kadıncağızı perişan ediyordu. Nefretini bir türlü açığa vuramıyor, kendi kendini yiyordu. Yine de yılmadan bütün sorumluluklarını yerine getirmeye çalışıyor, sabahın köründen gece yarısına kadar köle gibi didiniyor, Katharina'ya bakıyor, onu besliyor, ailenin öteki bireylerine hizmet ediyordu. Ama gülümsemeyi de, konuşmayı da kesmişti. Kiliseye de gitmiyordu, çünkü Lukas Carlé'nin Cehennem ateşinde yanması için ettiği duaları duymazdan gelen acımasız bir Tanrı'nın önünde diz çökmeye hiç niyeti yoktu. Jochen ve Rolf'u, babalarının aşırılıklarına karşı korumaktan da vazgeçti. Bağırıp çağırmalar, dayaklar, kavgalar artık ona normal

geliyor, hiçbir tepki uyandırmıyordu. Oturup boş gözlerle pencereden dışarı bakıyor, Lukas Carlé'nin henüz yaşamına girmediği, kendisinin de elemsiz, kedersiz bir genç kız olduğu geçmiş günlere kaçıyordu.

Carlé, insanların örs ve çekiç olarak ikiye ayrıldığı teorisini benimsemişti: Kimileri dövmek, kimileri dövölmek için dünyaya gelirdi. Kuşkusuz, oğullarının çekiç olmasından yanaydı. Oğullarında, özellikle de terbiye teorisini üzerinde denediği Jochen'de herhangi bir zaafa göz yummayacaktı. Oğlanın kekemeliği günden güne artıp bir de tırnaklarını yemeye başlayınca, Carlé küplere bindi. Jochen, çaresizlik içinde bütün gece gözüne uyku girmeden yatıyor, bu işkenceden yakasını kurtarmak için çeşitli yollar icat ediyordu. Ama günün ilk ışıklarıyla birlikte gerçeğin önünde boyun eğiyor, babasından yirmi santim uzun ve bir yük beygiri kadar güçlü olmasına karşın bir kez olsun babasına dikleşmeden itaat ediyordu. Jochen'in bu boyun eğmişliği, Lukas'ın kırmızı botları kullanma havasına girdiği bir kış gecesine kadar sürdü. Çocuklar, o ezici atmosferin, o baygın bakışların, şemamet habercisi sessizliğin ne anlama geldiğini anlayacak kadar büyümüşlerdi artık. Carlé her zaman yaptığı gibi, çocuklara Katharina'yı da alıp odalarına gitmelerini ve ne olursa olsun odadan çıkmamalarını söyledi. Jochen ve Rolf, kapıdan çıkmadan önce annelerinin gözündeki dehşeti, kadıncağızın tir tir titrediğini gördüler. Çok geçmeden, yataklarında kalıp gibi yatarlarken, Victrola'nın avaz avaz bağırmaya başladığını duydular.

Rolf, karşı odada, kendini bildi bileli bu evde var olan bir karabasanın uygulanmasına daha fazla dayanamayacağını anlayınca, "Gidip anneme ne yaptığına bakacağım," diye doğruldu.

Jochen, "Sen dur," dedi. "Ben giderim. En büyüğünüz benim."

Ve ömrü boyunca yapmış olduğu gibi yorganın altına iyice büzüleceğine, yataktan kalktı. Kafasının içi bomboştu. Özenle pantolonunu, ceketini, yün beresini giydi. Kalın botlarını bağladı. Sonra kendi odalarının kilidini açtı, holü geçti, oturma odasının kapısını zorladı, ama kapı demirliydi. Jochen, tuzak kurarken ya da odun keserkenki ağır ve kararlı hareketlerle bacağını gerdi, gerdi, sonra bir tekmede kapının demirini kırdı. Rolf, yalınayak, sırtında pijaması, ağabeyinin peşinden gelmişti. Kapı ardına kadar dayandığında, annesini çırılçıplak, gü-lünç, kırmızı, yüksek topuklu botlarla sendeleye sendeleye yürürken gördü. Tepesi atan Lukas Carlé, onlara hemen defolup gitmelerini söyledi; ama Jochen hiç al-dırmadan yoluna devam etti, masanın önünden geçti, kendisini durdurmaya çalışan kadını bir yana itti ve öylesine kasıtlı bir tavırla babasına yaklaştı ki, adam bir an geriledi. Jochen'in yumruğu babasının çenesine çekiç gibi inerek adamı büfenin üzerine yıktı. Büfe tahta çatırdamaları, porselen şangırtılarıyla yere indi. Rolf yerde kıpırtısız yatan adama baktı, yutkundü, odasına koştu, yatağından battaniyeyi alıp çıplaklığını örtmek için annesinin üzerine attı.

Jochen, annesinin yüzüne bakmaya cesaret edemedenden, sokak kapısından seslendi: "Hoşça kal anne."

Annesi, hiç değilse oğullarından birinin kurtulduğuna sevinerek, "Güle güle oğlum," diye mırıldandı.

Ertesi sabah, Rolf, ağabeyinin pantolonunu paçalarını kıvırıp giydi, babasını hastaneye götürdü. Doktor çıkık çeneyi yerine oturttu. Carlé, haftalarca konuşamadı, ancak kamışla sıvı besin alabildi. Büyük oğlu gidince, Frau Carlé, depresyona girdi ve Rolf, korkutucu ve tiksindirici babasıyla karşı karşıya kaldı.

Katharina'nın sincap yavrusuna benzeyen bir suratı, bellekten yoksun bir ruhu vardı. Kendi kendine yemek

yiyebiliyor, tuvalete gitmek isteyince haber veriyor ve babası eve gelir gelmez koşup masanın altına saklanıyordu – ama bundan ötesini yapamıyordu. Rolf, onu sevindirmek için minik böcekler, parlak taşlar, kızın özenle ayıklayıp yediği cevizler gibi armağanlar getirirdi. O da bunlara karşılık Rolf'e körü körüne bağlıydı. Gün boyu onun gelmesini bekler, ayak seslerini duyup masanın bacakları arasında tepetaklak duran yüzünü görünce, marşı gibi tuhaf sesler çıkarırdı. Katharina, babası evden çıktığı veya uyuduğu zaman biri gelip kendisini dışarı çıkarıncaya kadar, o koca, kalın tahta masanın altında saatlerce otururdu. Sığınakta yaşamaya alıştı, yaklaşan veya uzaklaşan ayak seslerini tanımayı öğrendi. Kimi zaman, ortalıkta hiç tehlike yokken bile masanın altından çıkmak istemez, o zaman annesi bir tabak yemek uzatır, Rolf de kardeşini yalnız bırakmamak için bir örtü alır, masanın altında uyurdu. Lukas Carlé, yemeye oturduğunda, ayakları, masanın altında sessiz, kıpırtısız, ellerini kavuşturmuş, sanki su altındaymış gibi seslerden, kokulardan, yabancılık varlıklardan uzak oturan çocuklarına çarpardı. İki kardeş masanın altında öyle çok zaman geçirdiler ki; Rolf Carlé, sofranın örtüsünün altındaki sütbeyaz ışığı hiç unutmadı ve uzun yıllar sonra dünyanın öteki ucunda, sevdiği kadının koynunda yatarken, bir sabah cebinliğin beyazı altında hıçkırıklarla uyandı.

3

Ben altı yaşındayken, bir Noel gecesi annem tavuk kemiği yuttu. Kendini giderilmez bilgi susamışlığında hepten kaybetmiş olan Profesör, Noel'in de, başka bayramların da ayırdında olmazdı ama evdeki hizmetkârlar Noel'i kendi aralarında kutlardı. Mutfağa acemi işi kil yontulardan bir Noel tablosu yerleştirirler, bir ağızdan Noel ilahileri okurlar, sonra da bana bir armağan verirlerdi. Birkaç gün öncesinden, bir zamanlar kölelerin icat ettiği bayram yemeyi hazırlanırdı. Sömürge devrinde hali vakti yerinde aileler 24 Aralık akşamı büyük bir şölen verirlermiş. Efendilerinin artıkları da kölelerin taslarına boca edilirmiş. Köleler bu artıkların tümünü ince ince kıyarlar, mısır irmiği hamuruna bulayıp muz yapraklarına sararlar, kocaman tencerelerde pişirirlermiş. Sonuçta herkesin ağzının suyunu akıtan bir yemek ortaya çıkınca, bunun tarifesi yüzyıllar boyu kuşaktan kuşağa aktarılmış, hâlâ da her yıl pişirilir bu yemek. Ama artık efendilerin artıklarından yapılmıyor, yemeğin içine katılan her malzeme ayrı ayrı, epeyce eltutan bir biçimde özenle pişiriliyor. Profesör Jones'un hizmetkârları, bir gün oburluk edebilmek adına bütün yıl arka bahçede tavuklar, hindiler ve bir de domuz beslerlerdi. Şölen den bir hafta önce, hayvanların eti yumuşak ve özlü olsun

diye tavuklarla hindilere avuç avuç ceviz ve rom yuttururlar, domuza da sütü dayarlardı. Kadınlar muz yapraklarını kaynatıp tencereleri tavaları hazırlarken, erkekler de bir kan, tüy ve cıyıklamalar şehvetinde hayvanları keserler; herkes ölüm ve alkolden kafayı buluncaya, tencerelerdeki eti ve helmelenmiş yemek suyunu tada tada doyuncaya, Çocuk İsa adına ilahiler söylemekten yoruluncaya kadar bu sürer giderdi. Bu arada, evin öteki yanında Profesör, Noel olduğunu hiç ayırt etmeden herhangi bir gün gibi geçirirdi zamanını. Annemin yazgısını belirleyen tavuk kemiği, hamurun içinde ayırt edilmeden geçip gitti ve ancak gırtlığına takılınca annem durumu kavradı. Birkaç saat içinde kan tükürmeye başladı, üç gün sonra da tıpkı yaşadığı gibi sessiz sedasız ölüverdi. Ölürken yanıdaydım ve o ânı hiç unutmadım, çünkü o günden başlayarak annemi, ruhların dinlendiği dönüştü olmayan gölgeler arasında yitirmemek için bütün duyularımı keskinleştirmek zorundaydım. Annem beni korkutmak istemediği için kendisi de korkmadan öldü. Belki tavuk kemiği çok hayati bir noktayı yırtmıştı ve annemin iç kanaması vardı, orasını bilemiyorum. Canının çekilmeye başladığını sezince, beni de yanına aldı, sonuna kadar birlikte olalım diye avlunun öteki tarafındaki odamıza götürdü. Ölümü çabuklaştırmamak için yavaş yavaş su ve sabunla kendini bir güzel yıkayarak ağır gelmeye başlayan misk kokusunu üzerinden atmaya çalıştı. Uzun saçlarını taradı, herkesin öğle uykusuna yattığı saatlerde diktiği beyaz iç eteğini giydi ve yılanın soktuğu yerliyle birlikte beni peydahladıkları yatağa uzandı. Bu törensel davranışın anlamını o anda kavrayamadım ama annemi öylesine dikkatle izledim ki, her hareketi bugün bile gözümün önünde.

Annem, beni bırakıp gitmeden az önce, “Ölüm diye bir şey yoktur kızım,” dedi, “İnsanlar ancak onları unuttu-

ğün zaman ölürler. Beni unutmazsan hep yanında olurum.”

“Seni hiç unutmayacağım,” diye söz verdim.

“Hadi şimdi git, vaftiz anneni çağır.”

Dünyaya gelmeme yardım eden, zamanı gelince beni vaftize götüren iriyarı, melez aşçıyı aramaya gittim.

Annem, çenesinden sızan kanı belli etmeden silmeye çalışarak, “Kızım sana emanet Madrina,¹ ona iyi bak,” dedi. Sonra elimi tuttu ve gözünün feri bulutlanıp canı sessizce çekilinceye kadar beni ne çok sevdiğini bakışlarıyla söylemeye devam etti. Bir an için, odanın durgun havasında parıltılı bir şey uçuyormuş, odaya mavimsi bir ışık ve misk kokusu saçıyormuş gibi geldi; sonra her şey normale döndü, hava bildiğimiz hava, ışık her zamanki sarı ışık, koku her günkü koku oluverdi. Annemin yüzüne sarıldım, aramıza düşen suskunluğun dehşeti içinde başını öne arkaya sarsarak, “Anne, anne!” diye haykırdım.

Madrina, daha sonra bir perukacıya satmak üzere annemin uzun saçlarını üç makas darbesiyle keserken, “Herkes ölür, bu pek de önemli değil,” dedi. “Patrón, işin farkına varıp anneni laboratuvara taşıtmaya kalkışmadan onu buradan götürmemiz gerek.”

Annemin saç örgüsünü aldım, boynuma doladım, bir köşeye büzülüp başımı dizlerimin arasına gömdüm. Ağlamadım, çünkü kaybımın ne kadar büyük olduğunun farkında değildim henüz. Orada saatlerce, belki bütün gece boyunca kaldım. Sonra iki adam geldi, ölüyü karyolanın olup olacağı tek örtüsüne sarıp tek kelime etmeden götürdüler. İşte o zaman odayı, bir daha doldurulamayacak bir boşluk sarıverdi.

Gösterişsiz cenaze arabası yola koyulduktan sonra

1. (İsp.) Vaftiz anne. (Y.N.)

Madrina beni görmeye geldi. Oda karanlık olduğundan beni bulabilmek için kibrit çakmak zorunda kaldı. Ampul yanmış, şafak da sanki kapının eşiğine takılıp kalmıştı. Madrina, beni yerde büzülmüş bir halde buldu. Kendime getirmek için iki kez seslendi: Eva Luna... Eva Luna. Kibritin titrek ışığında, terlikli iri ayakları ve pamuklu elbisenin eteğini gördüm. Başımı kaldırdım, yaş içindeki gözlerini gördüm. Titrek ışık sönerken Madrina gülümsedi. Karanlıkta üzerime eğildiğini duydum. Beni tombul kollarının arasına aldı, kucağına yatırdı, usul usul bir Afrika ninnisi tutturalarak sallamaya başladı.

Madrina, “Oğlan olsaydın, okuyup avukat olur, ahir ömrümde bana bakardın,” derdi. “Para onlarda, o yapış yapış parmaklı avukatlarda. İşleri bulandırmakta onların üstüne yoktur. Bulanık su demek, onların cebinin para görmesi demektir.”

Madrina, dünyanın tadını erkeklerin çıkardığına inanır, en işe yaramaz adamın bile efendilik taslayacağı bir karısı olduğunu söylerdi. Kendimi bir erkek bedeninin içinde, yüzümde sakallar bıyıklar, içimde herkese hükmetme güdüsü ve apışaramda, doğrusu nereye koyacağımı hiç bilemeyeceğim bir fazlalıkla düşünemiyorum ama yine de yıllar sonra Madrina’nın haklı olabileceği kanısına vardım. Madrina kendince severdi beni, bu sevgisini açığa vurmamasının nedeni, disiplinli davranmak zorunluluğunu duyması, bir de aklının epey erken bir çağda bulanmasıydı. O zamanlar, şimdiki gibi çökmüş değildi. İri yapılı, esmer tenli, koca memeli, ince belli, kalçaları eteğinin altında iki yana açılan bir kadındı. So-kağa çıktı mı, erkekler dönüp dönüp bakar, laf atar, kalçasına çimdiği basarlardı. Madrina utanıp çekinmez, çantasını adamların kafasına indirip, “Sen kendini ne sa-

nıyorsun kara şeytan?" diye bağırır, sonra da kahkahayı basıp altın dişlerini gösterirdi. Her akşam yıkanır, leğenin içinde ayakta durup ibrikle su dökünerek sabunlanırdı. Günde iki kez bluzunu değiştirir, üzerine gülsuyu serper, saçını yumurtayla yıkar, parlasın diye dişlerini tuzla fırçalardı. Onca gülsuyu ve sabunun üstesinden gelemediği tatlımsı, keskin bir kokusu vardı. Bana dumanı üstünde muhallebiyi anımsattığı için severdim o kokuyu. Yıkanmasına yardım eder, sırtına su dökerdim. Karaduta benzeyen meme uçları, önündeki kıvrır kıvrır tüyleri, Profesör Jones'un koltuğu gibi tıkız kalçalarıyla, aklımı başımdan alırdı, bu esmer gövde. Vücudunu sabunlukla ovalar, dolgunluğundan duyduğu gururla gülümserdi. Başını dimdik tutarak, içinde taşıdığı müziğin ritmine uyarak onurlu bir zarafetle yürürdü. Yürüyüşünün dışında her şeyi, gülmesi ve ağlaması bile kabaydı. Pire için yorgan yakar, öfkelenir mi yumruğunu sallayıp elinin eriştiği her şeye vururdu. Bu yumruklardan biri kazara bana inecek olsa, gülle düşmüş gibi olurdu. Bir keresinde, istemeden kulak zarımı patlattı. Madrina, hiç hazzetmediği mumyalara rağmen, yıllarca Profesör'ün aşçılığını yaptı, hem de üç otuz paraya. Aldığını da sigarayla roma yatırırdu. Kan bağından daha kutsal saydığı bir sorumluluğu üstlendiği için bana baktı. "Vaftiz evladını ihmal eden cehennemliktir," derdi. Kendi çocuğunu terk etmekten beterdir. Kıyamet Günü senin hesabını benden soracakları için, seni iyi, temiz, çalışkan biri olarak yetiştirmek benim görevim. Annem günaha inanmadığı için, beni vaftiz ettirmeyi hiç düşünmemiş ama Madrina direnmiş. Consuelo da sonunda, "Peki *comadre*,"¹ demiş. "Bildığın gibi yap. Yalnızca benim taktığım adı değiştir-

1. (İsp.) Ebe. (Y.N.)

me." Madrina, üç ay ağzına ne sigara koymuş ne rom. Eline geçen her kuruşu biriktirip vaftiz günü bana çilek rengi bir organtin elbise almış, tepemdeki dört tel saç a kurdele bağlamış, gülsuyu dökmüş, beni alıp kiliseye götürmüş. Vaftiz günümde çekilmiş bir fotoğrafım var, tıpkı bir doğum günü armağanı paketi gibi cicili biciliyim. Madrina'nın parası çıkışmadığı için, vaftiz işleminin parasını, yerleri ovmaktan tahta sıraları parlatmaya, mihrap oymalarını cilalamaya kadar kiliseyi tepeden tırnağa temizleyerek ödemiş. Ben de işte böylece zengin çocukları gibi dörtbaşı mamur bir törenle vaftiz edilmişim.

"Ben olmasaydım, kâfir olacaktın," diye ikide bir başıma kakardı Madrina. "Vaftiz edilmeyen çocuklar dosdoğru Cehennem'e giderler. Benim yerimde başkası olsa, seni çoktan satardı. Açık renk gözlü kız çocuklarını evlatlık vermek kolaydır. Amerikalılar böylelerini alıp memleketlerine götürüyorlarmış. Ama annene söz verdim, sözümü tutmazsam Cehennem ateşinde yanarım."

Onun gözünde iyi ile kötü arasındaki sınır kıldan inceydi ve beni dövmek pahasına da olsa günahı kurtarmaya azimliydi. Bildiği tek yöntem dayaktı çünkü kendisi de aynı yöntemle yetişmişti. Oyun ve sevecenliğin çocuklar için yararlı olduğu, modern bir buluştur. Onun aklı bunu hiç almazdı. Yapacağım işi savsaklamamayı, düşlere dalıp zamanımı ziyan etmemeyi öğretmeye çalışırdı. Akıllı bir karış havada, ayağı ağır insanlardan nefret eder, bir iş verdi mi hemen koşmamı isterdi. Kafan dumanlı, bacakların kum torbası gibi der, balıkyağından yapılmış ucuz ama epey rağbet gören bir merhemle bacaklarımı ovardı. Yapılan reklama göre, bu merhem, filozof taşı gibi her derde devaymış.

Madrina'mın beyni rom içmekten oldukça bulanıktı. Katolik ermişlerin tümüne, Afrika kökenli ermişlerin bazılarına ve kendi uydurduğu birtakım ermişlere inanır-

di. Odasındaki minik mihrabın önünde kutsal su, vudu fetişleri, ölmüş babasının fotoğrafı, onun Aziz Christopher sandığı, ama sonradan Beethoven olduğunu anladığım bir büst dururdu. Bunu Madrina'ya hiç söylemedim, çünkü mihraptaki en mucizevi nesne bu büsttü. Madrina, tanrılarıyla gündelik sözcüklerle, ama onurlu bir tonda konuşur, onlardan ufak tefek kayırmalar rica ederdi. Daha sonra telefon müptelası olunca, cennete telefon açar, ahizedeki parazitleri kutsal kişilerinden gelen sesler olarak yorumlardı. En sudan konularda bile bu yolla ilahi yargıdan talimat aldığına inanırdı. Yakışıklı, sarışın, lüks yaşamaya meraklı, bütün kadınları peşinden koşturan biri olan ve ancak kendini ateşe atıp odun gibi çatır çatır yandıktan sonra varlığını Tanrı'ya adayıp eteğine yapışan kadınlardan kurtularak dinginlik içinde mucizelerini oluşturan Aziz Benedict'e tapardı. Akşamdan kalma olduğu zaman kendini toparlamak için Aziz Benedict'e dua ederdi. İşkence ve korkunç ölümler konusunda uzmandı, Katolik ermişler kitabındaki her şehit ve bakirenin nasıl öldüğü hakkında bilmediği yoktu, bunları bana anlatmaya da doyamazdı. Ben marazi bir dehşet içinde onu dinler, her anlatışında yeni yeni ayrıntılara girmesi için yalvarırdım. En sevdiğim de Santa Lucia'nın şehadeti idi. Lucia'nın kendisine âşık olan imparatoru neden reddettiğini, gözlerini nasıl oyduklarını, gözlerinden imparatoru kör eden bir ışıltı saçıp saçmadığını, gözleri oyulduktan sonra eskisinden de güzel mavi gözlere kavuşup kavuşmadığını bir bir anlatsın isterdim.

Madrina'cığımın, sarsılmaz bir inancı vardı; başına gelen belaların hiçbiri bu inancı değiştirmede. Daha geçenlerde, Papa buraya geldiğinde, Madrina'ma onu göstermek için huzurevinden izin alıp çıkardım. Papa'yı bembeyaz giysileri, altın haçı ile, tören gereği İspanyolca ve yerli lehçelerinde vaaz verirken görmek fırsatını ka-

çırסה doğrusu yazık olurdu. Çiçekler, alkışlar, sallanan bayraklar ve korumalar arasında ve kurşun geçirmez camdan akvaryumu içinde yeni boyanmış sokaklardan geçen Papa'yı görünce, artık iyiden iyiye kocamış olan Madrina'm, İlyas Peygamber, turistik geziye çıktı sanıp dizlerinin üstüne kapandı. Kalabalıkta ezilecek diye korktum, onu uzaklaştırmaya çalıştım ama Papa'nın saçından bir teli alıp hatıra diye ona getirinceye kadar yerinden kıpırdamadım. Çoğu kişi o fırsattan yararlanıp günahlarından arındı; sınıf savaşı ya da doğum kontrolü bir yana, Kutsal Peder'i üzmemek için, kimileri borçlularını bile bağışlamaya söz verdi. Görkemli konuğumuz beni pek etkilemedi çünkü din konusundaki anılarım pek hoş değildi. Ben daha ufakken, bir pazar Madrina beni kiliseye götürmüş, perdeyle kapalı ahşap bir bölmede diz çöktürmüştü. Parmaklarımın beceriksizliğinden, onun öğrettiği gibi istavroz çıkaramamıştım bir türlü. Kafesin arkasından güçlü bir soluk duydum: Günahlarını anlat bana, diyordu ve ben o anda icat ettiğim bütün günahları unutuverdim. Bir şeyler bulmam, hatta kolayından bağışlanacak türde bile olsa bir günah uydurmam gerektiğini bildiğim halde ne cevap vereceğimi bilemiyor, tek bir günah kıvıramıyordum.

"Hiç kendini ellediğin oluyor mu?"

"Evet..."

"Sık sık mı kızım?"

"Her gün."

"Her gün mü? Kaç kez?"

"Sayısını tutmadım... Çok."

"Bu Tanrı'nın indinde büyük günahtır."

"Bilmiyordum peder. Peki eldiven giysem, yine günah sayılır mı?"

"Eldiven mi! Sen ne diyorsun çılgın kız, benimle alay mı ediyorsun?"

Dehşet içinde “Ha-yır, ha-yır,” diye kekeledim. Bir yandan da elimde eldivenle yüzümü yıkamanın, dişlerimi fırçalamanın veya kaşınmanın ne kadar güç olacağını düşünüyordum.

“Bir daha yapmayacağına söz vermelisin. Bir kızın en büyük erdemi saflık ve iffettir. Ceza olarak beş yüz *Ave Maria* okuyacaksın, o zaman Tanrı bağışlar seni.”

“Okuyamam Peder,” dedim; çünkü ancak yirmiye kadar saymayı biliyordum.

Papaz, “Okuyamam da ne demek!” diye gürledi ve kafesin ötesinden salyaları yüzüme sıçradı. Kendimi hücreden dışarı attım ama Madrina’m yakaladı ve kulağımı hiç bırakmadan papazla konuşmaya, karakterim daha da sapıklaşmadan ve ruhumu hepten kaybetmeden beni bir işe yerleştirmenin doğru olup olmayacağını görüşmeye başladı.

Annemin ölümünden sonra Profesör Jones’un da saati gelip çattı. Dünyaya ve edindiği bilgilere küsmüş olarak yaşlılıktan öldü ama huzur içinde öldüğüne yemin edebilirim. Kendi kendini mumyalamak, böylelikle İngiliz mobilyaları ve kitapları arasında onurlu bir sonsuzluğu tatmak olanaksızlığı karşısında, ölüsünün uzaklardaki doğduğu şehre götürülmesini vasiyet etti. Köy mezarlığının son ebedi uykusuna beşiklik etmesini, amansız bir güneşin altında yabancı toprakla örtülmeyi ve kendi deyimiyle ne idüğü belirsiz kişilerle içli dışlı yakınlığa girmeyi istemedi. Son günlerini yatak odasındaki tavan vantilatörünün altında, felçten kımıldayamamanın teri içinde, yanında eli İncil’li adam ve benden başkası olmaksızın geçirdi. Gümbürdeyen sesi can çekişmenin hırıltılı soluğuna dönüştüğü anda, o güne kadar ondan duyduğum korku da bitti.

Doktor, deneylerine başladığından bu yana ölümün karargâhı olan, dış dünyaya kapalı evde, canımın istediği

gibi dolanıyordum. Doktor, tekerlekli sandalyesiyle odasından çıkıp onlara bağıramaz, çelişkili emirleriyle akıllarını karıştıramaz olduğu anda hizmetçilerde disiplin namına bir şey kalmadı. Gümüş takımları, halıları, tabloları, hatta doktorun mumyalama ilacının durduğu kristal şişeleri yüklenip evden çıkışlarını izliyordum. Efendinin kolalı örtülü, bembeyaz porselenli masası kendi haline bırakılmıştı. Ne kristal avizeleri yakan vardı, ne de Profesör'ün piposunu koşturan. Madrina'm mutfağa boş vermeye, her öğünde kızarmış muz, pilav ve balık pişirmeye başladı. Öteki hizmetçiler temizliği bıraktılar, yerler, duvarlar kir pas içinde kaldı. Birkaç yıl önceki *surucucu* olayından sonra kimse bahçeyle uğraşmaz olmuştu. Bu ihmalin sonucunda, avı yutup kaldırıma taşmaya yüz tutan amansız otlar bürümüştü her yanı. Hizmetçiler siestaya yatıyorlar, istedikleri saatte evden çıkıyorlar, patlayıncaya kadar rom içiyorlar, gün boyu bolerolar, kumbiyalar, rançereler çalan radyoyu bangırdatıyorlardı. Sağlığı yerindeyken klasik plaklardan başkasına göz yummayan zavallı Profesör, bütün bu şamataadan anlatılmaz acı çekiyor ve hizmetçilerden biri gelsin diye boyuna zilin kordonuna asılıyordu ama gelen giden olmuyordu. O uyuduğunda, Madrina'm usulca merdivenleri çıkıyor, kiliseden aldığı kutsanmış suyu doktorun üzerine serpiyordu. Adamcağızı, sokak dilencisi gibi kutsanmadan ölüme göndermek ona günah gibi geliyordu.

Protestan papazın, bunaltıcı sıcak nedeniyle yalnızca don ve sutyenle dolaşan hizmetçi tarafından karşılandığı sabah, düzenin hepten rayından çıktığını ve artık Profesör'den korkmam için bir neden kalmadığını sezinledim. Bunun üzerine sık sık Profesör'ün yanına gitmeye başladım. Önceleri eşikte durup içeri bakıyordum, gitgide odanın ortalarına doğru ilerlemeye başladım, sonunda da yatağın üzerinde oynar oldum. Saatlerce ihtiyarın

yanında kalıyor, felçten ve yabancı aksanından belirsizleşen mırıltısını hiç anlayamaz hale gelinceye kadar onunla konuşmaya, iletişim kurmaya çalışıyordum. Ben yanındayken, Profesör durumunun düşkünlüğünü, felcin yıkıntısını geçici bir süre de olsa unuttur gibiydi. Dokunulmazlığı olan raflardan kitap alır, Profesör'ün okuyabileceği biçimde tutardım. Kitapların kimi Latinceydi. Profesör onları bana çevirir, evinde yaşadığımı daha önce fark etmemiş olmasına yanarak öğrencisi olmamdan hoşnutluğunu gösterirdi. Belki de görüp göreceği ilk çocuk bendim ve Profesör büyükbabalık görevini iş işten geçtikten sonra fark etmişti.

Dişsiz ağzında geveleyerek, "Bu kız da nereden çıktı?" diye soruyordu. "Benim kızım mı? Yoksa torunum mu? Yoksa sakat beynimin bir uydurması mı? Teni koyu, gözleri benimkilere benziyor. Gel buraya çocuk. Yanıma gel de seni iyice göreyim."

Yirmi yılı aşkın süre sadakatle kendisine hizmet eden ve bir ara hazımsızlık sonucunda zeplin gibi şişen kadını çok iyi anımsadığı halde, benimle Consuelo arasında bir ilinti kuramıyordu. Sık sık onu anıyor, Consuelo yanında olup da kendisine baksaydı ahir ömrünün çok daha başka olacağını söylüyordu. O bana ihanet etmezdi, diyordu.

Radyodaki şarkılarla radyofonik oyunlar adamı deli etmesin, diye Profesör'ün kulaklarına pamuk tıkayan bendim. Onu ben yıkıyor, şiltesi sidiğe batmasın diye havluları katlayıp katlayıp altına yerleştiriyordum. Odasını havalandırıyor, lapasını kaşık kaşık yediriyordum. Gümüşi sakallı ihtiyar, benim oyuncak bebeğim olmuştu. Bir gün papaza, benim bütün bilimsel buluşlarından daha önemli olduğumu söylediğini duydum. İhtiyarcığa bir-iki yalan uyduruyor, birkaç torunu olduğunu, memleketinde kendisini bekleyen büyük bir ailesi bulunduğunu, güzelim

çiçeklerle dolu bir bahçesi olduğunu anlatıyordum. Kitaplıkta, Profesör'ün mucizevi mumyalama ilacının ilk deneylerinden, doldurulmuş bir puma vardı. Onu sürükleye sürükleye Profesör'ün odasına taşıdım, yatağının ayakucuna koydum, yanından ayırmadığı köpeği olduğunu söyledim – yoksa anımsamıyor muydu? Zavallı hayvancık efendisinin özlemiyle helak oluyordu.

“Vasiyetnameme yaz papaz efendi. Bu küçük kızın tek vârisim olmasını diliyorum. Ben ölünce her şeyim onun olacak.” Bu sözleri, hemen her gün gelip sonsuzluk vaazlarıyla ölümün tadını kaçıran papaza gevelediğini duydum.

Madrina'm, ölümü bekleyen adamın yatağının yanına benim için bir şilte serdi. Bir sabah, felçli adam her zamankinden daha sarı benizli ve bitkin bir halde uyanı. İçirmeye çalıştığım sütlü kahveyi istemedi ama yüzünü yıkamama, sakalını taramama, gecelik entarisini değiştirmeme ve kolonya sürmeme ses çıkarmadı. Sırtı yastıklara dayalı halde ve gözlerini pencereden hiç ayırmaksızın öğleye kadar sessiz sedasız yattı. Öğle yemeği için hazırlanan ezmeyi istemedi, öğle uykusuna yatırırken, benim de yanına yatmamı istedi. Biz öyle mışıl mışıl uyurken, canı uçup gitmiş.

Akşamüzeri papaz geldi, gerekli hazırlıkları yaptı. Profesör Jones'un cesedini memleketine göndermek hiç pratik değildi, üstelik oradan kimse de bunu istemiyordu. Bu yüzden papaz onun memleketine gömülme talimatını hiçe sayıp Profesör'ü tantanasız bir törenle gömdü. Cenazede yalnızca biz hizmetçiler hazır bulunduk. Bilimdeki yeni gelişmeler Profesör Jones'un ününe gölge düşürmüştü, bu nedenle gazetede ilan çıktığı halde mezarlığa kimse gelmedi. Onca yıl insan içine çıkmaya çıkmaya, Profesör'ün kim olduğunu pek anımsayan kalmamıştı. Tıp öğrencileri arasında ondan söz edenler de ancak aklını başına ge-

tirmek için çocukların kafasına vuruşunu taklit etmek, kanserle savaşta böceklerden yararlanmasını ve kadavraları mumyaladığı ilacı anlatmak için söz ederlerdi.

Patrón gittikten sonra dünyam yıkıldı. Papaz, Profesör'ün eşyalarının dökümünü yaptıktan sonra, Profesör'ün son yıllarda bilincini yitirdiğini ve karar verme iradesi olmadığını bahane ederek bunları elden çıkardı. Yitirmek istemediğim puma dışında ne var ne yoksa hepsi papazın kilisesine gitti. Bebekliğimden beri o pumaya ata biner gibi binmiştim ve onun bir köpek olduğu yalanını Profesör'e o kadar sık yinelemiştim ki, sonunda buna ben de inanır olmuştum. Hamallar pumayı kamyonu yüklemeye kalkınca tepinmeye başladım, papaz ağzımın köpürdüğünü görüp çığlıklarımı duyunca pumayı götürmekten vazgeçti. Bence, bağırp çağırmamın ötesinde, puma kimsenin işine yaramayacağı için bende kalmasına gözyumdular. Evi satmak olanaksızdı, kimse alıcı çıkmıyordu. Profesör Jones'un deneyleri lekelemişti evi, o günden bu yana metruk duruyordu. Yıllar geçtikçe evin tekin olmadığı söylentisi yayıldı, çocuklar ortalıkta cirit atan farelerin, gıcırdayan kapıların, inleyen hayaletlerin arasında orada geceyi geçirip erkekliklerini kanıtlar oldular. Mumyalar, Tıp Fakültesi'ne taşınıp uzun süre bodrumda üst üste yığılı durdular. Sonra günün birinde, doktorun gizli ilacına karşı yeniden merak uyandı ve tam üç kuşak boyunca öğrenciler harıl harıl mumyaları didikleyip parçaları değişik makinelerden geçirdiler. Sonunda mumyalar bir tür tatsız görünümlü kıymaya dönüştü.

Papaz, hizmetçilere yol verip evi kapattı. Doğduğum yerden ayrılışım böyle oldu – pumanın arka ayaklarından ben, ön ayaklarından Madrina'm tutuyordu.

Madrina'm, "Artık büyüdün, seni yanımda tutamam. Çalışıp ekmeğini kazanmak, gerektiği gibi güçlü olmak zorundasın," dedi. Yedi yaşındaydım.

Madrina'm ve ben mutfakta bekledik. O, boncuk işlemeli plastik çantası kucağında, koca göğüsleri bluzundan, kalçaları iskemlenin iki yanından taşarak hasır sandalyede sopa yutmuş gibi oturuyordu. Ben yanında ayakta duruyor, gözücüyla demir mutfak eşyalarını, paslı buzdolabını, masanın altına yayılmış yatan kedileri, kafesli kapakları sinek pisliğiyle kaplı dolabı süzüyordum. Profesör Jones'un evinden çikalı iki gün olmuştu, ama hâlâ şaşkın ve sersemdim. Birkaç saat içinde iyice asık suratlı olmuştum. Kimseyle konuşmak istemiyordum. Kafamı kollarımın arasına gömüp köşeye büzüşüyordum. O zaman da tıpkı şimdi olduğu gibi, annem gözlerimin önüne geliyor, kendisini unutmadığım sürece sağ kalmaya verdiği sözü yerine getiriyordu. Kuşkulu gözlerini üstümüzden ayırmayan kara kuru bir kadın, bu aşinası olmadığımız mutfaktaki tencereler arasında dolanıp duruyordu.

"Kız senin mi?" diye sordu.

Madrina'm da, "Nasıl benim olabilir ki, rengini görmüyor musun?" diye sordu.

"Öyleyse kimin kızı?"

"Benim vaftiz kızım. Çalışsın diye buraya getirdim."

Kapı açıldı, evin hanımı, saçları dalgalar ve buklelerle zarif bir biçimde taranmış bir kadın içeri girdi. Sırtında yas giysileri, boynunda büyükelçilerin madalyası büyüklüğünde altın bir madalyon vardı.

"Yanıma gel de seni göreyim," diye buyurduysa da, yerimden kıpırdayamadım, ayaklarım yere çakılmış gibiydi. Patróna inceleyebilsin diye Madrina'm beni öne itti: Bit var mı diye kafama, sara belirtisi olan yatay çizgiler var mı diye tırnaklarıma, dişlerime, kulaklarıma, cildime, kollarımın, bacaklarıma gücüne bakıldı.

"Solucanı var mı?"

"Hayır Doña, içi de dışı da pirüpaktır."

"Pek sıska bir şey."

“Son zamanlarda pek iştahi yok ama merak etmeyin, elinden iyi iş gelir. Kolay kapar, kafası çalışır.”

“Sulugözlü müdür?”

“Tanrı kabir huzuru versin, annesini gömdüğümüzde bile ağlamamıştı.”

Patróna, “Denemek için bir ay kalabilir,” dedikten sonra bir hoşça kalın bile demeden mutfaktan ıktı.

Madrina’m son öğütlerini verdi bana: Sakın karşılık verme, sakarlık etme, akşamları su içme ki altını ıslatmayasın, sana ne söyleniyorsa onu yap, öyle davran. Sonra beni öpmek için eğilecek gibi oldu ama vazgeçip başımı okşadı, arkasını döndü ve hizmetçilerin kapısına doğrudu – ama üzüldüğünü anladım. Hep birlikte olmuştuk, ilk kez ayrılıyorduk. Beni bırakıp gittiğı yerde duruyordum, gözlerim yerde, yumruklarım sıkılı. Aşçı, muz kızartmıştı, kolunu omzuma attı, beni bir sandalyeye oturttu, sonra kendisi de yanıma oturup gülümsedi.

“Demek yeni kız sen olacaksın... Ye öyleyse minik kuş,” diyerek önüme bir tabak sürdü. “Adım Elvira. Kıyı yöresinde doğmuşum. 29 Mayıs Pazar günü, ama yılını bilmiyorum. Ömrüm boyu görüp gördüğüm, iş yapmak oldu, görünüşe bakılırsa seni de aynı akıbet bekliyor. Benim kendime göre alışkanlıklarım, huylarım vardır ama haddini bilersen gül gibi geçinir gideriz. Hep torunlarım olsun isterdim ama Tanrı beni bir aile sahibi olamayacak kadar yoksul bıraktı.”

O gün, yeni bir yaşamın başlangıcı oldu. Hep çalışmıştım ama ekmeğimi kazanmak için değil, oyun olsun diye, annemi taklit etmek için çalışmıştım. Para karşılığı çalıştığım ilk ev mobilyalar, tablolar, heykeller ve mermer sütunlara dolanan sarmaşıklarla doluydu ama bütün bu süslemeler boruları saran yosunu, rutubet lekeli duvarları, yatakların altında, dolapların arkasında biriken yıllanmış tozu gizleyemiyordu. Her şey bana kirli geliyor,

Profesör Jones'un felç gelmeden önce dört ayak üzerinde köşe bucak parmağını gezdirip toz zerresi aradığı evden çok farklı görünüyordu. Bu ev, çürümüş kavun kokuyor ve panjurlar kapalı olduğu halde bunaltıcı sıcak oluyordu. Evin sahipleri, bir ağabey ile kız kardeşiydi – boynu madalyonlu Doña ile yol yol mor damarlı, etli burnu olan altmışlık bir adam. Elvira, hanımının uzun yıllar noterin yanında çalıştığını, sesini soluğunu çıkarmadan boynuna bir şeyler yazdığını ve ancak şimdi, emekli olunca kendi evinde doyuma ulaştırabildiği bir haykırma özlemini büyüttüğünü anlattı. Hanım, gün boyunca bıkip usanmadan, dünyaya ve kendisine öfkelenip parmağını sallaya sallaya tiz sesiyle bağırır dururdu. Ağabeyi ise koridordaki salıncaklı koltukta gazete ve yarış bülteni okumaktan, içmekten, şekerleme yapmaktan ve terliklerini sürükleyerek, apışarasını kaşıyarak pijamalarıyla dolaşmaktan başka bir şey yapmazdı. Akşam olunca gündüzki ataletinden sıyrılır, giyinir, domino oynamak için kahvelere giderdi; daha doğrusu, pazar dışında her gece. Pazarları ise hafta boyunca kazandıklarını kaybetmek için at yarışına giderdi. Ağabeyle kardeşin dışında evde bir hizmetçi –sabahtan akşama kadar çalışan ve gündüz uykusu saatlerinde müzmin bekârın odasına girip kaybolan, iri kemikli, kuş beyinli bir kadın– aşçı, kediler, bir de kaba-rık enseli, dili çözülmemiş bir papağan vardı.

Patróna, Elvira'ya beni dezenfekte edici sabunla yıkayıp bütün giysilerimi yakmasını emretti. O devirde bittten kurtulmak için bütün hizmetçi kızlara yaptıkları gibi saçlarımı kestirmedi çünkü ağabeyi buna karşı çıktı. Çilek burunlu adam, yumuşak sesle konuşur, sık sık gülümser, sarhoşken bile bana iyi davranırdı. Makası görür görmez ne hale geldiğimi fark edince bana acıdı ve anne-

min özenle fırçaladığı uzun saçlarımın imdadına yetişti. Ne tuhaf... Şimdi adını hiç anımsamıyorum. O evde, hanımın kendi makinesinde diktiği entariyi giyiyor ve yalınayak dolaşıyordum. Bir aylık deneme süresi sona erince, hanım daha sıkı çalışmam gerektiğini, çünkü artık para kazandığımı söyledi. Ben para mara görmüyordum, parayı iki haftada bir Madrina'm alıyordu. İlk zamanlar onun gelişini dört gözle bekliyor, geldiği anda eteğine yapışıp beni de götürsün diye yalvarıyordum ama gitgide yeni eve alıştım. Elvira'ya yardım ediyor, kediler ve papağanla oynuyordum. Kendi kendime mırıldanma alışkanlığımdan vazgeçeyim diye Patróna ağzımı yemek sodasıyla çalkalattıktan sonra, annemle sesli konuşmayı bıraktım ama konuşmamı içten içe sürdürdüm. Yapılacak çok iş vardı; süpürgeye ve tahta fırçasına karşın, ev mercan kayalığına oturmuş lanetli bir gemiye benziyor, duvarların dibinde bitiveren biçimsiz yeşertiye temizlemek mümkün olmuyordu. Yiyecek ne çeşitliydi, ne de bol bulamaç; ama Elvira güne dolu mideyle başlamanın yararını radyoda duyduğu için efendilerinin artıkklarını saklayıp kahvaltıda bana yedirirdi. Yediklerin beynine gidecek, sen de zeki bir kız olacaksın, derdi. Bu kız kurusunun gözünden kaçan ayrıntı yoktu: Bugün verandaları lizolle ovmanı istiyorum, peçeteleri ütölemeyi unutma, ütülerken sakın yakma, camları sirkeli gazete kâğıdıyla sil, ışın bitince beyin ayakkabılarını nasıl boyayacağını gösteririm sana. Elvira'nın dediklerini yapmak için pek acele etmezdim, çünkü kısa zamanda öğrendim ki, biraz dikkatli davranırsam aylaklık edebiliyor ve bütün günü fazla bir şey yapmadan geçirebiliyordum. Madalyonlu Doña gözünü açtığı anda emir yağdırmaya başlardı; tanyeri ağarırken kalkar, saçlarını sımsıkı taramayı ve madalyonunu takmayı hiç sektirmeden yas giysilerini sırtına geçirirdi. Ama verdiği emirleri şaşırır, bu yüzden de

onu kandırmak kolay olurdu. Patrón ise evde olup bitenlerle pek ilgilenmezdi. Onun için varsa yoksa at yarışydı. Atların şecerelerini inceler, ihtimal hesapları yapar, kaybedince de kederinden içerdı. Kimi zaman burnu patlıcana döner, yatağına girmek ve boş şişeleri saklamak için beni yardıma çağırırdı. Hizmetçi kimseyle konuşmaz, hele benimle hiç ilgilenmezdi. Bana ilgi gösteren, karnımı doyuran, ev işlerini öğreten, beni ağır işlerden kurtaran yalnızca Elvira'ydı. Saatlerce konuşur, birbirimize öyküler anlatırdık. Sarışın yabancılara karşı nedensiz nefreti, sönmemiş kireçten süpürgeye kadar eline geçirebildiğı her silahla mücadele ettiğı kara böceklerden korkusu gibi tuhaflikları, o sıralarda su yüzüne çıkmaya başlamıştı. Ama öte yandan, benim fareleri beslediğimi ve kediler yemesin diye yavrularını koruduğumu fark ettiğinde de hiç sesini çıkarmadı. Parasız pulsuz ölmekten, kemiklerinin sahipsiz ölülerin yanına atılmasından korkardı. Ölümünden sonra rezil olmamak için borç harç aldığı tabutu odasında saklar, ıvır zıvırını koyduğu sandık gibi kullanırdı. Tabut, adi tahtadan, marangoz tutkalı koka, beyaz saten astarlı, minik bir yastıktan sökülmüş mavi kurdelelerle süslü bir sandukaydı. Zaman zaman bana tabutun içine girip kapağını kapatmak ayrıcalığını tanır, kendisi de başıma geçip yatışmaz hıçkırıklar arasında, benim olmayan erdemlerime ağıt yakardı: "Ey Kutsal Babamız, minik kuşumu neden aldın benden? Öylesine iyi, öylesine temiz, öylesine tertipli bir kızdı ki – kendi torunum olsa bu kadar sevmezdim. Ey Yüce Rabbim, bir mucize gösterip onu bana geri ver." Bu oyun, ikimiz de gülmekten kırılıncaya veya hizmetçinin sabrı taşıp ulumaya başlayıncaya kadar böyle sürer giderdi.

Perşembenin dışında bütün günler birbirinin aynıydı. Perşembenin gelişini mutfaktaki takvimden kollar, bütün hafta boyunca bahçe kapısından çıkıp pazara yol-

lanacağımız ânı iple çekerdim. Elvira bana kauçuk pabuçlarımı, temiz entarimi giydirir, saçlarımı at kuyruğu yapardı. Sonra, insan dışının neredeyse işlemediği, saatlerce hiç ufaltmadan yalayabileceğim, parlak renkli bir lolipop alayım diye para verirdi bana. Şekerin tadı, altı yedi gece damağımda kalır, boğazımdan zor geçen yemekler arasında bu tatla avunurdum. Pazara giderken Patróna önden yürür, çantasına sıkı sıkıya sarılırdı: Gözünüzü dört açın, tetikte durun, yanımdan ayrılmayın, her taraf yankesici dolu. Her gördüğüne bakarak, elleyerek, pazarlık ederek pazarı baştan sona dolaşırdı: Fiyatlar bir rezalet, bunlar gibi kapkaççıları içeri tıkmalı. İki elimde iki torba, lolipopum cebimde, hizmetçinin peşinden yürürdüm. İnsanlara bakar, yaşamlarını, gizlerini, erdemlerini ve serüvenlerini tahmine çalışırdım. Eve hep gözlerim pırıl pırıl, yüreğim coşkulu dönerdim. Hemen mutfağa koşar; bir yandan aldıklarımızı yerleştiren Elvira'ya yardım eder, bir yandan da ona tencereye atılır atılmaz prens ve prenseslere dönüşen, taşlarından maydanozlar, görkemli giysilerinden et suları süzülerek çıkan büyülu havuçlarla biberlerin masalını anlatırdım.

“Şişşt! Doña geliyor, yapış süpürgeye minik kuş.”

Öğle uykusu saatinde eve sessizlik egemen olunca, işlerimi bırakır, yemek odasına giderdim. Odada yaldız çerçeveli kocaman bir tablo asılıydı: Ufka uzanan denize açılmış bir pencere, dalgalar, kayalıklar, puslu gökyüzü ve martılar. Ellerimi arkama bağlayıp durur, gözlerim o karşı konulmaz deniz manzarasına dikilir, kimi annemin fantezilerinden, kimi Profesör Jones'un kitaplarından kaynaklanan bitmez tükenmez yolculuklar ve sirenler ve yunuslar ve tropikal balıklar arasında kendimi kaybederdim. Annemin anlattığı sayısız masallar içinde, en çok denizden söz edenleri severdim. Masal bittikten sonra uzak adaları, denizaltı kentlerini, balıkların geçtiği okya-

nus yollarını düşlerdim. Yine, denizli masal anlat diye her tuttuğuşumda, annem, herhalde atalarımız denizciydi, derdi. Hollandalı büyükbaba masalı işte böyle çıktı ortaya. O tablonun karşısında, ister fısıltısını duyacak kadar yakınında durayım, ister ev işi yaparken seyrediyim, eski duygularım alevlenir, her seferinde burnuma yelken, küllü su ve kola kokusu çalınırdı.

Patróna beni yakalarsa “Ne arıyorsun burada?” diye çıkışırdı. “Yapacak işin yok mu? Bu resmi sen seyrederdin diye asmadık oraya.”

Onu dinledikçe, resimlerin eskidiğine, renklerin onlara bakan kişinin gözlerine aktığına ve zamanla solup kaybolduğuna inanırdım.

“Hayır çocuğum. Nereden çıkarıyorsun bu saçmalıkları? Resimler eskimez. Gel, burnumu öp de sana denizi seyrettireyim. Bir öpücük daha verersen sana para veririm. Ama kardeşime söyleme, anlamaz o. Burnumdan iğreniyor musun?” Ve Patrón ile ben yeşilliklerin arkasına gizlenip kucaklaştık.

Bana mutfaktaki hamakta yatmamı söylemişlerdi, ama herkes yattıktan sonra usulca hizmetçilerin odasına gider, hizmetçi ile aşçının ayaklı başı yattıkları yatağa süzülürdüm. Elvira'nın yanına sokulur, orada yatmama izin verirse ona masal anlatacağımı söylerdim.

“Peki. Karasevdaya tutulan adamın masalını anlat.”

“Onu unuttum. Ama hayvan masallarını anımsıyorum.”

“Annenin rahmi çok bereketliymiş ki, sana böyle masallar anlatacak akıl vermiş minik kuş.”

Hiç unutmam, yağmurlu bir gündü; sokaktan esen kızgın havada bir tuhaf çürük kavun ve kedi sidiği kokusu vardı; koku evi dolduruyordu, öylesine keskindi ki

parmağınızı uzatsanız dokunabilirdiniz sanki. Yemek odasında, deniz yolculuklarımdan birindeydim. Patróna'nın ayak sesini duymadım ve pençelerini boynumda duyduğum anda sıçrayarak çok uzaklardan dönüş yaptım, nerede olduğumu kestiremeden öylece kalakaldım.

"Sen yine mi buradasın? Hadi işinin başına! Sana ne diye para veriyorum sanıyorsun?"

"Bütün işlerimi bitirdim, Doña..."

Patróna büfenin üzerinden kocaman bir vazo aldı, içindeki kokmuş suyu ve solmuş çiçekleri yere boca etti.

"Temizle bunu," diye buyurdu.

Deniz yokoluverdi, sise bürünmüş kayalıklar, nostaljiyle örülmüş kızıl saçlar, yemek odasının eşyaları kayboldu; gördüğüm tek şey, yerde yayılan, kıvrılıp bükülen, kendi başlarına canlanan çiçekler, bir de tepesi bukleli, boynu madalyonlu kadındı. İçimden koskoca bir, "Hayır!" büyüdü, büyüdü, soluğumu kesti ve ta ayak parmaklarımdan kopup gelen bir haykırış halinde Patróna'nın pudralı suratında patladı. Beni tokatladığında hiç canım yanmadı, çünkü daha o elini kaldırmadan çok önce içimde hınçtan başka duygu kalmamıştı. Üzerine atılmak, kadını yere yıkmak, suratını tırmalamak, saçını başını yolmak geliyordu içimden. Oysa topuz çözülüyordu, bukleler dağıldı, ensede çöreklenmiş saçlar açıldı ve o saç yığını can çekişen bir tilki gibi kucağıma yığıldı. Doña'nın kafasının cascavlak kalıverdiğini dehşetle fark ettim. Odadan fırladım, bahçeyi geçtim, nereye gittiğimi bilmeden sokağa daldım. Birkaç dakika içinde ılık yaz yağmuru iliklerime işleyince, ıslaklık ve korku aklımı başıma getirdi. Olduğum yerde kalakaldım. Zaferimin ödülü olan saç yığını hâlâ elimdeydi, hemen kaldırımın kenarına fırlattım, yağmur suyuyla sürüklenen öteki süprüntülere karıştı gitti. Birkaç dakika durup kazazede buklelerin hüzünlü dalgalanışını seyrettim. Saçlar gözden kaybolunca rastgele yü-

rümeyle başladım. Sonumun geldiğini düşünüyör, az önce işlediğim suçtan sonra saklanabileceğim hiçbir yer olmadığına inanıyordum. Aşına sokakları geride bıraktım, perşembe pazarının kurulduğu yerden geçtim, öğle uykusu için panjurlarını kapamış evlerin arasından ilerledim, uyurgezer gibi yürüdüm ha yürüdüm. Yağmur durmuştu, akşam güneşi ıslak asfalttan buğular kaldırıyor, dünyayı yapış yapış bir tüle bürüyordu. İnsanlar, trafik, gürültü, bir yığın gürültü: Gürleyen devasa sarı makineleriyle inşaat alanları, çelik şangırtıları, fren gıcırıtları, klaksonlar, işportacıların şamatası. Kafeteryalardan belli belirsiz çöp ve kızarmış yiyecek kokusu geliyordu. O zaman hep bu saatlerde bir şeyler yediğim aklıma geldi. Karnım açtı ama param yoktu, üstelik kaçarken haftalık lolipopumdan kalanı da orada bırakmıştım. Saatlerdir aynı yerde daireler çizerek yürüdüğümü fark ettim. Dehşete düştüm. O zamanlar, şehir daha bugünkü rezil durumda değildi ama yine de büyümeye başlamıştı; biçimsiz, habis bir tümör gibi bir büyümeydi bu. Çılgın bir mimarının akıl almaz üslup karışımıyla büyüyordu; ne ararsanız vardı: İtalyan stili mermer saraylar, Teksas tipi çiftlik evleri, Tudor konakları, çelik konstrüksiyonlu gökdelenler, gemi, gömüt, Japon çayhanesi, İsviçre şatosu, alçıdan kremalı düğün pastası biçiminde evler iç içeydi. Afallamıştım.

Akşama doğru ağaçlarla çevrili bir alana geldim. Bu vakur ağaçlar, Bağimsızlık Savaşı'ndan bu yana alana nöbetçilik ediyordu. Alanın ortasında at üstünde, bir elinde bayrak, öteki elinde dizginlerle "Ulusun Babası"nın heykeli, güvercin pisliklerinin saygısızlığı ve tarihin yanılığı altında ezik, öylece duruyordu. Alanın bir köşesinde, çevresi meraklılarla sarılmış, baştan aşağı beyazlar içinde, hasır sombrero'lu ve sandaletli bir köylü gördüm. Daha iyi göreyim diye yaklaştım. Adam şiirle şarkı arası bir şeyler söylüyor, eline birkaç kuruş sıkıştıran olunca, tera-

neyi hiç kesmeden ve hiç duraksamadan yeni bir konuya atlıyordu. İçimden onu taklide çalıştım ve uyak düşünürnce masalları hatırlamanın ne kadar kolay olduğunu fark ettim; hikâye kendi müziğine ayak uydurup akıyordu. Adam paraları toplayıp gidene kadar orada durup dinledim. Bir süre birbirine uyan sözcükler arayarak oyalandım. Hatırlamak için ne iyi bir yoldu bu. Artık her masalı Elvira'ya iki kez anlatabilirdim. Elvira aklıma düştüğü anda, burnuma kavrulmuş soğan kokusu geliverdi. Başımdaki belanın gerçeğini kavradıkça sırtımdan soğuk terler boşandı. Patróna'nın buklelerinin pis su arkında kedi ölüsü gibi yüzüp gitmesi ve Madrina'mın dilinden düşürmediği kehanetler aklıma geliverdi: "Kötü, kötü kız," derdi. "Senin sonun hapisane, bu iş böyle başlar. Hiç urnurunda değil, aklın sıra kurnazlık ediyorsun, sonunda parmaklıkların ardını boylarsın. Bu dediklerim kulağına küpe olsun, sonun böyle olur senin." Altın baskınlarını ve sıcaktan boynu bükülmüş nilüferleri seyretmek için bir havuzun kenarına oturdum.

"Neyin var senin?" Haki pantolonlu, üstünden düşecek kadar büyük gömlekli, kara gözlü bir oğlandı bunu soran.

"Hapse atılacağım."

"Kaç yaşındasın?"

"Aşağı yukarı dokuz."

"Öyleyse hapse atamazlar. Yaşın tutmuyor."

"Ama Patróna'mın başında saç bırakmadım."

"Nasıl?"

"Bir tutuşta yoldum."

Oğlan yanıma oturdu. Bir yandan gözücuyla beni süzüyor, bir yandan da çakıyla tırnaklarının içindeki kiri temizliyordu.

"Adım Huberto Naranjo. Seninki ne?"

"Eva Luna. Benimle arkadaş olur musun?"

“Kadınlara takılmak âdetim değildir.” Ama gitmedi. Geç saate kadar birbirimize yara izlerimizi gösterdik, sırlarımızı paylaştık, birbirimizi tanımaya başladık ve bizi dostluk ve sevda yollarına sürükleyecek bir ilişkinin ilk adımlarını attık.

Huberto Naranjo, başının çaresine bakabildiği andan itibaren sokaklarda yaşamıştı, önceleri ayakkabı boyayarak, gazete satarak, sonra da ufak tefek sahtekârlık ve hırsızlıkla yolunu bulmuştu. Yeteneğini oracıkta, alandaki havuzun başında kanıtladı bana. Yoldan geçenlerin dikkatini çekmek için konuşmaya başladı. Çok geçmeden, kalem efendilerinden, yaşlılardan, şairlerden, gelip geçenin atlı heykele gereken saygıyı göstermesini sağlamakla görevli birkaç nöbetçiden oluşan bir kalabalık birikiverdi çevresinde. Havuzdan balık tutabilecek yiğit var mı diye soruyordu. Bu, yarı beline kadar suya girip su bitkilerinin arasını yoklamak, el yordamıyla havuzun nemli, yapışkan dibini yoklamak demekti. Huberto, balıklardan birinin kuyruğunu kesmişti ve garibim balık ya topaç gibi fır dönüyor ya da Huberto'nun elini attığı zaman bulabileceği bir nilüfer yaprağının altında kımıltısız yatıyordu. Huberto, zafer kazanmış bir edayla balığı yakalarken, bahsi kaybedenler, gömleklerinin kolları ve onurları epeyce su yemiş bir halde paraları bastırıyorlardı. Para kazanmanın bir başka yolu da, yere serilmiş bir bez üzerinde hızla yer değiştirdiği üç deniz kabuğunun altındaki bezelye tanesini bulma oyunuydu. Yoldan geçen birinin saatini iki saniyeden az sürede araklayabiliyor, bir o kadar zamanda da ortadan yok edebiliyordu. Birkaç yıl sonra, kovboyla Meksika yerlisi arası bir kıyafet giyerek, çalınmış tornavidalardan, batan fabrika malı gömleklere kadar, akla gelebilecek her şeyi satacaktı. On altısına geldiğinde bir sokak çetesinin korkulan ve sayılan lideri olacak; kavrulmuş fıstık, sosis ve şeker kamışı suyu satan birkaç araba çalıştırı-

cak, Kırmızı Fener Mahallesi'ndeki orospuların gözdesi, nöbetçilerin korkulu rüyası olacak; aklına başka şeyler takılıp dağların ötesine gidene kadar bu böyle sürecekti. Ama bunlar çok daha sonra oldu. Onu ilk tanıdığımda daha çocuktuk ama daha derinlemesine baksaydım sonradan ne olacağını sezebilirdim; daha o zamandan yumrukları her an dövüşe hazır, yüreği alev alevdi. "Baş olmak istiyorsan maço olacaksın" derdi, Huberto Naranjo. Bütün öteki oğlanlar gibi o da her şeyi erkekliğe bağlardı, ama onlardan farklı olarak erkekliğini sınamaya kalkar; ya cetvelle kamışını ölçer ya da ne kadar uzağa işeyebildiğiyle gösteriş yapardı. Bunları çok daha sonraları, biri erkekliğin kamış boyuyla ilgisi olmadığını söyledikten sonra kendisi de bu ölçütlerle dalga geçmeye başladığı zaman öğrendim. Yine de, erkeklik saplantısı ta çocukluğundan kök salmış bir görüştü; sonradan yaşadıkları, onca savaş ve tutku, onca husumet ve çelişki, onca başkaldırı ve yenilgi, fikrini değiştirmeye yetmedi.

Karanlık çökünce, yiyecek bir şeyler bulabilmek için çevredeki lokantaları turladık. Ucuz bir kafenin arka kapısına bakan geçide oturup Huberto'nun koca memeli, sırtkan bir sarışın kartpostalıyla değiş tokuş ettiği buram buram bir pizzayı paylaştık. Sonra bahçe parmaklıklarını tırmanıp özel mülkiyeti çiğneyerek bir bahçeler labirentinden geçtik ve bir garaja attık kendimizi. Kapıdaki şişko bekçiye görünmemek için havalandırma borusundan içeri kayıp en alt kata indik. İki sütun arasındaki kuytu bir köşede, Huberto daha iyi bir yer bulamayınca sığınabileceği, gazetelerden bir yuva yapmıştı kendine. Geceyi geçirmek için oraya sokulduk, karanlıkta yan yana yatıyor, motor yağı ve bir transatlantik egzozu kadar yoğun karbonmonoksit dumanları içinde boğuluyorduk. Ben,

bir güzel serildim ve bana bu kadar iyi davranmasının karşılığında ona bir masal anlatmayı önerdim.

“Peki,” dedi. Biraz tedirgindi çünkü ömrü boyunca masala benzer bir şey duyduğunu hiç sanmıyorum.

“Ne anlatayım?”

Sırf bir şey söylemiş olmak için, “Haydutlarla ilgili bir öykü olsun,” dedi.

Radyoda dinlediğim birkaç olayı, bildiğim baladlardan bazılarını ve kendi uydurduklarımı bir araya kattım; bir kanun kaçağına, en ufak anlaşmazlığı bile kurşunla çözen, geriye bir dullar ve yetimler kalabalığı bırakan gerçek bir çakala sevdalanmış bir kızın öyküsünü dokumaya başladım. Kız, sevgisinin gücü, kişiliğinin yumuşaklığı sayesinde onu bir gün yola getirebileceği umudunu hiç yitirmiyor; oğlan kötülük saçarak dolaşmaya devam ederken, kız onun kana susamış tabancasından peydahlanan yetimleri evine topluyordu. Oğlanın eve her uğrayışı cehennemden rüzgâr estiriyordu. Kapıları tekmeleyerek, havaya kurşun boşaltarak dalıyordu içeri. Kız diz çöküp bu zulumdan vazgeçmesi için yalvar yakar oluyor ama o, duvarları sarsan, insanın kanını donduran kahkahalar atarak dalga geçiyordu. “Nasılsın bakalım tatlım?” diye var gücüyle yeri göğü inlettikçe, çocuklar kendilerini gardıroba dar atıyorlardı. Oğlan, çocuklar nasıl diyerek dolabı açıyor, her birini kulağından tutup çıkararak ne kadar boy attıklarına bakıyordu. “Ooo! Bakıyorum büyümüşler. Ama sen merak etme. Göz açıp kapayınca kadar şehre iner, koleksiyonuna yeni yetimler katarım.” Yıllar böylece birbiri ardına devriliyor, nafaka bekleyen ağız sayısı artıyordu. Günün birinde, sevdalı kız bunca istismardan gına getirip haydudun ıslah olacağını ummanın boşa olduğunu kavırıyor ve bu işi iyilikle sürdürmeye karar veriyordu. Saçına perma yaptırıyor, kırmızı bir giysi alıyor ve evini, dondurmanın en güzelini, buzlu sütlü maltın en tatlısını

satan, çeşitli oyunların oynandığı, dans edilip şarkıların söylendiği bir eğlence yerine dönüştürüyordu. Çocuklar keyifle müşterilere hizmet ediyor, yoksulluk, sefalet bitiyor ve kadın geçmişteki mutsuzluğunu unutacak kadar mutluluk duyuyordu. Her şey yolundaydı. Ama dedikodular çakalın kulağına gidince, bir akşam her zamanki gibi kapıları tekmeleyerek, tavanlara kurşun delikleri açarak eve dalıyor ve çocukları soruyordu. Ama hiç beklemediği bir şey oluyor, onu görünce kimsenin dizinin bağı çözülüyor, kimse gardıroba saklanmıyor, kız yerlere kapanıp yalvarmıyordu. Herkes işine devam ediyor, kimi dondurma servisi yaparken, biri davul çalıyor ve tropikal meyvelerle süslü türban takan eski sevgili, masanın üstünde mambo yapıyordu. Bunun üzerine öfke ve utanç içindeki haydut, kendinden korkacak yeni bir sevgili aramak için tabancalarını beline sokup gidiyordu. Masal böyle bitiyordu.

Huberto Naranjo sonuna kadar dinledi.

“Saçma bir öykü... Ama olsun, senin arkadaşın olacağım,” dedi.

Birkaç gün şehri dolaştık durduk. Huberto, sokakta yaşamanın yararlarını ve ayakta kalabilmenin inceliklerini öğretti bana: Üniforma gördün mü uzak durmaya bak, çünkü ellerine bir geçirirlerse canına okurlar; otobüste yankesicilik yapacaksan arkada dur ve kapı açılır açılmaz vuracağını vurup kendini dışarı at; en iyi yiyeceği öğleye doğru merkez pazarındaki çöplükte, akşama doğru da otellerin ve lokantaların çöp tenekelerinde bulabilirsin. Onu serüvenlerinde izlerken, o günden bu yana yeniden yaşıyormuşçasına belirgin biçimde düşlerime giren o özgürlük sarhoşluğunu, o gergin heyecan ve ölümcül baş dönmesi karışımını ilk kez tattım. Ama sokakta yattığımızın üçüncü gecesini, kir pas içinde ve yorgunluktan bitkin halde, deliler gibi evi özledim. Önce, suç işlediğim yere

dönememenin üzüntüsüyle Elvira'yı düşündüm, sonra annemi; kızıl saç demetini özledim, kıtık dolu pumamı görmek istedim. Ve Huberto Naranjo'dan Madrina'mı bulmama yardımcı olmasını rica ettim.

"Niye? Ne eksikimiz var? Kafasız kız."

Nedenlerini açıklamaya yüreğim yetmedi ama o kadar yalvardım ki, sonunda, ömür boyu pişmanlık duyacağımı söyleye söyleye bana yardımcı olmayı kabul etti. Şehrin her köşesini bucağını biliyor, otobüslerin basamaklarına veya tamponlarına asılıp istediği yere gidiyordu. Benim kaba taslak tarifim ve onun yer bulmaktaki becerisi ile süprüntülerden –karton kutular, tuğlalar, eski kamyon lastikleri, çinko tabakalardan– yapılma gecekonduların peş peşe yükseldiği bir tepeye ulaştık. Buranın öteki gecekondu mahallelerinden hiç farkı yoktu ama yamacın eteğindeki çöp yığınına, görür görmez tanıdım. Çöp kamyonları şehrin pisliğini buraya boşaltırlardı. Çöplere yukarıdan bakınca, sinek bulutunun mavi yeşil parlaltısını görüyorduk.

Mavi boyalı tahtaları görünce, "İşte Madrina'mın evi!" diye haykırdım. Oraya yalnızca bir ya da iki kez gitmiştim, ama gözümde baba evine en yakın yer orası olduğu için çok iyi hatırlıyordum.

Kulübe kapalıydı, sokağın karşısındaki komşu kadınlardan biri beklememi söyledi; Madrina'm pazara inmiş, hemen dönecekmiş. Vedalaşma zamanı gelmişti, Huberto Naranjo, yanakları al al olarak tokalaşmak için elini uzattı. Buna karşılık ben kollarımı onun boynuna doladım ama beni öylesine bir itiş itti ki, nerdeyse sırtüstü yuvarlanıyordum. Yine de gömleğine yapıştım, öptüm. Aslında dudğından öpmek istiyordum ama burnunun tam ortasına geldi. Huberto, arkasına bakmadan hızla indi tepeden, ben kapının eşiğine oturup bir şarkı tutturdum.

Çok geçmeden Madrina'm geldi. Eğri büğrü sokak-

tan tepeye tırmandığını gördüm. İriyarı, tombul, limon sarısı entarisi, kucağında paketiyle kan ter içinde tırmanıyordu. Seslendim, onu karşılamaya koştum ama o olup biteni anlatmama fırsat bile vermedi, Patróna'dan rapor almış, ortadan kaybolduğumu ve Patróna'ya yaptığım bağışlanmaz ayıbı öğrenmişti. Madrina'm beni tuttuğu gibi havaya kaldırıp kulübeye soktu. Öğle güneşinin aydınlığıyla içerinin karanlığı arasındaki zıtlık gözümü kör etti ve daha karanlığa alışmadan Madrina'm öylesine bir tokat aşketti ki, bir uçtan bir uca uçup yere yıkıldım. Komşular imdadıma yetişinceye kadar dövdü beni. Komşular yarama bereme tuz bastılar.

Dört gün sonra, gerisin geriye işyerime götürüldüm. Çilek burunlu adam sevecenlikle yanağımı okşadı ve ötekilerin aldırılmazlığından yararlanarak beni gördüğüne sevindiğini söyledi. Beni özlemiş, öyle dedi. Madalyonlu Doña beni oturma odasında kabul etti. Bir yargıç ciddiyetiyle sandalyede oturuyordu. Yarı yarıya ufalmış gibi göründü gözüme. Yas giysilerine bürünmüş eski bir bez bebeğe benziyordu. Saçsız kafası sandığım gibi kanlı sarı bezleri içinde değildi. O her zamanki üst üste yığılan bukleler, demir katılığındaki dalgalar, bir başka renkte, ama yerli yerinde duruyordu. Şaşkınlıktan dilim tutulmuş halde bu akıl almaz mucizeye bir açıklama bulmaya çalışıyordum. Patróna'nın söylevini de, Madrina'mın çimdiklerini de unutmuştum. Bana kesilen cezanın anlaşılabilir tek bölümü, o günden itibaren iki kat çalışmak zorunda olduğumdu: Böylelikle sanat merakına ayıracak zaman bulamayacaktım ve ikinci bir kaçış olasılığını önlemek üzere bahçe kapısı kilitli tutulacaktı.

Patróna, "Ben onu yola getirmesini bilirim," diye güvence verdi Madrina'ma.

Madrina'm, "Tanrı biliyor ya, işiniz zor," diye cevap verdi.

“Sana bir şey söylerken gözlerini yerden kaldırma yaramaz kız. Gözlerinde şeytan var ama küstahlık etme- ne göz yummayacağım. Anlıyor musun beni?”

Gözümü kırpmadan suratına baktım, sonra döndüm, başım dimdik yürüyerek Elvira’nın kapı arkasından kulak kabartarak beni beklediği mutfağa gittim.

“Ah minik kuşum!.. Gel de yaralarına merhem süreyim. Kırığın çıkığın olmadığına emin misin?”

Patróna bir daha hiç kötü davranmadı bana ve yok olan saçlardan hiç söz açmadığı için, olup bitenlerin evin şurasındaki burasındaki çatlaklardan içeri sızmış bir karabasan olduğuna inanmaya başladım. Tabloyu seyretmemi de engellemeye kalkışmadı; resme bakabilmek için gerekirse dişlerimi etine geçireceğimi kestirmiş olmalı. Köpük köpük dalgaları, kıpırtısız martılarıyla o deniz resmi benim için vazgeçilmez bir gereklilikti; günlük çalışmamın ödülü, özgürlüğün kapısıydı. Öğle uykusu saatinde herkes yatağına çekilince, izin istemeksizin ya da açıklama yapmaksızın ama o ayrıcalığı korumak adına her şeyi yapmaya hazır olarak aynı ayini yinelerdim. Elimi yüzümü yıkar, saçımı tarar, entarimi düzeltir, pazara giderken giydiğim ayakkabıları giyer, yemek odasına giderdim. Masal âlemine açılan bu pencerenin karşısına bir sandalye koyar, otururdum. Sırtım dik, dizlerim bitişik, ellerim kucağımda, tıpkı pazar ayininde oturur gibi oturur ve yolculuğuma koyulurdum. Kimi zaman Patróna’nın kapıdan beni gözetlediğini görürdüm ama hiçbir şey söylemezdi. Artık benden korkuyordu.

Elvira onaylayan bir tavırla, “Aferin minik kuş,” derdi. “Karşı koymalısın, dövüşmelisin. Hırlayan köpeğe kimse el kaldırmaz ama ehlileşmiş köpeğe basarlar tek-meyi. Yaşam bir köpek dövüşüdür.”

Yaşam boyu aldığım en iyi öğüt buydu. Elvira, kömür ateşinde limonları közler, sonra dörde bölüp kaynatır, beni

daha yüreklendirmek için bunların suyunu içirirdi.

Birkaç yıl o yaşlı bekârla kız kurusunun evinde çalıştım ve o süre içinde ülkeyi değiştiren pek çok şey oldu. Elvira hepsini anlatırdı. Kısa bir cumhuriyetçi özgürlük döneminden sonra, başımıza yine bir diktatör geldi. Zülmünün sınırsızlığını kimsenin kestiremeyeceği kadar zararsız görünümlü bir askerdi. Ne var ki, yönetimin en güçlü kişisi General değil, Siyasi Polis Müdürü, Gardenya'nın başındaki adamdı. Özenti bir adamdı, yağlanıp yapıştırılmış saçları, manikürlü tırnakları, tiril tiril beyaz keten takımları –ve yaka iliğinde hep bir çiçek– ve Fransız kokuları vardı. Kimse onu avam olmakla suçlayamazdı; düşmanlarının yaydığı gibi homoseksüel de değildi. Tutukluların işkencesini, her zamanki zarafet ve nezaketiyle bizzat yönetirdi. Santa Maria ceza sömürgesi onun zamanında yeniden açıldı. Ormanın kıyısındaki piranha ve timsah dolu ırmağın ortasında, bahtsızlıkta eşit siyasi tutukluların ve adi suçluların açlıktan, dayaktan ve tropikal hastalıklardan kırılıp göçtüğü bir cehennem adasıydı burası. Orada olup bitenlerden bir teki bile radyoda haber olmaz, gazetelere geçmezdi ama Elvira izinli çıktığı günler fısıltı gazetesinden hepsini öğrenir ve sık sık bunları anlatırdı. Elvira'yı çok seviyordum, ona nine diyordum: *abuela*¹. Bizi hiç ayıramayacaklar minik kuş, diye söz veriyordu, oysa ben o kadar emin değildim; yaşamımın bir vedalaşmalar dizisi olacağını o zamandan seziyordum. Elvira da benim gibi çocuk yaşta çalışmaya başlamış, yıllar boyunca bezginlik kemiklerine işlemiş, ruhunu dondurmuştu. Ağır iş ve yıpratıcı yoksulluk, içindeki ilerleme istemini öldürmüştü ve sonunda Elvira ölümle sohbet eder olmuştu. Geceleri tabutunda uyur-

1. (İsp.) Büyükanne, nine. (Y.N.)

du. Bunu biraz ölüme alışmak, korkusunu alt etmek için, biraz da evinde tabut bulunması fikrini bir türlü kabullenemeyen Patróna'nın damarına basmak için yapardı. Hizmetçi, aynı odayı paylaştığı *abuela*'nın tabutta yatmasına dayanamıyordu, sonunda öğle uykusuna çekildiği odasında kendisini bekleyen Patrón'a bile haber vermeden çekip gitti. Gitmeden önce de, evdeki bütün kapılara tebeşirle istavrozlar çizdi. Bunun ne demeye geldiğini kimse çözemedi, çözemediği için de kimse silmeyi göze alamadı. Elvira bana gerçek *abuela*'mmiş gibi davranıyordu. Sözcüklere karşılık mal almayı onun yanında öğrendim; talihim varmış ki, bu takası kabullenecek birilerini hep buldum.

O yıllarda fazla değişmedim, oldukça ufak tefek, ince yapıyıldım ama Patróna'yı ürküten dik bakışlarım vardı. Bedenim ağır geliyordu, oysa içimde, görünmeyen bir ırmağa benzer bir şeyler kabarıyordu. Ben kendimi kadın gibi hissederken, pencerenin camı ufak bir kızın silik görüntüsünü yansıtıyordu. Her ne kadar fazla gelişmem de, Patrón'un dikkatini daha çok çekecek kadar gelişmiştim. "Sana okuma yazma öğreteyim çocuk," derdi, ama buna hiç zaman bulamadı. Artık yalnızca burnuna öpücük kondurmamı istemekle yetinmiyor, yıkanmasına, bedenini sabunlamaya yardım edeyim diye avucuma birkaç *centavo* sıkıştırıyordu. Sonra sırtüstü yatağa uzanıyordu, ben de bebekmiş gibi onu kuruluyor, pudralıyorum, çamaşırlarını giydiriordum. Kimi zaman saatlerce küvette oturur, benimle su kavgası yapardı; kimi zaman da günlerce yüzüme bakmaz, ya at yarışlarıyla uğraşır ya da burnu patlıcan moru olur dalar giderdi. Elvira beni açık seçik uyardı; erkeklerin bacaklarının arasında avizeağacı kökü kadar çirkin bir canavar olduğunu, minik bebeklerin oradan çıkıp kadınların karnına girdiğini ve orada büyüdüğünü anlattı. Ne olursa olsun elimi oralara

sürmeyecektim, yoksa o uyuyan canavar korkunç kafasını dikip üzerime atlardı – ve sonuç felaket olurdu. Ama ben Elvira'ya inanmadım, saçma masallarından biri gibi geldi. Patrón'un olup olacağı doğru dürüst kımıldayamayan, etli, boynu bükük, minik bir solucanı vardı, bebeğe benzer bir şey de çıkmıyordu içinden, en azından ben yanımdayken çıkmamıştı hiç. Etli burnuna benziyordu biraz. Bir erkeğin burnu ile penisi arasındaki yakın bağlantıyı ilk o zaman keşfettim; sonra yaşam kanıtladı bunu. Bir adamın suratına baktım mı çıplak görüntüsünün ne olacağını hemen anlarım. Uzun ve kısa burunlar, çekme ve yayvan burunlar, gösterişli ve alçakgönüllü, hırslı burunlar, her işe karışan burunlar, cesur ve sümkürmekten başka işe yaramayan kayıtsız burunlar... Burnun türlü çeşidi. Yaşlandıkça hemen hepsi etlenir, gevşer, şişer ve dik penislerin küstahlığını yitirir.

Balkondan dışarı her bakışımda, geri dönmemiş olsam daha iyi olacağının farkına varıyordum. Sokak, yaşamın usançla sürüklendiği o evden çok daha çekiciydi; evde günlük işler aynı ağırlıkta yineleniyor, günler hep aynı renkte birbirine ekleniyor, hastane yatağında geçen zamana benziyordu. Geceleri gökyüzünü seyrediyor, kendimi duman gibi inceltip hafifletirebileceğimi ve kilitli kapının parmaklıkları arasından dışarıya süzülebileceğimi düşünüyordum. Ay ışığı sırtıma değince kuşlar gibi kanatlanacağım, uçmamı sağlayacak iki kocaman, tüylü kanadım olacak diye kuruyordum. Bazen kendimi öylesine kaptırıyordum ki, çatıların üzerinde uçuyordum. Böyle saçma sapan şeyler düşünme minik kuş, geceleri yalnızca cadılar ve uçaklar uçar. Huberto Naranjo ile ilgili yeni bir şey öğrenemedim, ta çok sonraya kadar, ama onu sık sık düşünüyor, peri masallarındaki bütün prenslere onun esmer yüzünü konduruyordum. Genç olmama karşın, içgüdülerimle aşkı biliyor ve masallarına

örüyordum. Aşk, düşlerime giriyor, yakamı bırakmıyordu. Cinayet haberlerindeki fotoğrafları inceliyor, gazete sayfalarındaki aşk ve ölüm dramlarını kestirmeye çalışıyordum. Kulağım hep büyüklerin laflarındaydı; Patróna, telefonla konuşurken kapı aralığından dinliyor, sorularıyla Elvira'nın başının etini yiyordum. "Git işine minik kuş," derdi. Esin kaynağım radyoydu. Mutfaktaki radyo sabahtan akşama açık dururdu. Dış dünyayla tek bağlantımız oydu. Dünyadaki merkezî konumundan ve liderlerinin akıllılığından, üzerinde yüzdüğü petrol bataklığına kadar bin bir nimetle Tanrı'nın kutsadığı bu ülkenin erdemlerini dinlerdim. Bana boleroları ve başka şarkıları söylemeyi öğreten, reklamları ezbere yinelememi sağlayan ve günde yarım saat İngilizce dersi izleme fırsatı veren, hep radyo oldu: *This pencil is red, is this pencil blue? No, that pencil is not blue, that pencil is red.*¹ Her programın saatini bilir, sunucuların sesini taklit ederdim. Bütün drama dizilerini izler, kaderin sillesini yemiş o zavalılcıklarla birlikte acı çeker ve altmış bölüm boyunca geri zekâlılık eden kadın kahramanın sonuçta her işinin yoluna girmesine şaşar kalırdım.

Elvira, "Bence Montedónico kızın kendi kızı olduğunu kabul edecek. Kıza soyadını verirse, kız Rogelio de Salvatierra ile evlenebilir," diye içini çeker, kulağını radyoya yapıştırıp dinlerdi.

"Kızın boynunda annesinin madalyonu var. Bu durumu kanıtlıyor. Ne diye Montedónico'nun kızı olduğunu herkese söyleyip kurtulmuyor?"

"Ona can veren adama bunu yapamaz minik kuş."

"Neden yapamazmış? Adam onu tam on sekiz yıl yetimhaneye kapamış."

1. (İng.) Bu kalem kırmızı, bu kalem mavi mi? Hayır, o kalem mavi değil, o kalem kırmızı. (Y.N.)

“O kötü adam minik kuş. Böylelerine sadist derler.”

“Bak *abuela*, kız gidişatını değiştirmezse, ömür boyu acı çeker.”

“Sen üzülme, her şey yoluna girecek. Baksana ne kadar iyi kalpli bir kız.”

Elvira haklıydı. Acı çekenler sonunda mutlu oluyor, kötüler cezalarını buluyordu. Montedónico ölümcül bir hastalığa tutuldu, ölüm döşeğinde bağışlanması için yalvardı, kızı ölünceye kadar başından ayrılmadı ve sonra babasından kalan mirası alıp Rogelio de Salvatierra ile evlendi, bu arada da bana kendi masallarım için bol malzeme verdi ama ben standart mutlu sonlardan pek hoşlanmazdım. *Abuela*’m, “Minik kuş, senin masallarındaki insanlar neden birbirlerine kavuşmuyorlar?” diye sorardı. Çoğunlukla bir ya da iki sözcük, kafamda bir imgeler dizisi yaratıyordu. Bir seferinde çok hoş, yeni bir sözcük öğrendim ve koşup Elvira’ya sordum: “Kar nedir?” Anlattığından anladığım kadarıyla, kar donmuş krema gibi bir şeydi. O anda Kuzey Kutbu ile ilgili öykülerin kahramanı oluverdim; beni yakalayıp laboratuvar deneylerine sokmak için izimi süren bilim adamlarıyla savaşıyor, her yanı kıllarla kaplı, yabanıl, saldırgan, sevimsiz kar kadınıydım artık. Karın gerçekte ne olduğunu, General’in yeğenlerinden birinin sosyeteye takdim partisine kadar öğrenemedim. Bu partiyle ilgili haberler radyoda öyle ballandırılmıştı ki, Elvira beni alıp cümbüşü seyretmeye –tabii uzaktan– götürmekten başka çare bulamadı. O gece, parti şerefine Külkedisi’nin kar içindeki sarayına dönüştürülen şehrin en büyük otelinde bin konuk toplandı. İşçiler, filodendronları ve tropikal bitkileri budadılar, palmyelerin tepesini kestiler, onların yerine Alaska’dan getirilen beyaz süslemeler ve yapay sarkıtlarla bezenmiş Noel ağaçları diktiler. Buz pateni için, kutup buzullarını simgeleyen beyaz plastik kaplı bir alan ha-

zırladılar. Pencerelelere buz tutmuş görünümünü verecek biçimde boya sürdüler ve her yana öyle çok yapay kar serpiştirdiler ki, bir hafta sonra beş yüz metre ötedeki askerî hastanenin ameliyathanesine kar taneleri doluştu. Kuzeyden ithal edilen makineler yüzme havuzundaki suyu donduramayınca, havuz buz yerine jelatinli kusmuğa benzer bir şeyle doldu. Bunun üzerine pembeye boyanmış iki kuğu ile yetinmek zorunda kaldılar. Onuruna parti verilen kızın adını altın yıldızla bir bezin üzerine yazıp bunu birer ucundan kuğulara bağladılar ve garip hayvancıkları suya saldılar. Partiye daha da renk katmak için Avrupa'nın soylu ailelerinden iki delikanlıyla bir film yıldızı getirttiler. Tam gece yarısı, samurlara bürünmüş genç kız, kızak biçimindeki bir salıncakla tavandan indirildi, sıcaktan ve başdönmesinden bitkin bir halde, konukların dört metre üstünde sallanmaya başladı. Biz dışarıda bekleyenler bunu görmedik ama bütün dergilerde boy boy resimler yayımlandı. Tropikal bir şehirdeki otelin kutup soğuğuyla ürperme mucizesi kimseyi şaşırtmadı; burada daha nice akıl almaz şeyler oluyordu. Bütün o gösteride, benim için görmeye değer tek şey vardı: Seçkin konuklar, kar ve buz ülkelerindeki gibi kartopu atabilsinler, kardan adam yapabilsinler diye giriş kapısının yanına doğal kar dolu kocaman fiçılar yerleştirilmişti. Elvira'nın elinden kurtuldum, garsonların, nöbetçilerin arasından sıyrıldım ve o hazineyi avuçlarıma almak için koştum. İlk anda avucum tutuşmuş gibi oldu, korkuyla çığlık attım ama o buzlu, saydam, hava kadar hafif taneciklerin yakaladığı ışık beni öylesine büyüledi ki bir türlü elimden atamadım. Nöbetçinin biri az daha yakalıyordu beni, hemen eğilip bacaklarının arasından savuştum. Değerli karı sıkı sıkıya göğsüme bastırıyordum. Kar eriyip parmaklarımin arasından su gibi akıverince, kendimi aldatılmış gibi hissettim. Bir süre sonra

Elvira bana saydam bir küre armağan etti. İçinde minicik bir kulübeyle çam ağacı vardı. Küreyi sallayınca kar tanelikleri yağmaya başlıyordu. Elvira, "Böylece sana ait bir kışa sahip olacaksın minik kuş," dedi.

O yaşta politikayla ilgili değildim ama Elvira patronlarımızın sarsılmaz inancını dengelemek için kafama yıkıcı fikirler sokuyordu.

"Bu ülkede her şey rayından çıkmış minik kuş. Bence, sarı saçlı gringoların bu kadarı çok fazla. Günün birinde bu herifler bütün memleketi alıp götürecekler, kendimizi okyanusun ortasına batmış bulacağız, ben bunu bilir bunu söylerim."

Madalyonlu Doña ise tam aksi görüşteydi.

"Burasını bir İngiliz yerine Kristof Kolomb'un keşfetmiş olması en büyük şanssızlığımız. Ormanlara yol açmak, ovalara ekin ekmek, ülkeyi endüstrileştirmek için iradeli, kararlı insanlar gerek. Birleşik Amerika'da öyle yapmadılar mı? Bir de bizim memleketin durumuna bakın."

General, savaş sonrası Avrupası'nın sefaletinden kaçmak isteyen herkese sınır kapılarını açtığı zaman, Doña bunu da pek yerinde buldu. Göçmenler akın etti. Karılarını, çocuklarını, ninelerini, dedelerini, dış kapının dış mandalı akrabalarını; çeşit çeşit dillerini, kendi memleketlerinin yemeklerini, efsanelerini, masallarını ve sıra özelemlerini beraberlerinde getirdiler. Ferahfeza coğrafyamız, onları bir lokmada yuttu. Birkaç Asyalıya da giriş izni verildi ve adamlar ülkeye girer girmez şaşılacak bir hızla çoğalıverdiler. Yirmi yıl sonra, biri çıkıp her köşebaşında gazap saçan cinler, kâğıt fenerlerle donatılmış, üstünde bir pagoda çatısı bulunan lokantalar açıldığına dikkati çekti. Bir seferinde de, yemek salonundaki müşterileri bı-

rakıp üst kattaki büroya çıkan ve ejder tasvirini kaplan tasvirinin yanına asarak dinsel bir geleneği çiğnedi diye mutfak satırıyla patronunun kafasını ve ellerini kopartan bir Çinli garsonun öyküsü gazetelerde çıktı. Dava görülürken, trajedinin her iki kahramanının da ülkeye kaçak girmiş olduğu ortaya çıktı. Asya pasaportları yüzlerce değişik kişi tarafından kullanılıyordu çünkü göçmen bürosundaki görevliler, Doğuluları pasaportlarındaki fotoğraftan ayırt etmek şöyle dursun, kadın mı erkek mi olduklarını zor kestiriyorlardı. Yabancılar küplerini doldurup memleketlerine dönmek niyetiyle geldiler ama burada kaldılar. Onların çocukları, torunları, kahve kokusunun ve haset duymayı henüz bilmeyen bir halkın mutluluğunun büyüüne kapılıp kendi anadillerini unuttular. Yol, okul, hastane kıt; hastalık, sivrisinek ve zehirli yılan bol olduğu için, hükümetin verdiği evlekleri pek az kişi işledi. Ülkenin iç kesimleri, yasadışı kişilerin, kaçakçıların ve askerlerin kol gezdiği yerlerdi. Göçmenler şehirlerde kaldılar, arı gibi çalışıp kazandıkları her *centavo*'yu biriktirdiler. İsrاف ve eli açıklığın en büyük erdem olduğuna inanan yerli halk onların bu tutumuyla dalga geçti.

Filmlerde gördükleri gibi yaşamaya çalışan yeni zenginlerin aşırılıklarına isyan eden Elvira, "Ben makinelere inanmam," diyordu. "Bu gringoların yaptığını yapmak, insanın ruhunu bozar."

Yaşlı ağabeyle kardeşi emekli maaşlarıyla geçindikleri için kolay parayla köşeyi dönemiyorlardı. Bu yüzden o evde para har vurulup harman savrulmuyordu ama çevrede olup bitenlerin farkındaydılar. Herkes pahalı araba sahibi olmayı bir görev bilmeye başladı ve sonunda tıkanmış sokaklarda araba sürmek sorun haline geldi. Top, denizkabuğu ve odalık biçiminde telefonlar petrolle takas edildi; öyle çok plastik ithal edildi ki, anayolların iki yanı yok edilemez süprüntüyle doldu; kahvaltılık yu-

murtalar uçakla getirtiliyor, yumurta sandıklarından biri apronda kırılacak olsa kızgın asfaltın üzerinde devasa omletler oluşuyordu.

“General haklı. Burada acından ölen kimse yok, elini uzattın mı bir mango koparıveriyorsun. İşte o yüzden yerimizde sayıyoruz. Soğuk ölkelerde ileri medeniyet var, çünkü iklim insanları çalışmaya zorluyor.” Patrón, gölgeye uzanıp gazeteyle kendini yeller ve bir yandan da karnını kaşırken yumurtluyordu bu hikmetleri. Hatta Ticaret Bakanı’na mektup yazdı, kutup bölgesinden çeke çeke bir aysberg getirtilmesini, kırılıp uçaklarla çevreye atılmasını önerdi, belki böylelikle iklimin değışebileceğini ve halkın tembelliğinin önüne geçilebileceğini belirtti.

İktidardakiler deveyi havuduyla götürürken, meslekten hırsızlar ile çaresizlikten çalanlar, hırsızlık etmeyi göze alamaz oldular: Polisin gözü her an her yerde üzerlerindeydi. Düzeni ancak bir diktatörün sağlayabileceğı görüşü işte bu ortamda ortaya çıktı. Telefonları, bir kez giyilip atılan donları ve ithal yumurtaları hiç görmeyen sıradan halk, her zamanki gibi yaşıyordu. Muhalif politikacılar sürgündeydi ama Elvira, sessiz ve derinden bir öfkenin halkı rejime karşı ayaklandıracak biçimde kaydığını anlatıyordu bana. Bizim Patrónlar, General’e kayıtsız şartsız bağılydılar, Muhafızlar’dan bir grup General’in resmini satmak için eve geldiğinde, bizimkiler oturma odasının baş köşesinde çoktandır asılı duran fotoğrafı koltukları kabarak gösterdiler. Elvira, en ufak bir ilişkisi olmadığı halde, o şişko, donuk askere ölümcöl bir nefret besliyor, resminin tozunu her alışında adama lanetler yağdırıp küfrediyordu.

Postacının, Lukas Carlé'nin cesedini bulduğu gün, orman yeni yıkanmıştı; her taraftan sular damlıyor, her yan pırıl pırıl parıldıyor, yerden keskin bir çürük yaprak kokusuyla bir başka gezegenin buğusu yükseliyordu. Postacı, kırk küsur yıldır her sabah bisikletini aynı yoldan sürerdi. Bu yolu gide gele ekmeğini kazanmış, iki savaşı, işgali, açlık yıllarını ve daha bin bir belayı zararsız savuşturmuştu. Ormandaki her bir ağacın türünü ve yaşını nasıl biliyorsa, mesleği gereği yörede yaşayan herkesi de adıyla soyadıyla tanırdı. İlk bakışta, o sabah da ötekilerden farklı görünmüyordu, aynı meşeler, kayınlar, kestaneler, huş ağaçları, ulu ağaçların dibinde hep aynı yosunlarla mantarlar, aynı serin, mis gibi esinti, aynı gölgeler ve ışık lekeleri. Sıradan bir gündü, doğayı daha az tanıyan biri olsa uyarıcı belirtileri belki hiç fark etmezdi ama postacıyı ateş basmıştı. Başka kimsenin seçemeyeceği belirtileri algıladığı için tüyleri diken dikenlendi. Ormanı hep damarlarından usul usul kan akan, kocaman, yeşil bir hayvan gibi görürdü, uysal bir hayvan; oysa bugün hayvan huysuzdu. Postacı bisikletinden indi, içindeki tedirginliğin nedenini bulmak için taze sabah havasını kokladı. Öylesine mutlak bir sessizlik vardı ki, postacı sağır olduğunu sandı. Bisikletini yere

yatırdı, çevreye bakınmak için yoldan çıkıp birkaç adım attı. Fazla uzağa gitmesine gerek kalmadı; oradaydı, başının üzerindeki bir ağacın dalına asılmış, boynunda kalın bir ip onu bekliyordu. Postacının, kim olduğunu anlaması için asılmış adamın suratını görmesine gerek yoktu. Yıllar önce –Tanrı bilir nereden, belki Fransa’da bir yerlerden, sandıklar dolusu kitabı, dünya haritası ve diplomasıyla– köye gelip köy kızlarının en güzeliyle evlendiği ve birkaç ayda kızın güzelliğini mahvettiği günlerden beri tanıyordu Lukas Carlé’yi. Postacı, Carlé’yi uzun konçlu potinlerinden, okul müdürü formasından tanıdı. Bu sahneyi sanki daha önce görmüş, yıllardır buna benzer bir akıbeti bekliyormuş gibi oldu. Önce paniğe kapılmadı, yalnızca müstehzi bir duyguyla şöyle demek geldi içinden: “Ben sana dememiş miydim, alçak herif.” Olayın dehşetini ancak birkaç saniye sonra kavrayabildi ve tam o anda ağaç inledi, ceset ağır ağır döndü, asılmış adamın umutsuz gözleri postacının gözlerine dikildi. Postacı kıpırdayamadı. Birbirlerine söyleyecek başka sözleri kalmayıncaya kadar orada öylece bakışıp durdular, postacı ile Rolf Carlé’nin babası. Yaşlı adam ancak o zaman kendini toparlayabildi, alelacele bisikletine koştu. Bisikleti kaldırmak için eğildiğinde göğsüne hançer saplanır gibi oldu, sevda yarası kadar derin ve yakıcı bir duygu. Bisikletine atladı, gidonun üzerine kapandı, olabildiğince hızla yola koyuldu. Gırtlığına bir inilti tıkanmıştı.

Yaşlı yüreğini neredeyse patlatacak bir umarsızlıkla pedal çevire çevire köye ulaştı. Fırının önüne gelip beyrinde yaban arısı yuvası gibi bir vızırtı, gözlerinde korku parıltısıyla kendinden geçmeden önce zar zor haberi verebildi. Fırıncılar onu kaldırdılar, hamur kardıkları masaya uzattılar. Postacı, orada soluk soluğa, unlar içinde yatıyor, Lukas Carlé’nin, o alçağın, o lanet olası alçağın

çoktan hak ettiği biçimde darağacına asılmış olduğunu yineleyip duruyordu. Köy halkı haberi böylece duydu. Haber yıldırım hızıyla köye yayıldı, savaşın bitmesinden bu yana böylesi bir gürültü duymamış olan halk şaşırıldı. Kafalarını yastıklarının altına sokup uyuyormuş gibi yapan beş son sınıf öğrencisi dışında herkes sokağa çıkıyor, ölüm olayıyla ilgili fikrini söylüyordu.

Polis, kısa sürede doktoru ve yargıcı yataklarından kaldırdı, peşlerine takılan komşularla birlikte postacının titreyen parmağıyla gösterdiği yöne doğru ilerlemeye başladılar. Lukas Carlé'yi yolun hemen yakınında, korkuluk gibi sallanır buldular ve Cuma'dan beri onu gören olmadığını fark ettiler. Orman soğuk olduğu ve ölü kaskatı kesildiği için, ancak dört kişi ipi kesip cesedi indirebildi. Doktor bakar bakmaz, adamın boğulmadan önce kafasının arkasına şiddetli bir darbe yediğini fark etti; polis de olaya açıklık getirebilecek tanıkların, Carlé ile birlikte okulun yıllık pikniğine giden öğrenciler olduğunu kavradı.

Polis müdürü, "Oğlanları getirin," diye emretti.

Torunu, kurbanın öğrencilerinden biri olan yargıç itiraz etti: "Neden? Çoluk çocuğun göreceği bir manzara değil bu."

Ama çocuklara sormadan olmazdı. Yerel yetkililerin, gerçeği öğrenme isteğinden çok, görev duygusuyla yürüttükleri kısa soruşturmada öğrenciler tanıklığa çağrıldı. Hiçbir şey bilmediklerini söylediler. Her yıl o mevsimde yaptıkları gibi yine ormana gitmişler; futbol oynamışlar, güreşmişler, yemek yemişler, sepetlerini alıp mantar toplamak için çevreye dağılmışlardı. Aldıkları talimata uygun olarak, müdür onları çağırmak için düdüğünü çalmadığı halde, hava kararmaya başlayınca yolun kıyısında buluşmuşlardı. Müdürü aramışlar, bulamamışlar, bir süre beklemişler ama gece bastırınca köye dön-

meye karar vermişlerdi. Polise haber vermek akıllarına gelmemişti çünkü Lukas Carlé'nin, eve veya okula döndüğünü sanmışlardı. Hepsi bu kadardı işte. Müdürün, o ağaç dalında asılı yazgısıyla nasıl karşılaştığı konusunda hiçbir fikirleri yoktu.

Sırtında okul forması, yeni parlatılmış ayakkabıları, kulaklarına kadar geçirilmiş beresiyle Rolf Carlé, annesinin yanında hükümet binasının koridorunu geçti. Yeni yetmelerin çoğu gibi onda da daha yontulmamış, ne yapacağını bilmez bir hava vardı. İnce yapılı, çilliydi. Gözleri tetikte, elleri zarifti. Anneyle oğulu, fayans duvarlı, soğuk, çıplak bir odaya götürdüler; tam ortada, bembeyaz ışığın altındaki sedyede ceset yatıyordu. Anne, yenin-den bir mendil çıkarıp dikkatle gözlüklerini sildi. Soruşturma memuru çarşafı açınca, kadın eğildi, upuzun bir dakika boyunca çarpık suratı inceledi. Oğluna işaret etti, o da öne çıkıp cesede baktı; sonra kadın gözlerini yere eğdi, sevincini gizlemek için yüzünü elleriyle kapadı.

Sonunda, "Evet, bu benim kocam," dedi.

Rolf Carlé de, sesinin titremesini önlemeye çalışarak ekledi: "Evet, bu benim babam."

Doktor, duyduğu ezikliğin nedenini kavrayamadan, "A-a-affedersiniz," diye kekeledi. "Bu sizin için büyük bir acı." Cesedin üzerini örttü. Üçü de hiç konuşmadan, tedirgin bakışlarını çarşafın altındaki silüete dikerek durdular. "Daha otopsi yapmadım ama intihar gibi görünüyor. İnanın ki çok üzüldüm."

Anne, "Evet, öyle görünüyor," dedi.

Rolf annesinin koluna girdi, ağır ağır odadan çıktılar. Çimento döşemedeki ayak sesleri, belleklerinde hep bir huzur ve rahat soluk çağrışımı olarak yer edecekti.

Eve geldiklerinde Frau Carlé, "İntihar falan değildi. Babanı okul arkadaşların öldürdü," dedi.

"Nereden biliyorsun anne?"

“Ben bilirim, üstelik iyi ki onlar yaptılar, yoksa bu iş günün birinde bize düşecekti.”

Rolf korku içinde, “N’olur öyle deme,” dedi. Hep annesinin kaderine razı olduğunu sanmış, yüreğinde kocasına karşı böyle bir kin beslediğini hiç aklından geçirmemişti. Babasından nefret eden tek kişinin kendisi olduğunu sanıyordu. “Artık her şey bitti, unutmamız gerek.”

“Hayır, tam tersine, her zaman hatırlamamız gerek,” diyerek oğlunun hiç görmediği bir ifadeyle gülümsedi kadın.

Köy halkı, Profesör Carlé’nin ölümünü toplu belleklerinden öylesine inatla silmeye uğraştılar ki, katiller olmasaydı, bunu neredeyse başaracaklardı. Ama beş çocuk, o cinayeti işlemek için yıllarca cesaretlerini toplamışlardı ve sessiz kalmaya niyetli değillerdi. Bunun, yaşamlarının en önemli eylemi olduğunu seziyorlar ve unutulmuş yararlılıkların sisi içinde kaybolup gitmesini istemiyorlardı. Okul müdürünün cenazesine pazar giysileriyle katıldılar, ilahi söylediler, okul adına çelenk koydular. Suçlu bakışlarını kimse görmesin diye gözlerini yerden kaldırmıyorlardı. İki hafta boyunca mezar taşı kadar suskun durdular, her sabah köyün kendilerini hapse götürmeye yeterli kanıt bulmuş olarak uyanacağını bekliyorlardı. Korku tüm benliklerini kapladı ve bu korkuyu dile getirmeye karar verdikleri güne kadar sürdü. Bir futbol maçından sonra, tere batmış oyuncuların neşeyle üstlerini değiştirdiği, birbirleriyle şakalaştığı soyunma odasında, bekledikleri fırsat çıktı. Önceden kararlaştırmadan beşi, ötekiler gidinceye kadar duşta oyalandılar, sonra çırılçıplak aynanın karşısına dizildiler, birbirlerini incelediler, hiçbirinde olanların görünür bir iz bırakmadığını gördüler. Birisi, aralarına giren gölgeyi yok edecek biçimde gülümsedi, yeniden eski gibi oldular, genç irisi çocuklar olarak yumruklaşmaya, birbirlerinin sırtına şaplak indirmeye, oynamaya başladı-

lar. Carlé, bunu hak etmişti, hayvanın, psikopatın tekiydi, diye karar verdiler. Olayları yeniden gözden geçirdiler ve arkalarında ne çok iz bırakmış olduklarını şaşkınlıkla fark ettiler. Bu kanıtlarla, henüz tutuklanmamış olmaları inanılacak gibi değildi. İşte o zaman, cezalandırılmayacaklarını, kimsenin ağzından onları suçlayacak tek söz çıkmayacağını anladılar. İçlerinden birinin babası polis müdürüydü, soruşturma açılacak olsa o bakardı; birinin dedesi mahkemenin yargıcıydı, jüri de akrabalarından ve komşulardan oluşacaktı. Herkes herkesi tanırdı, herkes herkesle hısım akrabaydı ve hiç kimsenin o cinayetin çamurunu bulandırmaya niyeti yoktu, Lukas Carlé'nin ailesinin bile. Doğrusu istenirse, herkes ana oğulun yıllardır Carlé'nin ölümünü beklediklerinden kuşkulanıyordu ve adamın ölümüyle esen genel huzur esintisi önce kendi evini yalamış, evi tavandan tabana temizleyip tazelemişti.

Oğlanlar eylemlerinin anısını yaşatmaya ant içtiler ve bunda öylesine başarılı oldular ki, öykü ağızdan ağıza dolaşp her seferinde yeni yeni eklemelerle sonunda bir kahramanlık öyküsüne dönüştü. Çocuklar bir kulüp kurdular, kardeşliklerini gizli bir antla pekiştirdiler. Zaman zaman geceleri ormanın kıyısında buluşuyor, yaşamlarındaki o benzersiz Cuma'yı anıyorlar; adamı sersemleten taşın, daha önceden hazırlanmış ilmeğin, ağaca çıkıp ilmeği henüz kendine gelmemiş müdürün boynuna geçirişlerinin, tam onu sallandıracakları anda adamın nasıl gözlerini açıp bedeninin ölüm spazmlarıyla nasıl titrediğinin anısını tazeliyorlardı. Ceketlerinin koluna beyaz kumaştan bir örnek halkalar diktiler ve köylüler bunun ne demeye geldiğini çok geçmeden anladılar. İşkencecisiinden kurtulmanın şükranı, nefret ettiği adamın soyadını taşımanın ezikliği ve babasının öcünü alacak hınca ve güce sahip olmamanın utancı arasında bocalayan Rolf Carlé de anladı bu gerçeği.

Rolf Carlé, zayıflamaya başladı. Tabağından ne zaman yemek alsa elindeki kaşık babasının diline dönüşüyor, ölünün dehşet içindeki gözlerini çorbanın içinden kâsenin dibinde görüyor, ekmeğin rengi asılmış birinin teni gibi duruyordu. Rolf, geceleri ateşle titriyor, gündüzleri evden çıkmamak için bahaneler icat ediyordu. Baş ağrısından çatlıyordu ama annesi onu zorla yedirip okula gönderiyordu. Rolf, buna yirmi altı gün dayandı ama yirmi yedinci sabah, okul arkadaşlarından beşi ceket kollarında beyaz halkalarla teneffüse çıkınca, Rolf'e kusma nöbeti geldi. Müdür paniğe kapıldı, ambulans çağırıp Rolf'ü komşu kasabadaki hastaneye gönderdi. Rolf, haftanın geri kalan bölümünü, ruhunu kusarak orada geçirdi. Frau Carlé, oğlunun durumunu görünce, bu belirtilerin basit sindirim bozukluğundan kaynaklanmadığını sezdi. Rolf'ün doğumunu yaptıran, babasının ölüm raporunu imzalayan köy doktoru, onu dikkatle muayene etti, bir alay reçete yazdı ve annesine üzülmemesini söyledi: Rolf, sağlıklı, güçlü bir çocuktü, rahatsızlığı kısa zamanda geçecek, oğlan yeniden koşup oynamaya, kızlarla flört etmeye başlayacaktı. Frau Carlé, ilaçları aksatmadan verdi ama oğlanın durumunda düzelme olmayınca, kimseye sormadan dozu iki katına çıkardı. Hiçbir şey kâr etmiyordu. Derdinden ağzı dili tutulan çocuğun iştahı açılmadı. Asılmış babasının görüntüsü, toplama kampındaki ölüleri gömmeye gittikleri günün anılarına karıştı. Katharina'nın uysal bakışları ağabeyinin üzerinden ayrılmıyor, evin içinde nereye gitse peşinden geliyor, sonra da ağabeyinin elinden tutup saklanmak için mutfak masasının altına çekmeye çalışıyordu ama artık oraya sığamayacak kadar büyümüşlerdi. O yüzden kız ağabeyine iyice sokuluyor, çocukluklarından kalma uzun ninnilerden birini fısıldamaya başlıyordu.

Bir perşembe sabahı erkenden Frau Carlé, oğlunu

uyandırıp okula göndermek için odasına girdiğinde, onu yüzünü duvara dönmüş, benzi solmuş, tükenmiş ve kesinlikle ölmeye kararlı bir durumda buldu. Oğlan, onca hayaletin hücumuna daha fazla dayanamıyordu. Frau Carlé, Rolf'ün o cinayeti işlemek isteğinden kaynaklanan suçluluk hummasıyla yandığını fark etti. Tek söz etmeden gardıroba gitti, karıştırmaya başladı. Yıllardır kaybolmuş eşyalar buldu: Ufalmiş giysiler, çocukların oyuncakları, Katharina'nın beyin röntgenleri, Jochen'in tüfeği. İnce topuklu, kırmızı deri botları da buldu ve onların kendisine bunca az acı vermesine şaşırdı. Onları kaldırıp atma isteğini bile duymadı, tam tersine botları ocağın üstüne götürdü, kocasının fotoğrafının bir yanına bir tekini, öbür yanına öteki tekini mihraba yerleştirir gibi yerleştirdi. Sonunda, Lukas Carlé'nin savaş boyu taşıdığı, deri kayışlı yeşil bavulu buldu; ev ve bahçe işlerini yaparken gösterdiği özenle küçük oğlunun giysilerini bavula yerleştirdi, kendi düğün resmini, Katharina'nın buklesinin durduğu ipek astarlı karton kutuyu ve bir gün önce pişirdiği yulaf kurabiyesi paketini koydu.

Sarsılmaz bir kararlılıkla, "Kalk giyin oğlum, Güney Amerika'ya gidiyorsun," dedi.

İşte böylece Rolf Carlé, kendini dünyanın öbür ucuna, karabasanlardan uzağa giden Norveç gemisinin içinde buldu. Annesi trenle en yakın limana kadar onunla beraber gitti. Ona vapurdan üçüncü sınıf bilet aldı, kalan parayı ve Rupert dayının adresini bir mendile sarıp pantolonunun içine dikti, oradan çıkarmasını diye sıkı sıkıya tembihledi. Bütün bunları en ufak duygusallık belirtisi göstermeden yaptı, vedalaşırlarken de, her sabah okula giderken yaptığı gibi bir öpücük kondurdu oğlunun alınına.

"Oralarda ne kadar kalacağım anne?"

"Bilmiyorum Rolf."

“Gitmemeliyim. Artık ailenin tek erkeği benim, size bakmam gerek.”

“Beni merak etme. Sana yazarım.”

“Katharina hasta, onu bu halde bırakamam.”

“Kardeşinin fazla ömrü yok –bunun böyle olacağını hep biliyorduk, onun için üzülmenin yararı yok. Bu da nesi? Ağlıyor musun? Hiç bana layık bir oğul değilsin Rolf, çocukluk etmeyecek kadar büyüdün artık. Hadi sil burnunu, millet bize bakmaya başlamadan gir vapura.”

“İyi değilim anne. Kusmak istiyorum.”

“Kusmak yasak! Rezil etme beni. Hadi, çık iskeleye, geminin başına kadar git ve orada dur. Sakın arkana bakma. Güle güle Rolf.”

Ama oğlan, geminin kışında rıhtımı görebileceği bir yerde gizlendi, böylece gemi gözden kayboluncaya kadar annesinin yerinden kıpırdamadığını öğrenmiş oldu. Annesinin o görüntüsünü hiç unutmadı: Baştan aşağı siyahlar içinde, başında fötr kumaştan şapkası, elinde timsah taklidi çantasıyla denize bakan yalnız bir heykel gibi duruyordu.

Rolf Carlé, geminin başaltı ambarlarında göçmenler, mülteciler ve öteki züğürt yolcular arasında –utangaçlığı ve onuru yüzünden– hiçbirisiyle tek kelime konuşmadan yaklaşık bir ay geçirdi. Büyük bir kararlılıkla denizi tarıyordu sürekli. Sonunda hüznünün derinliklerine indi ve acısını boşaltıp bitirdi. Kendini küpeşteden aşağı atmanın eşiğine getiren kederi bir daha hiç duymadı. Tuz yüklü açık havada geçirdiği on iki gün iştahını açtı, kötü düşlerine son verdi, bulantısı geçti, gemiye yoldaşlık eden güleç yunuslarla eğlendi. Güney Amerika kıyısına yaklaştıklarında yanaklarının rengi gelmişti. Kasara altında öteki yolcularla paylaştığı tuvaletin minik aynasında kendini süzdü ve suratının acı çeken bir delikanlı değil, bir erkek yüzü olduğunu gördü. Gördüğü hoşuna gitti,

derin bir soluk aldı ve uzun süredir ilk kez gülümsedi.

Gemi rıhtıma yanaşınca, yolcular açık iskeleden aşağı indiler. Kendini eski bir macera romanından fırlamış korsan gibi hisseden, ılık rüzgârdan saçları dağılmış, gözleri şaşkınlıkla dolmuş Rolf Carlé, karaya ilk ayak basanlardan biriydi. Rıhtımın çevresindeki tepelerden sarkan rengârenk evleri, eğribüğrü, dolambaçlı sokakları, iplere serili sıra sıra çamaşırları ve yeşilin akla gelebilecek her tonunda fişkırان bitkileri görüyordu. Hava seslerle –gezgin satıcıların çığırkanlığı, kadınların şarkıları, çocuk kahkahaları, papağan konuşmalarıyla– hareketleniyor, yiyecek tezgâhlarından yükselen sıcak kokular ve şehvetle buğulanıyordu. Yük işçilerinin, tayfaların, yolcuların, denklerin, bavulların, meraklı seyircilerin ve sokak satıcılarının kalabalığı içinde Rupert dayı, Burgel yenge ve Rolf'un ilk görüşte âşık olduğu, al yanaklı, sağlıklı kızları duruyordu. Rupert, annesinin uzaktan yeğeni oluyordu. Mesleği marangozluk, tutkusu bira, merakı köpeklerdi. Savaştan kaçıp ailesiyle birlikte dünyanın bu uzak köşesine gelmişti. Askerliğe hiç aklı yatmamıştı. Kendi gözünde bir sırığa bağlı bez parçasından başka bir şey olmayan bir bayrak uğruna ölmeyi aptalca bulurdu. Yurtseverlikten nasibi yoktu. Savaşın kaçınılmaz olduğu kesinleşince, çok eskiden koloni kurmak için Amerika'ya giden cedlerini hatırladı ve onların izinden gitmeye karar verdi. Rupert, Rolf Carlé'yi gemiden alıp doğruca, zamanın donduğu, coğrafyanın aldatmaca olduğu bir baloncukta korunmuş peri masalı köyüne götürdü. Orada yaşam, on dokuzuncu yüzyılda Alpler'deki yaşam gibi sürüyordu. Rolf için, bir sinema filminin içine girer gibi bir şeydi bu. Ülkenin geri kalan bölgeleri hakkında hiçbir şey bilmiyordu ve aylarca Karayip kıyıları ile Tuna kıyıları arasında pek az fark olduğuna inandı.

On dokuzuncu yüzyılın ortalarında, denize yakın,

uygarlığa da fazla uzak olmayan dağlardaki bu bereketli toprakların sahibi şanlı şöhretli bir Güney Amerikalı, buralara soyu temiz kolonistleri yerleştirmeyi düşündü. Avrupa'ya gitti, bir gemi kiraladı, savaştan ve vebadan kırılmış çiftçilerin arasında Atlantik'in öte yakasında kendilerini bir ütopyanın beklediği söylentisini yaydı. Orada barış ve bolluğun egemen olacağı, kötülükten, hırstan ve uygarlığın doğuşundan beri insanlığa saldırmış gizemlerden uzak, sağlam Hıristiyan ilkelerine dayalı örnek bir topluluk kuracaklardı. Hünerleri ve iyi halleri ölçüt alınarak sekiz aile seçildi. Aralarında bir okul müdürü, bir doktor, bir papaz ve çeşitli mesleklerden kişiler vardı. Araç gereçlerini ve yüzlerce yıllık gelenekler ve bilgiler yüklü geçmişlerini birlikte getirdiler. Tropikal toprağa ayak bastıklarında, kimi böyle bir yere hiç alışamayacağını düşünerek korktu ama dağların doruklarına uzanan patikayı tırmanıp kendilerini vaat edilmiş cennette, hem Avrupa hem Amerika meyve ve sebzelerini yetiştirebilecekleri serin, yumuşak bir bölgede bulunca fikirleri değişti. Orada, kendi memleketlerindeki köylerinin bir eşini kurdular: Ahşap evler, Gotik harfli tabelalar, çiçek sandıklarıyla süslü pencereler ve gemiyle getirdikleri bronz çanı astıkları ufak bir kilise. La Colonia'nın girişini kapadılar, yolu kestiler, içeri girmeyi de içerden çıkmayı da engellediler ve yüzyıl boyunca Tanrı'nın buyrukları uyarınca yaşayıp onları oraya getiren adamın düşlerini gerçekleştirdiler. Ama böylesi bir ütopya sonsuza kadar gizlenemezdi ve basın bu öyküyü yayımlayınca sansasyon oldu. Egemenliğindeki topraklar üzerinde, kendi yasaları ve kendi göreneklerine göre yaşayan yabancı bir koloniye izin vermek istemeyen hükümet, onları kapılarını açmaya, ülke yetkililerini, turizmi ve ticareti buyur etmeye zorladı. Ziyaretçiler, hiç kimsenin İspanyolca konuşmadığı, herkesin sarışın mavi gözlü oldu-

ğu ve çocuklardan büyük bölümünün akraba evlilikleri yüzünden belirli sakatlıklara uğradığı bir köy buldular. Köyü başkente bağlayan bir yol yapıldı ve La Colonia revaçta bir gezi yeri oldu. Aileler otomobilleriyle köye geliyorlar, mevsim meyveleri, bal, sucuk, ev ekmeği ve işlemeli keten örtüler alıyorlardı. Köylüler evlerini gelenlerin kalabileceği pansiyonlara ve lokantalara dönüştürdüler, topluluğun kurucusunun fikirlerine pek uygun olmasa da, bir motel, sevgilileri de kabul etmeye başladı, ne de olsa devir değişmişti, modernleşmek gerekiyordu. Rupert, köyün henüz dışa kapalı olduğu dönemde gelmiş ama Avrupa kanından olduğunu kanıtlayıp iyi niyetini gösterince köye kabul edilmişti. Dış dünyayla ilişki kurulunca, bu yeni düzenin sağlayacağı yararları ilk kavrayanlardan biri o oldu. Artık başkentten daha iyi ve daha çeşitli möble alma olanağı doğduğu için, mobilyacılığı bıraktı, guguklu saatler yapmaya, elle boyanmış antika oyuncakların röprodüksiyonlarını yapıp turistlere satmaya başladı. Bu arada köpek yetiştirmeye de koyuldu ve köpek eğitmek için bir okul açtı. O güne kadar ülkede kimsenin aklına gelmemiştir bu. Hayvanlar rastgele doğar, rastgele yetiştirilirdi. Ne kimlik belgeleri olurdu, ne kullüpleri, ne yarışmaları, ne de tımar edilip süslenmeleri. Oysa Rupert, Alman çoban köpeklerinin bazı bölgelerde çok rağbet gördüğünü, zenginlerin kimlik belgeli köpek istediklerini öğrendi. Parası olanlar köpekleri alıyor, sonra bir süre için Rupert'in okuluna getiriyorlardı. Köpekler okulu bitirdiklerinde arka ayakları üzerinde yürümeyi, ön patileriyle selam vermeyi, efendilerinin gazetesini ya da terliğini taşımayı, yabancı dilde buyruk verildiğinde ölü taklidi yapmayı öğrenmiş oluyorlardı.

Rupert dayının oldukça büyük arazisi, otele dönüştürülmüş bol odalı, büyük bir evi vardı. Bu evi, Heidelberg tarzında ahşaptan kendi elleriyle yapmış, Heidel-

berg'e hiç gitmemiş olduğu halde, bir dergide gördüğü resmi aynen kopya etmişti. Karısı çilek ve çiçek yetiştiriyor, bütün köyün yumurta ihtiyacını karşılayan tavuklar besliyordu. Köpek yetiştirmekten, guguklu saatlerden ve turistlerden iyi para kazanıyorlardı.

Rolf Carlé'nin yaşamı büyük bir değişime uğradı. Okulunu bitirmişti, La Colonia'da öğrenimini sürdüreceği yer yoktu; dahası Rolf'un kendisine yardımcı olmasını, hatta işi devralmasını uman dayısı ona kendi mesleklerini öğretmeye niyetliydi. Görür görmez hoşlandığı Rolf'ü kızlarından biriyle başgöz etmek istiyordu. Hep bir erkek vâris bırakmak istemişti. Rolf, onun düşlerindeki erkek evladın ta kendisiydi: Güçlü kuvvetli, sağlam karakterli, eli işe yatkın ve kendi soyundaki erkekler gibi kızıl saçlıydı. Rolf, marangoz atölyesindeki aletleri kullanmayı, saat monte etmeyi, çilek toplamayı ve oteldeki müşterilere hizmet etmeyi kısa zamanda öğrendi. Buna karşılık, dayısı ve yengesi de kendi buluşuymuş sandığı sürece, duygularına seslenildiği sürece, ona her şeyi yaptırabileceklerini öğrendiler.

Burgel, çaresiz bir iç çekmeyle, "Şu kümesin çatısına ne yapmalı dersin Rolf?" diye sorardı.

"Biraz katran sürmek gerek."

"Yağmur başlayınca bütün tavuklarım elden gidecek diye korkuyorum."

"Sen bana bırak yenge, hemen yaparım." Ve bu konuşmayı izleyen üç gün boyunca, delikanlı kızgın katran tenceresini karıştırır, çatının üstünde dengesini bulmaya çalışır, kuzenlerinin hayran bakışları, yengesinin bıyık altından gülümsemesi karşısında yoldan gelip geçenlere damı su geçirmeyecek hale getirmenin yollarını anlatırdı.

Rolf, ülkenin dilini öğrenmeye kararlıydı ve bunu

metotlu olarak yapacak bir öğretmen buluncaya kadar içi rahat etmedi. İyi bir müzik kulağı vardı. Kilisede org çalarken veya konuklara akordiyonuyla konsér verirken bu yeteneği iyice ortaya çıkardı. İspanyolcayı da çok ender kullandığı ama kültürünün bir parçası olarak sözcük dağarına kattığı çok sayıda yasak sözcükle birlikte bir güzel hatmetti. Boş zamanlarında kitap okuyordu. Daha bir yıl dolmadan, herkesten ödünç alıp tam zamanında iade ettiği kitaplarla köydeki tüm kitapları okuyup bitirdi. Çok güçlü bir belleği vardı. Ailesini ve komşuları etkilemek için, hemen hiçbir zaman işe yaramayan ve tartışılmaz bir yığın bilgi biriktirirdi. Bir an bile duraksamadan Moritanya'nın nüfusunu veya Manş'ın deniz mili olarak genişliğini söyleyiverirdi. Çoğu kez belleğine dayanarak bunları söyler, kimi zaman da oracıkta uydurur verirdi ama öylesine kesin bir tavırla konuşurdu ki, söylediklerinin doğru olup olmadığını sormaya kimse cesaret edemezdi. Konuşmasına çeşni katan birkaç Latince terim de öğrendi. Bunları her zaman yerinde kullanmasa bile, bu bilgisi o ufak toplumda Rolf'e epey itibar kazandırdı. Annesinin zarif, biraz da modası geçmiş tavırlarını almıştı. Bu özelliği herkesin, en çok da o oldukça kaba saba toplulukta hiçbir zarafetle karşılaşamayan hanımların gönlünü kazanıyordu. Rolf, herkesten çok Burgel yengesine kibar davranıyor, bunu da gösteriş olsun diye değil, kadını gerçekten sevdiği için yapıyordu. Ne zaman başı sıkışsa, yengesi derdine öylesine basit bir çare buluyordu ki, Rolf sonradan bunu nasıl olup da akıl edemediğine şaşıyordu. Rolf ne zaman sıra özlemine kapılsa ya da insanlığın kötülüklerini düşünerek hüznülense, yengesi harika tatlılar ve şakalarla onu avutuyordu. Rolf'u, hiç nedensiz veya izinsiz kucaklayabilen tek kişi, Katharina'dan sonra, yengesiydi. Yengesi, her sabah Rolf'u şapır şupur öper, gece yatarken gelip sırtını örter, annesinin

çekingenliği yüzünden gösteremediği şefkati o gösterirdi. Başlangıçta Rolf de utangaçtı. Hemencecik kızarıverir, alçak sesle konuşurdu. Gerçekte, hem kibirli, hem de tam kendini dünyanın merkezi görecektir yaşıyordu. Çevresindekilerin çoğundan zekiydi, bunu bilirdi ama alçakgönüllü davranacak kadar da akıllıydı.

Her pazar sabahı, Rupert dayının köpek terbiye okulundaki gösteriyi seyretmeye akın akın gelen olurdu. Rolf şehirden gelenleri, engeller ve geçitlerle dolu bir bahçeye götürür, köpekler de coşkun alkışlar arasında engellerden atlayarak, geçitlerin arasında yarışarak hünerlerini gösterirlerdi. Pazarları, köpeklerin satış günüydü. Rolf, doğduklarından beri baktığı bu sevgili hayvanlar giderken bir tuhaf olurdu. Kendini dişi köpeklerin minderi üzerine atar, yavruların yüzünü yalamasına, kulaklarını ısırmasına, sonra da kucağında uyumalarına ses çıkarmazdı. Her birinin adını bilir, kendisi de onlardan biriymiş gibi hepsiyle konuşurdu. Rolf sevgiye susamıştı ama kendisi hiçbir zaman nazlanıp kucaklarda gezdirilmediği için, olanca sevgisini köpek yavrularına gösterirdi. Önce Burgel, sonra başkaları olmak üzere, insanlarla sıcak ilişki kurmayı çok daha uzun sürede başardı. Katharina ile ilgili anıları, Rolf için gizli bir sevecenlik kaynağı oluşturuyor, kimi zaman odasına çekildiğinde, gece karanlığında kardeşini düşünüyor, başını çarşafın altına sokup hıçkırıyordu.

Başkalarının kendisine acımasından korktuğu ve yaşadıklarının muhasebesini henüz kendi kafasında tamamlamadığı için, geçmişinden hiç söz etmezdi. Babasıyla geçirilen mutsuz yıllar, belleğinde kırık bir ayna gibiydi. Çok erkeksi bulduğu iki özelliği –soğukluğu ve pragmatizmi– ile övünürdü, oysa aslında alabildiğine bir düş insanıydı. En ufak bir sempati gösterisi karşısında eli kolu bağlanır, haksızlığa öfkelenir, gerçekte hiç bağdaş-

mayan gençlik idealizmini tutkuyla sürdürürdü. Yoksunluk ve şiddet içinde geçen çocukluğu, olayların ve kişilerin karanlık yanlarını, bir anda üzerlerine ışık tutulmuşcasına sezmek yeteneğini kazandırmıştı ona. Ne var ki, akılcı görünmeye çalıştığı için, bu gizemli uyarılara rağbet etmez, içgüdülerini izlemezdi. Duygusallığı reddeder ama boş bulunduğu anda kendini duygularına kaptırırirdi. Duyumlarının isteklerine boyun eğmeyi de kabullenmez, zevk ve şehvet eğilimlerini dizginlemeye çalışırdı. La Colonia'nın kazara içine sürüklendiği bir düşler ülkesi olduğunu ta başından beri anlamıştı ve gerçek yaşamın, ayakta kalabilmek için güçlü bir zırh gerektiren katılıklarla dolu olduğuna inanırdı. Yine de, onu yakından tanıyanlar, içine sığındığı kabuğun dumandan başka bir şey olmadığını ve en ufak esintide dağılıvereceğini bilirlerdi. Rolf, yaşam yolunda, duyguları açığa çıkararak, gururunun çelmesine takılıp düşerek ve yeniden ayağa kalkmaya çabalayarak ilerliyordu.

Rupert, Burgel ve kızları, boğazlarına düşkün, hayat dolu, basit insanlardı. Onlar için dünyanın ekseni, yemektir. Yaşamları, mutfak işleri ve sofranın çevresinde dönerdi. Hepsinin eti budu yerindeydi ve semirtmek için onca çaba harcamalarına rağmen Rolf'un sıskalığını korumasına bir türlü alışamıyorlardı. Burgel yenge, turistleri çeken, kocasını da alevlendiren afrodisyak bir yemek icat etmişti. Doygun bir zevcenin coşkulu kahkahasını çınlatarak, "Şuna bakın, traktör gibi istim saçıyor," derdi. Yemeğin reçetesi basitti: Koca bir tencerede soğanı, domuz yağını, domatesi, tuz, sarımsak, karabiber ve kişniş katarak kavurur, üzerine kat kat domuz ve dana eti, kemikleri ayıklanmış tavuk eti, bakla, mısır, lahana, yenibahar, balık, ıstiridye ve ıstakoz döşer, bir tutam şeker ile dört ölçek bira koyardı. Tencerenin kapağını kapatıp kısık ateşte uzun süre pişmeye koymadan önce, mutfakta-

ki saksılarında yetiştirdiği yeşilliklerden de bir avuç serperdi. Tencerenin kapandığı an, en önemli andı. Yemeye katılan baharatın ölçüsünü kimse bilmezdi ve Burgel yenge bu sırrı mezara götürmeye niyetliydi. Sonuç, tencereden kepçeyle alınıp hazırlanış sırasının tam tersi bir sıralamayla servisi yapılan koyu renkli, helmeli bir tür-lüydü. Bu yendikten sonra, büyük final, fincanla dağıtılan et suyu olur ve bu insanın kemiklerini ısıtır, ruhuna bir şehvet dalgası yayardı. Rolf'un dayısı ile yengesi, yılda birkaç kez domuz keser, köyün en iyi domuz eti ürünlerini yaparlardı: Füme et, domuz sosisi, salam ve teneke teneke domuz yağı. Tenekeyle taze süt alırlar, krema çıkartırlar, tereyağ döverler, peynir mayalarlardı. Gün doğumundan gün batımına, o mutfaktan ağız sulandıran kokular yayılırdı. Avludaki bakır kazanlarda konukların kahvaltıları için erik, kayısı, çilek reçelleri kaynatılırdı. Koku saçan tencerelerin çevresinde dolanmaktan Rolf'un iki kuzeni tarçın, karanfil, vanilya ve limon kokarlardı. Rolf, geceleri gölge gibi onların odasına süzülür, burnunu kızların giysilerine gömer, düşlerini günahla dolduran tatlı kokuyu içine çekerti.

Hafta sonları ise düzen değışirdi. Perşembe günleri odaları havalandırırlar, çiçeklerle süslerler, şömine için odun getirirlerdi; akşamları serin rüzgâr eser, konuklar da şöminenin başına oturup Alpler'de olduklarını düşlerlerdi. Cumadan pazara kadar ev konuklarla dolup taşar, ev halkı onları hoşnut etmek için sabahtan akşama çabalar-dı. Burgel, mutfaktan hiç çıkmaz, Alman masallarındaki köylü kızlar gibi işlemeli keçe etek ve yelek, beyaz çorap giymiş, kolalı önlükler takmış, saçlarını kurdeleyle örmüş iki kız masalara hizmet eder, odaları temizlerdi.

Frau Carlé'nin mektupları ancak dört ayda ulaşabiliyordu. Mektuplar kısacık ve hemen hemen birbirinin aynıydı:

Sevgili oğlum, ben iyiyim. Katharina hastanede. Kendine iyi bak ve sana öğrettiklerimi aklından çıkarma ki, adam olasın. Annen seni çok çok öper.

Rolf ise annesine sık sık yazar, sayfaların iki yüzünü doldurur, okuduğu kitapları anlatırdı. Çünkü, köyü ve dayısının ailesini anlattıktan sonra söylenecek pek bir şey kalmamıştı; Rolf de başından yazmaya değer bir olay geçmediğine inandığı için, okuduklarına dayanarak ileri sürdüğü felsefi görüşlerle annesini şaşırtmayı yeğliyordu. Dayısının eski makinesiyle çektiği, doğanın çeşitli konumlarını, insan yüzlerini ve çoğu kez kimsenin dikkatini çekmeyen önemsiz ayrıntıları ölümsüzleştirdiği fotoğrafları annesine yolluyordu. Annesiyle yazışmak Rolf için çok önemliydi. Bu, yalnızca annesini belleğinde yaşatmaya yaradığı için değil, dünyayı gözlemlemeyi ve bunu görüntülere yansıtmayı sevdiği için de hoşuna gidiyordu.

Rolf Carlé'nin kuzenlerine, La Colonia'nın kurucularının soyundan gelen, bütün ülkede ve dış ülkelerde satılan zarif mumları üreten eşsiz bir endüstrinin sahibi iki delikanlı talipti. Fabrika hâlâ duruyor ve ünü öylesine yaygındı ki, Papa'nın ziyareti sırasında hükümet katedralde yakmak üzere yedi metre boyunda, iki metre çapında bir mum ısmarladı. Mum tam istenildiği kalıpta yapıldı, üzeri Hz. İsa'nın çarmıha gerilmesini temsil eden resimlerle süslendi, çam kokusu verildi. Bunlar yetmiyormuş gibi, dağdan başkente kadar o yakıcı güneşin altında, dikilitaş görünümünden, Noel kokusundan ve eski fildişi renginden hiçbir şey yitirmeden kamyonla taşındı. İki delikanlı mum kalıplarından, boyalardan ve kokulardan başka laf etmiyorlardı. Konuşmaları zaman zaman

sıkıcı olmakla birlikte ikisi de yakışıklı, halleri vakitleri yerinde, içleri dışları balmumu ve mum esansı kokan gençlerdi. Bu delikanlılar La Colonia'da yakalanabilecek en iyi damat adaylarıydı ve tüm kızlar en ince, en dekolte giysilerini giyer, yoktan bir bahaneyle mum almaya giderlerdi. Ne var ki, Rupert, kuşaklar boyu akraba evliliği yapan bir aile oldukları için delikanlıların kanlarının sulandığını ve çocuklarının sakat olabileceği kuşkusunu kızlarının kafasına sokmuştu bir kez. Ari ırk kuramlarına tamamen karşıt tavrıyla, melez birleşmelerin en iyi sonucu verdiğine inanır, bunu kanıtlamak için de soylu köpeklerini soyu karışık köpeklerle çiftleştirirdi. Sonuçta kimsenin satın almak istemediği, alaca renkli, şekilsiz şemalsiz köpek yavruları ortaya çıkardı. Ancak bunların, şeceresi belirli ana babalarından daha zeki olduğu, cambaz gibi ip üzerinde yürümeyi, arka ayaklarının üstünde vals yapmayı öğrenmelerinden belliydi. Rupert, böyle bir olasılığın sözünü bile ettirmek istemeyen sevgili karısı Burgel'in de hatırını çiğneyerek, kızlarına, "Sevgililerinizi dışarıdan bulun" derdi. Oysa Burgel, kızlarının, kalçalarında rumba ritmi saklı esmer erkeklerle evlenmeleri fikrini ayıplıyordu. "Bu kadar dar görüşlü olma Burgel." "Dar görüşlü olan asıl sensin, torunların melez mi olsun istiyorsun?" "Bu ülkenin insanları sarışın olmayabilir karıcığım ama hepsi de kara değil ya." Tartışmayı daha da uzatmamak için, ikisi birden göğüs geçirirler Rolf Carlé'nin adı dillerinin ucuna kadar gelir, kızların ikisini de başgöz edecekleri iki yeğenleri olmadığına hayıflanırlardı. Kan akrabası olmalarına ve Katharina'nın zihinsel özürlü olmasına rağmen, Rolf'un genlerinde sakatlık olmadığına yemin edebilirlerdi. Onlara göre Rolf ideal damattı: Çalışkan, bilgili, terbiyeli, kültürlüydü, bundan iyisi can sağlığıydı. Şimdilik tek kusuru gençliği idi ama o da herkesin geçirip atlatacağı bir hastalık sayılırdı.

Kızlar ana babalarının isteğine yakınlık duymakta biraz geciktiler. İkisi de gerçekten saftı ama ana babalarının aklından geçeni fark ettikten sonra, aldıkları terbiye kurallarını bir yana bırakıverdiler. Rolf Carlé'nin gözle-
rindeki ateşi görüyorlar, hayalet gibi odalarına süzülüp
giysilerini okşamasını seyrediyorlar, bu davranışları aşk
belirtisi olarak yorumluyorlardı. Bu konuyu uzun uzun
konuştular, delikanlıyla kendileri arasında platonik bir
ilişki olup olamayacağını tartıştılar ama Rolf'u yarı beli-
ne kadar çıplak, bakır saçları rüzgârda dağılmış, ter için-
de tarım araçlarının veya marangoz aletlerinin başında
çalışırken görünce fikirlerini değiştirmeye, iki ayrı cinsi
yaratırken Tanrı'nın bir bildiği olduğuna inanmaya başla-
dılar. Kızlar neşeli, hayat doluydu. Yatak odalarını, ban-
yoyu, giysilerini ve hemen her şeyi ortak kullanmaya
alıştılar, bu yüzden sevgililerini paylaşmakta da bir kö-
tülük görmüyorlardı. Üstelik, delikanlının üstün fizik
gücü de gözle görünür ölçüde olduğundan, kızlar, baba-
larının ondan beklediği ağır işleri yerine getirdikten son-
ra kendileriyle de oynaşabilecek enerjisi kalacağından
emindiler. Ne var ki, iş onların sandığı kadar basit değildi.
Köylüler, üçlü bir ilişkiyi kavrayacak kadar incelmemiş-
lerdi, hatta modern görüşlü olmakla ne kadar övünürse
övünsün, babaları bile böylesi bir duruma göz yummaz-
dı. Hele hele anneleri; ekmek bıçağını kaptığı gibi yeğе-
ninin en duyarlı yerlerine saplamaktan kaçınmazdı.

Rolf Carlé, çok geçmeden kızların davranışında bir
değişiklik olduğunu fark etmeye başladı. Kızlar etin en
büyük parçasını ona vermekte yarışıyorlar, tatlısının üs-
tüne tepeleme kaymak dolduruyorlar, arkasından fısılda-
şıyorlar, kaçamak bakışlarını yakaladığında heyecanlanı-
yorlar, yanlarından geçerken kazaraymış gibi, ama bir
keşişi bile harekete geçirecek erotik coşkuyla ona deği-
yorlardı. Rolf, o âna kadar hep belirli bir mesafeyi koru-

muş, nezaket kurallarını çiğnememek veya kendine saygısını çökertecek bir reddedişe maruz kalmamak için kızları gizliden gizliye seyretmişti. Acele bir karardan çekinerek, yavaş yavaş daha açık seçik bakmaya başladı kızlara. Hangisini seçmeliydi? Dolgun bacakları, gergin göğüsleri, mavi gözleri, bebek teni kadar yumuşak tenleriyle ikisi de çok çekiciydi. Abla daha hoş, daha hareketliydi, ama küçüğün çekingen cilveleri de Rolf'un hoşuna gidiyordu. Garip Rolf, konuyu boşa koyuyor, doluya koyuyor, bir türlü karar veremiyordu. Sonunda kızlar onun harekete geçmesini beklemekten usanıp cepheden saldırıya kalktılar. Rolf'u çilek tarlasında kıstırdılar, çelme takıp yere yıktıktan sonra üstüne çıktılar, gözünün yaşına bakmadan gıdıklaya gıdıklaya kendini ciddiye alma tutkusunu parçaladılar, şehvetini körüklediler. Pantolonunun düğmelerini kopardılar, pabuçlarını çıkardılar, gömleğini sıyırdılar, güzelim ellerini Rolf'un aklından bile geçiremeyeceği yerlerinde gezdirdiler. O günden sonra Rolf Carlé, okumayı bir yana bıraktı, köpek yavrularına bakmaz oldu, guguklu saatleri, anasına mektup yazmayı, hatta kendi adını bile unuttu. İçgüdüleri tutuşarak, başı dönerek, kendinden geçmiş bir halde dolanıp duruyordu. Pazartesiden perşembeye, evde konuk olmadığı ve ev işleri biraz yavaşladığı günlerde, üç genç birkaç saat boş zaman bulabiliyor ve boş duran konuk odalarına kaçıp ortadan kayboluyorlardı. Bahaneleri de hazırды: Kuştüyü yorganlar havalandırılacak, camlar silinecek, böcek ilacı yapılacak, tahtalar cilalanacak, çarşafklar değişecekti. Kızlar, ana babalarından aldıkları, hak yememek ve düzeni bozmamak alışkanlığını sürdürüyor, biri Rolf ile odaya kapanınca öteki koridorda erketelik ediyordu. Birbirlerinin sırasını almamaya büyük özen gösteriyorlardı, neyse ki delikanlı, kendisini aşağılayıcı bu ayrıntının farkında değildi. Baş başa kaldıklarında ne mi yapıyorlardı?

Değişik bir şey yaptıkları yoktu, altı bin yıldır bütün kuzenlerin oynadığı oyunu oynuyorlardı. Bitişik odadaki Rupert ile Burgel'in horultusuyla rahat soluk alarak, gecelerini üçü aynı yatakta geçirmeye karar verdiklerinde işler ilginç olmaya başladı. Ana babaları, kızları gözden uzak tutmamak için kapıları açık yatarlardı, böylece kızlar da onları gözetleyebilmek fırsatını bulmuşlardı. Rolf Carlé de kızlar kadar toydu, ama daha ilk buluşmalarından itibaren onları hamile bırakmamak için önlem aldı ve acemiliğini örtmek için olanca coşkusunu, yaratıcı kıvraklığını aşk oyunlarına döktü. Kuzenlerinin sakınmasızlık, sıcaklık, meyve kokulu ten, şuh kıkırtılar ve alabildiğine kucak açma gibi olağanüstü doğa vergileri, Rolf'un enerjisini sonsuza kadar kamçılıyordu. Dahası, hiç ses çıkarmama zorunluluğuyla, karyola yaylarını gıcırdatma korkusuyla çarşafların altına girip birbirlerinin sıcaklığı ve kokusuyla iç içe olmak, yüreklerini tutuşturuyordu. Bitip tükenmeksizin sevişmekten helak olmayacak yaşıydılar. Kızlar bir yaz bahçesi canlılığıyla çiçek açıyorlar, gözlerinin mavisi derinleşiyor, tenleri daha da parlıyor, gülüşleri mutluluk doluyordu. Rolf'e gelince, Latincesini unuttu gitti, eşyalara çarpa çarpa, ayakta uyuklaya uyuklaya dolanır oldu. Turistlere hizmet ederken mahmurluğunu açamıyor, bacakları titriyor, gözleri cam gibi bakıyordu. Yeğeninin tam gerektiği anda takatten düşmemek için gizliden gizliye yengesinin kuvvet macununu gövdeye indirdiğinden habersiz olan Rupert, oğlan çok çalışıyor, beti benzi soldu, şuna biraz vitamin verelim, diyordu. Üç kuzen, ayakları yerden kesmenin temel yöntemini birlikte keşfettiler ve zaman zaman yerçekimini hiçe sayar oldular. Delikanlı, eşlerinin haz alma yeteneğinin kendisinden fazla olduğunu ve her seferinde bu hüneri birkaç kez tekrarlayabilme becerilerini kafasına taktı, namına halel getirmemek, kızları da aldatma-

mak için, enerjisini ve zevk alma yeteneğini paylara bölmek teknikleri geliştirdi. Yıllar sonra, aynı tekniklerin Çin'de ta Konfüçyus devrinden beri uygulandığını öğrenince, Rupert dayısının her gazete okuyuşunda dediği gibi, güneşin altında yeni bir şey olamayacağı kararına vardı. Kimi geceler üç sevgili öylesine doyuma ulaşmış geviyorlardı ki, birbirlerine iyi geceler bile dileyemeden, kolları bacakları alt alta üst üste dolanarak uykuya dalıyorlar; delikanlı yumuşak ve mis kokulu et yığınlarına gömülüyor, kuzenlerinin düşleri ninni gibi geliyordu. İlk horoz ötüşünde uyanıyorlar, büyükler onları böyle uygunsuz durumda yakalamadan kendilerini zar zor yataklarına atıyorlardı. İki kardeş bir süre Rolf Carlé için yazı tura atmayı düşündüler, ama o unutulmaz aşk oyunu turnuvaları sırasında, oğlana, saygın bir evliliğe yaşaymayacak bir oynaşlık ve zevk tutkusuyla bağlandıklarını fark ettiler. Pratik genç kızlar olarak, kokulu mum fabrikatörleriyle evlenip kuzenlerini sevgili konumunda bırakmanın ve gerektiğinde ondan çocuk peydahlayarak –geri zekâlı çocuklar doğurmak riski olmasa bile– can sıkıntısı riskini önlemenin daha elverişli olacağına karar verdiler. Romantik edebiyat yapıtları, yiğitlik romanları ile büyümüş, sert ve dürüst bir terbiye almış olan Rolf Carlé'nin aklına böyle bir düzen hiç gelmedi. Kızlar hıncırcı planlar kurarken Rolf, eşini seçmeden önce ikisini de iyice tanıyıp karar vermek istiyormuş gibi yaparak, ikisini de sevmenin verdiği suçluluk duygusunu hafifletmeye çalışıyor; üçlü ilişkinin sürekli olması ona sapıklık gibi geliyordu. O dolgun ve verimkâr bedenlerin hep diri tuttuğu ihtirası ile namuslu biri için tek seçenek saydığı tekeşli evlilik düşüncesinin ciddiyeti arasında çözümsüz bir çelişkiyi yaşıyordu. "Aptallık etme Rolf. Bunu hiç umursamadığımızı görmüyor musun? Ne ben, ne de kardeşim, seni yalnızca kendimize hasretmek isteğiyle

seviyoruz. Evleninceye kadar, hatta evlendikten sonra bile bu böyle gidebilir." Kızların önerisi, delikanlının onuruna inen ağır bir darbe oldu. Tam otuz saat bu onursuzluğun içine gömüldü ama sonunda şehveti galip geldi. Onurunu düştüğü yerden aldı ve kızların koynuna girdi. İki yanına uzanan değerli kuzenleri, göz kamaştırıcı çıplaklıkları, kıkırtıları ile onu yeniden bir tarçın, vanilya, limon, karanfil buharına sarmaladılar, çılgına döndürerek katı Hristiyan erdemlerini unutturdular.

Üç yıl bu minval üzere geçti ve Rolf Carlé'nin karabasanlarının yerini tatlı düşler aldı. Kader onu bir başka yola sürüklemeseydi, kızlar pekâlâ Rolf'ün inadını kırar, Rolf de ömrünün sonuna kadar onların yanında kalıp asli âşık, vekil baba görevlerini alçakgönüllülükle yerine getirirdi. Rolf'e kaderin çizdiği yolu gösteren, mesleği gazetecilik, tutkusu filmcilik olan Señor Aravena diye biri oldu.

Aravena, ülkenin en önemli gazetesinde yazıyordu. Rupert ile Burgel'in en iyi müşterisiydi ve hemen her hafta sonunu, sürekli olarak kendisine bir oda ayrılan otelde geçirirdi. Kalemine öylesine saygı duyulurdu ki, diktatörlük bile onu tamamen susturamamış ve meslek yaşamı boyunca kazandığı dürüstlük halesi, ona meslektaşlarının yayımlamayı göze alamayacağı yazıları yayımlama ayrıcalığını getirmişti. General ve Gardenyalı Adam bile ona saygı gösterir, iki taraf için de yararlı bir formül uygulayarak belirli sınırlar içinde Aravena'ya özgürlük tanıırken, onun cüretkâr yazılarına göz yummakla hükümete de liberal bir görüntü yaratırlardı. Yaşamın tadını çıkarmayı seven Aravena, kocaman purolar tütürür, aç bir aslan gibi yemek yer, pazarları yapılan bira partilerinde Rupert dayıyı solda sıfır bırakacak ölçüde içerdi. Rolf'un kuzenlerinin dolgun kalçalarına çimdik atma lüksü, yalnızca Aravena'ya tanınan bir ayrıcalıktı; çünkü bunu sarkıntılık olarak değil, bir selamlama biçiminde son derece

zarafetle yapardı. "Buraya gelin benim güzel Valkyrie'lerim¹, gelin de bu garip gazeteci, cennetten çıkma popolarınızı bir ellesin," der; kızlar arkalarını döner, Aravena da törensel bir tavırla onların işlemeli keçe eteklerini kaldırıp çocuksu çamaşırlar arasından taşan kalçaları karşısında kendinden geçerken Burgel bile kahkahayı basardı.

Señor Aravena'nın bir film kamerası, bir de kullanıla kullanıla tuşları silinmiş, takır tukur bir daktilosu vardı. Aravena, cumartesinin tamamını, pazarın yarısını, otelin terasında, makinenin başında geçirir, bir yandan sosis yiyip bira içerken, öte yandan da iki parmağıyla köşe yazılarını döktürürdü. Purosundan yükselen kapkara duman bulutu arkasından bakarak, "Bu temiz dağ havası bana çok iyi geliyor," derdi. Kimi zaman bir kızla –hiçbir seferinde aynı kız olmazdı bu– çıkagelir, kızı yeğenim diye tanıtır. Burgel de bunu yutmuş görünürdü. "Bizimki o malum otellerden değil. Öyle bir şeye hiç göz yumar mıyım? Aravena çok ünlü bir beyefendi olduğu için bir arkadaşını getirmesine göz yumuyorum. Gazetede adını görmüyor musunuz?" Aravena'nın kıza duyduğu ilgi yalnızca bir gece sürer, kızıdan hevesini alınca başkente giden ilk sebze kamyonuna koyduğu gibi geri postalardı. Buna karşılık, Rolf Carlé ile köyde uzun yürüyüşler yapar, saatlerce konuşurdu. Dünyada olup bitenler hakkında görüşlerini açıklar, Rolf'ün iç politikaya ilgisini kamçılar, neler okuması gerektiğini öğütler, kamera ve daktilo kullanmayı öğretirdi. "Ömür boyu La Colonia'da kalamazsın," derdi. "Benim gibi bir nevrotiğin bedenini güçlendirmek, içindeki zehiri temizlemek için buraya gelmesi normal, ama sağlıklı bir delikanlı bu tiyatro dekoru gibi yerde sür-git yaşayamaz." Rolf Carlé, Shakespeare'in, Moliere'in,

1. İskandinav mitolojisinde Tanrı Odin'e hizmet eden bir grup genç kız. (Y.N.)

Calderón de la Barca'nın oyunlarını okumuştı, ama tiyatroya hiç gitmediği için, tiyatro dekoruyla köy arasındaki ilintiyi kavrayamıyordu, yine de sınırsız hayranlık duyduğu büyük ustayla tartışmaktan kaçınıyordu.

Yirmi yaşına bastığında, Rupert dayı, "Senden çok hoşnudum Rolf," dedi. "Birkaç yıl içinde saat işini tek başına üstlenebilirsin, kazançlı bir meslektir."

"İşin doğrusunu isterseniz dayı, ben saatçilik yapmak istemiyorum. Sinemacılık bana daha uygun geliyor."

"Sinemacılık mı? Ne işe yarar o?"

"Film çevirmeye yarar. Belgesel filmler ilgimi çekiyor. Dünyada olup bitenleri öğrenmek istiyorum dayı."

"Ne kadar az bilsen o kadar iyidir. Ama madem ki öyle istiyorsun, istediğini yap."

Rolf'ün başkente, o fesat, eroin, politika, hastalık yuvasına, bütün kadınların, tıpkı La Colonia'ya gemilerle ilk gelen başı kıcı açık kadınlar gibi orospu olduğu şehre taşınıp tek başına yaşayacağını duyunca, Burgel neredeyse kederinden yataklara düşecekti. Umutsuzluktan ne yapacağını şaşırarak kuzenler Rolf'ü kararından caydırmak için ondan uzak durmayı denediler. Ama bu cezanın kendileri için de acınası bir sonuç yarattığını görünce taktiklerini değiştirdiler, Rolf'le öylesine delice sevişmeye başladılar ki, oğlan kısa sürede mum gibi eridi. Olaydan en çok etkilenen de köpekler oldu. Havadaki hazırlık kokusunu alınca yemeden içmeden kesildiler, kuyrukları bacaklarının arasında, kulakları düşmüş, gözlerinde içler acısı bir bakışla dolanmaya koyuldular.

Rolf Carlé, bütün bu duygu sömürüsüne karşı direndi, iki ay sonra da dayısına hafta sonları oraya geleceğine, Burgel yengesine bavuluna doldurduğu kurabiyeleri, salamaları, marmelatları yiyeceğine, kuzenlerine de çarşaf altı oyunları için enerjisini tazelemek üzere kimseye uçkur çözmeyeceğine söz vererek üniversitenin yolunu tuttu.

Rolf Carlé'nin yaşamında bütün bunlar olup biterken, ben de oraya çok yakın bir yerde büyüyordum. Madrina'mın başına gelen felaket, işte tam o sıralarda başladı. Haberi radyodan duydum, Elvira'nın Patróna'dan habersiz aldığı dedikodu gazetesinde okudum ve Madrina'mın bir hilkat garibesi doğurduğunu öğrendim. Uzmanlar, bu yaratığın III. canlı familyasından olduğunu, yani *xiphoid* denilen iki başlı, tek gövdeli, tek omurgalı soydan, birbirine bitişmiş iki gövdede tek göbeği bulunan *omphalosian* türünden olduğunu açıkladılar. İşin en ilginç yanı, iki kafadan birinin beyaz, ötekini karaderili oluşuydu.

Elvira, tiksintiyle suratını buruşturarak, "Zavallıcığın iki babası olduğu kesin," dedi. "Böyle bir felaket, ancak aynı gün iki erkekle birden yatarsan olur. Elli yaşına geldim, daha böyle bir şey yapmadım. İki erkeğin sularının karnımda birbirine karıştığını daha kimse görmemiştir. Böyle bir günahın meyvesi, olsa olsa sirkte teşhir edilecek bir hilkat garibesi olur."

Madrina'm, geceleri temizlikçilik yaparak ekmeğini kazanıyordu. İlk sancı geldiğinde, bir yapının onuncu katında halı silmekle meşguldü. Gününün dolduğunu kestiremediği, bir de şeytana uyup gebe kaldığından kendi

kendisine çok kızdığı için, sancıya aldırmayıp işini sürdürdü. Gece yarısını biraz geçe, baldırlarından aşağı ılık suyun boşaldığını duydu ve hastaneye gitmesi gerektiğini kavradı. Ama artık çok geçti, asansöre bile gidecek gücü kalmamıştı. Var gücüyle bağırdı, fakat koca binada yardımına koşacak kimse yoktu. Az önce temizlediği halıyı kirletmek pahasına yere yattı ve cenini çıkarıncaya kadar karnına bastırıp ıkındı. Doğurduğu iki başlı ucubeyi görünce öyle şaşkına döndü ki, ilk tepkisi ondan hemen kurtulmayı düşünmek oldu. Yerinden doğrulabilecek duruma gelince, bebeği alıp koridora çıktı, kalorifer kazanına inen çöp bacasından aşağı attı, sonra da soluk soluğa halıyı yeniden temizlemeye koyuldu. Ertesi gün kapıcı bodruma indiğinde, minik cesedi bürolardan atılmış çöplerin içinde buldu. Bebek, kâğıt kırpıntılarının üstüne düştüğü için üzerinde pek yara bere yoktu. Kapıcının çığlıklarına kafeteryadaki garson kızlar koşup geldiler, haber birkaç dakika içinde sokağa taştı ve hızla yayıldı. Öğleyin bütün ülkedeki haberi duymayan kalmamıştı. Yabancı gazeteciler bile cesedin resmini çekmeye geldiler, çünkü tıp literatüründe siyah ve beyaz ırkın birleştiği bir başka örnek yoktu. Bir hafta boyunca, kimse başka şey konuşmadı. Bu olay, üniversitenin önünde kızıl bayrak açıp Enternasyonal söylediler diye Muhafızlar tarafından vurulan iki öğrencinin ölümünü bile gölgede bıraktı. Madrina'na gaddar anne, canı diyorlar; cesedi incelemek üzere Anatomi Enstitüsü'ne vermeyip Katolik usulüyle gömmekte direttiği için de bilim düşmanı gözüyle bakıyorlardı.

“Önce öldürüp kokmuş balık gibi çöpe atıyor, sonra da Hristiyan töresine göre gömmeye kalkışıyor. Tanrı böyle bir günahı asla bağışlamaz minik kuş.”

“Ama onu Madrina'mın öldürdüğünü kimse kanıtlamadı ki.”

“Peki, kim öldürdü öyleyse?”

Soruşturma memuru sesini duyurana kadar, polis anneyi birkaç hafta gözaltında tuttu. Sorgu görevlisi, görüşünü kimseye kabul ettirememekle birlikte, ta başından beri ölümün çöp bacasına atılmaktan kaynaklanmadığını, bebeğin zaten ölü doğduğunu söyleyip duruyordu. Sonunda yetkililer, ömür boyu lekelenmiş olan kadıncağızı serbest bıraktılar. Olay aylarca gazete manşetlerinden inmedi ve hiç kimse resmî açıklamaya inanmadı. Hoşgörüsüz kamuoyu bebeğe acıyor, Madrina’ma “Hilkat garibesinin katili,” diyorlardı. Bu felaket, Madrina’nın sinirlerini çökerten son darbe oldu. Bir panayır ucubesi doğurmuş olmanın suçluluğunu üzerinden hiç atamadı ve hapisten çıktıktan sonra eski haline hiç dönemedi. Bu doğumun, hatırlayamadığı büyük bir günahın cezası olduğu inancına saplandı. İnsan içine çıkmaktan utanır oldu, sefalet ve umutsuzluğa battı. Son çare olarak büyücü doktorlara gitti. Büyücü doktorlar onu bir kefene sardılar, toprağa dikilmiş mumların oluşturduğu dairenin içine uzattılar, duman, talk ve kükürt tütsülerini üstüne saldılar, sonunda kadıncağız yüreğinin ta derinlerinden çığlık koparınca, bunu kötü ruhların kaçıışı diye yorumladılar. Sonra kötü ruhlar yeniden bedenine girmesin diye, boynuna kutsal gerdanlıklar taktılar. Elvira’yla birlikte onu ziyarete gittiğimde, yine o mavi külübedeydi. İyice çökmüş, bir zamanlar yürüyüşüne çeşni katan fütursuz kıvraklığı gitmiş, evi Katolik azizlerinin ve Afrika tanrılarının tasvirleriyle doldurmuştu. Tek can yoldaşı, kıtık doldurulmuş pumaydı.

Madrina’m, duaların, büyülerin ve kocakarı ilaçlarının derdine deva olmadığını görünce, Meryem Ana sunağında bir daha hiçbir erkekle cinsel ilişkiye girmeyeceğine yemin etti ve yeminini güvenceye almak için de, vajinasını ebeye diktirdi. Az kalsın iltihaplanma yüzün-

den ölecekti. Bu belayı hastanenin antibiyotiklerinin mi, Santa Rita'ya yakılan mumların mı, yoksa büyük bir imanla kaydattığı şifalı ot sularının mı yüzсууу hürmetine atlattığını hiç bilemedi. Ama ondan sonra rom ve büyücu doktorların verdiği *santeria* şurubunu içmeden edemez oldu. Yaşam anlamını yitirdi: Çoğu kez ahbablarını tanımiyordu, iki ayrı kandan oluşmuş bir ucube doğurmaktan dem vurarak, şeytanın dölü diye ipe sapa gelmez sözler mırıldanarak sokaklarda dolanmaya başladı. Aklını hepten oynatmıştı, o haliyle, üstelik sabıka fişi varken kimse iş vermediği için de ekmek parasını kazanamıyordu. Kimi zaman uzun süre ortalıktan kayboluyor, bir yerlerde ölüp gittiğini sanıyordum. Ama en ummadığım anda, perperişan bir halde, gözleri kan çanağına dönmüş olarak çıkageliyordu. Kafamın çevresini ölçmek için yedi düğümlü bir ipi yanından eksik etmiyordu. Birisi, hâlâ bakire olup olmadığını anlamak için en iyi yöntemin bu olduğunu söylemişti. Tek servetin bu. "El değmemiş kaldığın sürece bir değerin olur," diyordu. Ama bunu kaybettiğin anda bir hiçsin. Bedenimin öylesine günah dolu ve yasak bir noktasının, aynı zamanda böylesine değerli olmasına bir türlü aklım ermiyordu.

Aylarca maaşımı almaya gelmiyor, sonra kimi yalvararak, kimi gözdağı vererek kapıya dayanıp borç istiyordu. "Minik kızıma kötü davranıyorsunuz, kızın sıksası çıkmış, üstelik Patrón'un kızı elleyip sıkıştırdığı milletin dilinde. Ben böyle şeye gelemem, buna garibi istismar derler," diye tutturuyordu. Madrina'm eve geldi mi, hemen gidip tabuta saklanıyordum. Kız kurusu Patróna, ücretimi arttırma isteğini inatla geri çeviriyor, Madrina' ma da bir daha kapıya dayanırsa polis çağıracağını söylüyordu. Senin kim olduğunu, ne mal olduğunu biliyorlar, diyordu. Kızı sırtından aldığıma şükretmelisin. Ben olmasaydım, o da iki başlı ucuben gibi ölmüş olurdu. Bu

durum giderek dayanılmaz oldu ve sonunda bir gün Patróna'nın sabrı taşı, beni kovdu.

Elvira'dan ayrılmak çok zor oldu. Üç yıldan fazla birlikte olmuştuk, o bana şefkat ve sevgi vermiş, ben de onun kafasını romantik masallarla doldurmuştum. Birbirimize yardım etmiş, kahkahalarımızı paylaşmıştık. Aynı yatakta yatarak, aynı tabutta cenaze oyunu oynayarak, ikimizi de yalnızlıktan ve hizmetçiliğin ezici yaşantısından koruyan sağlam bir dostluk kurmuştuk. Elvira beni hiç unutmayacağına ant içti ve nerede olduğumu bir yerlerden sorup öğrenerek fırsat buldukça beni görmeye geldi. Elinde bir şişe guava şurubu veya pazardan aldığı lolipoplarla gelirdi. Sevgimizin sözlere gereksinimi yoktu. Oturur, aynı evdeyken yaptığımız gibi bakışırdık. Elvira, bir dahaki gelişine kadar idare edecek uzunlukta masallar anlatmamı isterdi. Kaderin cilvesi, birbirimizin izini kaybetmemize yol açıncaya kadar ara ara görüştük.

İşte o sıralarda, birinden ötekine boyuna ev değiştirmeye başladım. Madrina'm sürekli olarak beni işe alacak yeni yerler arıyor, her seferinde de daha çok para istiyordu. Ne var ki, benim yaşımdaki çoğu kızın, hiç ücret istemeyip karın tokluğuna çalışmaya razı olması yüzünden, kimse doğru dürüst para vermeye yanaşmıyordu. Çalıştığım yerlerin sayısını tutamaz oldum, şimdi de yalnızca unutulması olanaksız birkaç ev dışında hiçbirini anımsamıyorum. Unutmadığım evlerden biri, yıllar sonra çok tuhaf bir serüvende işime yarayan porselenciliği öğrendiğim hanımın eviydi.

Bu hanım, Yugoslavya'da doğmuş bir duldu. İspanyolcası kırık dökük ama aşçılık yeteneği eşsizdi. Büyük bir alçakgönüllülükle "Evrensel Madde" adını taktığı, ıslak gazete kâğıdı, un ve diş dolgusu kirecinden yapılan

bir reçete keşfetmişti. Bu karışımı yoğurur, kurşuniye çalan bir hamur yapardı. Hamur yaşken istenilen biçime girer ama kurudu mu taş kesilirdi. Hanım, bu hamurdan, camın saydamlığı veya gzn muzip parıltısı dışında herhangi bir şeyin benzerini yapabiliyordu. Hamuru yapıp ıslak beze sarar, gerektiğinde kullanmak üzere buzdolabında saklardı. Hamur, kil gibi çeşitli biçimlere sokulur veya oklavayla ipek inceliğinde açılır, kesilir, değişik dokular verilir ya da istenilen biçimde katlanırdı. Kuruyup sertleşince de, hanım üzerini vernikler, sonra boyayla tahta, metal, kumaş, meyve, mermer, insan teni, kısaca aklına esen her maddeye benzetirdi. Evi, bu mucizevi malzemeyle yapılabileceklerin sergisi gibiydi: Antrede bir paravan, oturma odasının başkşesinde kadifeler ve danteller içinde yalınkılıç dört silahşör, telefon masası olarak kullanılan Hint usulü süslenmiş bir fil, karyolanın başucunda Roma frizi. Odalardan birisi firavun mezarına dnştrlmşti: Kapıların erevesine ölüm konusunu işleyen rlyeşler yapılmıştı; lambalar gözleri ampulden, kara panterler biçimindeydi, masa suni lapis lazuli kakmalı bir lahitti, kl tablaları ise arka taraflarında sigara bastırılacak çukuru olan birer ölümsüz sfenksti. Ucu tüylü toz süpürgesiyle çarpıp bir şeyler kıracağım diye ürkerek veya heykelciklerden biri canlanacak da bir silahşrn kılıcıyla, filin dişleriyle, panterin pençesiyle yaralanacağım diye dm patlayarak ayaklarımla ucuna basa basa dolaşırdım o müzede. Eski Mısır kültürüne tutkum ve ekmek hamurundan rkntm işte o zamanlar başladı. Yugoslav Patrna, cansız nesnelerden kuşkulanma tohumunu ekti yüreğime. O gün bugündür nesnelere gerçekten göründükleri şey mi, yoksa "Evrensel Madde" mi olup olmadıklarını anlamak için dokunmayı huy edindim. Orada alıştığım aylar boyunca hanımına yamaklık ettim, ama o sanata kendimi kaptırmamak şan-

sını yaşadım. Porselen sanatının tehlikeli bir baştançıkarcılığı vardır; çünkü sırları bir kez öğrenildi mi, akla gelebilecek her şeyin kopyasını yapmayı, bir yalanlar dünyası yaratmayı ve bu dünyanın içinde kaybolup gitmeyi önleyebilecek hiçbir güç yoktur.

Bu hanım, savaş sırasında sinir hastası olmuştu. Gizli düşmanların kendisini gözetlediğine, ona zarar vermek için tertipler peşinde olduğuna inanıyordu. Bu yüzden evin çevresine, üzeri sivri cam parçalarıyla kaplı yüksek duvarlar ördürmüştü. Komodinin üzerinde iki tane dolu tabanca dururdu: Bu şehir, hırsızların istilasına uğramış, dul bir kadıncağz kendini savunmaya hazırlıklı olmalı; evime girmeye kalkışan gözlerinin ortasına yer kurşunu. Ancak, kurşunlar yalnızca hırsızlar için değildi. “Bu ülke komünistlerin eline düştüğü gün, çile çekme yesin diye önce seni öldüreceğim Evita, sonra da kendi beynimi dağıtacağım,” derdi. Bana iyi, hatta sevecen davranırdı. Az yediğim için üzülürdü. Bana güzel bir yatak aldı. Öğleden sonraları da radyodaki dizileri dinleyeyim diye oturma odasına çağırırdı: “.....nin aşk ve macera dolu yeni bir bölümünü canlandırırken, sesimiz dalga dalga ulaşınsız sizlere...” Silahşörlü filin arasında yana oturup kurabiye yiyerek peş peşe üç dizi dinlerdik: İki aşk öyküsü, bir de polisiye. Bu hanımdan çok hoşnutum ve bir yere ait olmak, bir yerin insanı olmak duygusunu yaşıyordum. Oranın belki de tek elverişsiz yanı, evin ıssız bir yerde olması ve Elvira’nın sık sık gelmesini kösteklemesiydi. Ama yine de, Elvira ne zaman öğleden sonra izin yapsa, gelmeye çalışırdı: “Bu kadar uzağa gelmek beni bitiriyor minik kuş ama seni görememek beni daha çok bitiriyor. Sana güç vermesi, seni daha uzun yıllar seveyim diye de bana sağlık vermesi için her gün Tanrı’ya dua ediyorum,” derdi.

Orada uzun süre kalabilirdim, Madrina’nın yakına-

bileceği bir derdi yoktu –parasını aksaksız, hem de fazlasıyla alıyordu– ama tuhaf bir olay işimin sona ermesine neden oldu. Rüzgârlı bir gece saat on sularında, trampet sesine benzer sürekli bir gümbürtü duyduk. Dul hanımım tabancalarını falan unuttu, gürültünün nereden geldiğini öğrenmeye heves etmeden tir tir titreyerek panjurları kapattı. Ertesi sabah bahçede boğazı sıkılmış, kafası kesilmiş, karnı deşilmiş dört kedi ölüsü ile duvara kanla yazılmış sövgüler bulduk. Radyoda buna benzer olaylardan söz edildiğini, böyle gaddar işler yapan çocuk çeteleri olduğunu hatırladım, *senóra*’yı korkulacak bir şey olmadığına ikna etmeye çalıştım, ama boşuna. Korkudan çılgına dönen Yugoslav hanımım, Bolşevikler kedilere yaptıklarını ona da yapmadan önce ülkeden kaçmayı kafasına koymuştu.

Madrina’m, “Talihin varmış,” dedi. “Sana bir bakanın evinde iş buldum.”

Siyasal yaşamın dondurulduğu, her türlü özgünlük ve yenilik belirtisinin insanı tepeden tırnağa Fransız kolonyası ve ceketinin yakasında çiçeğiyle mahzene gönderildiği o devirdeki politikacıların çoğu gibi, yeni Patrón da yavan biriydi. Yeni efendim, ailesi ve serveti açısından eski aristokratlardandı. Bu da, kabalıklarına bir tür dokunulmazlık sağlıyordu, ama işi öylesine ileri götürmüştü ki, ailesi bile onu dışlamıştı. Şeref Salonu’nun yeşil brokar perdeleri arkasına işerken yakalandığı için Adalet Bakanlığı’ndaki görevinden atılmış, aynı nedenle bir elçilikten kovulmuştu. Ne var ki, diplomatik protokolde hüsnükabul görmeyen tatsız huyu, bakan olmak için engel sayılmıyordu. En büyük meziyetleri, General’e yaltaklık etmek ve göze çarpmamayı becermekti. Gerçi yıllar sonra, özel uçağıyla ülkeden kaçtığı ve kaçış telaşe-

si içinde, sürgünde pek de sıkıntısını çekmediği altın dolu bir bavulu havaalanında bıraktığı zaman adından sıkça söz edildi ama daha o zamanlar gölgede kalabiliyordu. Bu adam, kocaman eğretiler, ağaçlara sarılan yaban orkideleri ile dolu gölgelik bir parkın içinde koloniyel mimari tarzında yapılmış büyük bir evde oturuyordu. Geceleri yeşillikler arasından kırmızı noktalar parıldardı: Yeraltı hazinelerinin bekçisi, cücelerin ve öteki bahçe cinlerinin gözleri, ya da çatılardan aşağı süzülen yarasalardı bunlar. Boşanmış, çocuğu ve arkadaşı olmayan Bakan, bu tekinsiz yerde bir başına yaşıyordu. Atalarından miras kalan ev, ona ve hizmetkârlarına fazlasıyla büyüktü; odaların çoğu boş, kapıları kilitliydi. Kilitli kapıların sıralandığı koridoru görünce, düş gücüm kanatlandı, her kapının ardından fısıltılar, inilti, kahkahalar geliyormuş duygusuna kapıldım. Önceleri kulağımı dayıyor, gözümü anahtar deliklerine uyduruyordum; ama günlük dünyanın yozlaşmasından ve kirlenmesinden ırak, her birinin kendine özgü yasaları, çağları, insanları olan o gizli evrenler hakkında tahmin yürütmek için kulak kabartmanın veya gözetlemenin gerekmediğini çok geçmeden anladım. Her odaya annemin masallarından kalma bir ad taktım: Katmandu, Ayılar Sarayı, Merlin'in Mağarası. Artık kapıdan geçip duvarın öte yanına serilen olağanüstü serüvenlere katılmak için düş gücümü biraz zorlamak yetiyordu.

Parke döşemeleri kirlüten, içkileri yürüten şoförlerin ve korumaların dışında, Bakan'ın evinde çalışan bir aşçı, yaşlı bir bahçıvan, bir uşak, bir de ben vardım. Ne yapmak için işe alındığımı, Patrón ile Madrina'mın arasında kaç pazarlık kesildiğini bir türlü doğru dürüst öğrenemedim. Zamanımın büyük bölümünü bahçede dolaşarak, radyo dinleyerek, kilitli odalarla ilgili düşler kurarak, şeker karşılığında öteki hizmetçilere hortlak hikâ-

yeleri anlatarak avarelikle geçiriyordum. Bana verilen yalnızca iki iş vardı: Biri Bakan'ın ayakkabılarını boyamak, öteki lazımlığını dökmek.

Eve ilk gittiğim gün, büyükelçilere ve politikacılara yemek veriliyordu. Ömrümde hiç öyle hazırlık görmemiştim. Bir kamyonla yuvarlak masalar, yaldızlı sandalyeler geldi. Kilerdeki büyük konsollardan işlemeli masa örtüleri, yemek odasındaki büfelerden altın yaldızla aile arması işlenmiş nadide yemek ve çatal bıçak takımları çıkarıldı. Uşak, kristalleri parlatmam için bir bez tutuşturdu elime. Kadehler birbirine değdiği zaman çıkan sesin kusursuzluğuna ve ışıktaki her birinin ebemkuşağı gibi yanıp sönmesine şaşıtm kaldım. Demet demet gül getirildi, uzun vazolar içinde bütün odalara yerleştirildi. Depodan pırıl pırıl gümüş tepsiler ve sürahiler, mutfaktan ardı arkası gelmeyen balık, et, şarap, gravyer peyniri, meyve tatlıları, rahibelerin pişirdiği pastalar akın etmeye başladı. Ben, büyük salonun perdeleri arasından, öykülerimi süsleyecek yeni malzeme yaratan bu zarafeti hayranlıkla seyrederken, beyaz eldivenli on garson konuklara hizmet ediyordu. Terasta dans müziği çalan fraklı müzisyenler, üzeri tüylerle süslenmiş, içleri kestane ezmesiyle doldurulmuş sülünler, içkiye batırılıp mavi alevler saçarak servisi yapılan kızarmış etler gibi daha önce hiç aklımdan geçmeyecek ayrıntılarla süslü kral şölenlerini rahatça anlatabilirdim artık. Son konuk gidinceye kadar yatağa girmedim. Ertesi gün akşama kadar temizlik yaparak, gümüşleri sayarak, solmuş çiçekleri atarak, her şeyi yerli yerine kaldırarak uğraştık durduk. Evin normal ritmine ben de kendimi kaptırdım.

Bakan'ın yatak odası ikinci katta, tombul yanaklı melek oymalarıyla süslü kocaman karyolanın durduğu kocaman bir odaydı. Kare çıkıntılı tahta kaplama tavan yüzyıllıktı. Halılar, Doğu'dan getirilmişti. Duvarlarda

Quito ve Lima'dan alınmış yerli aziz tasvirleri ile Bakan'ın önemli kişilerle çekilmiş fotoğrafları asılıydı. İşlemeli tahta masanın yanında antika bir piskopos koltuğu dururdu. Koltuğun ayakları ve kolçakları yaldızlıydı. Oturulacak yerinde ise bir delik vardı. Patrón doğal gereksinimini gerçekleştirmek için o koltuğa oturur, işin sonuçları da deliğin altında stratejik bir noktaya yerleştirilmiş tasa düşerdi. Bakan o çağdışı koltukta saatlerce oturur, mektuplarını, konuşmalarını yazar, viskisini içerdi. İş bitince, kötü kaderimin bir işareti gibi evi çınlatan çanı çalar, ben de hışımla merdivenlere koşar, bu adamın neden öteki normal insanlar gibi tuvaleti kullanmadığına bir türlü akıl erdiremeyerek tası almaya giderdim. Uşağın bu konudaki tek açıklaması, bu kadar sormama kızım, Señor'un oldum olası huyu budur, demekten öteye geçmiyordu. Birkaç gün sonra boğulacak gibi olmaya başladım, soluk alamıyordum. Gırtlığıma sürekli bir şey tıkanıyor, elim ayağım karıncalanıyor, soğuk terler boşanıyordu. İkinci bir şölene tanık olma beklentisi de, kilitli odaların inanılmaz serüvenleri de, o koltuğu, Patrón'un görevimi yapmam için işaret ederken takındığı ifadeyi ve tası boşaltma işini aklımdan silmeye yetmiyordu. Beşinci gün çan sesini duyunca duymazdan gelip mutfakta oyalanmaya devam ettim ama birkaç dakika sonra ses beynimde uğuldamaya başladı. Sonunda merdivenleri çıkmaya koyuldum, her basamakta sinirlerim biraz daha geriliyordu. Ahır gibi kokan lüks odaya girdim, koltuğun arkasına eğildim, tası aldım. Son derece sakın bir tavırla, sanki her gün yaptığım bir şeyi yapıyormuşçasına olağan bir biçimde tası iyice yukarı kaldırıp Bakan'ın başından aşağı boşalttım. Bileğimin tek hareketiyle kendimi aşağılanmaktan kurtarmıştım. Hiç bitmeyecek gibi görünen bir an boyunca, Bakan gözleri yerinden uğrayarak dondu kaldı.

“Adios Señor.” Topuğumun üzerinde dönüp hızla odadan çıktım, koridor boyunca kilitli kapıların ardında uyuyan masal kahramanlarına veda ettim, merdivenlerden koşarak indim, şoförlerin ve korumaların yanından bahçeye fırladım, olayın kurbanı şoku atlatmadan kendimi dışarı attım.

Madrina'mı aramaya cesaret edemedim, yarı çılgınlığı içinde kendisini diktirdiği gibi beni de diktireceğini söylediği günden beri korkuyordum ondan. Bir kahveye girip telefon etmek için izin istedim. Elvira'yla konuşayım diye evde kalmış eski hanımımınla ağabeyinin evini aradım. Elvira'nın bir sabah araba tutup tabutunu yüklediğini ve bir daha gelmemek üzere çekip gittiğini söylediler. Nereye gittiğini bilmiyorlardı, kimseye tek söz etmeden, eşyalarını almadan gitmişti. Bu bırakıp gitme olayını sanki daha önceden yaşamış gibiydim. Annemin ruhundan bana cesaret vermesini diledim ve randevusuna giden biri gibi şehrin merkezine doğru yürümeye başladım. Velinimet'in heykelinin olduğu alana yaklaştığımda, at üzerindeki heykeli neredeyse tanıyamayacaktım. Bir güzel temizlenmişti ve artık güvercin pisliğiyle kaplı, köhne görünüşü yerine, şan ve şerefle pırıl pırıl bir durumdaydı. O güne kadar edindiğim arkadaş denilebilecek tek kişi olan Huberto Naranjo aklıma geldi. Onun beni unutmuş olabileceği ya da onu bulmamın zor olabileceği aklımdan geçmiyordu. Daha karamsar olacak kadar çok yaşamamıştım. Huberto'nun kuyruksuz balıklar üzerine bahse tuttuğu havuzun kıyısına oturdum, ağaçlardaki kuşları, sincapları seyrettim. Alacakaranlık çökerken yeterince beklediğime kani oldum. Havuz başından kalktım, İtalyan inşaat işçilerinin hışmına henüz uğramamış olan, sömürge dönemindeki güzelliğini koruyan yan sokaklara daldım. Dükkânlara, büfelere, kahvelere uğrayıp Naranjo'yu sordum. Çoğu tanıyordu onu;

ne de olsa gençliğinden beri buralarda icrayı faaliyet eylemişti. Herkes bana iyi davrandı ama kimse soruma cevap vermek istemedi. Diktatörlük herkese ağzını tutmayı öğretmiş olmalıydı. Koltuğunun altında toz süpürgesi, önünde hizmetçi önlüğü olan ufak bir kız bile kuşkulu biri olabilirdi. Sonunda biri acıdı da, kulağıma eğilip, "República Caddesi'ne git, akşamları oralarda takılıyor," dedi. O zamanlar Kırmızı Fener Mahallesi, şimdiki gibi ufak çapta bir şehir durumuna gelmemiştir, yarı karanlık birkaç sokaktan ibaretti. Ama yine de göğüsleri siyah sansür bandıyla kapatılmış kadın afişleri, saatliğine oda kiralanan otelleri aydınlatan sokak lambaları, genelevler ve kumarhaneler vardı. Ağzıma lokma koymadığım aklıma geldi ama kimseden yardım istemeye yüreğim elvermedi. Elvira, "Dileneceğine öl daha iyi," derdi hep. Karanlık bir sokakta, mukavva kutuların arkasında kendime bir yer yaptım ve hemen içim geçti. Birkaç saat sonra, omuzlarımı sıkan güçlü parmakların temasıyla uyandım.

"Beni aradığını duydum. Ne istiyorsun?"

İlk anda onu tanımadım, o da beni. Benim tanıdığım oğlan çok eskilerde kalmıştı. Karşımda duran Huberto Naranjo çok şıktı: Esmer favoriler, briyantınli saçlar, daracık pantolon, kovboy çizmeleri ve metal çivili palaska. Tavrı hafif serkeşti, ama gözlerinde fırtınalı yaşantısının silemediği muzip parıltılar oynayıyordu. On beşinde ancak vardı ama daha büyük duruyordu. Bacakları iki yana açık, dizler hafif bükük, başı arkada, alt dudağının ucunda sigarası. Onu, o serkeş yürüyüşünden tanıdım, kısa pantolonlu bir veletken bile öyle yürürdü.

"Ben Eva'yım."

"Kim?"

"Eva Luna."

Huberto Naranjo, eliyle şöyle bir saçını düzeltti, başparmaklarını palaskasına geçirdi, izmariti yere tükürdü

ve bana tepeden bir baktı. Olduğum yer karanlıktı, beni iyice seçemiyordu ama sesim hep eskisi gibiydi ve Huberto gölgedeki gözlerimde yanıp sönen parıltıyı gördü.

“Hani şu masallar anlatan Eva mı?”

“Evet.”

Naranjo, o sert erkek havasını bir anda bıraktı ve bir zamanlar bana veda ederken burnunun üstüne kondurduğum öpücükle süngüsü düşüveren o yeniyetme çocuk oluverdi. Bir dizinin üstüne çöktü, öne eğildi ve kayıp köpeğini bulmuş gibi keyifle sırttı. Ben de uyku mahmurluğu içinde gülümsedim. Utana sıkıla el sıkıştık, avuçlarımız ter içindeydi. Gittikçe heyecanlanarak, yüzlerimiz al al, birbirimizi tepeden tırnağa süzdük. Ta ki ben, “Hey nasılsın?” diye yerimden fırlayıp kollarımı Huberto’nun boyuna dolayınca ve başımı göğsüne dayayıp *rock*’çuların resimleriyle dolu tişörtüne ve briyantınlanmış yakasına yanağımı sürünceye kadar öyle durduk. Huberto da yutkunuyor, sırtımı okşuyordu.

Hıçkırmamak için aklıma gelen ilk söz, “Biraz açım,” demek oldu.

“Hadi burnunu sil, gidip bir şeyler yiyelim,” dedi. Cebinden tarağını çıkardı, alnındaki kabarık saç yığını el yordamıyla düzeltti.

Beni boş ve sessiz sokaklardan geçirip hâlâ açık köhne bir bara götürdü. Kovboy özentisi içinde kapıları bir itişte açtı ve kendimizi sigara dumanına bulanmış bir odanın loşluğunda bulduk. Müzik makinesinde duygulu parçalar çalıyor, sıkıntıdan patlayan müşteriler ya bilar-do masalarında zaman öldürüyor ya da barda kafayı buluyorlardı. Naranjo, elimden tuttu, tezgâhın arkasından dolanıp bir koridora, oradan da mutfığa götürdü. Pos bıyıklı bir melez delikanlı, bıçağını kılıç gibi döndürerek et kesiyordu.

“Şu kıza bir biftek kes zenci, büyük olsun, duyduğun

mu ha? Yanına da iki yumurta, pilav ve kızarmış patates. Paralar benden.”

“Sen ne dersin de olmaz Naranjo. Bu seni sorup duran yavru değil mi? Öğleden sonra uğramıştı. Yoksa sevgilin mi?” Delikanlı gözünü kırparak sırttı.

“Bok yeme zenci, o benim kardeşim.”

Zenci iki günde yiyebileceğimden daha çok yemek verdi bana. Ben yerken, Huberto Naranjo sesini çıkarmadan beni süzüyor, işinin ehli bakışlarla vücudumdaki görünür değişiklikleri ölçüyordu –hoş, gelişmem hızlı olmadığı için pek değişiklik de yoktu–. Yine de, iki limon gibi başvermiş memelerim, basma entarimin altından sivriliyordu. Naranjo, daha o zamandan şimdiki gibi kadın konusunda usta olduğu için, kalçaların ve öteki girinti çıkıntıların ilerde alacağı biçimi gözünün önüne getirip sonuca varıyordu.

“Bir zamanlar seninle kalmamı istemiştin,” dedim.

“O çok eskidendi.”

“Şimdi kalmaya geldim.”

“Bunu sonra konuşuruz. Şimdi zencinin tatlısını ye, lezzetlidir.” Bunu söyledikten sonra, gölge düştü Naranjo’nun yüzüne.

“Benimle kalamazsın. Bir kadın sokakta yaşayamaz.” Naranjo, bu açıklamayı yaptığında sabahın altısıydı. Burada kimsecikler kalmamış, müzik makinesindeki muhabbet kuşları bile çoktan ölmüştü. Dışarıda, gün her zamanki hengâmesiyle doğuyordu: Trafik harekete geçiyor, hızla işine koşuşturan tek tük insanlar görülüyordu.

“Ama bunu sen istemiştin.”

“Evet, ama o zaman çocuktun.”

Bu sözün mantığını hiç kavrayamadım. Biraz daha büyüdüğüm için yazgımla daha iyi başedebilirim gibi

geliyordu ve dünyayı tanıdığımı sanıyordum. Naranjo, gerçeğin tam tersi olduğunu anlattı: Daha büyüdüğüm için bir erkeğin korumasına daha da muhtaçtım, hiç değilse gençken, sonra nasıl olsa kimse ilgilenmeyecekti benimle. Beni korumanı istemiyorum, peşimde kimse yok. Yalnızca seninle olmak istiyorum, dedim. Nuh diyor peygamber demiyordu, sonunda yumruğunu masaya indirerek tartışmayı bitirdi. "Tamam yavrum, bütün bunların hepsi iyi hoş da, dediklerin hiç umurumda değil, onun için kapa çeneni." Şehir uyanır uyanmaz, Huberto beni kolumdan tuttuğu gibi sürüklercesine Señora'nın evine götürdü. Señora, República Caddesi'nde, Kırmızı Fener Mahallesi'ndeki öteki evlerden daha düzgün bir apartmanın altıncı katında oturuyordu. Kapıyı, sırtında sabahlık, ayağında ponponlu terlikler, uyku sersemi ve geç saatlere uzamış gecenin ağzındaki buruk tadıyla yüzünü buruşturan orta yaşlı bir kadın açtı.

"Ne istiyorsun Naranjo?"

"Sana bir arkadaşımı getirdim."

"Beni bu saatte uyandırmaya nasıl cüret edersin!"

Yine de bizi içeri buyur etti, koltuğa oturttu, hemen geleceğini söyleyerek odadan çıktı. Uzun bir süre sonra, ışıkları yaka yaka, sabahlığını savurarak ve ağır bir parfüm saçarak geldi. Onun deminki kadın olduğunu anlamam için iyice bakmam gerekti: Kirpikleri uzamış, cildi porselen gibi olmuş, soluk ve mat bukleleri düzelmiş, gözkapakları birer mavi çiçeğe dönmüş, ağzı ezilmiş kiraz oluvermişti. Ama bu şaşırtıcı değişiklikler, sevecen görünümünü ve gülümseyişindeki sıcaklığı bozmamıştı. Herkesin hitap ettiği adıyla Señora, en ufak bahaneyle gülüyor, yüzünü kırıştırıp gözlerini devirerek kahkahayı patlatıyordu. Bu dostça huyu bir anda gönlümü kazandı.

Naranjo, "Adı Eva Luna ve seninle oturacak," diye kararını açıkladı.

“Sen aklını kaçırmışsın Naranjo.”

“Parasını vereceğim.”

“Kızım, şöyle bir görelim seni. Dön de iyice bakayım. Gerçi ben bu işi yapmam, ama...”

Naranjo, “O çalışmaya gelmedi,” diye kadının sözünü kesti.

“Ben de hemen çalıştırmayı düşünmüyorum zaten –bunu bedavaya versen kim alır ki– ama ufaktan ufaktan öğretmeye başlarım.”

“Hiçbir şey yapamazsın. Onu benim kardeşim olarak görmeni istiyorum.”

“Kardeşin ne işime yarar benim?”

“Sana can yoldaşı olur, çok güzel masallar anlatır.”

“Ne?”

“Masal anlatır dedim.”

“Nasıl masal?”

“Aşktan, savaştan, dehşetten söz eden masallar; ne zaman istersen, neyi istersen, neyi beğenirsen onu anlatır.”

Señora, gözleriyle beni okşayarak, “Sahi mi!” diye bir çılgılık attı. “Neyse, ne yaparsak yapalım, yine de ona biraz çekidüzen vermemiz gerek Huberto. Şu dizlerine, dirseklerine bak, timsah derisine dönmüş. Kibar davranmayı, sandalyeye bisiklete biner gibi oturmamayı öğrenmen gerek kızım.”

“Bu palavralara boş ver, ona yalnızca okuma yazma öğret, yeter.”

“Okuma yazma mı? O da niye? Bir entel mi istiyorsun?”

Huberto, çabuk karar veren biriydi ve daha o yaşta bile sözünün kanun olduğuna inanıyordu. Kadının eline biraz para sıkıştırdı, sık sık uğrayacağını söyledi. Verdiği buyruğu topuklarını şakırtıyla birbirine çarparak pekiştirdi: “Sakın saçını filan boyamaya kalkışma,

sonra bana hesap verirsin. Geceleri sokağa çıkmasını da istemiyorum. O öğrencileri öldürdüklerinden beri ortalık karışık, her sabah bir alay ceset buluyorlar. Senin pisliklerine de bulaştırma. Benim ailemden biri gibi olduğunu sakın aklından çıkarma. Ona güzel giysiler al. Hepsinin parasını ben vereceğim. Süt içir, süt şişmanlatmış. Bana ihtiyacın olursa, El Negro'nun barına haber bırak, koşar gelirim. Ve... sağol, hep emrinde olduğumu bilirsin."

Huberto kapıdan çıkar çıkmaz, Señora o harika gülümseyişiyle bana döndü, çevremi dolanarak beni incelemeye başladı. Başım önümde, gözlerim yerde, yanaklarım alev alev duruyordum, çünkü o güne kadar önemsizliğimin, silikliğimin dökümünü yapmam için hiç neden olmamıştı.

"Kaç yaşındasın?"

"On üç sayılıyım."

"Üzülme, kimse güzel doğmaz. Güzelleşmek sabır ve emek ister. Ama buna değer doğrusu, çünkü güzelsen, çilen bitmiş demektir. İlk ders, başını dik tut ve gülümse."

"Ben okuma öğrenmeyi yeğlerim."

"O Naranjo'nun saçmalığı. Ona aldırma. Erkekler küstaktır, boyuna şunu yap, bunu yap derler. En iyisi, her dediklerine evet deyip, kendi bildiğini okumaktır."

Señora, geceleri yaşama alışkanlığındaydı: Ağır, kalın perdeler evini gün ışığından koruyordu. Her yanda öylesine çok renkli lamba vardı ki, insan ilk anda sirke girmiş gibi oluyordu. Señora, köşeleri süsleyen -plastik- yeşillikleri, şişeler ve kadehlerle dolu barı, ortalıkta tek tencerenin görünmediği mutfak, büyük, yuvarlak yatağın üstünde Flamenko dansçısı gibi giyinmiş bir İspanyol bebeğin durduğu yatak odasını gösterdi. Kozmetik şişeleri, krem kavanozlarıyla tıklım tıklım banyoda gül renkli büyük havlular vardı.

“Pekâlâ, soyun bakalım.”

“Şey...”

Señora, “Entarini çıkar, merak etme,” diye güldü. “Şöyle bir temizleyip paklayacağım seni.”

Küvete su doldurdu, bir avuç kokulu köpük tozu attı, su mis gibi köpük kapladı. Önce çekinerek, sonra keyifle göğüs geçirerek küvete girdim. Yasemin kokuları ve sabun köpükleri arasında kendimden geçmek üzereyken, Señora at kılından örülmüş bir keseyle geldi, beni bir güzel keseledi. Sonra kurulanmama yardım etti, kol-tuk altlarıma talk pudrası sürdü, boynuma da birkaç damla parfüm damlattı.

“Şimdi giyin. Bir şeyler yiyip berbere gideceğiz,” dedi.

Yol boyunca, bunca rengin ve boğa güreşçisi gibi yürüyen bunca kadının arasında bile meydan okuyan tavrı ve kışkırtıcı yürüyüşüyle, Señora bütün bakışları üstünde topluyordu. Elbisesi üstüne yapışık gibiydi, tüm tepeleri ve tüm vadileri ortaya çıkarıyordu. Bilekleri ve boynu yanıp sönen mücevherlerle doluydu. Teni tebeşir beyazıydı; zenginler arasında güneş yanığı moda olsa da, şehrin bu yöresinde beyaz ten hâlâ geçerliydi. Kahvaltıdan sonra güzellik salonuna gittik. Señora’nın varlığı –şıkırdım selamlar, kusursuz gülümseme, işveli davranışlar–odayı dolduruverdi. Berberler, ancak en iyi müşterilere gösterilen bir özenle bizimle ilgilendiler. Sonra şehrin göbeğindeki çarşıya gitmek üzere yola koyulduk; benim saçlarım trubadurlarınki¹ gibi kesilip kabartılmış, onun bukleleri arasına kaplumbağa kabuğundan bir kelebek kondurulmuş olarak, arkamızda parfüm ve saç spreyi

1. XI. yüzyılın sonundan XII. yüzyılın sonuna değin Fransa’nın güneyindeki Provence bölgesiyle İtalya ve İspanya’nın kuzey yörelerinde Oksiton dilinde ürün veren şair müzikaçılara verilen ad. (Y.N.)

kokuları bırakarak yürüdük. Alışveriş ederken, Señora, pantolon dışında ne varsa giyip denememi istedi. Erkek kılığındaki bir kadının, en azından etek giymiş bir erkek kadar abes olduğu görüşündeydi. Sonunda, filmlerde gördüğümüz giysilerden aldı: Balerin patikleri, kabarık etekler, elastik kemerler. Aldıklarımızın içinde bence en değerlisi, gülünç memelerimi iki yitik erik gibi kabartan sütyen oldu. Señora, beni giydirip kuşattığında, saat akşamın beşi olmuş ve ben tepeden tırnağa değişmiştim. Aynaya baktım ama kendimi bulamadım: Ayna, yolunu kaybetmiş bir fareyi yansıtıyordu.

Akşamüstü, Señora'nın en yakın dostu Melesio geldi.

Evde beni görünce şaşırdı, "Bu da kim?" diye sordu. "Uzun hikâye ama kısacası Huberto Naranjo'nun kız kardeşi diyelim."

"Yoksa onu..."

"Hayır. Bana can yoldaşı olsun diye getirdi."

"Zaten senin de bir can yoldaşın eksikti."

Ama birkaç dakika içinde beni benimsedi, İspanyol bebekle oynamaya, rock'n roll plaklarını dinlemeye başladık; mutfak radyolarından salsa, bolero, rançera dinlemeye alışık biri için bu plaklar olağanüstü bir keşifti. O gece, o evin değişmez menüsü olan kremalı pastayı ve ananas sulu romu ilk kez tattım. Sonra Señora ve Melesio kendi işlerine gittiler, ben de yuvarlak yatakta İspanyol bebeğe sarılıp yattım, çılgın rock ritminin ninnisiyle ve o günün yaşamımdaki en mutlu günlerden biri olduğu inancıyla uykuya daldım.

Cildi ipek gibi olsun diye Melesio, yüzündeki tüyleri cımbızla alır, sonra da etere batırılmış pamukla suratını silerdi. Uzun tırnaklı, ince ellerine büyük özen göste-

rir, saçını her gece yüz kez fırçalardı. Uzun boylu, iri kemikliydi. Ama öylesine zarif hareket ederdi ki, kırılıverecekmiş izlenimini uyandırırđı. Ailesinden hiç söz etmezdi, ancak yıllar sonra, Santa María ceza sömürgesinde mahkûmken, Señora onun geçmişıyle ilgili bilgi edinebildi. Babası, Sicilya'dan göç etmiş ayının biriydi. Oğlunu ne zaman ablalarının bebekleriyle oynarken yakalasa, "*Ricchione! Pederasta! Mascalzone!*" diye bağırarak bir temiz döverdi. Annesi, geleneksel makarna tenceresinin başında ev kadınlığı görevini yerine getirir ama baba, oğlunu futbola, boksa, içkiye, sonraları da geneleve zorlayınca, bir kaplan kesilip oğlunu savunurdu. Oğluyla yalnız kaldıklarında onun gerçek duygularını öğrenmeye çalışırdı. Ama Melesio, içinde bir kadın olduğunu, erkek gövdesine bir türlü alışamadığını ve bu beden içinde kendisini deli gömleği giydirilmiş gibi hissettiğini söylemekten başka bir açıklama getirmezdı. Daha sonraları, psikiyatrlar sorularıyla beynini didik didik ettiklerinde de hep aynı cevabı verdi: Ben homoseksüel değilim, ben bir kadıyım. Bu bedende yanlışıık var. Ne tek kelime fazla, ne tek kelime eksik. Orada kalıp da öz babasının elinde ölmenin daha kötü olacağına annesini ikna ettiği anda evi terk etti. Birkaç işe girip çıktıktan sonra, parası az ama çalışma saatleri uygun bir dil dersanesinde İtalyanca dersi vermeye başladı. Ayda bir annesiyle parkta buluşuyor, kazancının yüzde yirmisini zarf içinde ona veriyor ve mimarlık öğrenimi gördüğü yalanlarıyla annesini avutuyordu. Babasının adını ağızlarına almıyorlardı. Bir yıl sonra annesi dul giysilerine büründü. Ayı sapasağlamdı, ama kadın yüreğinde öldürmüştü onu. Melesio bir süre öyle idare etti, ama hiçbir zaman yeterince kazanamıyor, kimi günler kahveden başka bir şey girmiyordu kursağına. İşte Señora ile o sırada tanıştı ve karşılaştıkları andan itibaren Melesio'nun yaşamında iyiye doğru bir dönüş

oldu. Melesio, bir trajik opera atmosferinde büyümüştü; yeni arkadaşının müzikal komedi havası, ona evinde ve kadınsı tavırlarından ötürü her gün sokakta aldığı yaraları iyileştiren merhem gibi geldi. Hiçbir zaman iki sevgili olmadılar. Señora için, cinsellik yalnızca meslek alanıydı ve o yaşta bu tür saçmalığa harcayacak zamanı yoktu. Melesio için de, bir kadınla ilişkiye girmek söz konusu değildi. Alışılmışın dışında bir sağduyuyla, ilk günden başlayarak, kıskançlıktan, mülkiyet duygusundan, kabalıktan ve bedensel aşkın öteki olumsuzluklarından uzak bir ilişki kurdular. Señora, Melesio'dan yirmi yaş büyüktü ama bu yaş farkına rağmen—belki bu yaş farkı sayesinde—mükemmel bir dostluk oluştu.

“Tam sana göre bir iş varmış. Barda şarkı söylemek ister misin?” diye çıkageldi bir gün Señora.

“Bilmem ki... Hiç yapmadım.”

“Kimse tanımaz seni, kadın kılığına gireceksin. Travestilerin gittiği bir kabare ama merak etme, dürüst insanlardır, iyi para verirler. İş de kolay, bak göreceksin...”

“Demek *sen* bile beni onlardan biri sanıyorsun.”

“Hiç alınma. Şarkı söylemenin ne zararı olur. Öteki işler gibi bir iş.” Señora'nın sağduyusu her şeyi pratiğe indirmekte birebirdi.

Señora, Melesio'nun önyargılarını bin zorlukla yenip bu iş önerisinin avantajlı olduğuna ikna edebildi. İlk başta Melesio, barın atmosferi karşısında dehşete kapıldı ama ilk programından sonra, içinde yalnızca bir kadın değil, aynı zamanda bir sanatçı da gizli olduğunu keşfetti. O güne kadar ortaya çıkmamış bir müzik ve oyunculuk yeteneği vardı ve uvertür olarak başladığı program süresini assolist olarak tamamladı. İkili bir yaşam sürmeye başladı; gündüzleri akıllı başında bir öğretmen, geceleri ise rengârenk tüyler ve parıltılı sutaşları içinde gözalcı bir yaratık oluyordu. Geliri arttı, annesine armağanlar

alabilecek, doğru dürüst bir yere taşınabilecek, adam gibi yiyip adam gibi giyinebilecek kadar kazanıyordu. Bir de üreme organları her aklına geldiğinde bunalıma girmese, gerçekten mutlu olacaktı. Aynanın karşısında çıplak durduğu veya –iradesi dışında da olsa– normal bir erkeğin işlevini gerçekleştirdiği zaman acı çekiyordu. Kafasını kurcalayan bir saplantısı vardı: Bahçe makasıyla kendini ameliyat edip fazlalıkları atmayı kuruyordu. Kol kaslarının bir tek hareketiyle, o kahrolası fazlalık aşağılık bir yılan gibi yere düşüverirdi.

Şehrin öteki ucundaki Yahudi mahallesinde bir oda tuttu, ama her akşam işe gitmeden önce Señora'ya uğrardı. Karanlık basarken, kırmızı, yeşil ve mavi ışıklar yanmaya, gece kadınları tam donanımlı savaş giysileriyle sokakları arşınlamaya, pencerelerde boy göstermeye başladıkları sırada gelirdi. Daha kapının zilini duymadan Melesio'nun geldiğini sezer, koşup karşılardım. Bana sarılarak havaya kaldırdığında hep aynı şeyi söylerdi: Dünden beri bir gram bile almamışsın. Yoksa seni aç mı bırakıyorlar? Ve sihirbaz gibi, elinin tek hareketiyle bir şeker çıkarıverirdi. Modern müziği severdi, oysa dinleyicileri Fransızca veya İngilizce aşk şarkıları istiyorlardı. Repertuvarını zenginleştirmek için, saatlerce yeni şarkıları çalışır, kendi öğrenirken bana da öğretirdi. Şarkıların tek kelimesini anlamadan ezberlerdim; hiçbirinde radyodaki İngilizce derslerinde duyduğum, "*This pencil is red, is this pencil blue?*" gibi laflar yoktu. Küçüklüğümüzde oynama fırsatı bulamadığımız oyunları oynar, İspanyol bebeğe evler yapar, İtalyanca şarkılar söyler, dans eder, kovalamaca oynardık. Makyajını yaparken onu seyretmeye bayılırdım. Kabare kostümlerine boncuk işlerken de yardımcı ederdim.

Señora, gençliğinde olanaklarını incelemiş ve saygı-değer yollardan ekmeğini kazanacak kadar sabrı olmadığı sonucuna varmıştı. Bunun üzerine geniş kapsamlı masaj uzmanı olarak çalışmaya başladı ve oralarda bu tür yenilikler pek bilinmediği için başlangıçta belirli bir başarı sağladı. Ama hızlı nüfus artışı ve kontrol edilemeyen göç, haksız rekabet yarattı. Asyalı kadınlar, yüzyılların imbiğinden geçmiş ve artık geliştirilmesi olanaksız teknikler getirdiler. Portekizli kızlar ise inanılmayacak kadar fiyat düşürdüler. Bu da Señora'yı törensel zenaatından kopardı, çünkü o ne akrobasi yapmaya meraklıydı, ne de kendinden bir şey vermeye –kocasısı olsaydı, ona bile vermezdi–. Başka bir kadın olsa, mesleğini geleneksel biçimde icra etmeye yönelirdi ama Señora düş gücü olan bir kadındı. Pazarı ele geçirme planlarıyla birtakım tuhaf aletler icat etti ama kendini finanse edecek kimseyi bulamadı. Ülkedeki ticari görüş eksikliği yüzünden –başka pek çok buluş gibi– onun da fikirlerini Amerikalılar kap- tılar. Şimdi patentlere sahip olarak, bunları dünyanın dört yanında satıyorlar. Otomatik uzayıp kısalan penis, pille çalışan parmak, ucu şekerden yapılmış hiç-boş-yok meme, hep onun buluşuydu ve eğer patenti hak ettiği biçimde ödenmiş olsaydı, şimdi milyoner olurdu. Ne var ki Señora, çağının çok ilerisindeydi, bu tür buluşların büyük pazar yaratabileceği kimsenin aklının ucundan geç- miyor, birkaç uzman kullansın diye imalata girmek kim- seye kazançlı görünmüyordu. Kendi fabrikasını kurmak için de kredi bulamadı. Petrol zenginliğiyle gözü kararan hükümet, gelenek dışı endüstrileri yok sayıyordu. Seño- ra'nın cesareti yine de kırılmadı. Kızlarının resimlerin- den mor kadife kaplı bir katalog hazırlayıp ülkenin en üst makamlarına gönderdi. Birkaç gün sonra ilk çağrıyla aldı: Hiçbir denizcilik haritasında yer almayan, yalnızca ufak uçakla ulaşılabilen, köpekbalıklarının koruması al-

tındaki mercan adası La Sirena'da bir parti düzenleniyordu. İlk coşkusu geçip sorumluluğunun ne kadar ağır olduğunu kavradıktan sonra, Señora böyle seçkin müşterileri tatmin edebilmek için en iyi yöntemleri düşünmeye başladı. İşte o zaman, Melesio'nun yıllar sonra bana anlattığı gibi, gözü bize takıldı. İspanyol bebeği, odanın bir köşesine oturmuş, karşı köşeden onun fırfırlı eteklerine madenî paralar atıyorduk. Bizi seyrederken, Señora'nın yaratıcı kafası olanaklar geliştirmeye başladı ve kızlarından birini bebeğin yerine koymaya karar verdi. Aklına başka çocuk oyunları da geldi ve her birine açık saçık bir özellik katıp partinin konukları için çarpıcı birer yeniliğe dönüştürdü. O partiden sonra, bankerler, işadamları ve hizmetin karşılığını kamu fonlarından ödeyen devlet adamları, onun peşini bırakmadı. Señora keyifle göğüs geçirerek, bu ülkenin en iyi yanı, namussuzluğun herkeşe yetecek kadar bol olması, derdi. Kızlar konusunda katı kuralları vardı. Onları aşağı mahalle pezevenklerinin düzmece numaralarıyla bulmaz, herhangi bir yanlış anlamayı önlemek için aklından geçenleri açık seçik anlatır ve anlaşmazlıkları baştan kesip atardı. Kızlardan biri – hastalık, yas veya beklenmedik bir başka dert yüzünden gelmeyecek olursa, hemen işten atılırdı. “İşinizi şevkle yapın kızlar, birinci sınıf beyefendilere hizmet ediyoruz. Bu meslek hüner gerektirir,” derdi. Ucuz et yahnisinin beğenilmediğini ve bir daha aranmadığını bildiği için, fiyatı yerel rakiplerinden yukarda tutardı. Bir seferinde, kızlardan biriyle geceyi geçiren Muhafız Birliği'nden bir albay, sıra hesap kesmeye gelince beylik tabancasını çekti, para vermeyeceğini, diretirse Señora'yı tutuklayacağını söyledi. Señora hiç oralı olmadı. Bir ay kadar sonra, albay onu aradı, bazı yabancı delegeleri eğlendirmek için, işinin ehli üç kız istedi. Bunun üzerine Señora, albay, bedava düzüşmek istiyorsa karısını, anasını ve büyü-

kanasını çağırmasını söyledi. İki saat sonra bir elinde çek, öteki elinde üç mor orkidenin bulunduğu kristal bir kutuyla emir eri çıkageldi. Melesio, çiçek dilinde bunun üç dişilik özelliğini simgelediğini söyledi. Oysa büyük olasılıkla, müşterinin bu incelikten hiç haberi yoktu da, yalnızca ambalajı hoşuna gittiği için seçmişti.

Kızların konuşmalarına kulak misafiri ola ola, pek çok kişinin ömür boyu öğrendiğinden fazlasını birkaç hafta içinde öğrendim. Verdiği hizmetin kalitesini geliştirmeye kararlı olan Señora, mahalledeki kör gazete bayiinden boyuna Fransızca kitaplar alıyordu. Ama bunların işe yaradığından kuşku var; çünkü kızlar, külotlar sıyrılınca, yüksek tabaka beyefendilerinin birkaç kadeh yuvarlayıp hep eski usulleri tekrarladıklarından, onca kitap okumanın boşa gittiğinden yakınıyorlardı. Evde yalnız kalınca, yasak kitapları gizlendikleri yerden çıkartır, rahat bir koltuğa yayılırdım. Bunlar, insanın gözünü açan kitaplardı. Okuyamasam da, yalnızca resimler bile, anatomik olasılıkların ötesine geçen fikirler yerleştiriyordu kafama.

Söylenen yalanlar ve söylenmeyen gerçeklerle çevrili bir bulutun üzerinde yüzüyormuş duygusuna kapılsam da o günler yaşamımın iyi bir dönemiydi. Arada bir gerçeği yakaladığımı sanır, ama çok geçmeden bir belirsizlikler ormanında yine kaybederdim kendimi. O evde geceyle gündüz yer değiştirmişti, geceleri yaşanır, gündüzleri uyunurdu. Kızlar makyajlarını yaptıkları anda, bambaşka birer yaratık olup çıkarlardı. Hanımım bir ilişkiler yumağıydı. Melesio'nun ise ne cinsiyeti belliydi ne de yaşı. Yediğimiz yemek bile gündelik yemeğe benzemez, doğum günü şöleni gibi olurdu. Para da gerçekliğini yitirmişti. Señora tomar tomar parayı ayakkabı kütularına tıkıştırır, günlük masrafı oradan alır ve hesap

kitap tutmazdı. Her yerde para buluyor ve ilk zamanlar Señora'nın beni denemek için bunu yaptığını sanıyordum; sonradan bunun bir tuzak olmayıp düpedüz aldırmaçlık ve savrukluğ olduğunu anladım.

Señora, duygusal bağlardan ürktüğünü söyler dururdu ama galiba yüreği bu söylediklerine çelme atıyor olmalıydı, çünkü Melesio'ya olduğu gibi, sonunda bana da büyük sevgi duymaya başladı. Pencereleleri açalım da içeri ışık ve ses girsin, diye ısrar ettim, kabul etti. Cıvıltısını dinleyeceğimiz bir kuş, büyüyüşünü izleyeceğimiz gerçek bir çiçek alalım dedim, onu da yaptı. Okumayı öğrenmek istiyorum diye direttim. Öğretmeye niyetliydi ama başka işler buna engel oldu. Aradan bunca yıl geçtikten sonra ve görüp geçirmişliğin perspektifinden baktığım zaman, Señora'nın pek de mutlu bir yaşam sürmediğini düşünüyorum. Acımasız bir ortamda, aşağılık mesleğinin ezilmişliğiyle yuvarlanıp gidiyordu. Bir yerlerde iyilik lüksüne layık görülmuş birkaç kişi bulunduğu inancı olmalı ki, beni República Caddesi'nin pisliğinden korumaya, kadere madik atıp kendi yaşamına benzer bir yaşamdan kurtarmaya karar verdi. İlk zamanlar, mesleği konusunda bana yalan söylemeye niyetlendi, ama dünyayı günahıyla sevabıyla yiyip yutmaya hazır olduğumu görünce fikrini değiştirdi. Señora'nın saflığını koruyabilmek için öteki kadınlarla anlaşma yaptığını çok sonra Melesio'dan öğrendim. Señora bu anlaşmaya öylesine inatla bağlanmıştı ki, sonuçta her kadının en iyi yanını kaptım. Beni bayağılıklardan ve pisliklerden uzak tutmak için ellerinden geleni yaparlar, bunu yaparken de kendi yaşantılarına bir saygınlık taşırlardı. Radyodaki son diziyi anlatmamı isterlerdi. Ben de hiçbir zaman gerçek öyküyle ilintisi olmayan dramatik bir son uydururdum ama kızlar buna aldırış etmezlerdi. Beni Meksika filmlerine götürürlerdi. Sinemadan çıkın-

ca da Espiga de Oro Pastanesi'nde oturur filmi konuşurduk. Kızlar benim konuyu geliştirmeme bayılırlar, sıradan bir Meksikalı kovboyun aşk öyküsünü kana bulanmış bir trajediye dönüştürmemi heyecanla dinlerlerdi. Ağzlarına çikolatalı pastayı tikiştirip senin anlattıkların filminden daha güzel, daha acıklı, diye gözyaşı dökerlerdi.

Benden masal anlatmamı istemeyen tek kişi Huberto Naranjo idi, bunların zevzeklik olduğunu söylerdi. Her gelişinde cebi para dolu gelir, bunları cömertçe dağıtır, nereden bulduğunu da söylemezdi. Bana firfırlarla, dantellerle süslü elbiseler, patık biçiminde tokalı pabuçlar, çocuk kitapları getirirdi. Kızlar, benim çocuksu saflığımı sürdürmek istedikleri için bu armağanlara bayılırlar ama ben alınır, armağanları almak istemezdim. "Bunları İspanyol bebeğe bile giydirmem. Artık çocuk olmadığımı görmüyor musun?"

"Sokak sürtüğü gibi dolaşamazsın. Sana okuma yazma öğretiyorlar mı?" Naranjo, daha tek harf bile öğrenmediğimi anlayınca küplere binerdi.

Başka konulardaki eğitimimin ise büyük aşamalar yaptığını ona söylememeye dikkat ederdim. Onu yaşam boyu izi kalan çocuksu aşkla seviyordum ama bu ateşli aşkımlı Naranjo'ya bir türlü anlatamıyordum. Ne zaman ima edecek olsam, kulakları kıpkırmızı olur, beni elinin tersiyle iterdi.

"Rahat bırak beni. Senin öğretmen ya da hemşire olmak için çalışman gerek; bir kadına yaraşan işler bunlardır."

"Beni sevmiyor musun?"

"Seninle ilgileniyorum, sana bakıyorum, bu kadarı yeter."

Yapayalnız yatağında yastığıma sarılır, bacaklarım dolgunlaşsın, memelerim çabucak büyüsün diye dua ederdim. Ama Señora'nın tarifnameli kitaplarındaki re-

simlerle veya kızlardan duyduklarım la Huberto Naranjo arasında hiçbir zaman bağ kurmazdım. O işlerin aşkla ilişkisi olabileceğı aklımın ucundan geçmezdi: Bunlar, dikiş dikmek, daktilo yazmak gibi ekmek parası kazanmak için yapılan bir işti. Aşk ise şarkılarda ve radyo dizilerindeki gibiydi: İç çekişleri, öpüşmeler, ateşli sözcükler. Huberto'nun koynunda yatmak, başımı omzuna yaslamak, onun yanında uyumak istiyordum ama tüm fantezilerim henüz el değmemiş saflıktaydı.

Melesio, geceleri çalıştığı kabaredaki tek gerçek sanatçıydı. Gerisi rezillikti: Mavi Bale Grubu diye tanıtılan, peş peşe takılıp felaket bir koro oluşturan bir yumuşaklar topluluğı, süt şişesiyle ahlaksız numaralar yapan bir cüce, bütün numarası, pantolonunu sıyırıp seyircilere poposunu dönerek üç bilardo topu çıkarmak olan geçkin bir adam. Seyirciler bu vodvil numaralarına kahkahayla gülerler, ama tüylere sarınmış, başında saraylılara yaraşır peruğıyla Melesio, Fransızca şarkılar söyleyerek sahneye çıktığı anda, salonda çıt çıkmazdı. Kimse ısıklamaz, koro ya yaptıkları gibi yakası açılmadık laflar atmazdı, çünkü dinleyicilerin en duyarsız bile onun yeteneğini algılayabiliyordu. Melesio, kabarede geçirdiğı saatler boyunca istek ve hayranlık duyulan, spotların altında parıltıyan bir yıldızdı. Bütün gözler onun üzerindeydi ve orada, kadın olma düşleri gerçekleşiyordu. Programı bitince, soyunma odası diye verdikleri pis deliğe çekilir, primadonna kostümünü çıkartırdı. Çiviye asılmış tüyleri can çekişen bir devekuşuna benzer, peruğı masanın üzerinde giyotin artığı gibi durur, çinko tepsiye konulmuş su taşları kandırılmış bir korsanın yağmasını andırırdı. Kremle makyajını temizledikçe, erkek yüzü ortaya çıkardı. Pantolonunu, ceketini giyer, kapıyı kapatır ve dışa-

rı çıktığı anda, en iyi yanını içerde bıraktığını bilerek derin bir acıya kapılırdı. Bir şeyler yemek için El Negro'nun barına gider, bir köşeye oturur, sahnedeki mutlu anlarını yeniden yaşardı. Sonra, ıssız sokaklardan evine yürür, merdivenleri çıkar, yıkanır ve uykuya dalıncaya kadar gözlerini karanlığa dikip yatarı.

Homoseksüellik, tabu olmaktan kurtulup gün ışığına çıkınca, "sapıkları kendi çöplüklerinde görmek" dedikleri şey moda oldu. Zenginler şoförlü arabalarıyla geliyorlar, her zamanki müşterilerin arasından şık, gürültücü, parlak renkli kuşlar gibi ite kaka ilerliyorlar, sulandırılmış şampanya içmek, bir tutam kokain çekmek ve sanatçıları alkışa tutmak için masalara oturuyorlardı. En meraklı olanlar da kadınlardı: Varlıklı göçmenlerin iyiden iyiye kibarlaşmış torunları olan bu kadınlar, Paris'ten aldıkları giysiler, banka kasalarında saklanan mücevherlerin taklitleri ile boy gösterirlerdi. Sanatçıları bir kadeh içmek için masalara çağırır da yine onlardı. Ertesi gün de onarıma girerlerdi: Ucuz içkinin, sigaranın ve uykusuzluğun etkilerini yok etmek için Türk hamamına ve güzellik uzmanlarına gidilirdi. Bu zahmete değirdi doğrusu: Şehir Kulübü'nde dilden düşmeyen bir konuydu o eğlenceler. Melesio'nun sahne adı olan Mimi'nin olağanüstü ünü, mevsim boyunca kulaktan kulağa yayıldı. Ne var ki bu ün, zenginlerin salonlarından dışarı taşamadı. Melesio'nun yaşadığı Yahudi mahallesinde de, República Caddesi'nde de, kendi halinde İtalyanca öğretmeni ile Mimi'nin aynı kişi olduğunu kimse bilmiyordu.

Kırmızı Fener Mahallesi'nin sakinleri, tutunabilmek için bir düzen kurmuşlardı. Onların sokak kavgalarına karışmaktan kaçınmak, zaman zaman sokakları denetlemek, haraçlarını toplamak, muhbirler aracılığıyla yeraltında olup biteni öğrenmek ve her şeyden çok da siyasette ihtiyatı elden bırakmamak esasları üzerine kurulu ah-

lak yasalarına polis bile saygı duyardı. Her cuma, Señora'nın evine bir komiser yardımcısı gelir, arabasını kaldırmada herkesin görebileceği ve kazançtan payını almaya geldiğini anlayabileceği bir yere park ederdi –yetkili makamların Madam'ın işinden habersiz olduklarını kimse aklından geçirmemeli–. Komiserin ziyareti on, on beş dakikadan uzun sürmezdi. Bu da bir sigara tütürüp birkaç fıkra anlatmaya ve sonra koltuğunun altında viski şişesi, cebinde yüzdesiyle hoşnutluk içinde vedalaşmaya yeterdi. Polislerin gelirini artıran, kurbanların da rahat çalışmasını sağlayan bu düzen herkes için eşit geçerlilikte ve oldukça da adilaneydi. Señora'nın evine yerleşmemden birkaç ay sonra, yeni bir komiser atandı ve o iyi ilişkiler bir anda güme gitti. Geleneklere saygısı olmayan yeni komiserin talepleri yüzünden iş tehlikeye girdi. Adamın zamansız baskınları, tehditleri ve şantajları, para kazanmak için gerekli huzuru yok etti. Mahalle halkı onunla anlaşma yollarını aradı ama adam öylesine harist ki, gözünün doymazlığı mantığını köstekliyordu. Onun gelişi, República Caddesi'ndeki hassas dengeyi bozdu ve her tarafı karıştırdı. İnsanlar barlarda toplanıp bu sorunu tartışıyorlardı: Tanrı'nın bize gösterdiği biçimde yaşamak artık olanaksız. Bu alçak herif her şeyi mahvetmeden bir şeyler yapmamız gerek. Bu ortak üzüntüden uygulanan Melesio, olaylar doğrudan kendisini etkilemediği halde işe karışmaya karar verdi; tüm mahallelinin imzalayacağı bir mektup yazıp bunu emniyet müdürüne, bir kopyasını da İçişleri Bakanı'na göndermeyi önerdi. Her ikisi de yıllardır mahalleden çıkar sağladıklarına göre, onların dediklerine kulak vermek vicdan borcu sayılırdı. Ama planın akla yakın olmaması bir yana, bunu uygulamanın çok daha zor olduğu hemen anlaşıldı. Neyse, birkaç gün içinde yeterli imza toplandı –bu hiç de kolay olmadı, çünkü herkese bütün ayrıntıyı tek tek yeni

baştan anlatmak gerekiyordu– mektubu vermek üzere de bizzat Señora gitti. Yirmi dört saat sonra şafak vakti, yani herkesin uykuda olduğu bir saatte, El Negro, Señora'yı uyandırıp mahallenin ev ev arandığını haber verdi. Kahrolası komiser, suçsuzların cebine silah ve uyuşturucu koymakla nam salmış ahlak zabıtasından bir kamyon dolusu ekip getirmişti. El Negro, polislerin kabareyi nasıl komandolar gibi bastıklarını, bütün artistleri ve seyircilerin bir kısmını nasıl tuttuklarını, seçkin müşterilere hiç dokunmadıklarını soluk soluğa anlattı. Tutuklananlar arasında, parıltılı kostümü, tüylü kuyruğu ile gafil avlanan ve o güne kadar hiç duymadığım pederasti ve fuhuş sözcükleriyle suçlanan Melesio da vardı. El Negro, Señora'yı öfkeden gözü dönmüş halde bırakarak, öteki arkadaşlarına da haber vermeye gitti.

“Hadi giyin Eva! Kıpırda biraz! Eşyalarını bavula koy. Yok! O kadar zamanımız yok! Buradan gitmemiz gerek... Zavallı Melesio!”

Yarı çıplak halde apartmanda dolanıyor, krom nikelajlı sandalyelere, aynalı masalara çarpa çarpa üzerine bir şeyler geçiriyordu. Son olarak, para dolu ayakkabı kutusunu aldı ve servis merdivenine koştu. Ben yarı uykulu ve –çok ciddi bir şeyler olduğu belli olmasına karşın– ne olup bittiğini tam anlayamadan onun peşinden gidiyordum. Polis asansöre binerken biz de merdivenlerden koşarak indik. Zemin katta, sırtında geceliğiyle kapıcı kadın çıktı karşımıza. Normal zamanlarda bir şişe kolonya karşılığında bize patatesli, sosisli omlet yapan, anaç bir Galıçyalı kadındı. Halimizin perişanlığını görüp, üniformalıların haykırmalarını, sokaktaki devriye arabalarının sirenlerini duyunca, soru sormanın zamanı olmadığını anladı. Kendisini izlememizi işaret edip bizi apartmanın bodrumuna indirdi. Orada, yakındaki bir otoparka bağlanan tehlike çıkışı vardı. Böylece, polis kaynayan Re-

pública Caddesi'ni geçmeden kaçabildik. Bu utanç verici kaçıştan sonra Señora durdu, soluk soluğa, nerdeyse bayılacak durumda, bir otelin duvarına yaslandı. İşte o anda beni ilk kez fark etti.

"Senin ne işin var burada?"

"Ben de kaçıyorum."

"Git buradan! Seni benim yanımda yakalarlarsa yaşı tutmayanları fuhuşa teşvikten suçlarlar beni."

"Nereye gitmemi istiyorsun? Gidecek yerim yok."

"Bilmiyorum yavrum. Huberto Naranjo'yu ara. Ben saklanmak, sonra da Melesio'yu kurtarmak zorundayım. Seninle uğraşamam şimdi."

Yürüyüp gözden kayboldu. Son gördüğüm, çiçekli eteğin altında, her zamanki gibi meydan okuyarak değil de daha çok kararsızlık içinde oynayan kalçaları oldu. Polis arabaları, pezevenkler, ibneler ve orospular önümden hızla akıp giderken bir binanın dibine çöktüm. Biri-si, oradan toz olmamı söyledi. Melesio'nun yazıp herkesin imzaladığı mektup gazetelerin eline geçmişti ve birden fazla bakan ile birkaç üst düzey polis görevlisinin koltuğuna mal olan skandal, yakında bizim başımızda patlayacaktı. Mahalledeki her binayı, her evi, her oteli, her barı didik didik arıyorlar, kör gazete bayii dahil gördükleri herkesi tutukluyorlardı. Öyle çok gaz bombası atmışlardı ki birkaç kişi zehirlenmiş, annesi müşterinin koynunda olduğu ve kendisini kurtarmaya yetişemediği için bir bebek ölmüştü. Üç gün üç gece, basının deyimiyle "Yeraltı Dünyasına Açılan Savaş"tan başka şey konuşulmadı. Ama halk kendi zekice buluşuyla bu deyimi "Orospuların Ayaklanması"na dönüştürdü ve bu söz şairlerin dizelerinde ölümsüzleşti.

Eskiden pek sık olduğu ve gelecekte de olacağı gibi, meteliksiz kalmıştım. Huberto Naranjo'dan da medet yoktu, olaylar başladığında şehrin öteki ucundaydı. Bit-

kin bir halde bir binanın iki sütunu arasına çöktüm, başka seferler yaşadığım ve o anda da yeniden duymaya başladığım terk edilmişlik duygusunu yenecek gücü toplamaya çalıştım. Başımı dizlerimin arasına gömdüm, annemi çağırdım ve bir anda tertemiz kolalı keten kokusu geldi burnuma. Annem karşımdaydı. Uzun saçları ense-sinde topuz yapılmış, duman rengi gözleri çilli yüzünde parıldayarak duruyor, bütün bu kargaşada benim hiç suçum olmadığını ve korkacak bir neden bulunmadığını söylüyordu: Artık korkmamalıydım ve annemle gitmeliydim. Ayağa kalktım, elini tuttum.

Tanıdık kimseyi bulamadım, República Caddesi'ne dönmeyi de göze alamıyordum. Ne zaman oraya doğru gitsem, beni beklediklerini sandığım polis arabalarını görüyordum. Uzun zamandır Elvira'dan kimse haber almamıştı, artık iyice oynatmış olan Madrina'mı aramak istemiyordum. Lotaryadan başka bir şeyle ilgilenmiyor, azizlerin şanslı numarayı telefonda söyleyeceklerine inanıyordu. Ama Tanrı katında azizler de tahminlerinde ölümlüler kadar yanılıyorlardı.

Ünlü "Orospular Ayaklanması", her şeyi karıştırdı. Başlangıçta, kamuoyu hükümetin enerjik tutumunu alkışladı, piskopos da kötülüğe karşı girişilen eylemleri desteklediğini açıkladı. Ama bir grup sanatçı ile aydının çıkardıkları mizah dergisinde "Sodom ve Gomorra" başlıklı bir yazıda adı rüşvete karışan yetkililerin karikatürleri yayımlanınca, kamuoyu tersine döndü. Karikatürlerden ikisi, her türlü yolsuzluğa bulaştıkları herkesçe bilinen ama o güne kadar kimsenin yazmaya cesaret edemediği General ile Gardenyalı Adam'ın karikatürleriydi. Güvenlik güçleri, dergiyi bastılar, makineleri parçaladılar, kâğıt stoklarını yaktılar, dergi çalışanlarından kimi buldularsa

tutukladılar ve yayıncıyı da kanun kaçağı ilan ettiler. Ertesi gün adamın cesedi –gırtlığı kesilmiş ve vücudu işkence izleri içinde– şehrin göbeğine park edilmiş bir arabada bulundu. Ölümün sorumlusu hakkında kimsenin kuşkusu yoktu: Üniversite öğrencilerinin ölümlerinden ve bulunduklarında fosil zannedilirler umuduyla dipsiz kuyulara atılan sayısız kayıptan kimler sorumluysa, bu ölümden de onlar sorumluydu. Ne var ki, yıllardır diktatörlüğün baskısına katlanmış halk için, dergi olayı, bardağı taşıran damla oldu; birkaç saat içinde, muhalefetin o güne kadar hükümeti protesto için düzenlediği sonuçsuz yürüyüşlerden çok farklı bir kitle gösterisi düzenlendi. Ulusun Babası Alanı'na açılan sokaklar, bayrak sallayan, poster yapıştıran, lastik yakan binlerce öğrenci ve işçiyle doldu. Sonunda korku, başkaldırıya dönüşmüş gibiydi. Bu kargaşanın ortasında, yan sokaklardan birinden ufak, aykırı bir grup yürüyüşe katıldı: Bunlar, halkın öfkesinin kapsamını kavrayamayıp protestonun kendilerini savunmak için yapıldığını sanan República Caddesi sakinleriydi. Müthiş duygulanmış kadınlardan birkaçı, bir yükseltinin üzerine çıktı, kendi deyimleriyle “toplumun unutulmuşları”na karşı gösterilen bu dayanışmaya teşekkürle kalkıştı. “Böyle yapmakta da haklısınız, vatandaşlarım, çünkü bizler işimizi yapmasak, analar, yavuklular ve eşler nasıl rahat uyurdu? Bizler görevimizi yerine getirmesek, oğulları, sevgilileri, kocaları ateşlerini nasıl söndürürlerdi?” Kalabalık bu sözleri öylesine bir coşkuyla onayladı ki, sanırsınız karnaval cümbüşü koptu. Ama bu hava uzun sürmedi, çünkü General askeri sokağa saldı. Tanklar kalın derili hayvanlar gibi ileri atıldılar, ama pek uzağa gidemediler: Şehrin göbeğindeki kaldırım taşları çöktü ve insanlar otoriteye karşı direnmek için bu kaldırım taşlarından yararlandılar. Yaralıların çokluğu nedeniyle olağanüstü durum ilan edildi ve sokağa çıkma yasağı konuldu.

Bu önlemler, yaz yangını gibi şehri sarıveren şiddet olaylarını artırmaktan başka işe yaramadı. Öğrenciler, ev yapımı bombaları kiliselerin mihraplarına kadar yerleştirdiler; serseri güruhları Portekizli dükkâncıların demir kepenklerini kırıp mallarını yağmaladılar, bir grup öğrenci bir polisi çırılçıplak soyup Independencia Bulvarı'nda yürüttü. Hem çok hasar, hem çok sayıda yası tutulacak kurban vardı, ama bu patlama halka, sesi kısılincaya kadar haykırmak, düzene karşı gelmek ve kendini yeniden özgür hissetmek fırsatını verdi. Millet boş benzin bidonlarıyla davul çalıyor, sokaklar boyunca kuyruk olup Küba ve Jamaica ritmine ayak uydurarak konga yapıyordu. Ayaklanma dört gün sürdü, ama sonunda, herkes bitkin düştüğü ve ayaklanmanın gerçek nedenini kimse hatırlamadığı için ortalık yatıştı. Sorumlu bakan istifasını verdi, yerine bir zamanlar tanıdığım biri getirildi. Bir gazete bayinin önünden geçerken, adamın resmini gazetenin birinci sayfasında gördüm. Neredeyse tanıyamayacaktım, çünkü resimdeki bir elini kaldırmış, kaşlarını çatmış ciddi adamla, piskopos oturağında gülünç durumda oturan adam arasında hiç benzerlik yoktu.

Hafta sonuna kadar hükümet şehirde kontrolü sağladı ve General, vatandaşlarının düşlerini bile avucunda tuttuğu inancıyla, Karayip güneşi altındaki bir adaya dinlenmeye gitti. Ömrünün sonuna kadar ülkenin başında kalmayı umuyordu, yoksa Gardenyalı Adam'ı, kışlalarda ve sokaklarda tertipler düzenlensin diye niye tutacaktı ki? Dahası, demokrasi kıvılcımının halkın belleğinde silinmez iz bırakacak kadar uzun sürmemesi de hoşuna gitmişti. O eşi görülmemiş "Herkes Özgürlük" eyleminin bilançosu birkaç ölü ile sayısı belirlenemeyen tutuklu ve sürgünler oldu. República Caddesi'nin kumarhaneleri ve genelevleri yeniden açıldı, mahalleli hiçbir şey olmamış gibi günlük işine döndü. Yetkililer paylarını almaya

devam ettiler. Yeni Bakan da polise suç işleyenlerle uğraşmayıp siyasal hasımlarını izlemelerini, delileri ve dilencileri toplamalarını emrettikten sonra yerini garantiye aldı. Deliler ve dilenciler yakalanınca saçları kesiliyor, tepeden tırnağa dezenfekte ediliyor, sonra *doğal* yollarla ortadan kalkmaları için şehirlerarası şöselere bırakılıyorlardı. Yolsuzluk ve rüşvet suçlamalarının olsa olsa prestijini daha da güçlendireceğinden emin olan General, dedikodulardan hiç etkilenmedi. Velinimet'in verdiği dersi benimsemiş, tarihin cüretkâr liderleri kutsadığına, halkın da yalnızca papazlara ve kadınlara yaraşan namusu, erkek adam için pek makbul saymadığına inanmıştı. Bilge kişilerin heykelleri dikilerek onurlandırılmak amacıyla varolduğuna, ders kitaplarına resmini koymak için böyle birkaç kişinin gerekliliğine, ama iş iktidara geldi mi ancak sert ve ürkütücü olanın başa geçeceğine iman etmişti.

"Orospular Ayaklanması"ndan sonra birkaç gün ortalarda dolandım. Her türlü beladan uzak durmaya çalıştığım için, olaylarla hiç ilgim yoktu. Annemin gözle görünür varlığına karşın, başlangıçta midemde bir yanma hissettim, ağzım kuru ve ekşiydi ama sonradan buna alıştım. Madrina'mın ve Elvira'nın yıllarca içime işledikleri temizlik alışkanlıklarımı bıraktım, elimi yüzümü yıkamak için havuzlara ve sokak çeşmelerine uğramaz oldum. Gündüzleri avare avare dolaşan, çöplüklerden yiyecek arayan, geceleri de yalnızca güvenlik gücü taşıtlarının dolaşabildiği sokağa çıkma yasağı bitene kadar bir yerlere gizlenen, kir pas içinde bir sokak çocuğu oluverdim.

Sonra bir akşam saat altı sularında Riad Halabî ile karşılaştım. Sokaktan geçiyordu, benim durduğum köşeye gelince durdu, bana baktı. Ben de başımı kaldırdım, iri yarı, orta yaşlı, gözkapakları düşük, gözleri uykulu bir adam gördüm. Galiba açık renk bir takım elbisesi ve kravatı vardı ama ben onu hep, o günden kısa zaman sonra

özenle ütüleyeceğim tiril tiril poplin gömlekleriyle hatırlıyorum.

Kısık sesiyle, “Şışşt, küçük kız!” diye seslendi.

Ağızındaki sakatlığı işte o zaman gördüm. Üst dudakıyla burnu arasında bir yarık vardı, ayrık dişlerinin arasından dilinin ucu görünüyordu. Adam mendilini çıkardı, sakatlığını gizlemek için ağızını mendille örttü ve zeytin rengi gözleriyle gülümsedi. Geri geri gitmeye başladım ama sonra birden bitkinlik, kapıp koyuverme ve uyuma duygusu ağır basıverdi. Dizlerim çözüldü, kaldırıma çöktüm, kalın bir sis perdesinin arkasında gibi görünen bu yabancıya bakmaya başladım. Adam eğildi, kollarımdan tutup beni ayağa kaldırdı, adım attırmaya çalıştı. Bir, iki, üç adım derken kendimi bir kafede, kocaman bir sandviç ve bir bardak sütün başında oturuyor buldum. Titreyen ellerimle uzandım, sıcak ekmeğin kokusunu içime çektim. Sandviçi çiğneyip yutarken, o günden sonra çok seyrek olarak ancak sevişirken duyabildiğim sinsi zonklamayı, çarpıcı hazzı ve gerilimi duydum. Hapur hupur yutuyordum ama sandviçi bitirmek kismet olmadı. Yeniden başım döndü, midem bulandı ve kustum. Çevredekiler tiksinererek başlarını çevirdiler, garson bağırıp çağırmaya başladı, yanımdaki adam garsonun avucuna kâğıt para sıkıştırarak onu susturduktan sonra kolunu belime dolayıp beni dışarı çıkardı.

“Nerede oturuyorsun kızım? Kimin kimsen var mı?”

Hayır gibilerden, utançla başımı salladım. Az ilerdeki bir sokağa gittik. Sandıklar ve çuvallar yüklü köhne bir kamyonet duruyordu orada. Adam binmeme yardım etti, üstüme ceketini örttü, motoru çalıştırdı ve doğruya doğru yola koyuldu.

Bütün gece yol aldık. Çevrenin karanlığı ancak Muhafız Birliği karakollarının, petrol kuyularına giden kamyonların ve yolun kıyısında otuz saniye kadar süreyle bir

yanılsama gibi görünüp kaybolan Yoksullar Sarayı'nın ışı-
ğıyla bölündü. Bu saray bir zamanlar Velinimet'in yazlık
konutuydu. Karayiplerin en güzel melez kadınları burada
dans etmişlerdi. Diktatör ölür ölmez de bina önce çekine
çekine, sonra yığınların akını halinde yerlilerin işgaline uğ-
ramıştı. İşsiz, yoksul yerliler bahçelere girmişler, kimse
durdurmadığı için yollarına devam ederek bronz kaideli
sütunlar arasından geniş merdivenleri çıkmışlar, beyazı
Almería'dan, pembesi Valencia'dan, grisi Carrara'dan, ge-
tirilmiş mermer salonlarda, ahşap kaplamalı, çiçek kabart-
malı, yeşil beyaz harelî mermer döşemeli koridorlarda
gezinmişler; oniks, malakit, yeşim bezemeli banyolara dal-
mışlar ve sonunda çocukları, nineleri, dedeleri, eşyaları ve
hayvanlarıyla buraya yerleşmişlerdi. Büyük odaları görün-
mez çizgiler bölüyor, her aile kendi sınır çizgisi içine yer-
leşiyordu. Hamaklar asılıyor, maşingaları yakmak için ro-
koko mobilyalar parçalanıyor, çocuklar krom kaplı mus-
lukları söküyor, yetişkinler bahçedeki heykeller arasında
sevişiyor, yaşlılar yaldızlı banyo küvetlerine tütün ekiyor-
lardı. Birileri, Muhafız Birliği'ne işgalcileri, gerekirse silah
zoruyla sürüp çıkarmak emrini verdi ama askerler yolda
kayboldular. İşgalcileri yakalayamadılar, çünkü saray ve
içindekiler insan gözüne görünmez hale gelmiş, yaşamın
şiddete geçit vermediği bir başka boyuta girmişti.

Gideceğimiz yere vardığımızda güneş yükselmişti:
Burası, yağmurlarla yıkanan, inanılmaz tropik ışıkla pa-
rıldayan, bütün taşra kasabalarına özgü durgunluk ve
kasvet içinde uyuklayan Agua Santa idi. Kamyonet, kü-
çük bahçeleri ve kümesleri olan koloniyel tarzdaki evle-
rin sıralandığı ana caddeyi geçip ötekilerden daha sağlam
kalmış, beyaz badanalı bir evin önünde durdu. O saatte
kapı kapalı olduğu için, burasının dükkân olduğunu fark
etmedim.

Adam, "Eve geldik," dedi.

Riad Halabí, sevecenliği yüzünden perişan olan insanlardandı. İnsanları öylesine severdi ki onları yarık du-dağıyla rahatsız etmemeye çalışır, ağzını saklamak için yanında hep mendil gezdirir, kimsenin yanında bir şey yiyip içmez, çok ender gülümser, kusurunu saklamak için arkasını ışığa veya pencereye dönerek durmaya özen gösterirdi. Yaşamı boyunca uyandırdığı sempatinin ya da benim yüreğimde yeşerttiğı sevginin hiç farkına varmadı. Bu ülkeye daha on beşindeyken, meteliksiz ve dost-suz olarak, cebinde babasının Ortadoğı'daki namussuz bir konsolostan aldığı sahte Türk pasaportundaki turist vizesiyle gelmişti. Amacı zengin olmak ve ailesine para göndermektir. Birincisini başaramadıysa da ikinci görevi-ni hiç aksatmadı. Erkek kardeşlerini okuttu, kız kardeş-lerine çeyiz yaptı, ana babasına, yetiştiğı mülteciler ülke-sinde itibar getiren bir zeytinlik aldı. İspanyolcayı bütün yerel deyimleriyle ama sugötürmez bir çöl aksanıyla ko-nuşurdu. Konukseverliğı ve su tutkusu da çölden kay-naklanıyordu. Göçmen olarak geldiğı ilk yıllarını ekmek, muz ve kahveyle geçirdi. Bir hemşehrisinin tekstil fabri-kasında yerde yattı. Başını sokacak yer bulmanın karşılı-ğında fabrikayı temizliyor, iplik ve pamuk çileleri ile bal-yalarını taşıyor, fare kapanlarını kurup onlarla ilgileni-

yordu. Günün bu işler dışında kalan bölümünde de bir takım başka işlere koşturuyordu. Çok geçmeden daha doğru dürüst bir kazanç sağlaması gerektiğini kavradı ve ticarete atıldı. İşyerlerinde çamaşır ve saat satıyor, orta sınıf ailelerin hizmetçilerine kozmetik ve ucuz kolyeler pazarlıyor, okullara kalem ve harita götürüyor, kışlalarda film yıldızlarının çıplak fotoğrafları ile askerlerin ve yeni tertip erlerin koruyucusu olan Aziz Gabriel'in tasvirlerini satıyordu. Müthiş rekabet vardı ve ilerleme şansı hemen hiçti. Riad Halabî için satıcılığın tek iyi yönü pazarlıktan aldığı tattı. Pazarlığı da kazanç sağlamak için değil, müşterileriyle fikir alışverişinde bulunmak ve dostluk kurmak adına yapıyordu. Namusluydu ve haris değildi. Ticaret, en azından başkentte ticaret yapmak için gerekli özelliklerden yoksundu. Bu nedenle, hemşehrileri ona akıl verdiler, mallarını alıp insanların daha gıllığışsız olduğu iç kesimlerdeki ufak kasabalara gitmesini öğüttiler. Riad Halabî, atalarının çölü geçmek için yola çıktıklarında duyduğu ürpertiyle yola koyuldu. Taksitle motosiklet alıp selenin arkasına bir sandık bağlayıncaya kadar otobüsle dolaştı. Bu motorun üstünde, torunu olduğu kabile halkının direnciyle patikaları, sarp dağ yollarını aştı. Daha sonra eski bir otomobil, sonunda da bir kamyonet alabildi. Bu araçla gidemeyeceği yer yoktu. Anlatılması olanaksız yollardan Andlar'ın doruklarına tırmandı; havanın gün batışında melekleri görebileceğiniz kadar temiz olduğu köylerde mallarını sattı. Kıyı şeridi boyunca tek tek her evin kapısını çaldı. Öğle sonlarının kızgın soluğunda ter dökerek, nemden bunalarak, zaman zaman erimiş asfalta ayağı saplanan iguanaları kurtararak kum tepelerini dolaştı. Rüzgârda savrulan kum denizinde pusulasız sefere çıkıp unutkanlığın baştan çıkarıcılığına aldanmasın diye hiç arkasına bakmadı. Sonunda, eskiden refah içinde yüzmüş olan bir yere geldi. Bir za-

manlar yörenin nehirlerinde içi mis kokulu kakao çekirdeği dolu kütükten sandallar yüzerdi. Ama şimdi burası petrol tutkusu yüzünden perişan olmuş, her yanı sarıveren ormanların ve insan kayıtsızlığının insafına terk edilmişti. Riad Halabî, bir tek portakal yetiştirmek için karınca gibi didinmenin gerektiği kendi kuru ve çorak memleketi ile meyve ve çiçekten geçilmeyen, her türlü kötülükten korunmuş bir cennet olan burayı karşılaştıracak şaşkın bakışlar ve şükran dolu bir yürekle çevreyi dolaştı. Orada, onun kadar paragöz olmayan biri için bile her türlü malı satmak kolaydı, ama Riad'ın yüreği öylesine yumuşaktı ki başkalarının bilgisizliğinden yararlanıp zengin olma yolunu seçmedi. Yoksullukları ve terk edilmişlikleri içinde belli bir soyluluğu olan bu insanlara bayılıyordu. Nereye gitse, tıpkı Tanrı misafiri inancına bağlı dedesinin çadırına gelenleri bağrına bastığı gibi, dostça karşılanıyordu. Her köy evinde bir bardak limonata, kokulu, kara kahve ve gölgede dinlenebileceği bir sandalye ikram ediliyordu. Hepsi mutlu, gönlü zengin, açıksözlü, sözü senet yerine geçen insanlardı. Riad bavulunu açar, mallarını toprak zemine serip gösterirdi. Ev sahipleri, ne işe yaradığı belirsiz bu eşyayı nazik bir gülümsemeyle seyrederler, sonra onu gücendirmemek için bir şey alarlardı. Ama çoğunun elinde hazır parası olmadığı için aldıklarının bedelini ödeyecek durumları yoktu. O anda iktidarda olan liderin keyfine göre bugün değeri olan ama yarın tedavülden kaldırılabilir kâğıt paraya pek güvenmiyorlardı. Hazineye giren keçinin yiyip bitirdiği "Cüzamlılara Yardım Bonoları"nın başına geldiği gibi, basılı kâğıda arkalarını döndüklerinde ne olacağı belli değildi. Hiç değilse cebe ağırlık yapan, tezgâhın üstünde ses getiren, gerçek para gibi parlayan madenî paraları yeğliyorlardı. En yaşlıları, tasarruflarını hâlâ bahçeye gömdükleri çömleklerde veya tenekelerde saklıyorlardı

çünkü banka diye bir şeyden haberleri yoktu. Parasal konular çok azının uykusunu kaçırıyor, çoğu takasla alışveriş ediyordu. Riad Halabí bu koşullara ayak uydurdu ve babasının “zengin ol” öğüdüne sırt çevirdi.

Gezilerinden birinde yolu Agua Santa’ya düştü. Kasabaya girdiğinde sokaklarda kimsecikler yoktu. Raid Halabí, önce kasabanın terk edilmiş olduğunu sandı ama sonra postanenin önünde toplanmış kalabalığa rastladı. Öğretmen Inés’in oğlunun başından tüfekle vurulup öldüğü o unutulmaz gündü. Katil, kendiliğinden yetişen mangolarla kaplı sarp yamaçların ortasındaki evin sahibiydi. Toprağa miras yoluyla konup bazı şehirlilere özgü hırsını yenememiş dışarıklı biri olan mal sahibinin bütün tehditlerine rağmen, çocuklar yerlere dökülen meyveleri toplarlardı. Ağaçlar öylesine meyve yüklüydü ki dallar ağırlıktan kırılırdı. Ama mangoları satmaya kalkmanın anlamı yoktu. Kim alacaktı ki? Bereketli toprağın sunduğu bir şeye para vermenin gereği yoktu. O gün, öğretmen Inés’in oğlu, bütün arkadaşlarının yaptığı gibi, bir mango almak için okula giderken oradan dolanmıştı. Çocuk, suratında patlayan parıltı ve gümbürtünün ne olduğunu daha kavrayamadan, kurşun alnından girdi, ensesinden çıktı.

Çocuklar cesedi uydurma bir sedyeyle postanenin kapısına bıraktıktan birkaç dakika sonra, Riad Halabí kamyonetini Agua Santa’da durdurdu. Bütün kasaba cesedi görmeye gelmişti. Çocuğun annesi ne olduğunu hâlâ kavrayamadan oğluna bakıyor, dört üniformalı ise katilin linç edilmesini önlemek için halkın önünü kesiyordu. Doğrusu bu işi pek gönülden yaptıkları da söylene- mezdi çünkü yasaları biliyor ve katilin ceza görmeden kurtulacağını kestirebiliyorlardı. Riad Halabí, bu kasabanın kendi yazgısında önemli rol oynayacağı sezgisiyle kalabalığa karıştı. Artık göçün sonuna gelmişti. Olanları

öğrenir öğrenmez, bir an duraksamadan duruma el koydu. Onun davranışı kimseyi şaşırtmadı, sanki onu bekliyorlardı. Kalabalığı yarararak kendine yol açtı, çocuğun cesedini kucağına aldı, öğretmenin evine götürdü ve katarfalka yatırır gibi yemek masasının üstüne uzattı. Sonra kahve pişirip herkese dağıttı. Erkeğin mutfağa girmesine alışkın olmayan yaşlı insanlar, buna da hiç şaşırmadılar. Halabí, gece anayla birlikte ölünün başında durdu, tutarlı ve basiretli varlığı, çoklarının onu uzak bir akraba sanmasına yol açtı. Ertesi sabah, cenaze törenini düzenledi, tabutun mezara indirilmesine el verdi, öylesine içtendi ki, Señorita Inés, bu yabancı keşke oğlumun babası olaydı diye düşünmekten kendini alamadı. Mezarın üstündeki toprağı düzledikten sonra, Riad Halabí oradakilere döndü, ağzını mendiliyle kapatarak, toplu öfkelerini yönlendirmek için bir plan önerdi. Mezarlıktan çıkınca doğru mango toplamaya gittiler, çuvalar, sepetler, torbalar, el arabaları dolusu mango topladılar, sonra katilin toprağına girdiler. Adam onların yaklaştığını görünce, önce ateş edip korkutmak geçti aklından ama sonra aklını başına topladı, kaçıp nehir kıyısındaki sazlıkların arasına gizlendi. Kalabalık sessizce ilerledi, evi sardı, pence-releri ve kapıları kırdı ve ellerindeki yükü içeri boşalttı. Sonra yeniden meyve toplamaya gittiler. Ağaçlarda bir tek mango bırakmamacasına ve evi tavanlara kadar mango doldurarak gün boyu taşıyıp durdular. Sulu meyveler patladı, sular duvarlara sıçradı ve yerlerde tatlı kan gibi aktı. Gece meyve toplayıcılar evlerine dönünce, katil gizlendiğı yerden çıktı, arabasına atladı ve bir daha dönmek üzere oradan kaçtı. Sonraki günler, güneş eve vurdukça, ev, içinde mangoların piştiğı kocaman bir tencereye dönüştü, bina kahverengine çalmaya başladı, gevşedi, patladı, çürüdü ve yıllarca kasabaya marmelat kokusu saçtı.

Riad Halabí, o günden sonra kendisini Agua Santa'lı saydı, herkes de ona hemşehri gözüyle baktı. Halabí, evini ve dükkânını orada kurdu. Kırsal kesimdeki evlerin çoğu gibi, onunki de dört köşe bir yapıydı; odalar, gölge yapsın diye yetiştirilen palmyeler, eğreltiotları, meyve ağaçlarıyla dolu iç avlunun çevresine diziliydi. Bu avlu, evin yüreği idi, bir odadan ötekine avludan geçilir, yaşam o avluda sürerdi. Riad Halabí, avlunun ortasına, taşlara çarpan suyun eşsiz müziğiyle ruhu dinlendiren büyük bir Arap havuzu yaptı. İç bahçenin çevresine tuğladan bir ark ördü, içine su verdi. Her odaya da kokuları sıcağı biraz dayanılabilir kılan nemli çiçek taçyapraklarıyla dolu birer çanak koydu. Evde, zengin evlerinininki gibi, pek çok kapı vardı ve zamanla yeni depolar yapmak için ev boyuna büyütüldü. Dükkân öndeki üç büyük odayı kapsıyor, oturma bölümü, mutfak, yatak odası ve banyo arkada kalıyordu. Riad Halabí'nin işi, yavaş yavaş gelişerek bölgenin en kazançlı ticaret merkezi oldu. Dükkânında yok yoktu: Yiyecek, suni gübre, temizlik malzemeleri, kumaş, ilaç. Aranana bir şey bulunamazsa, Türk, gelecek gezisinde ne yapar eder onu da getirirdi. Dükkâna, karısı Zulema'nın şerefine "Doğunun İncisi" adını verdi.

Agua Santa, yolun kıyısına dizilmiş kerpiç, ahşap, saz evleriyle kendi halinde bir köydü. Bir anlık gaflette köyü istila edecek azgın bitkilere karşı palalarla korunurdu. Ülkeye gelen göçmen dalgaları da, modern yaşamın dağdağası da buralara uzanmamıştı. Köy halkı hatırşinas, gözü yükseklerde olmayan, basit zevkleri olan kişilerdi. Santa María'daki ceza sömürgesine yakın olmasa, Agua Santa da o yöredeki köylerden farksız olurdu. Ama askerlerin ve genelevin bulunması, köye belirli bir kozmopolitan hava veriyordu. Haftanın altı günü, yaşam olay-

sız geçerdi, ama cumartesiileri hapishanede nöbet değışi-mi olur ve izinli nöbetçiler eğlenmek için köye inerler, köylülerin günlük yaşayışını değıştirirlerdi. Köylüler, onların şamatasını ağaç tepelerinde dolaşan maymun sürülerinin zevzekliğı gibi görüp umursamazlıktan gelseler de kapılarını sürgüleyip kızlarını eve kapatarak gerekli önlemleri almayı da ihmal etmezlerdi. Yerliler de cumartesiileri köye inerler, muz, bir fırt içki, biraz ekmek dilenirlerdi. Tek sıra halinde, üstleri başları harap, peşlerinde bir alay bücür köpek ve çıplak çocukla çıkagelirlerdi. Yaşlılar çökük, kadınlar hep gebeydi; hepsinin gözünde de alaylı bir parıltı olurdu. Papaz, yardım kutusundan her birine bir metelik verir, Riad Halabî de herkese birer sigara veya şeker dağıtırdı.

Halkın taktığı adla Türk, gelmeden önce, köyün ticareti, şoseden geçen kamyon şoförlerine yerel ürünleri satmaktan öteye geçmezdi. Sabah erkenden, çocuklar güneşten korunmak için birer tente gerer ve sandıkların üzerine meyveleri, sebzeleri, peynirleri serip arasız sinek yellerlerdi. Şansları yaver giderse bir şeyler satar, ceplerinde birkaç kuruşla eve dönerlerdi. Petrol alanlarına yük götürüp başkente boş dönen kamyon şoförleriyle Agua Santa ürünlerini şehre taşımak üzere resmen anlaşma yapma fikri Riad Halabî'nin aklına geldi. Ürünlerin haldeki bir hemşehrisinin tezgâhında satılmasını bizzat sağladı ve böylelikle köye bir nebze refah getirdi. Kısa bir süre sonra şehirlilerin çanak çömleğ e, ahşap ve bambu el işlerine ilgi duyduğunu fark edince, köy halkının bir bölümünü örgütleyip turistik dükkânlarda satılmak üzere bu tür şeyler yaptırmaya başladı. Altı aydan az zamanda, bu iş birkaç ailenin temel gelir kaynağı oldu. Türk, köyde yaşadığı yıllar boyunca dürüstlüğünü pek çok kez kanıtladığı için, kimse onun iyi niyetinden kuşkulanmıyor veya verdiği fiyata itiraz etmiyordu. Böyle bir niyeti ol-

madığı halde, Halabí'nin dükkânı Agua Santa'daki ticaret yaşamının merkezi oldu, hemen hemen yöredeki ticaretin tümü onun elinden geçiyordu. Halabí deposunu büyüttü, eve yeni odalar ekledi, mutfağına demir ve bakır araç gereçler aldı, hoşnut gözlerle çevresine bakındı ve sonunda bir kadını mutlu edebilecek her şeye sahip olduğu kanısına vardı. Bunun üzerine annesine mektup yazıp kendisine memleketinden uygun bir eş bulmasını istedi.

Zulema, Halabí ile evlenmeyi kabul etti; çünkü bütün güzelliğine rağmen hâlâ koca bulamamıştı ve çöpçatan, Riad Halabí'nin sözünü ettiği sırada, yirmi beşine gelmişti. Halabí'nin tavşan dudak olduğunu kıza söylediler ama bunun ne demeye geldiğini bilmiyordu ve kendisine gösterdikleri fotoğrafta ağızla burun arasında, evlilik için bir engel olmaktan çok, çarpılmış bıyığa benzeyen bir gölge gördü. Annesi, aile kurma aşamasında fizik görünümün önemli olmadığına ve evde kalıp sonunda evli kız kardeşlerinden birinin evinde hizmetçilik etmektense her türlü alternatifin yeğ olduğuna onu ikna etti. Annesi, "Üstelik gayret edersen kocanı sevmeyi öğrenirsin," dedi. Koyun koyuna yatıp dünyaya çocuk getiren iki kişinin sonunda birbirini sevmesi Tanrı'nın emridir. Dahası, Zulema, talibinin Güney Amerika'da zengin bir işadama olduğuna da inanıyordu ve o egzotik adlı yerin nerede olduğunu hiç bilmemekle birlikte, kendi yaşadığı sinek ve fareden geçilmeyen mahalleden daha iyi olduğuna emindi.

Riad Halabí, annesinden olumlu cevabı alınca, Agua Santa'daki dostlarıyla vedalaştı, dükkânını, evini kapadı ve on beş yıldır ayak basmadığı memleketine yollandı. Ailesinin kendisini tanıyıp tanımayacağını merak ediyordu. Amerika'daki ortam ve geçirdiği zor günlerin etkisiyle bambaşka bir insan olduğuna inanıyordu, oysa

çok az değişmişti. Yeni koyuvermeye başladığı göbeği ve gerdaniyla yapılı biri olmasına ve artık o eski iri gözlü, gaga burunlu ince delikanlıya benzememesine rağmen, hâlâ hep o ürkek, güvensiz, duygusal insandı.

Damat varlıklı olduğu için, Zulema ile Riad Halabî'nin düğünü, bütün gelenekler, görenekler yerine getirilerek yapıldı. Düğün, gerçek şenliklerin neredeyse unutulduğu o yoksul köy için unutulmaz bir olay oldu. Belki de tek kötü işaret, haftanın ilk günlerinde çölden *hamsin* rüzgârının esmesi ve her şeyin kum altında kalması oldu. Kum evlere girdi, giysileri aşındırdı, tenleri çatlattı, nikâh günü gelinin de damadın da kirpikleri kum içindeydi. Yine de ayrıntı sayılacak bu olay, düğünün coşkusunu engelleyemedi. Düğünün ilk günü, aile bireyleri ve eş dost kadınlar gelinin portakal çiçekleri ve pembe kurdelelerle süslü çeyizini görmeye geldiler. Bir yandan bademler, fıstıklar yiyen kadınların bir ağızdan lulu çekmesiyle, lulululu sesleri evden taştı, erkeklerin toplandığı kahvenin sokağına yayıldı. Ertesi gün, yedi kat tül altındaki gelin geçerken erkekler başlarını başka yana çevirsinler diye dümbelek çalan yaşlı kadının başı çektiği bir kafiyle Zulema mahalle hamamına götürüldü. Riad Halabî'nin aile büyükleri, sakatı sukutı olmadığını görsünler diye gelin hamamda soyunduğu zaman, annesi töreler uyarınca ağlamaya başladı. Zulema'nın ellerine kına yakıldı, vücudundaki bütün tüyler balmumu ve kükürtle ağdalandı, her yanı kremlerle ovuldu, saçları yapay incilerle örüldü; herkes şarkı söyleyip oynadı, tatlılar yenildi, nane çayı içildi, gelin her arkadaşına gelin telleri dağıttı. Üçüncü gün *neftah* töreni yapıldı. Zulema'nın ninesi, kızın akli doğruluk ve sevecenliğe açılışın diye alnına bir anahtar koydu; sonra evliliğe tatlı yoldan girmesi için Zulema'nın annesi ile Halabî'nin babası geline balla sıvanmış terlik giydirdiler. Dördüncü gün, ya-

lın bir giysi giydirilen gelin kayınvalidesiyle kayınpederini ağırladı. Onlara kendi eliyle pişirdiği yemekler sundu ve oğlan tarafı etin sert, kuskusun tuzsuz ama gelinin güzel olduğunu söyleyince de alçakgönüllülükle önüne baktı. Beşinci gün, Zulema'nın güvenilirliğini sınadılar. Üç halk ozanı getirildi, bunlar kıza baştan çıkarıcı türküler yaktılar. Gelin, duvağının arkasında taş gibi kayıtsız oturdu ve bakire yüzüne karşı söylenip geri tepen her açık saçık söz için geline para armağan edildi. Bu arada erkekler, bir başka odada kendi aralarında eğleniyorlar, her söz dönüp dolaşıp Riad Halabî'ye takılmakla bitiyordu. Altıncı gün belediyede nikâh kıyıldı, yedinci gün de kadı huzurunda evlendiler. Konuklar düğün armağanlarını, ödedikleri parayı yüksek sesle söyleyerek, yeni evlilerin ayakları dibine bıraktılar. Zulema'nın annesiyle babası, son tas tavuk suyunu kızlarıyla birlikte içtiler ve sonra töre gereği, hiç istekli görünmeden kızı kocasına teslim ettiler. Ailenin kadınları, gelini zifaf odasına götürdüler, gelinliğini çıkarıp düz bir iç gömleği giydirdikten sonra sokaktaki erkeklerin yanına gidip pencereden gösterilecek olan iffet kanıtı kanlı çarşafı beklemeye başladılar.

Riad Halabî, sonunda karısıyla baş başa kalabildi. Birbirlerini hiç yakından görmemişler, tek kelime konuşmamışlar, birbirlerine gülümsememişlerdi bile. Töre, gelinin korkmasını ve titremesini emrediyordu. Oysa bu durumda olan damattı. Belirli bir uzaklığı koruduğu ve ağzını açmadığı sürece, sakatlığı pek göze batmıyordu ama bunun samimi bir anda karısını nasıl etkileyeceğini bilmiyordu. İçi içini yiyerek kıza yaklaştı, teninin sedef parıltısından, etinin dolgunluğundan, saçının gölgelerinden yüreği kabarak ona dokunmak için elini uzattı ama kızın gözlerindeki kaçma isteğini görünce eli havada kaldı. Mendilini çıkardı, ağzını kapadı, bir eliyle mendili ağzına

tutarken, öteki eliyle kızı soyup okşuyordu. Ne var ki Halabî'nin sabrı ve sevecenliği, Zulema'nın onu itmesini engelleyemedi. Bu birleşme ikisi için de felaket oldu. Daha sonra, kaynanası –kötü ruhları kovmak için maviye boyanmış– çarşafı balkondan salladığı ve sokaktaki komşular kurşun yakıp kadınlar lulu çektiği zaman, Riad Halabî bir köşeye gizlendi. Onur kırıklığı, karnına inmiş bir yumruk gibiydi. Halabî, o acının sessiz iniltisini hiç unutmadı ve bunu, kendisini ilk kez dudaklarından öpen kişiye anlatıncaya kadar da kimseye açmadı. Halabî, suskunluk kuralıyla yetiştirilmişti: Erkeğin duygularını veya gizli isteklerini açığa vurması yasaktı. Kocası olarak Zulema'nın efendisi konumundaydı, zaaflarını karısının bilmesi doğru olmazdı, çünkü onu incitmek veya dizginleri ele geçirmek için bu zaafı kullanabilirdi.

Amerika'ya döndüler. Zulema, kocasının zengin olmadığını ve hiçbir zaman da olamayacağını çok geçmeden anladı. Ayağını bastığı andan itibaren bu yeni ülkeden, o kasabadan, o iklimden, o insanlardan, o evden nefret etti. Dayanılmaz baş ağrılarını bahane ederek İspanyolca öğrenmeyi veya dükkândaki işlere yardım etmeyi reddetti. Eve kapandı, yatağına uzandı, gün boyu tıkmaya başladı. Günden güne şişmanladı ve can sıkıntısından ne yapacağını bilmez duruma geldi. Her konuda kocasından medet umuyor, komşularla konuşurken bile söylediklerini kocası çeviriyordu. Riad Halabî, onun zamanla uyum göstereceğine inanıyor, çocukları olunca her şeyin değişeceğine güveniyordu. Ama –ağzını mendille örtmeyi ihmal etmeden– karısıyla geçirdiği geceler ve ateşli öğle uykusu saatlerine rağmen çocuk olmadı. Böylece bir yıl geçti, sonra iki, üç, on yıl, ta ki ben "Doğu'nun İncisi"ne ve onların yaşamına ayak basıncaya kadar.

Riad Halabí kamyoneti park ettiğinde vakit çok erkendi ve köy henüz uykudaydı. Halabí, beni arka kapıdan eve soktu, havuzdan kurbağa vıraklamalarının yükseldiği, fıskiye'nin fışkırdığı orta avludan geçirdi, elime bir sabunla havlu tutuşturup banyoya götürdü. Uzun bir süre suyun altında durdum, yol sersemliğini ve son haftaların kir pasını akıttım, bakımsızlıktan kat kat pislik altında unutulmuş tenim normal rengine dönünceye kadar yıkan-dım. Kurulandım, saçımı taradım, ensem topladım. Sır-tıma bir erkek gömleği geçirip belimi kordonla sıktım, Halabí'nin dükkândan getirdiği espadrilleri giydim.

Evin beyi, mutfakta pilav, köfte ve köy ekmeğinden oluşan sofranın başına oturttu beni, "Yavaş yavaş ye de karnın ağrımazın," dedi. "Bana Türk derler. Senin adın ne?"

"Eva Luna."

"Ben geziye çıkınca karım yalnız kalıyor. Arkadaşa ihtiyacı var. Hiç evden çıkmaz. Kadın ahabası yok, İspan-yolca bilmez."

"Onun hizmetçisi olmamı mı istiyorsun?"

"Hayır, kızımız gibi olacaksın."

"Uzun zamandır kimsenin kızı olmadım, birilerinin kızı olunca ne yapılması gerektiğini hatırlamıyorum. Söylediği her şeyi yapmam gerekiyor mu?"

"Evet."

"Yapmazsam, bana ne yapacak?"

"Bilmiyorum, göreceğiz."

"Bak söyleyeyim, kimsenin beni dövmesine razı ge-lemem..."

"Kimsenin seni döveceği yok, çocuğum."

"Bir ay denerim, olmazsa çeker giderim."

"Anlaştık."

Yarı uykulu haliyle Zulema, tam o anda girdi mutfak-ğa. Beni tepeden tırnağa süzdü, pek şaşırılmış gibi görün-

müyordu. Kocasının, güç durumdaki herkese kapısını açan onmaz konukseverliğini kabule alıştırmıştı kendini. Daha on gün önce, Halabi eve bir serseriyle eşeğini getirmiş, konuk yola devam edecek gücü toplayana kadar, hayvan, kurusun diye güneşe serilmiş çamaşırlarla dükkândaki malların büyük bölümünü yiyip bitirmişti. Uzun boylu, beyaz tenli, siyah saçlı, ağzının kıyısında iki beni olan, iri, melankolik, hafif patlak gözlü Zulema'nın sırtında, bileklerine kadar inen pamuklu bir entari vardı. Minik ziller gibi şangırdayan altın bilezikler ve küpeler takmıştı. Beni, kocasının eve sürüklediği bir dilenci sanarak büyük bir kayıtsızlıkla süzdü. Onu, Riad Halabi'nin az önce öğrettiği Arapça bir cümleyle selamladım. Ağzını kulaklarına yayan gülümseme gövdesini ürpertti, iki eliyle yüzümü tutarak alnımdan öptü ve kendi diliyle bir şeyler söyleyerek selamımı aldı. Türk, mendilini ağzına kapatarak keyifle güldü.

O selam, yeni hanımımın yüreğini yumuşatmaya yetti ve o andan itibaren sanki Riad Halabi'nin evinde doğup büyümüşüm gibi oldu. Erken kalkma alışkanlığım çok işime yaradı. Gün doğarken uyanıyor, yataktan fırlıyor, gün boyunca çalışıyor, iş görürken de boyuna şarkı söylüyordum. Önce, özenle tarif edildiği biçimde kahveyi pişiriyordum. Kahveyi bakır bir maşrapada üç kez kabartıp kakule çekirdeğiyle çeşnilendiriyor, ufak bir fincanda Zulema'ya götürüyordum. Zulema, gözünü açmadan kahvesini içiyor ve yeniden uykuya dalıp akşamüstüne kadar yatıyordu. Riad Halabi ise kahvaltısını mutfakta yapıyordu. Günün ilk yemeğini kendisi hazırlamayı seviyordu. Zamanla dudağından utanmayı bıraktı ve bana da kendisiyle birlikte kahvaltı etme iznini verdi. Kahvaltıdan sonra, dükkânın kepengini açar, tezgâhı siller, malları düzeltir, oturup müşterileri beklemeye başlardı. Onlar da çok geçmeden sökün ederlerdi.

Ömrümde ilk kez, istediğim gibi girip çıkmakta özgürdüm. O güne kadar hep ya duvarların arkasında hapsolmuş, ya da yaban bir şehirde yolumu bilmeden dolaşmak zorunda kalmıştım. Komşularla çene çalmak, öğleden sonraları çıkıp alanda tur atmak için bahaneler yaratıyordum. Kilise, postane, okul, karakol, hepsi o alandaydı. Her yıl, Aziz John yortusunda burada davullar çalınır, Yahuda'nın ihanetini anmak için burada bez bebek yakılır, Agua Santa kraliçesi burada taç giyer ve her Noel'de öğretmen Inés, krepon kâğıdı giysileri, beyaz yaldızlı kar süsleriyle öğrencilerini alır, Cebrail'in Meryem'e müjdesi, Hz. İsa'nın doğuşu, Büyük Herodes'in masumları öldürtmesi gibi dinsel olayları o alanda canlandırır. Ben, kalabalığın arasında dolaşır, yüksek sesle konuşur, insanlarla kaynaşır, o topluluğun bir parçası olmanın sevinciyle mutlu ve başı dik olurum. Agua Santa'da pencerelerde cam yoktu, kapılar hep açık dururdu. Evlere uğramak, kapının önünde durup sohbet etmek, içeri girip bir fincan kahve ya da bir bardak meyve suyu içmek âdettendi. Herkes herkesi tanır, kimse yalnızlıktan veya ihmal edilmekten yakınmazdı. Orada ölümler bile yalnız değildi.

Riad Halabî, bana mal satmayı, ölçüp tartmayı, hesap yapmayı, para üstü vermeyi ve pazarlık etmeyi, kısacası ticaretin temel işlerini öğretti. Müşterilerine kazık atmak için pazarlık etmediğini, sadece konuşmayı uzatmak için bunu yaptığını söylerdi. Zulema ile konuşabilmek için birkaç kelime de Arapça öğrendim. Çok geçmeden Riad Halabi, okuma yazma bilmeden ne dükkânda ağırlık koyabileceğimi, ne de yaşamda ayakta kalabileceğimi anladı ve öğretmen Inés'den bana özel ders vermesini rica etti, çünkü birinci sınıfa gidemeyecek kadar büyümüştüm. Her gün, öğrenci olmanın gururuyla, kitabımı herkesin görebileceği biçimde taşıyarak evle okul arasındaki dört sokağı geçiyordum. İki saat öğret-

menin masası önünde, öldürülen oğlunun fotoğrafının yanında oturuyordum: *El, pabuç, göz, inek, köpek kemik kapar, Pepe pipo tüttürür*. Ömrümde başımdan geçen en iyi şey yazı yazmak oldu; yerimde duramıyordum. Yüksek sesle okuyor, her an kullanabileyim diye koltuğumun altında defterle dolaşıyor, aklıma gelen düşünceleri, çiçek adlarını, kuş türlerini bir bir yazıyor, yeni sözcükler uyduruyordum. Yazabilme yetisi, uyak olmadan da hatırlayabilmemi sağladı ve öykülerimi daha çeşitli kişiler ve serüvenlerle örebilir duruma geldim. Birkaç kısa cümle yazdığım zaman, gerisini kolaylıkla hatırlayabiliyor ve bunları hanımına tekrarlayabiliyordum; ama bu daha sonra, hanımım İspanyolca konuşmaya başladıktan sonra oldu.

Okuma pratiği yapabileyim, diye Riad Halabî, bana bir almanak ile Zulema'nın aklını başından alan yıldız resimleri dolu sinema dergileri aldı. Takılmadan okuyabilir duruma geldiğimde, Halabî hep aynı türde aşk romanları getirmeye başladı: Bu romanlarda dolgun dudaklı, diri memeli, saf bakışlı bir sekreter, adaleleri bronzlaşmış, saçları gümüşü, bakışları sert bir patronla tanışır. Kızlar hep bakiredir, başlarından nikâh geçip dul kalmış olsalar bile bekâretleri yine bozulmamıştır. Patron otoriter ve her yönüyle kızıdan üstün nitelikleri olan biridir. Aralarında kıskançlıktan veya bir miras olayından anlaşmazlık çıkar ama sonunda her şey yoluna girer, adam kızı çelik gibi kollarının arasına alır, kız soluğu kesilmişçesine iç geçirir ve ikisi de ihtirasın doruklarına çıkarlar; ama kesinlikle galiz veya şehvetli bir durum söz konusu değildir. Olay, her zaman dönüşü olmayan cennete, yani evliliğe giden bir tek öpücükle noktalanır. Öpücükten sonra "son" sözcüğünden ve altındaki çiçek ya da güvercin desenlerinden başka bir şey gelmez. Çok geçmeden, romanın kurgusunu daha üçüncü sayfada kestirmeye, bunu

değiştirip yazarın aklından geçmeyen trajik bir sona götürmeye başladım. Korku ve şiddete duyduğum eğilim ağır bastığı için, kız silah satıcısı oluyor, adam da cüzamlıları iyileştirmek için Hindistan'a gidiyordu. Hikâyeyi, radyoda dinlediğim, gazetede okuduğum cinayet haberleriyle, bir de Señora'nın aşk tarifnamesi kitaplarındaki resimlerden edindiğim bilgilerle çeşnilendiriyordum. Bir gün Inés öğretmen, Riad Halabî'ye *Binbir Gece Masalları*'ndan söz etti, o da bir sonraki gezisinde bunu bana armağan olarak getirdi: Kırmızı deri ciltli bu koca dört cilde kendimi öylesine kaptırdım ki gerçeklerden koptum. Erotizm ve fantezi bir fırtına gibi yaşantıma girdi, bütün kısıtlamaları ortadan kaldırdı, her şeyin bilinen düzenini altüst etti. Her hikâyeyi kaç kez okudum bilmiyorum. Hepsini ezberlediğimde, kişileri bir hikâyeden ötekine aktarmaya, olayları değiştirmeye, ayrıntıları atmaya veya yeni ayrıntılar eklemeye başladım. Sonsuz olanakları olan bir oyundu bu. Zulema, bütün duyuları her harekette, her sese açık halde saatlerce beni dinlerdi. Günün birinde su gibi İspanyolca konuşarak uyandı. Sanki on yıldır İspanyolca gırtlığında duruyordu da dudaklarından dökülmek için ağzını açmasını bekliyordu.

Riad Halabî'yi baba gibi seviyordum. Birlikte gülüyor, birlikte oynuyorduk. Zaman zaman çok ciddi ve hüznü görünen bu adam, aslında neşeli biriydi. Ama ancak evinin mahremiyetinde, yabancı bakışların uzağında gülmeyi ve ağzını örtmemeyi göze alabiliyordu. Halabî, ne zaman ağzını kapamadan gülse, Zulema hemen arkasını dönerdi. Oysa ben bu sakatlığı, onu başkalarından ayıran, dünyada eşsiz kılan bir doğa lütfu olarak görüyordum. Doğunun İncisi'ndeki bütün malları, olmayan altın külçelerini, uçsuz bucaksız çiftlikleri ve petrol kuyularını ortaya sürerek domino oynardık. Mültimilyoner olurdum çünkü Halabî her seferinde benim kazanmama

göz yumardı. İkimiz de atasözlerini, halk şarkılarını, basit şakaları sever, gazetelerdeki haberleri tartışır, haftada bir de köy köy dolaşıp oyun alanlarında veya meydanlarda gösteri yapan kamyonlardan sinema seyrederdik. Dostluğumuzun gerçek kanıtı, birlikte yemek yiyişimizdi. Riad Halabî tabağına eğilir, yemeği ekmekle veya eliyle ağzına atar, şapırdatarak yer, ağzının kıyısına bulaşanları kâğıt peçeteyle silerdi. Onu mutfağın en loş köşesinde öyle yumulmuş görünce, iyi huylu, kocaman bir hayvan gibi gelirdi bana ve kıvrıkcık saçlarını okşamak ya da sırtını sıvazlamak isterdim hep. Buna hiçbir zaman cesaret edemedim. Ufak ufak özenlerle sevgimi ve şükran duygumu göstermeye çalışırdım ama buna izin vermezdi; kendisi başkalarına sevgi dağıttığı halde sevgi görmeye alışık değildi. Çalışırken giydiği gömlekleri, tulumu yıkar, güneşte ağartır, hafifçe kolalardım. Sonra özenle ütüler, katlar, fesleğen ve nane yapraklarıyla birlikte konsola kaldırırdım. Humus ve tahin, çamfıstıklı, etli yaprak dolması, falafel, kuskuslu, dereotlu, safranlı tavuk, ballı cevizli baklava yapmasını öğrendim. Dükkânda hiç müşteri olmayıp da yalnız kaldığımız zaman, Riad Halabî bana Harun Reşid'in şiirlerini çevirmeye çalışırdı. Doğu türküleri, uzun ve güzelim ağıtlar yakardı. Kimi zaman, kurulama bezini alır, odalık peçesi gibi yüzünün alt bölümünü örter, kollarını kaldırıp deliler gibi göbek atarak oynardı. Göbek dansını işte böyle, kahkahadan kırılarak öğrendim.

Riad Halabî, "Bu kutsal bir danstır," dedi. "Bunu ancak hayatında en çok sevdiğin erkeğin karşısında oynarsın."

Zulema, tıpkı bir meme çocuğu gibi, her türlü ahlak kuralının dışında yaşar, tüm enerjisi ya yanlış yere yön-

lendirilir ya da gem vurulurdu. Yaşamın akışına hiç katılmaz, yalnızca kişisel doyumlarının peşinde koşardı. Her şeyden korkardı: Kocasının kendisini terk etmesinden, tavşan dudaklı çocuk doğurmaktan, güzelliğini yitirmekten, beynini tırmalayan baş ağrılarından, yaşlanmaktan ödü patlardı. İçten içe Riad Halabî'den nefret ettiğini biliyordum ama onu bırakamıyordum da. Geçinmek için çalışmak yerine, kocasına katlanmayı yeğliyordu. Kocasının koynuna girmek içinden gelmiyor ama adam bir başka kadında haz arar korkusuyla, onu elinde tutmak için bilinçli bir biçimde baştan çıkarma numaraları yapıyordu. Riad'a gelince, karısını ilk birleşmelerindeki aynı alçakgönüllü ve hüznü coşkuyla seviyor, sık sık koynuna giriyordu. Onun yüzündeki anlatımı okumayı öğrendim. O alevli parıltıyı gördüğüm an, ya yürüyüşe çıkıyor, ya dükkândaki işlere bakmaya gidiyordum. Onlar da odalarına kapanıyorlardı. Sonrasında Zulema deliler gibi sabunlanır, her yanını alkolle ovar, içine sirke sıkardı. O lastik boru ve hortum başı ile hanımımın kısırlığı arasındaki bağlantıyı kavrayabilmem epey uzun sürdü. Zulema, bir erkeğe hizmet etmek ve ona haz vermek için terbiye edilmişti, oysa kocası ondan hiçbir şey istemiyordu; belki de bu nedenle hiçbir şey yapmamayı alışkanlık haline getirdi ve sonunda kocaman bir oyuncak olup çıktı. Öykülerim ona sevinç vermiyor, yalnızca kafasına romantik düşünceler yerleştirmekten, onun olanaksız kaçamaklar ve öykülerden apartılmış kahramanlar düşleyerek gerçekten büsbütün kopmasından başka bir şeye yaramıyordu. Zulema'nın tek merakı altın ve mücevherdi. Kocasını başkente gittiğinde, kazancının büyük bölümünü mücevherlere harcar, Zulema da bunları iç avluya gömdüğü bir kutuda saklardı. Birisi çalar korkusuyla sandığın yerini her hafta değiştirir, çoğu kez de kutuyu gömdüğü yeri unutup saatlerce arardı. Sonunda, mücev-

her kutusunu koyabileceği bütün yerleri keşfedip sırayı hiç bozmadan oradan oraya sakladığını fark ettiğim zaman iş kolaylaştı. Mücevherlerin uzun süre gömülü tutulmaması yerel bir inançtı. Bu inanca göre mantarlar en değerli madenleri bile yiyip bitirir ve bir süre sonra topraktan fosforlu buharlar yükselerek mücevherlerin yerini hırsızlara gösterirdi. Bu nedenle Zulema, arada bir öğle uykusu saatlerinde takılarını güneşe çıkarırdı. Beni de başlarına nöbetçi diker, hiçbir zaman gösterip övünemeyeceği gizli bir hazineye sahip olma tutkusunun çelişkisini yaşırdı. Ne evde konuk ağırlardı, ne Riad Halabi ile yolculuğa çıkardı, ne de Agua Santa sokaklarında salınırdı. Tek düşlediği, günün birinde memleketine dönmek, zenginliğiyle herkesi hasetten çatlatmak ve böylelikle dünyanın bir ucunda yitirdiği yılların acısını çıkarmaktı.

Zulema, kendi ölçülerinde bana iyi davranırdı, süs köpeğimişim gibi. Dost değildik, yine de uzun süre yalnız kalsak Riad Halabi sinirlenir, bizi fısıll fısıll konuşurken yakalasa sözümüzü kesmek için bahane arar, birbirimize suç ortaklığı etmemizden korkuyormuş gibi davranırdı. Kocasını geziye çıktığında Zulema, baş ağrıları unuttur, neredeyse mutlu görünürdü. Beni odasına çağırır, cildini yumuşatsın diye vücudunu süt ve hıyar dilimleriyle ovmasını isterdi. Üzerinde küpeleri ve bileziklerinden başka bir şey olmadan yatağa sırtüstü uzanır, gözlerini kapatır, laciverte çalan saçlarını çarşafın üzerine sererdi. Onu o halde görünce, hep kumsalda yazgısına terk edilmiş büyük, solgun bir balık görmüş gibi olurum. Sıcaklık dayanılır gibi değildi ve kimi günler Zulema'nın teni elimin altında, güneşte kızmış bir taş gibi yanardı.

Zulema, yeni öğrendiği İspanyolcasıyla, "Vücudumu yağla, hava biraz serinleyince de tüylerimi boyarım," diye buyruk verirdi.

Vücuttaki tüylere tahammülü yoktu. Ona göre, bu

tüyler, zaten yarı hayvan olan erkeklere uygun bir hayvanlık belirtisiydi. Ben şeker ve limon kaynatarak yaptığım ağdayla apışarasındaki minik üçgen dışında kalan tüylerini yolarken çığlıklar atardı. Kendi kokusundan iğrenir, deliler gibi yıkanıp koku sürünürdü. Ona aşk hikâyeleri anlatmamı, erkek kahramanı uzun uzadıya tarif etmemi, bacaklarının uzunluğundan, ellerinin gücünden, göğsündeki adalelerden söz etmemi isterdi. Aşk oyunlarının ayrıntılarıyla ilgili sorular sorardı: Adam şunu yapmış mı, kaç kez yapmış, yatakta neler fısıldamış?.. Şehveti, hastalık derecesindeydi. Kimi zaman öykülerime pek yakışıklı olmayan, sakatlığı olan, belki ağzına yakın bir yerde yara izi bulunan bir kahraman katardım. Ama bu anlattıklarım onun sinirlerini bozar, beni sokağa atmakla tehdit eder ve bir anda melankoliye kapılırdı.

Aylar geçtikçe kendimi daha güvencede hissetmeye başladım, sıla özlemini aştım ve Riad Halabî'nin unutulmuş olacağı umuduyla deneme süresinden hiç söz etmez oldum. Efendilerim, bir anlamda ailem sayılırdı. Sıcağa, tarih öncesi canavarlar gibi güneşte pinekleyen iguanalara, Arap yemeklerine, öğleden sonraki uzun saatlere, günlerin tekdüzeliğine alıştım. Dünyaya tek bir telefon hattı ve virajlı bir yolla bağlanan, bir keresinde birkaç tanıgın gözleri önünde yoldan çıkan kamyonun, eğreltiotları arasında bulunamadığı ölçüde sık bitki örtüsüyle çevrili bu unutulmuş köyü seviyordum. Herkes herkesi küçük adıyla tanıyor, kimsenin kimseden saklısı gizlisi olmuyordu. Doğunun İncisi, insanların çene çalmak için, iş yapmak için, sevgilileriyle buluşmak için geldikleri bir uğrak yeriydi. Kimse Zulema'yı sormazdı. O, arka odalarda gizlenen, köye beslediği nefret aynı şekilde kendisine iade edilen yabancı bir hayaletti. Buna karşılık Riad Halabî çok saygı görür, dostluk kuralları gereğince komşularıyla yiyip içmemesi bile hoş karşılanırdı. Müs-

lman oluşuna karşı çıkan papazın bütün kuşkularına karşın Halabî, kendi adı verilmiş bir alay çocuğun vaftiz babası olur, tartışmalarda hakemlik yapar, bunalım dönemlerinde herkese akıl verme görevini üstlenirdi. Ben onun itibarının gölgesinde yaşıyor, o evin insanı olmaktan mutluluk duyuyor, her odaya yerleştirilen çiçeklerin serinletici kokusu ve i avludaki ağaçların gölgesi ile o büyük, beyaz evde kalmayı planlıyordum. Zamanla Huberto Naranjo'yu ve Elvira'yı zlemez oldum; Madrina'mı hoşgörülebilir bir halde gözümün önüne getirmeye başladım, kötü anıları bastırıp geçmişimi mutlu bir dönem olarak anımsamaya yöneldim. Annem de odaların kuytusunda kendine yer edindi. Çoğu kez, geceleri bir soluk gibi yatağımın yanında bitiveriyordu. Mutluydum, huzurluydum. Biraz geliştim. Yüzüm değişmeye başladı, artık aynaya baktığım zaman kendine güveni olmayan, kimsesiz bir ocuk görmüyordum karşımda. şimdiki halime benzemeye başlamıştım.

Bir gün efendim, "Yaşamını bir Bedevi gibi geiremezsin. Seni nüfusa kaydettirelim," dedi.

Riad Halabî, bana yaşam yolculuğum için gerekli birkaç temel yolluk verdi. Bunlardan ikisi özellikle önemliydi: Yazmak ve varlığımın belgesel kanıtı. Bu dünyadaki varlığımı kanıtlayacak bir kimliğim yoktu. Kimse doğumumu kaydettirmemişti. Hiç okula ayak basmamıştım; sanki hiç doğmamış gibiydim. Ama Halabî, şehirdeki bir dostuyla görüştü, gerekli rüşveti verdi ve resmî bir yanlışlıktan ötürü, beni olduğumdan üç yaş küçük gösteren bir nüfus kâğıdı aldı.

Riad Halabî'nin amcalarından birinin küçük oğlu Kemal, ben eve geldikten bir buçuk yıl sonra oraya geldi. Doğunun ncisi'ne girişi öylesine göze çarpmadı ki, k-

tülük işaretlerini ne gören oldu, ne de kimse yaşamlarımızda koparacağı fırtınalardan kuşkulandı. Yirmi beş yaşında, ufak tefek, ince parmaklı, uzun kirpikli biriydi. Kendine pek güveni yokmuş gibiydi. İnsanları elini kalbine bastırıp başını eğerek selamlardı. Riad bu selamlaşma tarzını hemen benimsedi, çok geçmeden de Agua Santa'daki bütün çocuklar onu taklit eder oldu. Kemal sefalete alışıktı. Ailesi savaş sonrasında İsraililerden kaçmak için köylerini terk etmiş, varlarını yoklarını, yani atalarından kalan meyve bahçesini, eşeklerini ve bir avuç evcil hayvanı bırakıp gitmişti. Kemal, Filistin mülteci kamplarından birinde bymşti. Yazgısı, Yahudilere karşı çarpışan bir gerilla savaşçısı olmaktı, oysa savaş hiç ona göre bir şey değildi. Üstelik, babası ve ağabeyleri gibi, kendisinin hiçbir bağı olmayan bir geçmişi yitirdiği için öfke de duymuyordu. Batı töreleri ona daha hoş görünüyor, bir Batı ülkesine gitmek, kimsenin kendisini tanımadığı, kendisinin de kimseye sayęı göstermek zorunda olmadığı bir yeni yaşama başlamak için can atıyordu. Çocukluğu, karaborsada ıvır zıvır satarak, yeniyetmeliği mülteci kampındaki dulları baştan çıkararak geçti. Sonunda bir gün, onu dövmekten ve düşmanlardan gizlemekten usanan babasının aklına, adını hatırlayamadığı uzak bir Güney Amerika ülkesinde yaşayan yeğeni Riad Halabı geldi. Babası, Kemal'in fikrini hiç sormadı, onu kolundan tuttuğu gibi limana götürdü, servet yapmadan geri dönmemesini tembihleyerek bir ticaret gemisine kamarot yazdırdı. Pek çok göçmen gibi, bu delikanlı da Rolf Carlé'nin beş yıl önce bir Norveç gemisiyle ayak bastığı buğu tüten o kıyıya böylece geldi. Oradan otobüsle Agua Santa'ya ve kendisine büyük bir konukseverlikle kucak açan akrabasının yanına gitti.

Doğunun İncisi,  gün kapatıldı, Riad Halabı'nın evi ise bütün köy halkının katıldığı bir şenliğe kapılarını

açtı. Zulema, her zamanki dertlerinden birine veya bir-
kaçına birden tutulup odasına kapandı. Patronla ben de
Inés öğretmenin ve komşu kadınların el vermesiyle öyle
çok yemek pişirdik ki, Bağdat saraylarına yaraşır bir dü-
ğün sofrası çıktı ortaya. Kar beyazı örtüler serilmiş masa-
lara safranlı pilav, çamfıstığı, kuşüzümü, fıstık, karabiber,
köri tabaklarını koyduk. Bunların çevresine de kimi tuz-
lu, kimi acı, kimi tatlı Arap ve Amerikan yemeklerini,
etleri, kıyıdan buz üzerinde getirilmiş balıkları, çeşit çe-
şit sosları ile akla gelebilecek her türlü tahılı koca tepsi-
ler içinde dizdik. Masalardan biri yalnızca tatlılara ayrıl-
dı. Doğu tatlılarıyla Latin reçeteleri eşit sayılarda bir
aradaydı. Ben koca koca testilerle meyveli rom dağıttım.
İyi birer Müslüman olan amcaoğulları içkiyi ağızlarına
değdirmediler ama geri kalanlar masaların altına yuvar-
lanıncaya kadar içtiler. Ayakta kalabilenler ise yeni gelen
konuğun onuruna dans ettiler. Kemal, her konuğa tek
tek tanıştırıldı ve her birine yaşam öyküsünü Arapça an-
latmak zorunda kaldı. Kimse anlattıklarının tek kelime-
sini anlamıyordu ama herkes onun hoş bir çocuk oldu-
ğunda karar kıldı; gerçekten de öyleydi. Belki biraz ka-
dınısı bir inceliği vardı, ama öte yandan da bütün kadın-
ları kıpır kıpır ettiren kıllı, esmer, gizemli bir yapıdaydı.
Bir odaya girdi mi, kokusu en uzak köşeden duyulur, ak-
şam serinliğinde hava almak için dükkânın kapısında
oturduğunda, çekiciliği manyetik bir alan gibi sokağı
kaplar, herkesi büyülerdi. El kol işaretleriyle, ünlemlerle
derdini zar zor anlatabiliyordu, ama hepimiz sesinin rit-
mine ve sözcüklerindeki haşın melodiye kendimizi kap-
tırıp dinliyorduk onu.

Riad Halabî, kuzeninin sırtını sıvazlayarak, "Artık
kadınlara, eve, dükkâna sahip çıkacak, aileden bir erkek
geldiğine göre, gözüm arkada kalmadan geziye gidebili-
rim," diyordu.

Konuğun gelmesiyle pek çok şey deðişti. Artık patrona eskisi kadar yakın değıldim. Öykü anlattırmak veya haberleri tartışmak için beni çağırılmıyordu. şaka yapmayı, yüksek sesle kitap okumayı bıraktı, domino bir erkek uğraşı oldu çıktı. Daha ilk haftadan itibaren Riad, gezici sinemaya yalnız Kemal'le gitmeye başladı, çünkü kuzeni kadınlarla dolaşmaya alışıık değıldi. Kızılhaç'tan gelen birkaç kadın doktorun ve mülteci kamplarını ziyaret eden –hepsi sopa gibi– misyoner kadınların dışında, delikanlı, on beşinin üstünde ve yüzü peçesiz bir kadını ancak kamptan ilk kez adımını dışarı attığı gün görmüştü. Bir cumartesi günü kamyonla başkente güçbela gitmiş, arkadaşlarıyla birlikte Kuzey Amerikan kolonisinin yaşadığı mahalleye uzanmışlardı. Amerikalı kadınlar şortları ve açık yakalı tişörtleriyle sokaklarda arabalarını yıkıyorlar, bu da yörenin en uzak köylerinden bir alay erkeğı akın akın oraya çeken bir görünüm oluşturunuyordu. Erkekler, sandalye ve şemsiye kiralayıp kadınları seyre oturuyorlardı. Her tarafta sokak satıcıları kaynıyordu, ama kadınlar olup bitenin farkına varmıyor, neden oldukları kesik soluklardan, boşalan terlerden, titremelerden ve ereksiyonlardan habersiz işlerini yapıyorlardı. Farklı bir uygarlıktan buraya getirilen kadınlar için, entariler giyen, esmer tenli, peygamber sakallı bu adamlar, yalnızca birer görsel yanılsama, bir varoluş hatası, sıcağın yol açtığı birer seraptı. Kemal, ortalıkta olduğu zaman, Riad Halabí, Zulema ve benimle kısa ve otoriter bir biçimde konuşur ama yalnız olduğumuzda minik armağanlarla gönül alır, o eski dost oluverirdi. Kuzenine İspanyolca öğretim görevini bana verdi. Ama bir sözcüğün anlamını söylediğim veya telaffuz yanlışını düzelttiğim zaman Kemal, hemen alındığı için bu hiç de kolay bir iş değıldi? Yine de kısa sürede bir tür argoyu söktü ve dükkânda çalışabilir duruma geldi.

Zulema, sanırım Kemal'i kastederek, "Oturduğun zaman dizlerini birleştir, düğmelerini de ilikle," dedi bana.

Kuzenin sihri, evi ve Doğunun İncisi'ni kapladı, köye taşıtı, rüzgârla daha da uzaklara taşındı. Kızlar, sabahdan akşama kadar dükkâna akın ediyor, olur olmaz şeyler alıyorlardı. Kemal'in karşısında yaban meyveleri gibi olgunlaşıyor, kısacık eteklerinin, daracık bluzlarının altında dolgunlaşıyorlardı. Öyle çok parfüm sürüyorlardı ki onlar gittikten sonra bile kokuları dükkâna siniyordu. Kızlar, ikili üçlü gruplar halinde fısıldaşarak, kıkırdayarak gelirler, tezgâha yaslanırlar, memeleri olduğu gibi görünür, arkadan da esmer bacaklarının üzerindeki popoları davetkâr bir biçimde kalkardı. Kemal'i sokakta beklerler, evlerine çağırırlar, Karayip danslarına götürürlerdi.

İçim içimi yiyordu. İlk kez kıskançlık duyuyordum ve bu duygu, kara bir leke, atamadığım bir zehir gibi gece gündüz tenime işliyordu. Öylesine dayanılmaz bir hal aldı ki sonunda bu duygudan kurtulduğumda, bir başka insana sahip olmak veya ait olmak isteğini de hepten yitirdim. Kemal'i gördüğüm anda aklım başımdan gitti. Onu sevmenin verdiği müthiş haz ve karşılıksız sevginin dayanılmaz acısı sinirlerimi perişan etti. Nereye gitse gölge gibi peşinden ayrılmıyor, ona hizmet ediyor, onu yalnız düşlerimin kahramanı yapıyordum. Oysa o beni hiç yok sayıyordu. Kendimle ilgilenmeye başladım. Aynada kendimi süzüyor, bedenimi elliyor, öğle uykusu saatlerinin sessizliğinde değişik saç biçimleri deniyordum. Kimsenin fark etmeyeceği ölçüde dudak boyası ve allık sürüyordum. Kemal beni görmeden yanımdan geçip gidiyordu. Bütün aşk hikâyelerimin kahramanı oydu. Artık Zulema'ya okuduğum aşk romanlarının sonundaki öpüşmeyle yetinmiyor, düşümde onunla ihtiraslı geceler geçiriyordum. On beşinde ve bakireydim, ama eğer

Madrina'mın icadı yedi düğümlü ip insanın aklından geçenlerin de ölçütüyse, sınavı hiçbir zaman geçemezdim.

Riad Halabî, ilk kez geziye çıkıp Zulema'yı, Kemal'i ve beni yalnız bıraktığında hepimizin yaşamı değişti. Hanımın hastalıkları sanki bir mucizeyle geçiverdi ve neredeyse kırk yıllık uykusundan uyandı. Sabahları erkenden kalkıyor, kahvaltıyı hazırlıyor, en güzel giysilerini giyiyor, bütün mücevherlerini takıp takıştırıyor, saçının yarısını ensesinde toplayıp geri kalanını omuzlarına salıyordu. Hiç o kadar güzel olmamıştı. Başlangıçta Kemal ondan uzak duruyor, yanındayken gözlerini yerden kaldırmıyor, çok ender konuşuyordu. Bütün gününü dükkânda geçiriyor, geceleri de köyde dolaşmaya çıkıyordu. Ama çok geçmeden, kadının çekiciliğinden, ihtiraslı kokusundan, salınıştaki yakıcılıktan, sesinin büyüsünden kaçmak olanaksızlaştı. Hava, gizli istekler, işaretler, davetlerle ağırlaştı. Benim dışlandığım çok büyük çaplı bir şeylerin olduğunu, ikisi arasında özel bir savaşın sürdüğünü, iradelerin çarpıştığını seziyordum. Kemal, siperlerini kazıyor, yüzlerce yıllık tabuların, konukseverlik yasalarına saygının, Riad Halabî'yle kan bağının savunduğu sürekli bir geri çekilme halindeydi. Bir etobur çiçek gibi hırslı Zulema ise onu tuzağına çekmek için kokulu yapraklarını titreştiriyordu. Ömrünü alnına soğuk bezler koyarak yatakta geçiren o tembel kadın, akıllara durgunluk veren bir dişi, bıkip usanmadan ağını ören solgun bir örümcek oldu çıktı. Ben ise görünmez olmak istiyordum.

Avlunun gölgesinde oturup tırnaklarını boyarken Zulema'nın dolgun bacakları baldırlarına kadar açılıyor. Sigara içerken dilinin ucu ağızlığın ucunda oynuyor, dudakları parlıyordu. Öne eğilirken, elbisesi kayıyor, dolgun omuzu akıl almaz beyazlığıyla güneşe yakalanıyordu.

Olgun bir meyveyi dişlerken, meyvenin sarı suyu memesine damlıyordu. Laciverdî saçlarıyla oynarken, yüzünün yarısı saçla örtülüyor, huri bakışlarıyla Kemal'i süzüyordu.

Kuzen, yetmiş iki saat kahramanca dayandı. Gerilim, giderek işkenceye dönüşüyordu ve havanın şimşek gibi patlayarak hepimizi yakıp kül edeceğinden korkuyordum. Üçüncü gün Kemal, sabahın köründen itibaren çalıştı, zaman geçirmek için Doğunun İncisi'nde gereksiz işlerle uğraştı ve evde hiç görünmedi. Zulema onu yemeye çağırırsa da aç olmadığını söyleyerek, bir saat daha kasa saymakla oyalandı. Köy halkı uykuya çekilinceye, hava zifiri karanlık oluncaya kadar dükkânı kapatmadı ve radyoda akşam temsilinin başlamış olacağını hesaplayarak sofradan arta kalanları yemek için usulca mutfağa girdi. Ama Zulema, aylardır ilk kez dizinin bir bölümünü izlememeye kararlıydı. Kemal'i kandırmak için odasındaki radyoyu açtı, kapıyı aralık bıraktı, kendisi de koridorun loşluğuna gizlendi. Üzerine işlemeli bir gecelik giymişti. İçinde hiçbir şey yoktu. Bütün öğleden sonrayı vücudunun tüylerini alarak, saçlarını fırçalayarak, kremler sürünerek, makyajını tazeleyerek geçirmişti. Vücuduna koku sürmüş, nefesine meyan köküyle ferahlık vermişti. Yalınayaktı, mücevher takmamıştı. Aşka hazırdı. Beni odama göndermediği, varlığını unuttuğu için her şeyi gördüm. Zulema için varsa yoksa Kemal ve kazanmak üzere olduğu savaş vardı.

Avını iç avluda kısırdı. Kuzenin elinde yarım bir muz vardı, öteki yarısını da yiyordu. İki günlük sakalı yüzünü gölgeliyor, boyuna terliyordu çünkü hava sıcaktı ve o gece onun yenilgi gecesiydi.

Zulema, "Seni bekliyorum," dedi. Bunu kendi dilinde söylemenin utancını yaşamamak için İspanyolca konuştu.

Delikanlı dondu kaldı. Ağzı dolu, gözleri ürkekti.

Zulema, karşı konulmaz bir hayalet gibi ağır ağır ona doğru yürüdü, birkaç santim yakınına kadar sokuldu. Birden cırcırböcekleri ötmeye başladı; bir Doğu çalgısının tıngırtısı gibi sinirlerimi bozan tiz bir vızıltı yükseldi. Hanımımın, kocasının kuzeninden yarım baş uzun ve iki kat ağır olduğunu fark ettim. Üstelik kuzen, daha da büzülüp küçülmüş, ufak bir oğlan çocuğu gibi olmuştu.

“Kemal... Kemal...” Zulema’nın parmakları Kemal’in dudaklarına dokunup bir tüy hafifliğiyle ağız çevresinde dolanırken, kendi dillerinde bir mırıltı sürdürdü.

Kemal inledi, çözüldü, ağzındaki muzuyu yuttu, öteki yarısını yere düşürdü. Zulema, onun başını göğsüne çekti, oğlanın kafası kaynar lav altında kaybolurcasına iri memelerin arasına girdi. Zulema, onu öylece tuttu, çocuğunu sallayan bir ana gibi sallamaya koyuldu. Sonunda Kemal geri çekildi; soluk soluğa, olası tehlikeleri kafalarında tarta tarta bakışmaya başladılar. İhtiras ağır bastı, sarmaş dolaş Riad Halabî’nin yatağına seyirttiler. Peşlerinden gittim ama hiç oralı olmadılar. Galiba gerçekten görünmez olmuşum.

Kapının dibine çömeldim. Kafam bomboştu. Hiçbir şey hissetmiyordum. Kışkançlığımı unuttum. Kamyondaki gezici sinemada film seyrediyor gibiydim. Zulema, yatağın yanında durdu, Kemal’e sarıldı, delikanlının kolları kendiliğinden kalkıp onun beline dolanıncaya, kadının okşamalarına acı yüklü bir hıçkırıyla karşılık verinceye kadar sımsıkı kucakladı. Zulema, minik öpücüklerini, ısrarlı dil darbelerini, aşk dişlemelerini delikanlının gözkapaklarında, boynunda, alnında gezdirdi, gömleğinin düğmelerini çözüp sıyırdı. Kemal de onun giysisini çıkarmak istedi ama elbisenin kıvrımlarına dolaşınca, açık yakayı tuttuğu gibi yırtıp göğüslerine uzandı. Zulema, okşayışlarına bir an ara vermeden, Kemal’i arkası kendisine gelecek biçimde döndürdü, bir yandan ensesini ve

omuzlarını öpmeye devam ederken, pantolonunun fermuarını indirip pantolonu kalçalarına kadar sıyırdı. Birkaç adım ötemde, Kemal'in erkekliğini bana doğru dikilmiş gördüm. Çıplakken daha da çekiciydi, giysileri yokken kadınsı zarafeti de kayboluyordu. İnce yapısı çıtkırıldıklık değil, olsa olsa bir sentez izlenimi veriyordu ve iri burnu nasıl hiç çirkinleştirmeden yüzüne egemen oluyorsa, kocaman, kara erkekliği de onu hayvanlaştırmıyordu. Şaşkınlıktan bir an soluk almayı bile unuttum ve soluk aldığımda da boğazımdan bir hıçkırık yükseldi. Kemal, tam önümde duruyordu. Bir an göz göze geldik ama o beni görmeden benden ötelere bakıyordu. Dışarıda bir yaz sağanağı başladı, şimşeklerin ve gök gürültülerinin gümbürtüsü, cırcırböceklerinin cansızlaşan ötüşlerine karıştı. Sonunda Zulema soyundu, bir Venüs yontusu gibi kusursuz dolgunluğunu ortaya çıkardı –kadının dolgun etiyile delikanlının ince bedeni arasındaki zıtlık, bana müstehcen ve tiksindirici geldi–. Kemal, onu yatağa itti. Zulema, çığlık atarak delikanlıyı kalın bacaklarının arasına hapsetti, sırtını tırmalamaya başladı. Kemal birkaç kez titredi ve ta derinden kopup gelen bir iniltiyle serildi kaldı. Ancak Zulema, her şey bir anda bitiversin diye hazırlanmamıştı onca saat. O yüzden oğlanı üstünden yana yuvarladı, yastıklara dayadı ve Arapça tahrik edici sözler fısıldayarak onu yeniden diriltmeye çabaladı. Bu çabası iyi sonuç verdi ve Kemal kısa süre sonra hazır duruma geldi. Sonra gözleri kapalı, kendini kadına teslim etti. Zulema, onu zevkten öldürecek kadar sevip okşadı. Sonunda üstüne bindi, etinin dolgunluğu, saçının gürlüğü ile Kemal'i sarmalayıp tamamen örttü, onu bataklıklarına çekti, soğurdu, sömürdü, iliklerini boşalttı ve peygamberin tüm odalıkları tarafından karşılanıp kutlanacağı Tanrı'nın bahçelerine taşıdı. Sonra, gün ortası kadar ısınmış gecenin boğuculuğuna eşlik eden yağ-

murun ve circirböceklerinin kreşendoları arasında, iki çocuk gibi sarmaş dolaş olup dinlendiler.

Göğsümde dötrnala giden atlar duruluncaya kadar bekledim, sonra yavaşça çekildim. Saçlarımdan sular akarak, giysilerimden ve ruhumdan süzülerek, bir felaket önsezisiyle içim yanarak avlunun ortasında durdum. Aklıma ilk gelen, susarsak hiçbir şey olmamış gibi olacığıydı. Dillendirilmeyen şey yok sayılır; suskunluk zamanla her şeyi siler ve anılar solar. Ama ihtiras kokusu evde kol geziyor, duvarları, giysileri, eşyaları dölleyerek odaları dolduruyor, çatlaklara sızıyor, çiçekleri ve canlıları etkiliyor, toprakaltı sularını ısıtıyor, Agua Santa göklerini doyma noktasına getiriyordu. Bir işaret feneri kadar ayan beyandı ve gizlenmesi olanaksızdı. Yağmurun altında havuzun kıyısına oturdum.

Sonunda yağmur durdu, avludaki nem buharlaşmaya, evi ince bir sis perdesiyle sarmaya başladı. O uzun saatleri karanlıkta oturup kendi içime bakarak geçirmiştim. Hem yanıyor, hem donuyordum; bu, herhalde gündür havada dolanan ve her şeye sinen keskin kokudan olmalıydı. Uzaktan sütçünün çingırağını duyunca, dükkânı süpürme zamanı geldi diye düşündüm, ama gövdem öylesine ağırlaşmıştı ki taşlaşıp taşlaşmadığımı anlamak için ellerimi yoklamam gerekti. Kendimi havuza sürükleyip kafamı suya daldırdım. Ayağa kalkarken sırtımdan süzülen soğuk su, o uykusuz gecenin uyuşukluğundan uyandırdı beni ve Riad Halabî'nin yatağındaki sevgililerin görünümünü kafamdan sildi. Zulema'nın karpısına hiç bakmadan dükkâna gittim. N'olur bu bir düş olsun anacığım, yalnızca bir düş. Bütün sabahı tezgâhın arkasına sığınarak geçirdim. Bir kez olsun dönüp koridora bakmadım ama bir kulağım Zulema ile Kemal'in ses-

sizliğine kırıyordu. Öğleyn dükkânı kapadım, yine de mal dolu o üç odadan uzaklaşmak istemiyordum. Öğle saatinin sıcaklığını savuşturmak için un çuvallarının arasına uzandım. Korkuyordum. Ev, ev olmaktan çıkmış, ensemble soluyan bir şehvet hayvanına dönüşmüştü.

Kemal, öğleye kadar Zulema'nın yanında oyalandı, öğleyn tatlı ve meyve yediler. Sonra Zulema, bitkin düşüp uykuya dalınca, Kemal eşyalarını topladı, tahta bavuluna doldurdu, hırsız gibi arka kapıdan sıvıştı. Onun arkasından bakarken, bir daha dönmeyeceğinden emindim.

Zulema, akşama doğru cırcırböceklerinin gürültüsüne uyandı. Taranmamış saçları, şişmiş dudakları, gözlerinin altındaki mor halkalar ve sırtında sabahlığıyla Doğunun İncisi'ne girdi. Güzel, eksiksiz, doyumlu görünüyordu.

"Dükkânı kapat da bana yardıma gel," diye buyurdu.

Odayı temizleyip havalandırır, yatağa temiz çarşaf serer, vazolardaki çiçek taçyapraklarını tazelerken, Zulema Arapça şarkılar söylüyordu. Mutfakta yoğurt çorbası, kibbe, tabule pişirirken de şarkısını sürdürdü. Sonra küveti doldurdum, içine limon esansı kattım. Zulema, mutlu bir iç çekişiyle suya girdi, gözleri yarı kapalı, gülümseyerek, kim bilir hangi anılara daldı gitti. Su soğuyunca makyaj takımını istedi; aynada kendini inceledi, gördüğünden hoşnut bir tavırla pudralanmaya başladı, yanaklarına allık sürdü, dudaklarını boyadı, gözlerine sedfli gölgeler düşürdü. Havlulara sarınıp banyodan çıktı, masaj yaptırmak için yatağına uzandı. Saçlarını taradı, topuz yaptı ve açık yakalı bir elbise giydi.

"Güzel miyim?" diye sordu.

"Evet."

"Genç gösteriyor muyum?"

"Evet."

"Ne kadar genç duruyorum?"

“Düğün fotoğrafındaki kadar.”

“Neden bunun sözünü ediyorsun? Düğünümü hatı-
rıma getirmek istemiyorum. Çık dışarı aptal kız. Beni
yalnız bırak...”

Akşamın keyfini çıkarmak, sevgilisinin dönüşünü
beklemek için avludaki ağaçların gölgesinde, salıncaklı
hasır koltuğa oturdu. Kemal’in gittiğini söylemek cesareti-
ni bulamadan, ben de onunla birlikte bekledim. Zule-
ma, koltukta sallanarak ve bütün duyularıyla Kemal’i
çağırarak saatlerce oturdu. Ben de kendi koltuğumda ka-
fa sallıyordum. Mutfaktaki yemekler ekşidi, yatak oda-
sındaki çiçeklerin kokusu uçtu. Gecenin on birinde, ses-
sizlikten ürkererek uyandım; cırcırböcekleri susmuştu, ha-
va durgundu, avluda yaprak kımıldamıyordu. İhtiras ko-
kusu dağılmıştı. Hanımım kımıldamadan koltukta otu-
ruyordu. Elbisesi buruşmuş, elleri kenetlenmiş, gözyaş-
ları yüzünü yıkamış, makyajı akmıştı. Yağmurda kalmış
bir maskeye benziyordu.

“Yatağa gidin Señora, daha fazla beklemeyin. Belki
yarına kadar gelmez,” diye yalvardımsa da, yerinden kı-
pırdamadı.

Bütün gece orada oturduk. Dişlerimin takırdaması-
na rağmen, sırtımdan da bir tuhaf ter süzülüyordu. Bun-
ları, evin üstüne çöken kötü yazgının işareti saydım.
Zulema’nın yüreğinde bir şeylerin parçalandığını ve şim-
di kendi huzursuzluğumu düşünmenin sırası olmadığını
fark ettim. Ona bakınca dehşete kapıldım. Tanıdığım in-
san olmaktan çıkmıştı. Kocaman bir bitkiye dönüşüyor
gibiydi. İkimize de kahve pişirdim, onu eski haline dön-
dürmek umuduyla fincanı uzattım ama ağzını sürmek
istemedi. Gözlerini avlu kapısından ayırmadan, bir hey-
kel gibi dimdik oturuyordu. Kahveden bir-iki yudum

aldım, acı geldi. Sonunda hanımı koltuktan kaldırmayı, elinden tutup odasına götürmeyi becerdim. Elbisesini çıkardım, ıslak bezle yüzünü sildim, yatağına yatırdım. Rahat soluk alıyordu, ama acı, gözlerini bulutlandırıyor, sessiz ve sürekli ağlıyordu. Sonra, uyurgezer gibi dükkânı açtım. Yemek yemeyeli saatler olmuştu, Riad Halabî'nin beni yanına almasından önceki kötü günlerim, midemin düğüm düğüm olduğu, tek lokma yutamadığım zamanlar aklıma geldi. Elimdeki muşmulayı emerek düşünmemeye çalıştım. Doğunun İncisi'ne üç kız gelip Kemal'i sordu. Kemal'in orada olmadığını, onu hatırlamanın bile yersiz olduğunu, çünkü Kemal'in gerçekte insan, hatta etten kemikten yaratılmış bir canlı olmadığını, onların kanını tutuşturmak, yüreklerine dert olmak için dünyanın öbür ucundan gelen kötü bir ruh, bir ifrit olduğunu söyledim. Ama onu bir daha göremeyeceklerini, kendisini çölden Agua Santa'ya taşıyan kader rüzgârına kapılıp gittiğini anlattım. Kızlar, bu haberi yaymak için doğru alana gittiler. Çok geçmeden, neler olup bittiğini öğrenme meraklıları dükkâna doluşmaya başladı.

Aklıma gelen tek cevap, "Ben bir şey bilmiyorum. Patrón gelinceye kadar bekleyin," demekti.

Öğleyin Zulema'ya bir tas çorba götürdüm, kaşık kaşık içirmeye çalıştım. Ama gözlerimin önünde gölgeler oynuyor, ellerim öylesine titriyordu ki, çorba yere döküldü. Zulema birden gözlerini açmadan öne arkaya sallanmaya, ağıt yakmaya başladı. Önce tekdüze bir inilti ile başlayan sızlanması giderek sirene benzer keskin ve sürekli bir "ay, ay, ay" a dönüştü.

"Sakin ol. Kemal geri dönmeyecek. Onsuz yaşayamayacaksın, kalk ve onu aramaya çık. Yapabileceğin başka bir şey yok. Beni duyuyor musun señora?" Duyduğu acının büyüklüğünden ürkererek silkeleyip sarstım onu.

Ama Zulema karşılık vermedi. İspanyolcasını unut-

muştı, bir daha bu dili konuştuğunu gören olmadı. Sonra onu yatağa yatırdım, ben de yanına uzandım. İkimiz de bitap düşüp uyuyuncaya kadar onun iç çekişlerini dinledim. Riad Halabi gece yarısı döndüğünde, işte bizi orada buldu. Kamyoneti yeni mallarla doluydu, ailesine armağanlar getirmeyi de unutmamıştı: Karısına topaz bir yüzük, bana organize bir elbise, kuzenine de iki gömlek.

Evde esen felaket rüzgârıyla afallayarak, "Burada neler oluyor?" diye sordu.

"Ke-Kemal gitti," diye kekeledim.

"Gitti ne demek? Nereye gitti?"

"Bilmiyorum."

"Ama o benim konuğum, bana söylemeden, benimle vedalaşmadan böyle çekip gidemez."

"Zulema iyi değil."

"Sen ondan daha hastasın çocuğum. Ateşin çıkmış."

Birkaç gün içinde, yaşadığım dehşeti terle attım, ateşim düştü, iştahım yerine geldi. Buna karşılık, Zulema'nın gelip geçici bir hastalığa yakalanmadığı belliydi. Karasevdaya tutulmuştu ve bunu anlamak, Kemal'in gidişiyle karısının perişanlığı arasında ilinti kurmak istemeyen kocasından başka herkes farkındaydı durumun. Riad Halabî, neler olduğunu sormadı çünkü alacağı cevabı tahmin ediyordu ve gerçeği kesin olarak öğrendiğinde öcünü alması gerekecekti. Kendisine ihanet eden karısının memelerini doğrayamayacak, kuzeninin peşine düşüp erkeklik organını keserek ağzına tıkamayacak, kısacası atalarının geleneğini sürdüremeyecek kadar yufka yürekliydi.

Zulema, hep susuyor, surat asıyor, kimi zaman ağlıyor, ne yiyeceklerle, ne radyoya, ne kocasının armağanlarına dönüp bakıyordu. Zayıflamaya başladı. Üç hafta içinde teni bir başka yüzyıldan kalma fotoğraf gibi soluk kahverengine döndü. Ancak Riad Halabî, ona sarılmak

istediği zaman tepki gösteriyor, kollarını sımsıkı kavuşturup omuzlarını eğerek kocasına amansız bir nefretle bakıyordu. Inés öğretmenle derslere, dükkânda çalışmaya bir süre ara verdim, haftalık gezici sinema seferleri başlayamadı, çünkü hanımımın yanından ayrılamıyordum. Bütün günümü ve gecenin büyük bölümünü ona bakmakla geçiriyordum. Riad Halabî, Doğunun İncisi'ni temizleyip işlere yardım etsinler, diye iki kız tuttu. O dönemin tek iyi yanı, Halabî'nin benimle Kemal gelmeden önceki gibi ilgilenmeye başlamasıydı: Benden yüksek sesle kitap okumamı veya kendi uydurduğum öyküleri anlatmamı istiyor, benimle domino oynuyor ve yine eskisi gibi oyunu bana kazandırıyor. Evdeki kasvetli havaya rağmen gülmek için bahaneler buluyorduk.

Zulema'nın sağlığında belirgin bir iyileşme olmadan aylar geçti. Agua Santa'lılar ve çevre köylüler onu yoklamaya geliyor, her biri değişik bir ilaç getiriyordu: Çay gibi kaynatıp içsin diye sedefotu filizi, sarsıntıyı iyileştirecek şurup vitamin hapları, tavuk suyu. Bunları, kendilerini hor gören, soğuk yabancıyı düşündüklerinden değil, Türk'ün hatırı için yapıyorlardı. Ona iyi bir üfürükçünün gerekli olduğunu söylüyorlardı. Günün birinde bir yerli kadın getirdiler. Kadın, çok az konuştu, tütün yapraklarını sardı, yaktı, içine çekti, dumanını hastaya üfledi ve kadının tıpta bilinen bir hastalığı olmadığı, sadece karasevdadan gelen bir yürek yıkıntısı geçirdiği sonucuna vardı.

Kocası, "Zavallı kadıncağız ailesini özlüyor," diye bir açıklama getirerek, daha ileri gidip ayıbını yüzüne vurmasına fırsat vermeden yerli kadını yolladı.

Kemal'den hiç haber almadık. Kendi gösterdiği konukseverliğe Kemal'in nankörlük etmesine çok kırılan Riad Halabî, bir daha onun adını anmadı.

Rolf Carlé, Señor Aravena ile çalışmaya başladığı ay, Ruslar da içinde köpek olan roketi uzaya fırlattılar.

Rolf'un dayısı Rupert, bunu öğrenince küplere bindi: "Alın işte, görün Sovyetler'in ne mal olduğunu. Hayvanlara bile saygıları yok!"

Burgel yenge, yoğurduğu hamurdan başını kaldırmadan karşılık verdi: "Bu kadar büyütecek ne var? Cins bile değilmiş, alt tarafı bir sokak köpeği."

Bu talihsiz söz, karıkocanın en büyük kavgalarından birine neden oldu. Cuma günü, sabahtan akşama kadar birbirlerine bağırıp çağırdılar, otuz yıllık evliliğin biriktirdiği bütün hakaretleri yağdırdılar. Bir alay kırıcı sözün yanı sıra Rupert, karısının köpeklerden nefret ettiğini, onları yetiştirip satmaktan usandığını, o lanet olası Alman çoban köpeklerinin bir bir hastalanıp gebermeleri, yaşamından defolup gitmeleri için yıllardır dua ettiğini ilk kez duydu. Buna karşılık Burgel de, gençliğinde işlediği bir günahın kocasının haberi olduğunu ama huzurları bozulmasın diye o güne kadar ağzını açmadığını öğrendi. Birbirlerine akıl almaz şeyler söylediler ve sonunda helak oldular. Rolf, cumartesi günü La Colonia'ya geldiğinde bütün kapıları kapalı buldu ve ev halkının Asya gribine tutulduğunu sandı. Burgel, alnında reyha-

notu lapalı kompreslerle bitkin yatıyordu. Öfkeden morarmış olan Rupert, dişi köpekleri ve on dört enikle birlikte marangozhaneye kapanmış, turistler için yaptığı bütün guguklu saatleri parçalıyordu. Kuzenlerin gözleri ağlamaktan kızarmıştı. Kızlar mumcu talipleriyle evlenmişler, doğal tarçın, karanfil, vanilya ve limon kokularına bir de balmumunun tatlı kokusunu katmışlardı. Çocukluklarını geçirdikleri sokakta oturuyorlar, günün bir bölümünde kendi evlerinin işini görüyor, sonra da otelin, tavukların, köpeklerin bakımında ana babalarına yardıma gidiyorlardı. Rolf Carlé'nin yeni film kamerasından duyduğu sevince kimse tepki göstermedi, neler yaptığını, üniversitedeki siyasal çalkantıları da her zamanki gibi, merak edip soran olmadı. Kavga, o huzur dolu evin havasını öylesine bozmuştu ki Rolf, kuzenlerini bir kez olsun sıkıştırıp çimdikleyemedi. Kızlar, beş karış suratla dolaşıyorlar, boş odalar-daki yorganları havalandırmaya hiç de can atmıyorlardı. Pazar akşamı Rolf, alevlenmiş ama el değmemiş olarak, sırtında geçen hafta giydiği çamaşırlarla başkente döndü. Yengesinin her zaman valizine yerleştirdiği kurabiyelerle sosislerden bu kez eser yoktu. Rolf, Moskovalı bir dişi köpeğin, ailesinin gözünde kendisinden daha önemli oluşunun burukluğunu yaşıyordu. Pazartesi sabahı, gazeteye yakın bir kahvede kahvaltı için Señor Aravena ile buluştu.

Hocası, yeni bir güne başlamasına yardımcı olan yiyeceklere saldırırken, "Lanet olası köpeği de, dayınla yengenin kavgasını da bir yana bırak," dedi. "Önemli bir şeylerin kokusunu alıyorum."

"Neden söz ediyorsunuz?"

"Birkaç ay sonra seçim yapılacak. Her şey şimdiden ayarlanmış, General beş yıl daha başta kalmaya niyetli."

"Bunu bilmeyen yok ki."

"Ama bu kez kışına tekmeyi yiyecek, Rolf."

Tahmin edildiği gibi Noel'den hemen önce, afişler,

askerlerin geçit törenleri, milli anıtların açılış törenleriyle ülkeyi şamataya boğan bir kampanya sonucunda referandum yapıldı. Rolf Carl, işini özenle yapmaya, belirli sınırları açmadan, belirli bir alçakgönüllülükle işe en başından ve temelinden başlamaya karar verdi. Referandumdan çok önce, kampanya bürolarını gezerek, subaylarla görüşerek, işçiler ve öğrencilerle konuşarak nabız yoklaması yaptı. Seçim günü, sokaklar asker ve Muhafız doluydu. Ama sandık başında çok az vatandaş vardı. Pazar gününün tenhaliğında bir köye benziyordu başkent. General'in, kayıtlı seçmenlerin yüzde seksen oyu ile ezici çoğunluk sağladığı ilan edildi. Sahtekrlık öylesine kr kr parmağım gzneydi ki, istenilen etkiyi yaratmak yerine, General'i gln duruma düşürdü. Carl, nabız yoklamasıyla geçirdiğı birkaç hafta içinde epey yararlı bilgi topladı; toyluğun coşkusu içinde siyasal durumun karmaşık analizlerini yapmaya çalışarak bu bilgileri Aravena'ya aktardı. Aravena onu alaycı bir havada dinledi.

"İşler hiç de o kadar karmaşık değil, Rolf. Gerçek çok basit: General'e karşı korku ve nefret beslendiğı sürece, hükümetin dizginlerini elinde tutabiliyordu. Ama alay konusu olunca, iktidar avuçlarından kaymaya başladı. Bira aya kalmaz, koltuğundan olur."

Onca yıllık istibdat, diktatörlüğe muhalefet edenleri yok etmeye yetmemişti: Kenarda köşede hâlâ birkaç sendika vardı; yasal olmasalar da siyasal partiler varlıklarını sürdürüyorlardı; öğrenciler ise her gün hoşnutsuzluklarını açığa vuruyorlardı. Aravena, ülkenin gidişatını kitlelerin değil, bir avuç yürekli ve güçlü insanın belirlediğine inanırdı. Diktatörlüğün seçkinler konsensüsü sonucunda devrileceğine, siyasal patronlar sistemine alışık halkın da ekildiğı yere gideceğine iman etmişti. On emri kimse umursamasa da, erkekler maoluğun bir belirtisi olarak ateist olmakla bbrlenseler de, kilisenin

büyük gücü sürdüğü için, Aravena, Katolik kilisesini temel güçlerden biri sayardı.

Aravena, "Bir de papazlarla konuşsan," diye önerdi.

"Konuştum bile. İşçileri ve orta sınıfı kışkırtan bir grup var. Bunlar, piskoposların yönetimi yolsuzlukla ve baskıcı önlemler almakla suçlayacağını söylüyorlar. Burgel yengem, kocasıyla kavga ettikten sonra günah çıkarmaya gittiğinde, papaz, cüppesinin altından bir deste bildiri çıkarmış, La Colonia'da dağıtsın diye vermiş."

"Başka ne duydun?"

"Muhalefet partilerinin anlaşma imzaladığını, sonunda birleştiklerini duydum."

"Öyleyse, silahlı kuvvetlere çengel atmanın tam zamanıdır; onları bölüp ayaklandırmak gerek. Artık zamanı geldi, kokusunu alıyorum," diyen Aravena, sert Havana purolarından birini yaktı.

O günden sonra, Rolf Carlé, sadece olayları izlemekle yetinmedi, ayaklanma davasını geliştirmek, askerler arasında hoşnutsuzluk yayan muhalefetin manevi gücünü ölçmek için çeşitli ilişkilere girdi. Öğrenciler okulları, üniversiteleri işgal ediyor, rehineler alıyor, bir radyo istasyonuna el koyuyor ve halkı sokağa dökülmeye teşvik ediyorlardı. Ordudan işe müdahale etmesi istendi ve bir yığın insanın öldürülmesi için özel emir verildi. Ama birkaç gün içinde subaylar arasında hoşnutsuzluk yayıldı ve askere çelişkili emirler verilmeye başlandı. Askerin içinde de çeşitli darbe rüzgârları esmeye başlamıştı. Gardenyalı Adam, bu duruma, hücreleri yeni tutuklularla doldurarak, kılı bile kıpırdamadan bizzat kendisi işkence yaparak karşılık verdi. Ama gaddarlığı, iktidarın yıpranmasını engelleyemedi. Ülke, yönetilemez oldu. Yıllardır ağızlarına mühür vuran korkudan kurtulan halk, her yerde ağzına geleni söylüyordu. Kadınlar eteklerinin altında silah kaçırıyor, öğrenci çocuklar geceleri evden

kaçıp duvarlara sloganlar yazıyordu. Ve bir sabah Rolf, üniversiteye giderken, kendini güzel bir kıza yardım olsun diye dinamit lokumları taşır halde buldu. Kızı görür görmez âşık olmuştu. Ama bu hiçbir zaman karşılığı olmayacak bir tutkuydu. Kız, bir teşekkür bile etmeden Rolf'un elindeki çantayı aldı, patlayıcıları omzuna vurup gitti. Rolf, bir daha ondan haber alamadı. Genel grev ilan edildi: Dükkânlar, okullar kapandı; doktorlar hastalara bakmayı reddettiler; papazlar kilise kapılarına kilit vurdular, ölümler mezarsız kaldı. Sokaklar bomboştu. Gecele-ri kimse ışık yakmıyordu. Uygarlık bir anda sona ermiş gibiydi. Herkes soluğunu tutmuş, bekliyor, bekliyordu.

Gardenyalı Adam özel uçağına atladığı gibi, Avrupa'da lüks içinde keyif çatmaya kaçtı. Hâlâ orada. Çok yaşlandı ama yine zarif ve şık. Olayların gerçeğini ortaya koymak için anılarını yazıyor. Aynı gün, piskopos oturaklı Bakan da yanına hatırı sayılır miktarda altın alarak kaçtı. Kaçanlar sadece o kadarla kalmadı. Birkaç saat içinde, alnı ak olmayanlar, hava, kara, deniz yoluyla tüydüler. Oysa grev üç gün bile sürmedi. Dört yüzbaşı, muhalefet partileriyle anlaşmaya vardılar, kendi emirlerindeki subayları darbe hazırlığına kattılar, çok geçmeden başka birlikler de onların safında yer aldı. Hükümet düştü. General, hazineyi sandıklara doldurdu, yanına ailesini ve en yakın adamlarını alıp Birleşik Amerika elçiliğinin sağladığı askerî bir uçakla kaçtı. Zafer tozuna bulanmış bir yığın erkek, kadın ve çocuk, diktatörün sarayını bastı. Terasın hemen yanındaki büyük beyaz piyanoda bir zenci, caz çalarken ötekiler yüzme havuzuna atladılar, suyu insan çorbasına çevirdiler. Güvenlik güçlerinin kışlası basıldı. Muhafızlar, makineli tüfek ateşiyle kışlayı korumaya çalıştılsa da, insan seli kapıları kırıldı, binaya doldu, önlerine çıkan herkesi öldürdü. İşkenceciler bir türlü bulunamıyordu. Linç edilmek için aylar önce saklanmış olmalıydılar. General'in

göç politikası yüzünden zengin oldukları söylenen yabancıların dükkânları ve evleri yağmalandı. İçki dükkânlarının vitrinleri kırıldı, şişeler sokağa aktı, diktatörlüğün sonunu kutlamak için ağızdan ağıza gezdirildi.

Rolf Carlé, üç gün yatak yüzü görmedi; deliye dönmüş yığınların, korna seslerinin, sokaklarda dans edenlerin ve dört yanı saran sarhoşluğun ortasında olayları filme çekiyordu. Düşte gibi çalışıyordu. Kendisini öylesine düşünmüyordu ki korkuyu unuttu. Ölü ve yaralı yığınlarının, kolu bacağı koparılmış ajanların, Gardenyalı Adam'ın, bilinen hücrelerinden bırakılan tutukluların görüntülerini kaydetmek üzere güvenlik güçleri binasına kamerasıyla girmeyi göze alan tek kişi oydu. General'in köşkünde halk mobilyaları parçalar, tabloları yırtar, First Lady'nin çinçilla kürkleriyle boncuklu tuvaletlerini sokaklarda sürüklerken de Rolf oradaydı. Asi subaylar ve ileri gelen vatandaşlardan oluşan yeni cunta kurulurken, Rolf da saraydaydı. Aravena, çalışmasından ötürü onu kutladı ve televizyon istasyonunda överek ona son bir destek daha verdi. Rolf'un yürekli gazeteciliği, onu haber programının en ünlü kişisi yaptı.

Bütün siyasal partiler, bir anlaşma zemini oluşturmak için toplandı. Deneyleri, birbirlerini yemeye kalkışacak olurlarsa bundan kârlı çıkanın yine ordu olacağını öğretmişti onlara. Sürgündeki liderler eski konumlarını elde etmek ve iktidar düğümünü çözmeye başlamak için dönmeyen önce biraz beklediler. Bu iktidar boşluğu sırasında, ayaklanmaya son anda katılan ekonomik sağ kesim ile oligarşi, hemen saraya taşındı ve birkaç saat içinde en hayati mevkileri ele geçirip kendi aralarında öylesine paylaştılar ki, yeni Başkan göreve başladığında, ülkeyi yönetebilmek için onlarla uzlaşmaktan başka çare olmadığını gördü. Karışık günler yaşandı, ama sonunda toz duman dağıldı, gürültü kesildi ve ilk demokrasi gününün güneşi doğdu.

Çoğu yerde, diktatörlüğün devrildiğini kimse duymadı, çünkü her şey bir yana, Genaralin bunca yıldır iktidarda olduğunu bile bilmiyorlardı. Onlar, günlük olayların çerçevesi içinde yaşıyorlardı. Bu benzersiz iklimde, tarihin bütün çağları bir arada sürüp gider. Başkentteki işadamları dünyanın başka şehirlerindeki ortaklarıyla telefonda işlerini yürütürken, And Dağları'nda insan davranışı standartlarının beş yüzyıl önceki ilk İspanyol fatihler tarafından yerleştirildiği bölgeler vardır. Bazı orman köylerinde ise insanlar Taş Devri'ndeki ataları gibi çıplak dolaşırlar. O dönem, büyük ayaklanmalara, harika buluşlara tanıklık etmiş on yıllık bir süreçti ama çoğu kişi için önceki devirlerden hiç farklı değildi. Halk eli açıktır, kolay bağışlar. Ülkede ne idam cezası vardır, ne de müebbet hapis. Bu yüzden diktatörlükten çıkar sağlayanlar –işbirlikçiler, muhbirler, güvenlik güçlerinin gizli ajanları– çok geçmeden unutuldu.

Haberlerin ayrıntıları Agua Santa'ya ulaşmadığı için, olup bitenleri ancak yıllar sonra merakımdan eski gazeteleri karıştırırken öğrendim. O kader gününde, Riad Halabí'nin okulu onarmak için para toplamak üzere düzenlediği bir şenlik vardı. Şenlik, kumara, içkiye, bıçak oyunlarına bahanelik ediyor gerekçesiyle her zaman bu tür olaylara karşı çıkan ama bu kez son fırtınada hasar gören okul söz konusu olduğu için daha geniş görüşlü davranan papazın kutsamasıyla, erken saatte başladı. Kutsamayı kraliçe seçimi izledi. Kraliçe, Inés öğretmenin çiçekler ve yapay incilerden yaptığı tacını belediye başkanının elinden giydi. Öğleden sonra sıra horoz dövüşlerine geldi. Yakın köylerden gelenler vardı. İçlerinden biri portatif radyosunu açıp General'in kaçtığını, halkın hapishaneleri bastığını, gizli ajanları kestiğini haber verdikçe, köylüler horozları şaşırtıyor diye adamı susturuyordu. Horoz dövüşünü seyretmekten vazgeçip başkentteki

amirleriyle görüşmek, onlardan emir almak için işinin başına giden tek kişi komiser oldu. Komiser birkaç saat sonra döndü, olup bitenlerin bir bardak suda koparılan fırtınadan öteye gitmediğini, hükümetin düştüğünü, ama hiçbir şeyin değişmediğini haber verdi. "Hadi müzik ve dans başlasın, bana da bir bira daha verin, demokrasinin şerefine içelim." Gece yarısı Riad Halabî, toplanan parayı saydı, Inés öğretmene teslim etti ve eve döndü. Yorgun ama mutluydu. Projesinin boşa çıkmamasına, okulun çatısını garantiye aldıklarına sevinmişti.

Halabî, içeri girer girmez, "Diktatörlük devrildi," dedim. Bütün günümü, yine kriz geçiren Zulema'ya bakarak geçirmiştım. O sırada da mutfakta, Halabî'nin gelmesini bekliyordum.

"Biliyorum çocuğum."

"Radyoda böyle dediler. Ne demek oluyor?"

"Bizi ilgilendiren bir şey yok. Olanlar buradan çok uzakta oldu."

İki yıl geçti ve demokratik iktidar gücünü pekiştirdi. Zamanla, şoförler sendikası ile birkaç askerin dışında, dikta rejiminin özlemini duyan kimse kalmadı. Petrol, toprağın derinlerinden sonsuz bir bereketle fışkırıyor, bu bolluğun sürgit devam edeceğine inandıkları için de kimse kazancını yatırıma dönüştürmeyi aklından geçirmiyordu. Üniversitelerde, General'i devirmek için canlarını tehlikeye atmış olan öğrenciler, yeni hükümetin kendilerine ihanet ettiğini düşünüyor ve Başkanı, Birleşik Amerika'nın çıkarlarına domalmakla suçluyorlardı. Küba Devrimi'nin zaferi, bütün kıtada umut kıvılcımları tutuşturmuştu. Oradaki insanlar düzeni değiştiriyorlar, ağızlarından çıkan soylu sözcükler rüzgârla dört yana taşınıyordu. Alnında yıldız işaretiyle doğan ve Amerika'nın ücra köşelerinde savaşmaya hazır Che vardı. Gençler sakal bıraktılar, Karl Marx'ın görüşlerini, Fidel Castro'nun

sözlerini ezberlediler. “Devrim koşulları olgunlaşmamışsa, gerçek devrimci bu koşulları yaratmalıdır,” sözü üniversitenin duvarında hâlâ yazılı durur. Halkın şiddete başvurmadan hiçbir zaman iktidarı ele geçiremeyeceğine inananlar, silaha sarılmanın zamanı geldiğine karar verdiler. Gerilla hareketi böyle başladı.

Rolf Carlé, Aravena’ya, “Onların filmini çekmek istiyorum,” dedi.

Böylece, esmer, suskun, tedbirli bir delikanlının peşine takılıp dağlara çıktı. Delikanlı onu geceleri keçiyollarından geçirerek yoldaşlarının saklandığı yere götürdü. Ve böylece, gerillalarla doğrudan ilişkisi olan, kamplarının filmini çekmesine izin verilen, *comandante*’lerin¹ güvendiği tek gazeteci oldu. Huberto Naranjo ile de yine böyle tanıştı.

Naranjo, delikanlılık yıllarını, orta sınıf mahallelerinde çapulculuk yaparak, filmlerdeki sokak çetelerine özenip deri ceket giyen, bıçak ve zincirle silahlanan, şehirde kromajlı motosikletleriyle dolaşan zengin çocuklarına savaş açmış serserilerin lideri olarak geçirdi. Kaymak tabaka gençleri, kendi mahallelerinde kaldıkları sürece, ister kedileri boğsunlar, ister sinema koltuklarını bıçakla yırtsınlar, ister parklarda dadılara sarkıntılık edip rahibelerin ödünü patlatarak Convento de las Adoratrices’te dolaşsınlar, isterlerse de genç kızların doğum günü partilerini basıp pastanın üstüne işesinler, bütün yaptıkları aile arasında kalırdı. Arada bir polis onları tutuklar, karakola götürür, babalarını çağırıp işi dostça halleder ve sabıka kaydına geçmeden serbest bırakırdı. Herkes, büyük

1. (İsp.) Kumandan. (Y.N.)

bir hoşgörüyü, "Bunlar masum haylazlıklar," derdi; büyüyecekler, deri ceketleri çıkarıp takım elbise giyecekler, babalarının işlerini ve ülkenin kaderini yönetecekler. Ama aşağı mahallenin sokaklarını basıp dilencilerin hayalarına hardal ve acı biber sürdükleri, orospuların yüzüne bıçak attıkları, República Caddesi'nde eşcinselleri kıştırıp ırzlarına geçtikleri zaman, Huberto Naranjo, işin fazla ileri gittiğine karar verdi. Adamlarını toplayıp bir savunma hattı örgütledi. Motosikletlilerin karşısına diki- len, her dövüşün gerisinde berelenmiş, bıçaklanmış, bay- gın kişiler bırakan, şehrin en ürkülen çetesi La Peste, işte böyle kuruldu. Polis zırhlı kamyonları, köpekleri, asilere karşı kullanılan silahlarıyla gelir ve onları gafil avlarsa, beyaz tenli, siyah ceketli gençler kıllarına hanel gelme- den evlerine dönerlerdi. Geri kalanlar ise tutuklanır, ha- pishane avlusunun kaldırım taşları kanla yıkanıncaaya kadar dayak yerlerdi. Ancak, La Peste'nin sonunu geti- ren bu dayaklar olmadı, çok daha zorunlu, Naranjo'yu başkentin çok uzaklarına götüren bir başka şey oldu.

Bir gece, Naranjo'nun bardan arkadaşı olan El Negro, onu gizli bir toplantıya çağırdı. Kapıda parolayı verip ki- litli bir odaya götürüldüler. Odada, kendilerini takma adla tanıtan öğrenciler vardı. Huberto da ötekiler gibi yere oturdu ama konumunu yadırgıyordu. O da, El Neg- ro da o grubun yabancılarıydılar –üniversiteye gitmek şöyle dursun, liseye bile gitmemişlerdi–. Yine de saygı gördük- leri kesindi: El Negro, askerliğinde patlayıcılar üzerine eğitim gördüğü için; Naranjo ise La Peste'nin nam salmış, yürekli lideri olduğu için sayılıyordu. O gece Naranjo, yıl- lardır yüreğinde taşıdığı çelişkinin bir genç tarafından dile getirildiğini gördü. Kafasındaki bulanıklık aydınlandı. Başlangıçta o ateşli konuşmayı –tekrar etmek bir yana- anlamakta bile zorluk çekti. Ama Şehir Kulübü delikanlı- larına açtığı kişisel savaşın ve polis otoritesine karşı koy-

masının, ilk kez duyduğu bu fikirler yanında çocuk oynacağı kaldığını sezdi. Gerillalarla ilişkiye girmek, bütün yaşamını değiştirdi. Bu gençlere göre, adaletsizliğin, kendi sandığı gibi doğal düzenin bir parçası olmayıp bir sapkınlık olduğunu şaşkınlıkla fark etti. Delikanlılar, doğduğu andan itibaren insanın yaşamını belirleyen öğretileri ona anlattılar. Huberto da, o âna kadar etkisiz kalmış tüm öfkesini onların davasının emrine vermeye ant içti.

Gerillalara katılmak, Huberto'nun erkeklik sınavıydı: Eli zincirli siyah ceketlilerle dövüşmek başka bir şeydi, orduya karşı silahla savaşmak çok daha başka bir şeydi. Huberto'nun ömrü sokaklarda geçmişti, korkuya bağışıklığı olduğunu sanıyordu. Öteki çetelerle kapıştıklarında bir adım gerilememiş, hapishane avlusunda merhamet dilenmemişti. Şiddet, günlük yaşamının bir parçasıydı ama ileriki yıllarda sınanacağı şiddet eylemleri aklının köşesinden geçmemişti.

Başlangıçta ona şehirde görev veriliyordu: Duvarlara yazı yazmak, bildiri basmak, afiş yapıştırmak, battaniye bulmak, silah sağlamak, ilaç çalmak, sempatizan toplamak, gizlenmek için güvenilir yerler bulmak, askerî eğitim görmek gibi çalışmalardı bunlar. *Companero*'ları¹ ile birlikte Huberto da plastik patlayıcıların kullanılma biçimlerini, bomba yapmayı, yüksek gerilim kablolarına sabotaj yapmayı, kara ve demiryollarını uçurmayı; çok sayıda ve iyi örgütlü oldukları izlenimini verecek, kararsızları saflarına çekecek, savaşanlara moral verecek, düşmanın sinirlerini yıpratacak eylemleri öğrendi. Başlangıçta, resmî deyimle suç eylemleri denilen bu olayları gazeteler yazıyordu, ama sonra gerillanın indirdiği darbelerden söz edilmesi yasaklandı ve halk, bunları yalnızca ku-

1. (İsp.) Arkadaş. (Y.N.)

laktan kulağa dolaşan söylentilerden, evlerdeki baskı makinelerinde hazırlanan bildirilerden ve korsan radyo yayınlarından öğrenir oldu. Genç devrimciler, kitleleri harekete geçirmek için her yolu deniyorlar ama coşkuları kayıtsızlık ve istihzayla karşılık görüyordu. Petrol hayali, her şeyi bir kayıtsızlık perdesiyle örtmüştü. Huberto Naranjo'nun sabrı tükendi. Toplantılarda, dağda olup bitenleri öğreniyordu. En iyi adamları, silahları, devrimin çekirdeği dağlardaydı. "Yaşasın halk, kahrolsun emperyalizm!" diye haykırıyorlar, konuşuyorlar, fısıldaşıyorlardı. Sözcükler, sözcükler, binlerce sözcük: Gerillaların lafı, kurşunlarından daha çoktu. Naranjo, hatip değildi, o ateşli sözcükleri nasıl kullanacağını bilmiyordu, ama çok geçmeden politik görüş edindi ve bir kuramcı gibi konuşmayı beceremese de, yürekliliğiyle insanları harekete geçirdi. Yaman yumrukları, nam salmış gözüpekliği vardı. Sonunda bunların yüzсууу hürmetine dağa gönderildi.

Yerinde duramaz olduğundan beri, çok az ilişkide olduğu La Peste'deki arkadaşlarına bir açıklama yapmadan, onlarla vedalaşmadan, bir gece yola çıktı. Onun yerini bilen tek kişi El Negro idi, o da öleceğini bilse konuşmazdı. Huberto Naranjo, dağda birkaç gün geçirdikten sonra, o âna kadar başından geçenlerin saçma bir oyundan başka bir şey olmadığını kavradı. Kişiliğinin ciddi olarak sınanacağı saat gelip çatmıştı. Gerillalar, sanıldığı gibi, bir gölge ordu değildi; on beşer yirmişer kişilik gruplar halinde dağlara yayılmış, ancak umudu ayakta tutmaya yetecek kadar az sayıda gençlerden oluşuyordu. Naranjo'nun ilk aklından geçen, ben nereye düştüm, bunlar deli, demek oldu. Ama bu düşünceyi hemen kafasından uzaklaştırdı, çünkü varılacak hedef çok belirgindi: Kazanmak zorundaydılar. Sayıca az olmaları, onları çok daha büyük özverilere zorluyordu. Bu özverilerin birincisi, acı duymaktı. Sırtınızda otuz kilo teçhizatla, elinizde silahınızla

–ıslanmaması, bir yerlere çarpmaması, bir an bile elden bırakılmaması gereken silahınızla– zorunlu yürüyüş; yürüyerek, sürünerek, bayır yukarı, bayır aşağı, tek koldan, konuşmadan, yiyip içmeden, vücudunuzdaki bütün kaslar bir uzun çığlığa dönüşünceye, ellerinizin derisi kara sıvıyla kaplı birer balon gibi şişinceye, böcek ısırıkları gözlerinizi şişirip kapatıncaya, ayaklarınız çizmelerin içinde kanayıncaya kadar yürümek. Tırmanmak, daha yukarılara tırmanmak, acı duymak, daha çok acı duymak. Ve o sessizlik. Huberto, çevrenin aşılmaz yeşili içinde sessizliğin ne demek olduğunu öğrendi; bir esinti üflemesi gibi hareket etmesini öğrendi. O ortamda ufak bir iç çekişi, sırt çantasının bir yere sürtülmesi, tüfeğin bir yerlere değmesi, çan gibi gümbür gümbür ötüyordu ve bu, hayatınıza mal olabilirdi. Düşman hemen oracıktaydı. Sabır, kıpırdamadan saatlerce beklemek. Korkunu belli etme Naranjo, ötekilere korku salma; açlığa dayan, hepimiz açız; susuzluğa dayan, hepimiz susadık. Her an ter içinde, kir pas içinde, acı içinde, gecenin soğukunda, öğle sıcağının kızgın buğusunda, çamurda, yağmurda, sivrisineklerle pirelerin sokuşlarında, iltihaplı yaralarda, öksürük nöbetlerinde, soğuk algınlıklarında çeşitli işkenceler çekmek. Huberto, başlangıçta kendini boşlukta hissetti; nereye gittiğini, bıçağıyla neyi kesip yol açtığını kestiremiyordu: Diz boyu çimenler, sazlar, dallar, kayalar, ağaçların dibinde güneş ışığını kesecek kadar sık biten otlar.

Ama giderek gözleri bir dağ kaplanının gözleri kadar keskinleşti ve bulunduğu yere uymayı öğrendi. Gülmsemeyi bıraktı, yüzü haşınleşti, teni toz rengini aldı, anlatımı donuklaştı. Yalnızlık, açlıktan da beterdı. Bir başka insanla ilişki kurmak, birinin dokunuşunu duymak, bir kadınla birlikte olmak için yanıp tutuşuyordu, ama oradakilerin hepsi erkekti. Kimse kimseye dokunmuyordu. Herkes kendi kabuğuna, kendi geçmişine çe-

kiliyor, kendi korkularına ve kendi umutlarına dalıyordu. Arada bir karşlarına yoldaş kızlardan biri çıkıyordu. Hepsi de başlarını onun kucağına yaslamayı istiyordu ama o da olanaksızdı.

Huberto Naranjo, sadece içgüdüler, içtepikiler, sinirler, kaslar, kemikler, deri, çatık kaşlar, sıkılmış dişler, aç mideden oluşan yeni bir hayvandı ormanda. Bıçağı ve tüfeği elleriyle bütünleşmiş, kollarının doğal birer uzantısı olmuştu. Kulakları, gözleri giderek keskinleşti. Her an, uyurken bile tetikteydi. Sınırsız bir direnç sahibi oldu: "Ölünceye ya da zafere kadar dövüleceksin, başka seçenek yok! Düşümüzü gerçekleştireceksin; ya düş ya ölüm, öyleyse ileri!" Huberto, kendini unuttu. Dış görünüşüyle taş gibi katıydı ama aylar geçtikçe, içinde çok temel bir şey yumuşadı, açıldı, tomurcuk verdi. Bunun ilk belirtisi, o güne kadar hiç bilmediği, kimseye vermediği, kimseden görmediği, hiç tatmadığı bir duyguydu: Sevecenlik. Katılığın ve sessizliğin altında derinden derine bir şey büyüyor; başkalarına karşı sınırsız sevgiye benzeyen, geçirdiği değişimlerin hepsinden çok şaşırtan bir şey geliyordu. Yoldaşlarını sevmeye başladı, onlar için canını vermek istiyor, her birini kucaklayıp, "Seni seviyorum kardeşim," demek geliyordu içinden. Çok geçmeden bu duygu büyüdü, büyüdü, tanımadığı halk kitlelerini kapsadı. Huberto, o zaman, öfkesinin, nefretinin dönüşüme uğradığını fark etti.

Huberto, o dönemde Rolf Carlé ile tanıştı. Huberto'nun olağan dışı biri olduğunu anlamak için üç cümle yetti Carlé'ye. Rolf, yazgılarının birbirine bağlı olduğunu sezinledi, ama sezgi kapanına düşmekten hep kaçındığı için, düşündüklerini hemen kovdu kafasından.

Kemal gideli iki yıl olmuştu. Zulema'nın krizleri melankoliye dönuştü; iştahı düzeldi, eskisi gibi uyuyordu ama hiçbir şeye ilgi duymuyordu. Salıncaklı hasır koltukta kıpırdamadan oturuyor, gözlerini avluya dikeyor, bir başka dünyaya geçip saatlerce öyle kalıyordu. Gözlerine biraz parıltı veren, sadece benim öykülerimle radyodaki dizilerdi. Ama onları anlayıp anlamadığından da emin değildim, İspanyolcayı tamamen unutmuştu. Riad Halabî, ona televizyon aldı, ama Zulema hiç oralı olmadığı ve parazit yüzünden de görüntüler başka bir gezegenden gönderilen mesajlara benzediğı için, hiç değilse komşularla müşteriler görsün diye Halabî televizyonu dükkâna koydu. Hanımım, Kemal'i düşünmüyor, aşkını yitirdiğı için yas tutmuyordu. Yalnızca, öteden beri kendisine pek uygun düşen tembelliğe bırakmıştı kendini. Sıkıcı ev işlerinden, evliliğinden, kendinden kaçmanın yolu, hastalanmaktı. Onun gözünde, hüçün ve can sıkıntısı, normal yaşam sürme çabasından daha kolay katlanılır şeylerdi. Belki o dönemde, daha da üst düzeyde bir tembellik türü olarak ölümü düşünmeye başladı. Damarlarındaki kanı, ciğerlerindeki havayı hareket ettirmek zorunda kalmayacağı mutlak bir tembellik; düşünmemek, duymamak, olmamak. Kocasını onu kamyo-

nete koyup Agua Santa'ya üç saat uzaklıktaki bölge hastanesine götürdü. Hastanede birtakım testler yaptılar, melankoliden kurtulması için haplar verdiler ve başken- te giderse elektrik şokuyla tedavi edilebileceğini söylediler. Bu da kocasının aklına yatmadı.

“Yeniden aynanın karşısına geçtiği gün bir şeyciği kalmaz,” dedim ve narsizmini canlandırmak için hanımı- mı büyük bir aynanın önüne oturttum. “Teninin eskiden nasıl beyaz olduğunu hatırlıyor musun Zulema? Gözle- rini boyamamı ister misin?” Ama aynaya yansıyan, bir denizanasının belirsiz silüetinden başka bir şey değildi.

Zulema'yı kocaman ve kolayca kırılıverecek bir bit- ki gibi görmeye alıştık. Evin ve Doğunun İncisi'nin, gün- lük düzenine döndük, ben de Inés öğretmenle yeniden derse başladım. Başladığımda, kekelemeden iki heceyi peş peşe okuyamıyordum, elyazım da üç yaşındaki bir çocuğun karalamalarına benziyordu. Ama bu cehalet yalnızca bana özgü değildi; köy halkının çoğunun oku- ma yazması yoktu. Riad Halabí, “Kendini geçindirebil- mek için çok okuman, çalışman gerek çocuk, insanın koca eline bakması iyi değildir. Unutma, parayı kim ve- rirse söz sahibi odur,” derdi. Deliler gibi çalışıyordum. Tarihe, edebiyata, coğrafyaya bayılıyordum. Inés öğret- men, Agua Santa'dan dışarı adım atmamıştı, ama evinin duvarlarında haritalar vardı. Akşamları radyodaki haber- leri yorumlar, olayların geçtiği yerleri haritada gösterirdi. Ansiklopedinin yardımı ve öğretmenimin bilgisi sayesin- de dünyayı dolaşıyordum. Öte yandan, rakamlara bir türlü akıl erdiremiyordum. Türk, çarpım tablosunu bil- mezsen, dükkânı sana nasıl emanet ederim? diye yakını- yordu. Buna aldırış etmiyor, kendimi sözcüklere kaptırı- yordum. Sözlük okumak bir tutkuydu; uyaklar arayarak, karşıt anlamlı sözcükler bularak, bulmaca çözerek saat- ler geçirebilirdim. On yedime basacağım sırada, bugün-

kü boyuma geldim, yüzüm de şimdiki görünümünü aldı. Dergilerde ve filmlerde gördüğüm kusursuz güzellerle kendimi kıyaslamak için aynaya bakmaktan vazgeçtim, güzel olduğuma karar verdim çünkü güzel olmayı istiyordum. Bir daha da bunun üstünde hiç durmadım. Kendi diktiğim basma entarileri, espadrilleri giyiyor, saçlarımı atkuyruğu yapıyordum. Agua Santalı delikanlılar ile bira içmek için mola veren kamyon şoförleri bana laf atıyorlardı, ama Riad Halabi, kıskanç bir baba gibi kovalıyordu onları.

“Bu köylülerin hiçbiri senin dengin değil kızım. Sana, mevki sahibi, akli başında, seni sevip sayacak bir koca buluruz.”

“Zulema'nın bana ihtiyacı var. Ben de burada mutluyum. Ne diye evlenecekmişim?”

“Kadınların evlenmesi gerekir, evlenmezlerse eksik kalırlar. İçleri kurur, damarlarındaki kan ekşir. Ama acelemiz yok, daha gençsin. Geleceğini düşünmelisin. Neden sekreterlik öğrenmiyorsun? Ben sağ olduğum sürece sana bakarım, ama ne olacağını kim bilir, elinde bir mesleğin olmalı. Sana koca arama zamanı gelince, güzel giysiler alacağım, şimdiki modaya uygun perma yaptırarsın diye seni berbere göndereceğim.”

Elime geçen her kitabı yutarcasına okuyor, eve ve hasta kadına bakıyor, dükkânda efendime yardım ediyordum. Kendimi dinlemeye zamanım yoktu, ama gidecek yüreğimdeki varlığından habersiz olduğum bir özlem ve istek hikâyelerimde ortaya çıkmaya başladı. Inés öğretmen, bunları bir deftere yazmamı önerdi. Böylece gecenin yarısını yazı yazmaya ayırır oldum. Bu iş o kadar hoşuma gidiyordu ki, saatlerin nasıl geçtiğini unutuyor ve sabahları kıpkırmızı gözlerle kalkıyordum. Ama en güzel saatlerimdi onlar. Herhangi bir şeyin gerçekten var olup olmadığını, gerçeğin, duyularımla ancak yarı yarıya

algıladığım, belirli biçimi olmayan, pelte gibi bir varlık olup olmadığını merak etmeye başladım. Herkesin gerçeği aynı biçimde algıladığını gösteren bir kanıt yoktu; belki Zulema, Riad Halabî ve başkaları farklı izlenimler ediniyorlar, belki benim gördüğüm renklerin, duyduğum seslerin aynını algılamıyorlardı. Eğer bu doğruysa, her birimiz mutlak bir yalnızlık içinde, çevreden kopuk yaşıyoruz demekti. Bu düşünce beni dehşete düşürdü. O pelte gibi nesneyi alır, istediğim biçime sokabilirim fikriyle avundum. Bu, Yugoslav hanımımın silahşörleri veya sfenksleri gibi gerçeğin taklidi olmayacak, canlı kişilerin yaşadığı, kurallarını benim koyacağım ve dilersem değiştirebileceğim, bana ait bir dünya olacaktı. Hikâyelerimin filizlendiği kıpırtısız kumlarda, her ölüm, her doğum, her olay bana bağlıydı. O kumlara ne istersem ekebilirdim. Ektiğime can verecek sözü bulmam ve söylemem yeterliydi. Zaman zaman, düş gücünün yarattığı evrenin, çevremdeki etli canlı yaratıkların belirsiz dünyasından çok daha sağlam ve ömürlü olduğunu düşünüyordum.

Riad Halabî, her zamanki yaşantısını sürdürüyor –konu komşunun sorunlarını kendine dert edinerek, yardıma koşarak, akıl vererek, işleri düzenleyerek– hep başkalarına hizmet ederek yaşıyordu. Spor kulübünün başkanı, köyün bütün projelerinin sorumlusuydu. Haftada iki gece, herhangi bir açıklama yapmadan evden çıkar, çok geç dönerdi. Onun avlu kapısında ayaklarının ucuna basarak gürültü etmemeye çalıştığını duyunca, ışığı söndürür, onu mahcup etmemek için uyuyormuş gibi yapardım. Bu kaçamakların dışında, her şeyi baba kız gibi paylaşırdık. Kiliseye birlikte giderdik. Giderdik, çünkü –Inés öğretmenin sık sık söylediği gibi– köylüler benim fazla dindar olmayışımдан hoşlanmıyorlardı. Halabî de köyde cami olmadığına göre, üstelik ayini çok yakından izlemesi gerekmediği için, Tanrı'ya Hıristiyan mabedin-

de dua etmenin zararı olmayacağına inandığı için birlikte gidiyorduk. Bütün erkekler gibi Halabí de kilisenin arkasında, mesafeli bir tavırla ayakta dururdu; çünkü diz çökmenin erkeğe yaraşmayacağına inanılırdı. Orada fazla göze batmadan Müslüman dualarını okuyabilirdi. Agua Santa'da yeni açılan sinemanın hiçbir filmini kaçırmazdık. Romantik veya müzikal bir film varsa, sakat gibi iki koluna girer, Zulema'yı da götürürdük.

Yağmur mevsimi sona erip son selde taşan ırmağın hasar verdiği yol onarılınca, Riad Halabí, başkente gideceğini söyledi. Doğunun İncisi'nde yeterli mal stoku kalmamıştı. Zulema'yla yalnız kalmak hiç hoşuma gitmiyordu. Ama Patrón her seferinde, "Bu benim işim çocuğum, gitmezsem işim batar ama yakında döneceğim, sana da birçok armağan getireceğim," derdi. Hiç söylemiyordum ama evden hâlâ korkuyor, Kemal'in büyüünün duvarlara sindiğini hissediyordum. Kimi zaman onu düşünüyor, kuytulara onun varlığını, kokusunu, ateşliliğini, bana doğru dikilmiş çıplak erkekliğini duyuyordum. O zaman, onu kovması için annemi imdada çağırıyordum ama annem her seferinde çağırımı duymuyordu. Aslında, Kemal'in yokluğu öylesine etkiliydi ki varlığına nasıl dayanabildiğimizi anlayamıyordum. Geceleri, kuzenin arkasında bıraktığı boşluk sessiz odaları dolduruyor, eşyaya egemen oluyor, saatlere işliyordu.

Riad Halabí, perşembe sabahı yola çıktı. Zulema ancak Cuma sabahı kahvaltıda kocasının gittiğini fark etti ve adını mırıldandı. Uzun süredir ilk kez bir ilgi belirtisi gösteriyordu. Bunun yeni bir krizin başlangıcı olmasından korktum ama Zulema kocasının geziye çıkmasından hoşnut görünüyordu. O gün öğleden sonra, onu oyalamak için avluda bir koltuğa oturttum, mücevherlerini gömülü olduğu yerden çıkarmaya gittim. Takıları güneşe çıkarmayalı aylar olmuştu ve en son nereye gömdüğünü

müzü hatırlayamıyordum. Bir saatten uzun süre aradıktan sonra kutuyu bulabildim. Kutuyu çıkardıktan sonra tozunu aldım, Zulema'nın önüne koydum, mücevherleri tek tek çıkarıp altınları parıltatmak, taşları ışıltatmak için bezle ovmaya başladım. Zulema'nın kulaklarına küpeler, parmaklarına yüzükler, boynuna zincirler, kolyeler, kollarına bilezikler taktım. Takıp takıştırdıktan sonra, gittim aynayı getirdim.

"Ne kadar güzel olduğuna bir bak, tanrıça gibisin..."

Zulema, Arapça, "Bunları saklayacak yeni bir yer bul!" emrini verdikten sonra, bütün takılarını çıkardı ve yeniden kayıtsızlığa gömüldü.

Mücevherleri sakladığımız yeri değiştirmek iyi fikirdi. Her şeyi kutuya kaldırdım, nemden korumak için kutuyu plastik torbaya koydum, evin arkasında sık otlara kaplı bir yamaca götürdüm. Bir ağacın yanına çukur kazdım, kutuyu gömdüm, üstüne attığım toprağı çiğneyip düzledim, yeri belli olsun diye çakıyla ağaca işaret kazdım. Köylülerin paralarını böyle sakladıklarını duymuştum. Bu tasarruf yöntemi öylesine yaygındı ki yıllar sonra karayolu yapılırken traktörler, enflasyon yüzünden değeri hiçe inmiş madenî ve kâğıt para dolu bir sürü çömlek çıkardılar topraktan.

O akşam, Zulema'nın yemeğini yedirdim, yatırdım, sonra geç saatlere kadar koridorda oturup dikiş diktim. Riad Halabî'yi özlüyordum. Karanlık evin içinde, belli belirsiz doğa seslerinden başka çıt yoktu. Cırcırböcekleri susmuştu, rüzgâr esmiyordu. Gece yarısı yatmaya karar verdim. Bütün ışıkları yaktım, kurbağalar girmesin diye pancurları kapattım, Kemal'in veya karabasanlarıma giren başkalarının hayali gelirse kaçabilmek için arka kapıyı açık bıraktım. Yatmadan önce Zulema'yı son bir kez daha yokladım. Üzerinde tek çarşafı, mışıl mışıl uyuyordu.

Her zamanki gibi, günün ilk ışıklarıyla uyandım, kahve pişirmek için mutfığa gittim. Kahveyi fincana koydum, hastayı uyandırmak için avluyu geçtim. Yürürken bir yandan da gece yanık duran lambaları söndürüyordum. Ampullere yapışmış ateşböceği pisliklerini temizlemem gerektiğini fark ettim. Hanımımın kapısını usulca açtım, içeri girdim.

Zulema, yarı gövdesi yatağın dışında, kolları bacakları iki yana açılmış, mavi-siyah saçları yastığa saçılmış yatıyor, geceliğinin ve çarşafların üstünden bir kırmızılık akıyordu. Burnuma, vazolardaki çiçek taçyapraklarının kokusundan daha keskin bir koku geldi. Yavaşça ilerledim. Kahveyi masanın üstüne bıraktım, Zulema'ya uzanıp onu sırtüstü çevirdim. Tabancanın namlusunu ağzına dayamış, kurşun damağını parçalamıştı.

Tabancayı aldım, sildim, Halabî'nin çamaşırlarının durduğu konsolda her zamanki yerine kaldırdım. Sonra cesedi yere indirdim, çarşafları değiştirdim. Bir kova su, sünger ve havlu getirdim. Hanımımın geceliğini çıkardım ve kimsenin onu bu halde görmesini istemediğim için kadını bir güzel yıkadım. Gözlerini kapattım, gözkapaklarına özenle rastık çektim, saçını taradım, en güzel geceliğini giydirdim. Yeniden yatağa kaldırırken epey zorlandım, çünkü ölünce taş gibi ağırlaşmıştı. Her şey düzene girince, Zulema'ya son bir aşk masalı anlatmak için yanına oturdum. Dışarıda, her cumartesi olduğu gibi çocukları, yaşlıları ve köpekleriyle birlikte cümbür cemaat dilenmeye gelen yerlilerin sesi, sabah sessizliğini yırtmaya başlıyordu.

Riad Halabî'nin evine ilk gelen, beyaz keten pantolonlu, hasır sombrero lu, kaç yaşında olduğu hiç anlaşılmayan kabile reisi oldu. Türk'ün her hafta dağıttığı siga-

ralardan almaya gelmiş, dükkânı kapalı görünce arkaya dolanmış, akşam açık bıraktığım kapıya gitmişti. Kabile reisi, o saatte henüz serin olan avluya girdi, holden geçip Zulema'nın kapısına doğruldu. Eşikte beni gördü ve Doğunun İncisi'nde, tezgâh başında defalarca karşılaştığımız için hemen tanıdı. Temiz çarşaflara, koyu renk cilalı tahtalara, gümüş süslemeli saç fırçalarının durduğu aynalı tuvalet masasına, dantelli geceliğiyle bir azize gibi uzanmış hanımımın cesedine baktı. Pencerenin önündeki kanlı giysileri de gördü. Yanıma geldi, tek söz söylemeden ellerini omuzlarıma koydu. İçimin ta derinlerinde sonu gelmez bir çığlıkla, çok uzaklarda bir yerden dönüyormuşum gibi oldum.

Daha sonra, polis baskın yaparcasına eve gelip kapıları çarparak, emirler yağdırarak odalara doluştuğu zaman, ben hâlâ yerimden kıpırdamamıştım. Kabile reisi de yanımda, kollarını kavuşturmuş duruyordu. Kabilenin geri kalanı ise avluda toplanmıştı. Onların arkasında da Agua Santalılar dizilmiş, fısıldaşarak, itişerek, her yanı süzerek, kuzen Kemal'in gelişi onuruna verilen şölenden bu yana ayak basmadıkları Türk'ün evine doluyorlardı. Komiser, Zulema'nın odasına şöyle bir baktıktan sonra, hemen duruma el koydu. Havaya tek el kurşun sıkarak, meraklıları uzaklaştırdı, mırıltıları susturdu; sonra parmak izleri bozulmasın diye odayı boşalttırdı. Son olarak da emrindeki polisler dahil, herkesin şaşkın bakışları önünde ellerime kelepçeyi taktı. Birkaç yıl önce yol yapımında çalıştırılmak üzere Santa María ceza sömürgesinden getirilen mahkûmlardan bu yana, Agua Santalılar kimseyi kelepçeli görmemişlerdi.

Polisler silahı bulmak için odayı ararken, komiser bana, "Kımıldama!" dedi. Polisler leğenle havluları buldular, gümüş saç fırçalarına ve dükkânın kasasındaki paraya el koydular, hâlâ odada duran polisler yanıma gel-

dikçe önlerine dikilen yerli reisi itip kaktılar. Tam o sırada Inés öğretmen, koşa koşa içeri daldı. O gün temizlik günü olduğu için, sırtında sabahlığıyla çıkıp gelmişti. Benimle konuşmak istedi ama komiser izin vermedi.

Öğretmen, "Türk'e haber vermeliyiz!" dedi, ama onun nerede olduğunu bilen yoktu.

Kopan şamata, koşuşturmalar ve haykırmalar evin havasını değiştirmişti. Yerleri cilalayıp ortalığı toplamanın iki günümü alacağını hesaplıyordum. Riad Halabi'nin gezide olduğu aklımdan çıkmıştı, evinde bunca saygısızlığa nasıl göz yumduğunu merak ediyordum. Zulema'nın çarşafa sarılı cesedini kaldırıp götürürlerken de mantıklı bir açıklama gelmedi aklıma. Bastırılmış çığlık, kış rüzgârı gibi olanca soğukluğuyla bağrımdaya duruyor ama bir türlü dudaklarımdan kopmuyordu. Sürüklenerek polis cipine götürülürken gördüğüm son şey, eğilip kulağıma anlayamadığım bir şey fısıldayan yerlinin suratı oldu.

Beni karakolda, sıcak, ufak, mahzen gibi bir hücreye kapadılar. Susamıştım, su istemek için seslenmeye çalıştım. Sözcükler içimde doğuyor, büyüyor, yükseliyor, kafamda çınlıyor, dudaklarıma geliyordu ama bir türlü ağızımdan çıkaramıyordum, damağıma asılıp kalıyorlardı. Gözümün önüne mutlu görüntüler getirmeye çalıştım: Bir yandan şarkı mırıldanarak saçlarımı ören annem, hastayı doldurulmuş bir pumanın sırtına bindiren küçük bir kız, evde kalmış kızla ağabeyinin yemek odasında patlayan dalgalar, Elvira ile, sevgili *abuela*'mla düzenlediğimiz gülünç cenaze törenleri. Gözlerimi yumdum, beklemeye hazırlandım. Saatler sonra, daha bir gün önce Doğunun İncisi'nde rom verdiğim bir çavuş beni almaya geldi. Beni nöbetçi memurun karşısına dikti, kendisi de ağır ve beceriksiz yazısıyla ifademi tutanağa geçirmek için yandaki okul sırasına oturdu. Oda ölgün bir yeşile boyanmıştı. Duvar diplerinde madenî sıralar ve şefin ma-

sasına gerekli otoriteyi kazandırmak için konulmuş bir platform vardı. Tavandaki vantilatörün kanatları havayı döndürüyor, ıslak, yapışkan sıcağı hiç etkilemeden, ancak sivrisinekleri uzaklaştırmaya yarıyordu. Riad Halabî'nin evindeki Arap tarzı havuzu, avlunun taşlarına süzülen kristal gibi suyu, derse gittiğimde Inés öğretmenin hazırladığı kocaman ananas suyu sürahisini düşündüm. Komiser içeri girdi, karşıma dikildi.

"Adın," diye harladı. Söylemeye çalıştım ama sözcükler yine bir yerlere takıldı, bir türlü söküp çıkaramadım.

Çavuş atıldı: "Bu Eva Luna, hani Türk'ün bir gezi- den dönerken getirdiği kız. O zaman bacak kadardı, size sözünü etmişim, hatırlamıyor musunuz amirim?"

"Kes sesini kalın kafalı. Sana sormadık."

Ürkütücü bir sakinlikle yanıma geldi, çevremde dolandı, sırtarak tepeden tırnağa süzdü. Agua Santalı kızların gönüllerini fetheden neşeli, siyah saçlı, yakışıklı bir adamdı. Son seçimlerde iktidara gelen parti, polis dahil bazı memurların yerine kendi adamlarını yerleştirirken estirilen rüzgârla savrulmuş, iki yıl kadar önce köye gelmişti. Onu tanıyordum, sık sık Riad Halabî'ye gelir, bazen domino oynamaya kalırdı.

"Onu neden öldürdün? Soymak için mi? Dediklerine göre Türk'ün karısı zenginmiş, avluda büyük servet gömülüymüş. Cevap ver kaltak! Çaldığın mücevherleri nereye sakladın?"

Tabancayı, Zulema'nın soğumuş cesedini, yerli gelinceye kadar yaptıklarımı hatırlamam çok uzun zaman aldı. İçinde bulunduğum durumun vahametini sonunda kavrayabildim; bu da dilimi bir daha çözölmeyecek biçimde bağladı. Cevap vermeye yeltenmedim bile. Polis, yumruğunu sıktı, kolunu gerdi, suratıma indirdi. Gerisini hatırlamıyorum. Aynı odada kendime geldim. Bir san-

dalyeye bağlı ve tek başımaydım. Entarimi soymuşlardı. En beteri de susuzluktu: Ah, o ananas suları, havuzun suları... Dışarısı karanlıktı, oda tavandaki vantilatöre yakın bir ampulle aydınlanıyordu. Kımıldamaya çalıştım ama her yanıma acıyordu. Hele sigara yanığıyla delik deşik edilmiş bacaklarım. Kısa bir süre sonra avuş geldi. Üniformasının gömleğini çıkarmıştı. Atleti ter içindeydi. Yüzünde uzamış tıraşının gölgesi vardı. Ağzımdaki kanı sildi, saçlarımı gözümden çekti.

“İtiraf edersen, işin kolaylaşır. Komiserin seninle işini bitirdiğini sanma, daha yeni başlıyor... Bazen kadınlara neler yaptığını biliyor musun?”

Zulema’nın odasında olanları ona bakışlarımla anlatmaya çalıştım; ama gerçek yine ortadan kayboldu ve kendimi başım dizlerimin arasında, boynuma kızıl bir sa örgüsü dolanmış halde yerde oturur buldum. İçimden, anne, diye seslendim.

Çavuş, bana gerçekten acıyarak baktı ve, “Katırdan beter inadin var,” dedi.

Su getirdi, iebileyim diye başımı tuttu, mendilini ıslatıp yüzümdeki, boynumdaki dayak izlerini sildi. Göz göze geldik, babacan bir tavırla gülümsedi.

“Sana yardım etmek istiyorum Eva. Daha fazla canın yansın istemiyorum ama burada benim sözüm geçmez. Türk’ün karısını nasıl öldürdüğünü, aldıklarını nereye sakladığını bana anlat. Ben komiserle konuşur, senin hemen ocuk mahkemesine sevkini hallederim. Hadi, anlat... Neyin var? Sesin mi kısıldı? Kendini topla da anlaşalım diye sana biraz daha su vereceğim.”

Üç bardak su içtim, gırtlacımdan inen serin sıvının hazzı öylesine büyüktü ki ben de gülümsedim. Çavuş, bileklerimdeki ipleri çözdü, entarimi verdi, yanağıma okşadı.

“Zavallı yavrucak... Komiser birkaç saate kadar gelir.

Sinemaya, ordan da birkaç kadeh bira içmeye gitti. Ama dönecek, orası kesin. Geldiğinde, sana öylesine şiddetli bir yumruk indireceğim ki tekrar bayılacaksın, belki o zaman yarına kadar yakarı bırakır... Biraz kahve ister misin?"

Olup bitenlerin haberi, gazetelerde yayımlanmadan çok önce Riad Halabî'ye ulaştı. Haber, gizli ağızlardan kulaktan kulağa dolaşarak başkente vardı, sokaklara, köhne otellere, Arap dükkânlarına, son olarak da özgün yemeklerin, Ortadoğu müziğinin, ikinci kattaki Türk hamamının yanı sıra, odalık kılığındaki yerli bir kızın yedi tül dansını oynadığı ülkenin tek Arap lokantasına kadar yayıldı. Garson, Riad Halabî'nin memleket yemeklerini yediği masaya gitti, beni bulan yerlinin kabilede bir aşçı yamağından haber getirdi. Riad Halabî, böylece olanları cumartesi gecesi öğrendi. Şimşek hızıyla Agua Santa'ya doğru yola koyuldu, sabahleyin köye vardı, komiser yenden sorguya başlamadan, tam zamanında yetişti.

"Kızı istiyorum," dedi.

O solgun yeşil badanalı odada, yine çıplak ve iskemleye bağlı halimde, patronun sesini duydum ama neredeyse tanıyamadım; ilk kez otoriter bir tavırla konuşuyordu.

Komiser, "Bir sanığı serbest bırakamam Türk, durumumu anlamalısın," dedi.

"Kaça olur?"

"Pekâlâ. Odama gidelim, biz bize konuşalım."

Ama işler çığrından çıkmış, skandal önlenemez duruma gelmişti. Fotoğraflarım –cepheden ve profilden, reşit olmadığım için gözüm bantlı olarak– başkentteki gazetelere dağıtılmış ve cinayet haberleri sayfalarında "Öz Kızının Kurbanı" başlığıyla yayımlanmıştı. Beni sokaktan kurtaran kadını öldürmekle suçlanıyordum. Bası-

nın uydurduğu bu tüyler ürpertici hikâyeyi yayımlayan gazete haberini, kurumuş bir çiçek gibi sararmış, buruşmuş haliyle hâlâ saklarım. Haberi öylesine defalarca okudum ki zaman zaman kendim bile inanacak duruma geldim.

Komiser, Riad Halabî'yle konuştuktan sonra, "Şuna çekidüzen verin, Türk'e teslim edeceğiz," dedi.

Çavuş, becerebildiği kadar temizledi beni ama entarimi giymemi istemedi, çünkü üzerinde hem Zulema'nın, hem benim kanım vardı. Ter içinde olduğumdan, hem çıplaklığımı örtmek, hem beni serinletmek için üstüme ıslak bir battaniye sardı. Saçımı biraz düzelttim ama yine de berbat bir haldeydim.

Riad Halabî beni görünce, "Kızıma neler yaptınız?" diye gürledi.

"Mesele çıkarma Türk, yoksa kızın başı daha çok belaya girer," diye uyardı komiser. "Unutma, sana iyilik yapıyorum. Görevim, olay aydınlanıncaya kadar onu burada tutmak. Karını öldürmediğine nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Zulema'nın deli olduğunu biliyorsun, kendini öldürdü."

"Ben hiçbir şey bilmiyorum. Karının intihar ettiği kanıtlanmadı. Kızı al git, ama damarıma basma, her an fikrimi değiştirebilirim."

Riad Halabî kolunu boynuma doladı, ağır ağır kapıya yürüdük. Eşikten adımımızı atıp sokağa çıktığımızda, bütün komşuların, Agua Santa'da gecelemiş bazı yerlilerin alanın karşısında durmuş, bizi seyrettiklerini gördük. Karakoldan kamyonete yürürken, kabile reisi, ayağını yere vurup kısık davul sesine benzer bir ses çıkartarak dansetmeye başladı.

Öfkeli komiser, "Alayınızı vurdurmadan önce çekip gidin buradan," diye bağırdı.

İn s  ğretmen, daha fazla dayanamadı ve yıllardır sınıfta itaatle karşılanmış otoritesini toplayıp  ne çıktı, komiserin gözüne dik dik baktı ve ayağının dibine t k r d . Herkesin duyacağı bir sesle, "Tanrı senin belanı verecek alçak herif," dedi. Çavuş, betterin betterinden ürkerek bir adım geriledi, ama komiser alaylı alaylı gülümsemekle yetindi, hiç cevap vermedi. Riad Halabî, kamyonete binmeme yardım edip motoru çalıştırana kadar başka kimse kıpırdamadı. Sonra yerliler orman yoluna doğru uzaklaştılar, Agua Santalılar da polise lanet yağdırarak dağılmaya başladılar. Patr n,  fkeyle, "Dışarlıklı birini getirirsen işte böyle olur," diye söyleniyordu. "Bu itlerin hiçbiri buralı değil. Öyle olsalardı, kendilerini bir bok sanmazlardı."

Eve geldik. Pencereler, kapılar açıktı ama korku kokusu havada dolanıyordu hâlâ. Ev talan edilmişti; komşular, "Polisler yaptı," diyor, polis, "yerliler çaldı," diyordu. Ortalık savaş alanına dönmüştü: Radyo ve televizyon gitmiş, tabakların yarısı kırılmış, depoların altı üstüne getirilmiş, mallar ortalığa yayılmış, buğday, un, kahve, şeker çuvalları parçalanmıştı. Riad Halabî, kolunu belimden ayırmadan ve ne ölçüde zarar gördüğünü anlamak için duraksamadan, beni hızla o enkazın arasından geçirdi, bir gün önce karısının yattığı yatağa götürdü.

Yatağı açarken, " tler seni ne hale getirmiş," dedi.

İşte o zaman dilim üzüldü, sözcükler ardı arkası kesilmeksizin ağzımdan dökülmeye başladı: "Kocaman bir burun bana doğru dikilmişti, bakıyor ama görmüyordu, öteki her zamankinden daha akça pak aydı, yalayaarak ve emerek, bahçedeki cırcırböcekleri ve gecenin sıcağı, hepimiz ter içindeyiz, onlar terliyor, ben terliyorum, unutablelim diye sana anlatmadım, zaten o çekip gitti, bir serap gibi yok oluverdi, Zulema üstüne bindi ve onu içine çekti, ağla Zulema, yitip giden aşkın için göz-

yaşı dök, ince ve güçlü, o kara burun kadının içine dalıyor, bana değil, hayır, sadece ona, iştahı açılacak, yeniden yemeye başlayacak sandım, ona hikâyeler anlatmamı isteyecek, altınlarını güneşlendirmemi emredecek diye bekledim, işte bu yüzden size söylemedim Señor Riad, tek kurşun ve ağzı sizinki gibi yarılmıştı, Zulema, her yanı kan içindeydi, saçı kan içindeydi, geceliği kan içindeydi, ev kana batıp bulanmıştı ve cırcırböceklerinin sağır edici gürültüsü, Zulema onun üstüne bindi ve onu içine çekti, o çekip gitti, hepimiz ter içindeyiz, yerliler ne olduğunu biliyorlar, komiser de biliyor, bana el sürmemesini, beni dövmemesini söyle ona, yemin ederim, tabanca sesini duymadım, ağzında patladı ve damağını parçaladı, onu ben öldürmedim, sen o halde görmeyesin diye giydirdim, onu yıkadım, kahve hâlâ fincanda duruyordu, onu ben öldürmedim, o kendini öldürdü, beni bırakmalarını söyle, benim yapmadığımı söyle, ben yapmadım, yapmadım...”

“Onu biliyorum çocuğum, hadi artık sakinleş.” Riad Halabí bana sarıldı, acı ve şefkatle ağladı.

Inés öğretmen ile efendim, yaralarım buz koydular, sonra cenaze için en güzel elbisemi boyadılar. Ertesi gün hâlâ kendime gelememiştim, yüzümün şişi inmemişti; ama öğretmenim, otopsi yapacak kimse bulunamadığı için gömülmesi yasal yirmi dört saatlik süreyi çoktan aşmış olan Zulema’nın cenazesine, törelere uygun olarak tepeden tırnağa karalar içinde, siyah çoraplar ve yüzümde siyah tülle gitmem için ısrar etti. Öğretmenim, “Dedikoduları başını dik tutarak göğüsle,” dedi. Ölümün polislerin dediği gibi cinayet olmayıp düpedüz intihar olduğu iyice anlaşılсын diye, papaz cenazeye gelmedi. Türk’e besledikleri saygıdan ve komiserin sinirini bozmak için, bütün Agua Santa halkı, mezarın başına doldu; herkes beni kucakladı, Zulema’nın katil sanığı değil de

gerçekten kızımıymışım gibi taziyede bulundular.

İki gün sonra kendimi daha iyi hissettim, evi ve dükkânı temizleyen Riad Halabî'ye yardım edebildim. Yaşam yeniden başladı. Olanların hiç sözünü etmiyor, Zulema'nın veya Kemal'in adlarını ağzımıza almıyor-duk; ama ikisi de bahçenin kuytularında, odaların köşe-lerinde, mutfakın loşluğunda durup duruyorlardı: Kemal çırılçıplak, gözleri alev alev ve Zulema kusursuz, bembeyaz ve dolgun, kan ve meni lekelerine bulanmamış, eceliyle ölüp de dirilmiş gibi.

Öğretmenin tüm uyarılarına rağmen, dedikodu ma-ya gibi kabarıp yayıldı. Daha üç ay önce, suçsuzluğuma yemin etmeye hazır olan kişiler, Riad Halabî ile belirli bir aile bağımız olmaksızın aynı çatı altında oturuyoruz diye fısıldaşmaya başladılar. Dedikodular ayyuka çıkıp pence-relerden eve kadar ulaştığında iyiden iyiye tehlikeli bo-yutlara varmıştı: "Türk'le o küçük orospu sevişiyorlarmış, kuzen Kemal'i öldürüp, akıntı sürüklesin, sonra da piran-halara yem olsun diye ırmağa atmışlar, zavallı kadıncağız da bu yüzden delirmiş, sonra da evde baş başa kalabilmek için kadını da öldürmüşler, artık gece gündüz sevişiyor, Müslüman kâfirliğinde yeri olan aşk oyunlarından başla-rını kaldıramıyorlarmış; ama zavallı adamcağızın bu işte günahı yok, o dişi şeytan adamı büyüledi."

"Bu boktan söylentilerin hiçbirine inanmıyorum Türk, ama bilirsin, nehir kabarcınca taşların yuvarlanıp gitmesi gerekir. Soruşturmayı yeniden açmak zorunda-yım, bu böyle sürüp gidemez," diye tehdit yağıdırıyordu komiser.

"Bu sefer kaç para istiyorsun. '

"Karakola gel de konuşalım."

Riad Halabî, şantajın sonunun gelmeyeceğini ve du-

rumun dönüşü olmayan bir noktaya geldiğini gördü. Artık hiçbir şey eskisi gibi olamazdı, insanlar yaşamımızı zehir edeceklerdi. Kendi yollarımıza gitmenin zamanı gelmişti. Riad Halabí, o akşam Arap tarzı havuzun başında, bembeyaz, tiril tiril gömleğiyle otururken, sözcükleri özenle seçerek bunları söyledi bana. Aydınlık bir geceydi, iki koca zeytin gibi duran, iri, hüzünlü gözlerini gördüm; bu adamla paylaştığım güzel şeyleri hatırladım: İskambil ve domino oyunları, okuma kitabımı okuduğumuz akşamlar, sinemalar, mutfakta yemek pişirdiğimiz saatler. Onu çok sevdiğimi, her şeyimi ona borçlu olduğumu fark ettim. Bacaklarımın arasından tatlı bir sıcaklık yükseldi, göğsümü sıkıştırdı, gözlerimi yaktı. Kalktım, oturduğu koltuğun arkasına gittim. Aynı evde yaşadığımız onca zaman içinde ilk kez ona dokunmaya cesaret ettim. Ellerimi omuzlarına koydum, çenemi başına dayadım. Halabí, hesaba gelmeyecek kadar kısa bir an, hiç kıpırdamadı. Belki de ne olacağını sezdi ve bunu istedi çünkü yakınlaşma anlarında kullandığı mendili çıkarıp ağzına götürdü. "Hayır, mendille olmaz," dedim. Mendili alıp yere fırlattım. Sonra koltuğun önüne geçtim, kucığına oturdum, kollarımı boynuna doladım, yakından, çok yakından gözümü kırpmaksızın ona baktım. Yeni ütülenmiş gömleğinde, lavantadan gelen tertemiz erkek kokusu vardı. Sinekkaydı tıraşlı yanağını, alnını, esmer, güçlü ellerini öptüm. Riad Halabí, "Ay, ay, ay çocuğum," diyerek içini çekti. Ilık nefesini boynumda, bluzumun altında duydum. Hazla ürperdim, memelerimin ucu kabardı. O güne kadar kimseye böylesine yakın olmadığımı, yüzyıllardır kimsenin beni okşamadığını fark ettim. Riad Halabí'nin yüzünü ellerimin arasına aldım, yavaşça kendime çektim, dudağından öpecek kadar yaklaştırdım. Uzun, upuzun bir öpüştü bu. Dudağının tuhaf yapısını öğrenirken, kemiklerimden alevler akıyor, karnıma, ka-

sıklarına ürpertiler gönderiyordu. Halabî, belki bir an kendi arzularına karşı koymaya çalıştı ama sonra hemen teslim oldu, beni izleyerek o da beni keşfetmeye koyuldu. Sonunda gerilim dayanılmaz bir hal aldı, soluklanmak için birbirimizden koptuk.

“Şimdiye kadar kimse beni dudağımdan öpmedi,” diye fısıldadı.

“Beni de,” diyerek elinden tuttum, yatak odasına götürmek istedim.

“Dur çocuğum, başını derde sokmak istemem...”

“Zulema’nın ölümünden beri âdet görmüyorum. Öğretmen, bunun şok etkisiyle olduğunu söylüyor,” derken kıpkırmızı oldum. “Hiçbir zaman çocuğum olmayacağını düşünüyor.”

Bütün geceyi birlikte geçirdik. Riad Halabî, ağzı mendille örtülüyken bir kadına yaklaşmanın yollarını icat etmek için bir ömür vermişti. Sevecen ve zarif bir erkekti, zevk vermeye ve benimsenmeye gönüllüydü ve dudaklarını kullanmadan sevişmenin sayısız yolunu yordamını bulmuştu. Elleri, güçlü gövdesinin geri kalan her yanı, doyum arayan bir kadına zevk vermek üzere akord edilmiş tek bir enstrüman kusursuzluğuna gelmişti. O birleşme ikimiz için de öylesine ciddi ve önemliydi ki, kolayca ağırbaşlı bir tören havasına girebilirdi, oysa gülümsemelerle ve neşeyle doldu. Birlikte, zamanın var olmadığı mahrem bir yere girdik. Kendini kapıp koyuveren, iki neşeli arkadaş gibi, dilediğimizce alıp vererek, kendimizden başka hiçbir şey düşünmeyerek, mutlak bir yakınlık ve içtenlik içinde zevk dolu saatler geçirdik. Riad Halabî, akıllı ve sevecendi. O gece bana öylesine zevk verdi ki aynı eksiksiz doyumunu tekrar duyabilmem için uzun yılların ve yaşamımdan birden fazla erkeğin geçmesi gerekti. Daha azına razı olmayayım diye, bana kadınlığının çeşitli olanaklarını öğretti. Kendi cinselliği-

mi olağanüstü bir armağan olarak şükranla aldım; bedenimi tanıdım; o zevk için yaratıldığımı öğrendim ve Riad Halabî'siz bir yaşamı düşleyemez oldum.

Sabaha karşı, "Ne olur, seninle kalayım," diye yalvardım.

"Çocuğum, sana göre çok yaşıyım. Sen otuzuna geldiğin zaman, ben işe yaramaz moruğun biri olacağım."

"Hiç önemi yok. Önümüzdeki zamanı birlikte geçirelim."

"Kopacak skandalı göğüsleyemeyiz. Ben yaşayacağım kadar yaşadım ama senin önünde uzun bir ömür var. Bu köyden gitmen, adını değiştirmen, okuman ve başımıza gelenlerin tümünü unutman gerek. Sana hep yardım edeceğim, bana öz kızımдан daha yakınsın."

"Gitmek istemiyorum, senin yanında kalmak istiyorum. Kim ne derse desin, aldırış etme."

"Dediğimi yapmalısın, ben ne yaptığımı biliyorum. Dünyayı senden daha iyi bildiğimi görmüyor musun? İkimizi de çıldırtıncaya kadar peşimizi bırakmazlar. Buraya kapanıp yaşayamayız, bu sana haksızlık olur, daha çocuk sayılırsın." Riad Halabî, uzun bir süre sustuktan sonra, "Sana günlerdir sormak istediğim bir şey var," dedi. "Zulema'nın mücevherlerini nereye sakladığını biliyor musun?"

"Evet."

"Güzel. Sakın bana söyleme. Onlar artık senin, ama oldukları yerde bırak, çünkü şimdilik onlara ihtiyacın yok. Sana başkentte yaşayabilecek, okula gidip ekmeğini kazanmayı öğrenmene yetecek kadar para vereceğim. Böylece kimseye, bana bile bağımlı olmayacaksın. Hiçbir eksiğin olmayacak çocuğum. Zulema'nın mücevherleri seni bekleyecek, evlenirken çeyizin olacak."

"Ben senden başkasıyla evlenmem, n'olur gönderme beni."

“Bunu, seni çok sevdiğim için yapıyorum. Günün birinde anlarsın, Eva.”

“Hiçbir zaman anlamayacağım, hiçbir zaman!”

“Şişşt! Şimdi bunu konuşmanın sırası değil. Yanıma gel, önümüzde daha birkaç saatimiz var.”

O sabah birlikte alana yürüdük. Riad Halabî, yeni elbiselerimi yerleştirdiği bavulu taşıyordu. Ben suskun, başım dik, bakışlarımla meydan okuyarak, ağlamak üzere olduğumu kimseye belli etmemeye çalışarak yürüyordum. Öteki günlerden farksız bir gündü. Sabahın o saatinde, çocuklar sokakta oynuyorlardı. Agua Santa'nın yaşlı kadınları, sandalyelerini kaldırıma atmışlar, kucaklarındaki tencerelere mısır ayıklıyorlardı. Köyün bağışlamaz bakışları, bizi otobüs durağına kadar izledi. Kimse beni uğurlamak için el sallamadı, cipiyle yanımızdan geçen ve pazarlığı bozmamak için hiçbir şey görmemiş gibi başını öte yana çeviren komiser bile selam vermedi.

Son kez yalvardım: “Gitmek istemiyorum.”

“Senden ayrılmayı daha fazla zorlaştırma, Eva.”

“Beni görmeye şehre gelecek misin? Yakında geleceğine söz ver, yine sevişelim.”

“Yaşam uzundur çocuğum, sürprizlerle doludur, her şey olabilir.”

“Öp beni.”

“Öpemem, herkes bakıyor. Otobüse bin ve ne olursa olsun, başkente varıncaya kadar inme. Başkente varınca bir taksiye atla, yazdığım adrese git, orası bir kız yurdu. Inés öğretmen, yurdun müdiresini aradı. Orada güvencede olacaksın.”

Otobüsün penceresinden, onu mendilini ağzına kapatmış dururken gördüm.

Yıllar önce Riad Halabî'nin kamyonetinde uyukla-

arak geldiğim yollardan bu kez geri döndüm. Gözümün önünden harika görüntüler geçiyordu ama ben hiçbir şey görmüyordum. Bakışlarım, keşfettiğim aşkla kamaşmış içime dönüktü. Ömrümün sonuna kadar ne zaman Riad Halabî'yi düşünsem, şükran duygumun tazeleneneğini seziyordum, gerçekten de öyle oldu. Yolda geçirdiğim saatler boyunca, aşk düşüncelerinin mahmurluğunu atmaya, geçmişi gözden geçirmek, beni bekleyen olanakları tartmak için kendimi toplamaya çalıştım: O güne kadar hep başkalarının emirlerine uymuştum. Sevgiye susamıştım. Önümde ertesi günün ötesinde bir gelecek, masallarımın başka bir servet olmamıştı. Geçmişimin eksik bölümlerini tamamlayabilmek için düş gücümü alabildiğine zorlamam gerekiyordu. Annem bile, belleğimin labirentlerinde yitirmemek için her gün yeni baştan çizdiğim kısa ömürlü bir gölgeydi. Bir gece önce söylenen bütün sözleri tek tek anımsadım ve beş yıldır baba gibi sevdiğim, şimdi de sevgili olarak arzuladığım adamı hepten yitirdiğimi kavradım. Ev işi yapmaktan nasırlaşmış ellerime baktım, ellerimi yüzümde dolaştırarak kemiklerimin biçimini yokladım, parmaklarımı saçlarıma daldırıp "Yeter!" diye içimi çektim. Sonra yüksek sesle yineledim: "Yeter, yeter, yeter!" Cebimden kız yurdunun adresi yazılı kâğıdı çıkardım, avucumda buruşturup pencereden attım.

Başkente vardığımda, ortalık karıştı. Elimde bavulum, otobüsten inerken, önemli bir olay olduğu belliydi: Polisler duvarları siper alarak, park edilmiş arabaların arasından zikzaklar çizerek koşuyordu. Silah sesleri duyuyordum. Otobüs şoförü neler olduğunu sorunca, polislerden biri oradan hemen uzaklaşmamızı söyledi. Köşedeki binadan biri tüfekle ateş ediyordu. Yolcular, eşyalarını alıp çil yavrusu gibi dağıldılar. Ben, hangi yöne gideceğimi bilemeden, şaşkın şaşkın yürümeye başladım.

Şehirde hiçbir şey bildik, tanıdık gelmiyordu.

Otobüs terminalinin dışında gergin bir hava vardı. Herkes kapısını, penceresini kapatıyor, dükkân sahipleri kepenklerini indiriyor, sokaklar boşalıyordu. Oradan olabildiğince çabuk uzaklaşmak için taksi aradım. Taksilerin hiçbiri durmadı. Başka taşıt da olmadığı için, ister istemez, ayağımı cendere gibi sıkkan yeni pabuçlarla yürümeye devam etmek zorunda kaldım. Birden tepemde gök gürültüsü gibi bir gümbürtü koptu, başımı kaldırıncaya yolunu kaybetmiş sinek gibi dönüp duran bir helikopter gördüm. Her yanda insanlar koşuşturuyordu. Neler olduğunu öğrenmeye çalıştım ama bilen yoktu: Birinin, "*Coup d'etat*¹ yapılmış," dediğini duydum. Bu sözlerin ne anlama geldiğini bilmediğim halde, içgüdüyle yürüyüp uzaklaşmak gerektiğini anladım. Nereye gittiğimi bilmeden, amaçsız yürüyordum ve elimdeki bavul her an biraz daha ağırlaşıyordu. Yarım saat kadar sonra, kendi halinde bir otelin önüne geldim, cebimdeki paranın burada bir süre kalmama yeteceğini hesaplayarak içeri girdim. Ertesi gün iş aramaya başladım.

Her sabah umutla yollara düşüyor, akşamları bitkin ve umutsuz dönüyordum. Gazetedeki ilanları okuyor, eleman aranılan her yere başvuruyordum. Ama çok geçmeden anladım ki, "üstsüz" dansözlüğe veya barda çalışmaya razı değilsem, bulabileceğim tek iş hizmetçilikti. Onu da gına gelecek kadar yapmıştım. Umutsuzluk içinde kim bilir kaç kez Riad Halabî'yi aramanın eşiğine geldim ama kendimi tuttum. Sonunda, bütün gün otelin kapısında oturduğu için benim gidiş gelişlerimi gören ve derdimin ne olduğunu kestiren otelin sahibi, bana yardım etmeyi önerdi. Özellikle siyasal çalkantıların olduğu

1. (Fr.) Hükümet darbesi. (Y.N.)

böyle bir dönemde, tavsiye mektubu olmadan iş bulmanın çok zor olduğunu anlattı ve bana bir kadın arkadaşının kartını verdi. Adrese yaklaştığımda, República Cad-desi'ni tanıdım ve ilk tepkim hemen arkamı dönüp oradan uzaklaşmak isteği oldu. Ama sonra, bir kez sormakla bir şey kaybetmeyeceğimi düşündüm. Zaten aradığım binayı da bir türlü bulamadım, çünkü daha oraya varmadan, kendimi bir sokak gösterisinin içinde buldum. Bir grup genç koşarak geçerken, beni de birlikte sürüklediler. Kilisenin önündeki ufak alana gittik. Öğrenciler yumruklarını sıkmışlar, slogan atıyorlar, bağırıyorlardı. Ben, ne olup bittiğini hiç anlamadan olayın ortasındaydım. Oğlanlardan biri bağıra çağıra, hükümetin emperyalizme satıldığını, halka ihanet ettiğini söylüyor, başka iki kişi kilisenin cephesine tırmanıp bayrak asmaya çalışıyor, bu arada herkes bir ağızdan haykırıyordu: "*No pasarán, no pasarán!*"¹ Sonra askerler geldiler, cop sallayarak, ateş ederek kalabalığı yardılar. Alandaki karışıklık yatışınca, soluğum yerine gelinceye kadar bekleyebileceğim bir yer bulmak için koşmaya başladım. Kilisenin yan kapısının aralık durduğunu gördüm, doğruca oraya koşup içeri süzüldüm. Dışarıdaki gürültüyü hâlâ duyuyordum, ama bambaşka bir zaman dilimindeymiş gibi uzaktan uzağa geliyordu. Son günlerde peş peşe yığılan olaylardan birden bitkin düşerek, en yakındaki sıraya oturdum. Ayaklarımı, dua ederken diz çökülen çıkıntıya uzattım, başımı sıranın arkalığına dayadım. Yavaş yavaş sakinleşmeye başladım. Sütunlar ve suskun azizlerle çevrili, sessiz ve serin loşluk huzur vericiydi. Riad Hala-bí'yi düşündüm, son yıllarda her akşam yaptığımız gibi, günbatımında onunla avluda oturuyor olmayı istedim.

1. (İsp.) Geçiş yok! (Y.N.)

Aşk anılarımla ürperdim ama bunu hemen kafamdan attım. Bir süre sonra sokaktan yankılanan seslerin dindiğini, vitraylı pencerelerden süzülen ışığın karardığını fark ettim. Geç oldu diye düşünerek çevreme bakındım. Az ötedeki bir sırada öylesine güzel bir kadın gördüm ki, azizelerden birinin hayali sandım. Kadın bana döndü, dostça el salladı.

Bu hiç tanımadığım harika kadın gelip yanıma otururken, yavaş sesle, "Sen de mi sokaktaki kalabalığa takıldın?" diye sordu. "Bütün şehir ayaklandı. Dediklerine göre, öğrenciler üniversiteye girmişler, asker çağırılmış. Ülke çok karışık, bu gidişle demokrasimiz uzun ömürlü olmaz."

Kadının güzelliğinden serseme dönmüş bir halde, tazı inceliğindeki kemik çatısına, ince uzun ellerine, çarpıcı gözlerine, burnunun ve çenesinin klasik çizgilerine bakıyordum. Sanki onu daha önce görmüşüm, en azından düşlemişim gibi geliyordu. Kadın da kırmızı dudaklarında muzip bir gülümsemeyle bana bakıyordu.

"Seni bir yerlerde görmüş olmalıyım..."

"Bana da öyle geldi."

"Sen hani şu masal anlatan kız değil misin?.. Eva Luna?"

"Evet."

"Beni tanımadın mı? Ben, Melesio."

"Olamaz... Ne yaptın da böyle oldun?"

"Yeniden doğmak diye bir şeyi bilmiyor musun? Tekrar dünyaya gelmek gibi bir şey. Beni de yeniden doğmuş say."

Onun çıplak kollarına, fildişi bileziklerine, buklelerine dokunuyor, yine de düşlediğim birine bakıyordum gibi geliyordu. Melesio, Melesio! Señora'nın yanında oturduğum dönemde tanıştığım Melesio ile ilgili bütün güzel anılar aklıma geliverdi. Onun kusursuz yüzün-

den, rimele bulanmış gözyaşlarının süzüldüğünü gördüm. Boynuna sarıldım, önce çekinerek, sonra büyük bir sevinçle kucakladım. Melesio. Eva. Ah Melesio!

“Bana Melesio deme, artık adım Mimí.”

“Beğendim, sana yaraşıyor.”

“Ne kadar değiştik! Hayır, bana öyle bakma. Ben ibne değil, transseksüelim.”

“Nesin ne?”

“Yanlışlıkla erkek doğmuşum, ama artık kadın oldum.”

“Nasıl oldun?”

“Zor yoldan. Başkaları gibi olmadığımı biliyordum ama doğanın bana ettiğini yok etmek hapisteyken aklıma geldi. Karşılaşmamız bir mucize... hem de kilisede! Kiliseye ayak basmayalı yirmi yıl oldu.” Mimí, son gözyaşı damlalarını kurulayarak güldü.

Melesio, “Orospuların Ayaklanması”, hani İçişleri Bakanı’na polisin yolsuzluklarını anlatmak için kendi eliyle yazdığı mektup yüzünden çıkan o unutulmaz ayaklanma sırasında tutuklanmıştı. Melesio’nun çalıştığı kabareyi bastıklarında, onun günlük kıyafetini giymesine fırsat vermemişler; sahte inci ve elmaslarla süslü bikinisi, devekuşu tüylerinden kuyruğu, kafasında sarı perukası, ayağında topuklu ayakkabılarıyla ite kaka karakola götürmüşlerdi. Bu kılığı, bir alay ve hakaret yağmuruna yol açtı. Gaddarca dövüldü ve tam kırk saat hücreye, en kaşarlanmış mahkûmların yanına atıldı. Sonra, homoseksüelliği tedavi için kendi deyimiyle “tikindirerek ikna” yöntemi üzerinde deneyler yapan bir psikiyatra götürdüler. Melesio’ya altı gün altı gece boyunca, onu yarı ölü hale getiren bir dizi ilaç verdiler, bu arada da boyuna erkek atletlerin, dansçıların, mankenlerin resimlerini gösteriyorlardı. Doktor, tedavi yönteminin, erkeklere karşı tiksinti uyandıracak bir şartlı refleks yaratacağını

iddia ediyordu. Normalde sessiz sakin biri olan Melesio, altıncı gün patladı; doktorun üstüne atladı, adamın üstünü başını paralayıp sırtlan gibi dişlemeye başladı. Eğer tutmasalardı, doktoru oracıkta boğacaktı. Konulan teşhis, Melesio'nun bizzat doktordan tiksinen bir şartlı refleks edindiği, tedavisinin olanaksız olduğu yolundaydı. Bunun üzerine, ıslah olamayacak suçlular ile sorgudan sağ çıkmış siyasi mahkûmların gönderildiği Santa María hapishanesine yollandı. Velinimet'in diktatörlüğü zamanında yaptırılan, General'in dikta döneminde yeni parmaklıklar ve hücrelerle modernleştirilen Santa María, üç yüz kişi alabilecek kapasitedeydi, oysa içerde bin beş yüzden fazla insan üst üste yaşıyordu. Melesio, askerî bir uçakla, altına hücum döneminde altın çağını yaşamış ama petrolün patlamasıyla geri plana itilmiş bir hayalet kasabaya götürüldü. Oradan, bir hayvan gibi eli kolu bağlanarak, önce kamyonla, sonra motorla ömür boyu kalmaya mahkûm edildiği cehenneme taşındı. Melesio, gittiği yeri gördüğü anda, durumun umutsuzluğunu kavradı. Birbuçuk metre yüksekliğindeki duvarın üstünde parmaklıklar vardı. Mahkûmlar, parmaklıkların ardından ormanın değişmez yeşilini, ırmağın sarı sularını seyrediyorlardı. Üç ayda bir yaptığı teftiş gezisine gelirken yeni mahkûmları da getirmiş olan Yüzbaşı Rodriguez'i görünce, bütün mahkûmlar, "*Libertad! libertad!*" diye haykırdılar. Ağır demir kapı açıldı, iç avluya kadar gittiler. Orada yuhalarla, alaylarla karşılandılar. Melesio'yu doğruca homoseksüellerin koğuşuna götürdüler. Üç gardiyan, onu en kıdemli mahkûmlara haraç mezat teslim ettiler. Enine boyuna düşünülürse, Melesio şanslı sayılırdı; çünkü imtiyazlı elli mahkûmdan başkasının alınma-

dığı, mahkûmların kendilerini korumak üzere örgütlendiği Harem'e verilmişti.

Mimí o günleri andıkça titreyerek, "O zamana kadar Maharaşi'yi hiç bilmiyordum, manevi bir yol göstericim yoktu," dedi. Çantasından bir kart çıkardı, burç simgeleleriyle çevrelenmiş, peygamber kılığında, sakallı birinin resmini gösterdi. "Beni delirmekten kurtaran tek şey, Señora'nın beni unutmayacağını bilmem oldu. Onu hatırlıyoursundur kuşkusuz. Güvenilir bir dosttur. Beni kurtarıncaya kadar durmadan didindi. Aylarca yargıçlara para yedirerek, bakanlarla ilişkilerini kullanarak uğraştı. Beni oradan çıkarmak için bizzat General'e bile çıktı."

Melesio, bir yıl sonra Santa Maria'dan çıktığında, eski Melesio'nun gölgesi durumundaydı. Açlıktan ve sıtma nöbetlerinden yirmi kilo vermiş, anüs iltihabı yüzünden ihtiyarlar gibi iki büklüm yürümeye başlamış, sürekli şiddet ortamında yaşamak, duygu selini tutan seti yerle bir etmişti: Ağlarken ağlarken bir anda histerik kahkahalar atmaya başlıyordu. Serbest bırakıldığı gün, bir türlü inanmadı, bunun bir tertip olduğunu, "fırara teşebbüs ederken" sırtından vurulacağını sandı, ama karşı koyamayacak kadar güçsüz olduğu için kadere boyun eğdi. Onu motora bindirip ırmağın karşı kıyısına geçirdiler, sonra da otomobille hayalet kasabaya götürdüler. Otomobilden aşağı atıldı, "Buraya kadar!" diye sarı toprağın üstüne dizüstü düştü, büzülüp kurşunu beklemeye başladı. Ama hiçbir şey olmadı. Arabanın uzaklaştığını duydu, başını kaldırdı ve ilk bakışta kendisini tanıyamayan Señora'yı gördü. Kiralık bir uçak onları bekliyordu Melesio doğrudan başkentteki bir kliniğe götürüldü. Señora, bir yıldır yasadışı yollardan dışarıya fahişe göndererek, Melesio'ya gerekli parayı toplamıştı.

Mimi, "Onun sayesinde yaşıyorum," dedi. "Señora, ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. Burada kendi annem

olmasa, yeni adıma bir pasaport çıkartır, gidip Señora ile otururdum.”

Señora, kendi isteğiyle gitmemiş, Curaçao’ya giden bir gemide yirmi beş kızın cesedi bulununca patlak veren skandal üzerine kaçmıştı. Birkaç yıl önce bu olayı Riad Halabí’nin radyosunda dinlediğimi hatırladım. Ama Huberto Naranjo’nun beni götürdüğü iri kalçalı kadınla bir bağlantısı olacağı aklıma gelmemişti. Ölenler, ancak on iki saat yetecek havası olan mühürlü bir ambarda gizlice kaçırılan Dominikli ve Trinidadlı kadınlardı. Bürokratik bir aksama yüzünden, kadınlar tam iki gün ambarda kapalı kalmışlardı. Señora’nın topladığı kadınlara gemiye binerken dolar veriliyor ve iyi bir iş vaat ediliyordu. İşin bu bölümünden Señora sorumluydu ve üzerine düşeni de iyi niyetle yerine getiriyordu. Ama kızlar gidecekleri yere varınca, belgelerine el konuluyor ve rezil genelevlere yerleştiriliyorlardı. Orada tehditler ve borçlardan örülü bir tuzağa düşüyorlardı. Bu modern Karayip köle trafiğinin arkasındaki kişi olarak suçlanan Señora, neredeyse hapsi boylayacaktı. Yine nüfuzlu dostlar imdada yetişti, sahte belgeler sağladılar ve Señora tam zamanında kaçıp yakasını kurtarabildi. Bir-iki yıl, göze batmamak için kendi geliriyle geçindi. Ama öylesine yaratıcı bir beyin, çıkış noktası aramadan duramazdı ve sonunda Señora sadomazoşistlere gerekli malzeme ticaretine girdi; öylesine başarılı oldu ki dünyanın her yerinden erkek bekaret kemerleri, yedi uçlu kamçı, insan tasmaları ve daha başka aşağılayıcı araç gereç siparişi almaya başladı.

Mimi, “Hava kararıyor, artık gidelim,” dedi. “Nerede kalıyorsun?”

“Şimdilik otelde. Geleli birkaç gün oldu. Bunca yıldır, adını bile bilmediğim Agua Santa diye bir yerdedim.”

“Gel benimle otur. Yalnız yaşıyorum.”

“Kendi başımın çaresine bakmam gerek.”

“Yalnızlık iyi değildir. Bana gidelim, durum yatışınca, kendin için en iyi yolu seçersin.” Mimi çantasından aynasını çıkardı, günün yorgunluğundan bozulmuş makyajını tazeledi.

Mimi'nin apartmanı, República Caddesi'ne yakın, sarı ve kırmızı lambaların görünebileceği bir yerdeydi. Bir zamanlar kendi halinde günahlara ayrılmış iki yüz metrelik sokak, şimdi bir plastik ve neon labirentine, oteller, barlar, kafeler ve her çeşit genelev merkezine dönüşmüştü. Opera da, kentin en iyi Fransız lokantası da, İlahiyat Fakültesi de bu civardaydı. Ayrıca çok sayıda mesken de vardı, çünkü ülkenin öteki taraflarında olduğu gibi başkentte de her şey ister istemez bir araya tıkmıştı. Görkemli köşklerle gecekondu yan yanaydı ve yeni zenginler ne zaman kendilerine özgü bir mahalle kurmaya kalksalar, aynı yılın sonunda çevrelerini yeni fakirlerin gecekondularıyla kuşatılmış buluyorlardı. Bu topografik demokrasi, yaşamın başka yönlerinde de görülüyor, kimi zaman bir Bakan ile şoförünü birbirlerinden ayırt etmek zorlaşıyordu: Her ikisi de aynı sosyal ortamdan gelmiş gibiydi, benzer giysiler giyiyorlar, birbirlerine terbiyesizlik sayılabilecek, oysa gerçekte kişisel onur duygusundan kaynaklanan bir içli dışlılıkla davranıyorlardı.

Bir keresinde Inés öğretmenin mutfağında otururken, Riad Halabí, “Bu ülkeyi seviyorum,” demişti. “Zenginle yoksul, siyahla beyaz, herkes bir tek sınıf, bir tek halk. Herkes kendini, sosyal konumuyla, kurallarla sınırlamadan dağların kralı gibi görüyor, soyluluktan ya da servetten gelen bir üstünlük yok insanların arasında. Benim geldiğim yerlerde iş böyle değildir. Benim memle-

ketimde, pek çok sınıf, pek çok kural vardır. İnsan doğduğu yerde ölür.”

Öğretmen, “Görünüşe aldanma Riad,” demişti. “Bu memlekette baklava hamuru kadar katmer vardır.”

“Evet, ama insan yükselebilir veya düşebilir, milyoner olur, başkan olur veya dilenci olur. Bu onun emeğine, talihine ya da Tanrı’nın isteğine bağlıdır.”

“Sen hiç zengin yerli gördün mü? Yahut karaderili bir general ya da banker?”

Öğretmen haklıydı ama bunda ırkın rol oynadığını kimse itiraf etmezdi; herkesin kahverengi tenli olduğu bir halk olmakla böbürlenirlerdi. Gezegenin dört yanından gelen mülteciler, hiçbir önyargı olmaksızın eşit kabul edilir ve aradan birkaç kuşak geçtikten sonra Çinliler bile safkan Asyalı olduklarına yemin edemezlerdi. Yalnızca, bağımsızlıktan çok önceleri yerini sağlama almış oligarşi, tipiyle ve ten rengiyle ayırt edebilirdi. Onların arasında bile bu konu hiç ağza alınmazdı, melez kanıyla sözüm ona övünen bir toplumda, bu konuyu açmak bağışlanmaz bir terbiyesizlik sayılırdı. Ama sömürgecilik, siyasal patronlar ve diktatörlerle dolu geçmişine rağmen, Riad Halabi’nin dediği gibi, bu ülke gerçekten vaat edilmiş topraktı.

Mimi, “Bu ülkede para, güzellik ve yetenek her kapıyı açar,” dedi.

“Bende ilk ikisi yok ama Tanrı vergisi bir masal anlatma yeteneğim var...” Gerçekte, bu yeteneğimin pratik bir geçerliliği olup olmadığından kuşkuluydum. O güne kadar, yalnızca yaşama biraz renk katmaya ve gerçekler dayanılmaz olunca başka dünyalara kaçmama yaramıştı. Öykü anlatmak, radyonun, televizyonun, sinemanın gelişmesiyle çağdışına itilmiş bir sanattı: Hava dalgalarıyla yayınlanan veya ekrana yansıtılan her şey doğrudur, oysa benim öykülerim nerden kaynaklandığını benim bile bil-

mediğim bir yalanlar dizisidir, diye düşünüyordum.

“Eğer bu işi yapmayı seviyorsan, öyle yapmalısın.”

“Mimí, kimse masala para vermez, oysa ben ekmeğimi kazanmak zorundayım.”

“Belki masala da para verecek birini bulursun. Acelelen yok, burada kaldığın sürece hiçbir şeye ihtiyacın olmayacak.”

“Sana yük olmak istemem. Riad Halabí, özgürlüğün ekonomik bağımsızlıkla başladığını söylerdi hep.”

“Asıl ben sana yük olacağım. Ben sana, senin bana olduğundan daha çok muhtacım. Çok yalnız bir kadınıym.”

O gece Mimí’de kaldım, sonra bir gece daha, bir gece daha derken birkaç yıl geçti ve o süre içinde Riad Halabí’ye duyduğum umutsuz aşkı yavaş yavaş yüreğimden söküp attım. Kadın oldum ve ömrümde ilk kez kendi rotamı kendim çizmeye başladım –doğrusunu söylemek gerekirse– bu rota her zaman kolay ve doğru yoldan çizilmedi, ama fırtınalı sularda yelken açmak zaten benim yazgımdı.

Dünyaya kadın olarak gelmenin bir bela olduğunu kendi kendime öyle sık yinelediğim için, Mimí’nin kadın olmak adına bunca eziyete girmesini bir türlü kavrayamıyordum. Kadın olmanın bir tek avantajını göremiyordum. Oysa Mimí, kadın olabilmek için cehennem azabına katlanacak kadar istiyordu bunu. Bu tür değişimlerde uzman bir doktorun gözetiminde, koca bir fili göçmen kuşa çevirmeye yetecek kadar çok hormon yuttu; kıllarına elektrikle epilasyon yaptırdı, göğüslerine ve kalçalarına silikon koydurttu, gerektiğinde parafin iğneleri oldu. Sonuç, en hafif deyimle, belirsizlikten öteye geçmedi. Mimí çıplakken, harika göğüslü, bebek gibi yumuşacık tenli, büyük ölçüde ufalmış olmakla birlikte yine de gözle görülür erkek özelliklerine sahip vücutlu bir Amazon oldu çıktı.

“Bir ameliyat daha geçirmem gerekiyor,” dedi. “Señora, Los Angeles’de mucizeler yarattıklarını duymuş. Beni tam anlamıyla kadın yapabilirlermiş, ama iş henüz deneme aşamasındaymış ve çok pahalıya mal oluyormuş.”

Mimí için, cinsellik dişiliğinin en önemsiz yönüdür. Onun akli başka şeylerdedir: Giysiler, parfümler, kumaşlar, mücevherler, kozmetikler. Bacak bacak üstüne attığında çorabın bacağına değişini sever, iç çamaşırlarının belli belirsiz hışırtısından hoşlanır, saçlarının omzuna dökülmesine bayılır. O tarihlerde, bakacağı, hizmet edeceği bir erkek arkadaş arıyordu –kendisini koruyacak, sahip çıkacak ve sonsuz bir sevecenlik gösterecek birini– ama henüz bulamamıştı. Çifte cinsiyetli bir belirsizlikte asılı kalmıştı. Birtakım erkekler, onu travesti sanarak yaklaşmak istemişlerdi, oysa Mimí ikilemli ilişkiler istemiyordu. Kendini kadın olarak görüyor ve gerçek bir erkek arıyordu. Ne var ki gerçek erkekler, onun güzelliğine çarpılsalar bile birlikte görünmekten kaçınıyorlar, homoseksüel damgası yemekten ürküyorlardı. Onun çıplakken nasıl olduğunu, nasıl seviştiğini merak eden, böylesine harika bir hilkat garibesini kucaklamayı ilginç bulanlar da vardı. Mimí’nin yaşamına bir sevgili girdiği anda, bütün ev onun eksenini çevresinde dönmeye başlar; Mimí, tam anlamıyla kadın olmayışını bağışlatmak için adamın her türlü fantezisini yerine getirmeye hazır bir köle olup çıkardı. Kendini bir erkeğin isteklerine kaptırıp kul köle olmaya başladığı zaman, onu kendi çılgınlığından korumaya, mantığa davet etmeye, o tehlikeli tutkudan caydırmaya çalışırdım. Bana sinirlenirdi: “Beni kıskanıyorsun. Rahat bırak beni.” Seçtiği erkekler hemen her seferinde aynı tipti: Birkaç hafta süreyle Mimí’yi sömüren, evin dengesini altüst eden, dokunduğu her şeyde izini bırakan ve tepemi attırıp evden gideceğim diye tuttur-mama yol açacak kadar huzursuzluk yaratan sert, maço

tipli erkekler. Sonunda Mimi'nin akli başına gelir, kendini kontrol etmeye başlar ve herifi sokağa atardı. Kimi zaman ayrılık patırtılı gürültülü olur; kimi zaman merakını tatmin etmiş olan adam Mimi'den usanır, çekip giderdi. Öyle durumlarda Mimi, büyük bir düş kırıklığı içinde yataklara düşerdi. O yeniden âşık oluncaya kadar, bir süre normal yaşantımıza dönerdik. Ben onun hormonlarını, uyku haplarını, vitaminlerini ne zaman alacağını sektirmeden hesaplayıp verirdim, o da benim eğitimle ilgilenirdi -İngilizce dersleri, direksiyon dersleri, kitaplar- bir de bana armağan olarak sokaklardaki yaşamdan öyküler aktarırdı. Çile çekmek, aşağılanmak, korku, hastalık onda derin yaralar açmış, bir masal dünyasında yaşama düşlerini yıkmıştı. Saf kadın rolü oynasa da hiç saf değildi, ama yine de hiçbir acının, hiçbir şiddetin bozmadığı bir yanı vardı.

Bana geline, yaşamımdan hiç erkek eksik olmamasına rağmen, aşkta Mimi'den daha şanslı değildim. Zaman zaman, beni iliklerime, kemiklerime kadar sarsan tutkularım olurdu. Öyle olduğunda, erkeğin ilk adımı atmasını beklemez, her seferinde Riad Halabî ile tattığım mutluluğu yeniden yakalama umuduyla ben harekete geçerdim ama hiçbir zaman da aradığımı bulamazdım. Bir ya da iki kez, benim iddialı tavrıma sinirlenip arkadaşlarının yanında gülünç duruma düşürmek isteyen erkekler tarafından reddedildiğim oldu. Ama kendimi özgür hissediyordum. Gebe kalmaktan kaygım yoktu.

Mimi, "Bir doktora git," deyip duruyordu.

"Merak etme, hiçbir şeyim yok. Zulema'yı düşlemekten kurtulduğum anda her şey yoluna girecek."

Mimi, porselen kutular, doldurulmuş hayvanlar, bebekler ve boş zamanlarında işlediği yastıkları biriktirirdi. Mutfağı, mutfak araç gereçleri dükkânına benzerdi ve hepsini de kullanırdı: Vejetaryen olmasına ve tavşanlar

gibi beslenmesine karşılık, yemek pişirmesini severdi. Kırmızı eti zehir olarak görürdü. Bu düşüncesi, portresi oturma odasına, görüşleri Mimi'nin yaşantısına egemen olan Maharişi'nin öğretisinden kaynaklanıyordu. Maharişi, sulu gözlü, güler yüzlü bir dedeye benziyordu; ilahi ışığa matematik yoluyla ulaşmış bir bilge kişiydi. Yaptığı hesaplar, evrenin –dahası evrendeki yaratıkların– rakamlarla, Pythagoras'tan bu yana bilinen kozmogonik bilgilerle yönetildiğini göstermişti. Ama, sayı bilimini fütürolojiye uygulayan ilk kişi oydu. Bir sefer, devlet işleri konusunda danışmanlık yapmak üzere hükümet tarafından davet edilmişti. Mimi de havaalanındaki müritler arasına katılmış; Maharişi, resmî plakalı limuzine binmeden önce, giysisinin eteğine dokunabilmek şansına mazhar olmuştu.

“Bu kuramda erkekle kadın arasında fark gözetilmiyor. Kadın da erkek de evrenin ufaltılmış modelleri. Bu nedenle yıldızlar düzlemindeki her olay, insan düzeyinde yansımaları buluyor. Her insanın, doğduğu an çizilmiş bir temel kümeleme uyarınca belirli bir yıldızlar sistemiyle bağlantısı var.” Mimi, bunları soluk almadan sıraladı, sonra sordu: “Anlıyor musun?”

“Çok iyi anlıyorum,” dedim ve o andan itibaren hiçbir sorununuz olmadı, çünkü her şey ters gitse bile, yıldızların diliyle anlaşabiliyoruz.

Burgel ile Rupert'in kızları aynı tarihlerde gebe kaldılar, beraber aşırdılar, bir çift tombul Rönesans dilberi gibi şişkolaştılar ve birkaç gün arayla ilk oğullarını doğurdular. İki tarafın da büyükanneleri ve büyükbabaları, çocukların ayıpsız kusursuz doğduğunu görünce derin bir soluk aldılar ve tasarruflarının büyük bölümünü harcayarak çifte vaftiz töreni yaptılar. Anneler ise içlerinden ne kadar istemiş olsalar da, çocukların babalığını Rolf Carlé'ye yükleyemediler. Bebekler, tepeden tırnağa balmumu kokuyordu, üstelik kızlar bir yılı aşkın süredir Rolf ile oynamaktan yoksun kalmışlardı; istemediklerinden değil ama kocaları umduklarından daha uyanık çıkmış ve kızlara göz açtırmamışlardı. Rolf'un La Colonia'ya seyrek gelişlerinin tümünde yengesi, dayısı ve iki kız, onu el bebek gül bebek ağırlamışlar, mumcu damatlar ise saygıda kusur etmemekle birlikte, gözlerini Rolf'ten ayırmamışlardı. Bu nedenle, elde olmayan koşullar yüzünden aşk oyunları bir yana bırakılmıştı. Yine de üç kuzen arada bir çamlığa veya boş odalardan birine kaçar, eski günleri anarak gülüp söylerlerdi.

Yıllar geçtikçe, kız kardeşlerin yeni yeni çocukları oldu, zevcelik rolünü iyice benimsediler, ama Rolf Carlé'yi ilk bakışta çarpan o tazeliklerini hiç yitirmediler. Bū-

yük kız hâlâ şen şakrak; tayfa argosuyla konuşur, beş duble birayı diker, bana mısın demeden dimdik yürürdü. Küçük kız ilk gençliğindeki elma yanaklı diriliğini biraz yitirmiş olsa da yine zarif ve sokulgandı. İkisi de hâlâ tarçın, karanfil, vanilya ve limon kokuyorlardı. Yalnızca bu kokuyu anımsamak bile Rolf'u ateşlere salmaya yetiyordu; binlerce kilometre uzakta, gecenin bir yarısı, kızların da kendini düşlediği sezgisiyle uyandığında da böyle olmuştu.

Burgel ile Rupert, köpek yetiştirerek, olağanüstü yemekleriyle turistlerin sindirim sistemine meydan okuyarak yaşıyorlardı. Hiç yoktan kavga etmeye ve birbirlerini bütün kalpleriyle sevmeye devam ediyorlar, her geçen gün biraz daha tontonlaşıyorlardı. Yıllarca birlikte yaşamak, aralarındaki farkları ortadan kaldırmış, ruhları ve bedenleri öylesine benzeşmişti ki, ikiz kardeş gibi duruyorlardı. Burgel, bazen torunlarını eğlendirmek için yünden takma bıyık yapar, kocasının giysilerini giyerdi. Rupert de içine paçavra tıktığı sutyeni takıp eteklik giyince, çocuklar ikisini birbirinden ayırt edemez, kahkahadan kırırlırlardı. Otelin kurallarını da biraz gevşettiler, artık gizli âşıklar onların otelinde geceleme için La Colonia'ya geliyorlardı. Rolf'un dayısıyla yengesi, aşkın tahtaları cilalı tutmaya yaradığını biliyorlardı ve hapur hupur yedikleri afrodisyak yahniye rağmen, o eski ateşlilikleri kalmamıştı artık. Âşıkları evlenme cüzdanı sormadan gülyüzle karşılıyorlar; tavan lambrilerini, nadi-de eşyaları onarıp ayakta tutma olanağını yaratan bu kaçamak sefalara şükran duyarak, sevgililere en güzel odaları açıyor, en besleyici kahvaltılarını sunuyorlardı.

Hükümet, bir darbe girişimini bastırıp ordunun iflah olmaz darbe eğilimini kontrol altına aldıktan sonra, siyasal durum istikrara kavuştu. Topraktan ardı arkası kesilmez bir sel gibi petrol fışkırıyor, refah vicdanlara su serpi-

yor ve tüm zorlukları belirsiz bir yarına erteliyordu.

Bu arada, Rolf Carlé gezgin bir şöhret oldu. Kendisine ülke dışında da ün sağlayan birkaç belgesel film çekti. Beş kıtada görmediği yer kalmadı. Artık dört dil biliyordu. Diktatörlüğün devrilmesinden sonra ulusal televizyonun başına getirilen ve dinamik, atak programları savunan Aravena, nerede bir olay olsa hemen Rolf'u gönderiyordu. Rolf'u, ekibinin en iyi kameramanı olarak görüyor, laf aramızda Rolf de onun gibi düşünüyordu. Aravena, "Haber ajansları haberlerin canına okur, en iyisi olayları kendi gözümüzle görmektir," derdi. İşte böylece Rolf, afetleri, savaşları, adam kaçırmaya olaylarını, duruşmaları, taç giyme törenlerini, zirve toplantılarını ve kendisini memleketinden uzakta tutan daha bir alay olayı görüntüledi. Zaman zaman -dizlerine kadar bir Vietnam bataklığına batmış veya günlerce bir çöl siperinde susuzluktan yarı ölü durumda, omzunda kamerası, ensesinde ölüm- La Colonia'yı anımsar, gülümserdi. Rolf için, Güney Amerika'nın gözden ırak sıradağlarına yuvalanmış ve masal kitaplarından çıkmış gibi görünen bu köy, güvenli bir sığınaktı; orada hep huzur içindeydi. Ne zaman dünyanın şerrine lanet diyecek olsa, oraya dönüyor, ağaçların altına uzanıp gökyüzünü seyrediyor, kızılı oğlanlı yeğenleriyle ve köpek yavrularıyla bahçede oynuyor, akşamları da, yengesi tencerelerle haşır neşir olur, dayısı saat onarımıyla uğraşırken, Rolf da mutfakta oturuyordu. Oradayken egosunun dizginlerini salıveriyor, serüvenlerini ballandırarak ailenin aklını başından alıyordu. Sadece onların yanında, ukalâlık eğilimini bastırmaya uğraşmıyordu, çünkü peşinen bağışlandığını biliyordu.

Mesleğinin özellikleri onu evlenmekten alıkoymuştu. Bu yüzden Burgel yenge, her gelişinde onu azarlar, evlensin diye ısrar ederdi. Rolf, artık yirmi yaşındaki gibi

kolay âşık olmuyordu ve kendisini yalnızlık fikrine iyiden iyiye alıştırmaya başlamıştı. İdeal kadını bulmanın zor olacağını biliyordu; hoş, çıkacağı yoktu ya, öyle kumsursuz bir yaratık karşısına çıkacak olsa, onun beklentilerini karşılayıp karşılayamayacağını da kendi kendine hiç sormamıştı. Sonuçsuz bir-iki aşk yaşamıştı; değişik şehirlerde, yolu düştüğünde kendisini sevgiyle karşılayan sadık birkaç kadın arkadaşı vardı ve kendine güvenini tazelemeye yetecek kadar da gönül eğlencesi buluyordu. Ama artık geçici ilişkilerden usanmıştı ve daha ilk öpücükte vedalaşmaya başlıyordu. Gergin tenli, adaleli, zinde bir adam olmuştu. İnce çizgilerin çevrelediği gözleri her an tetikteydi. Güneşten yanmış, çil basmıştı. Sayısız şiddet olayları sırasındaki deneyimleri, onu katılaştırmamıştı: Hâlâ gençliğindeki duygusallığını sürdürüyordu. Sevecenlik onu duygulandırıyor; pembe baldırların, oynaş köpek yavrularının tatlı düşleriyle karışık olsa bile, eski karabasanlar da zaman zaman yakasını bırakmıyordu. Çalışkan, yerinde duramaz, yorulmak nedir bilmez biriymiş. Yüzünden gülümseme eksik olmazdı. Öylesine içten gülümserdi ki, insanlarla hemen dost oluverirdi. Kameranın arkasına geçtiğinde ise kendini unuttur, ne denli tehlikeli olursa olsun, görüntüyü yakalamaktan başka bir şeyle ilgilenmezdi.

Bir eylül günü, sokağın köşesinde Huberto Naranjo'ya rastladım. Sokağın ilerisindeki, orduya çizme yapan fabrikayı uzaktan gözlüyordu. Başkente silah ve çizme bulmaya gelmişti –İnsan, dağda çizmesiz nasıl yapar?– gelmişken üstlerini strateji değişikliğine ikna etmeye de çalışacaktı, çünkü ordu, gerillaları imha operasyonuna başlamıştı. Sakalı düzeltilmiş, saçları kesilmişti. Şehir kıyafetindeydi, elinde de evrak çantası vardı. Du-

varlardan, gelip geçenlere meydan okuyarak bakan siyah bereli, gür sakallı, başına ödöl konduğunu belirten afişlerdeki adama hiç benzemiyordu. Tedbirli davranmak için, öz anasıyla bile karşılaşırsa, görmezden gelip yürümesi gerekirdi. Ama beni görünce boş bulundu, belki savunma içgüdüsünün işlemediği bir andı. Sonradan söylediğine göre, yıllar önce öz kardeşiymiş gibi bakmak üzere Señora'ya emanet ettiği kıza benzer yanım kalmasına rağmen, beni karşıdan karşıya geçerken görünce gözlerimden tanımış hemen. Yanından geçerken, koluma yapıştı. Döndüm, irkildim, adımını fısıldadı. Onu daha önce nerede gördüğümü çıkarmaya çalıştım, ama –açık havada yaşamanın yıprattığı tenine rağmen– memur görünüşlü bu adamla, genç kızlık düşlerimin ve ilk aşk fantezilerimin kahramanı olan o kabarık, briyantimli saçlı, kovboy çizmeli, metal çivilerle bezenmiş palaskalı delikanlı arasında bir bağ kuramadım.

O zaman, ikinci yanlışını yaptı: "Ben Huberto Naranjo'yum."

Elimi uzattım, o anda aklıma başka bir şey gelmedi, ikimiz de gülümsedik. O sokak köşesinde şaşkınlıkla bakışarak öylece kalakaldık; birbirimize anlatacağımız yedi yılı aşkın bir dönem vardı ama nereden başlayacağımızı bilemiyorduk. Dizlerimde ağırdan ağıra bir sıcaklık peydahlanıyor, yüreğim gümbürdüyordu; çoktan unutulmuş bir arzu kaplayıverdi benliğimi. Onu ömrümün sonuna kadar seveceğimi sanmıştım eskiden ve otuz saniyede yeniden âşık oldum. Huberto Naranjo, uzun süredir bir kadınla birlikte olmamıştı. Sonradan ondan öğrendiğime göre, dağa çıkmanın en beter yanı, sevgi ve seks yoksunluğuymuş. Şehre indiğinde, doğruca en yakın geneleve gider ve ancak birkaç saniye, birikmiş açlığını doyurmaya yetmeyecek kadar kısa bir süre, mutluluk duymaksızın, alelacele, kudurgan ve sonuçta melankoli getiren bir

cinselliği yaşarmış. Kendine, kendini düşünme lüksünü tanıdığı zamanlar, kendisine ait, tümüyle sahip olabileceği, onu bekleyen, yalnızca onu isteyen, ona sadık kalacak bir kızı kucaklama isteğiyle yanıp tutuşurmuş. Huberto, gerillalarına uyguladığı tüm kuralları çiğneyerek, beni kahve içmeye davet etti.

O gün, eve çok geç saatte, bulutların üzerinde yürüyerek gittim.

Beni, kendini tanıdığı kadar iyi tanıyan ve ruh halimi ta uzaktan bile kestirebilen Mimi, "Ne oldu sana?" diye sordu. "Gözlerini hiç bu kadar parlak görmemiştim."

"Âşığım."

"Yine mi?"

"Bu sefer ciddi. Bu adamı yıllardır bekledim."

"Anlıyorum. Birbirine eş iki ruhun buluşması. Kimmiş peki?"

"Söyleyemem, sır."

"Bana söyleyememek de ne demek?" Mimi omuzlarından tuttu, silkeledi. Çok sarsıldığı belliydi. "Bu adamı daha yeni tanıdın ve şimdiden aramıza girdi ha?"

"Peki, sinirlenme. Huberto Naranjo, ama kimseye söyleme sakın."

"Naranjo mu? Hani şu República Caddesi'ndeki? Peki, bu gizlilik niye?"

"Bilmiyorum. Ama ağzımdan kaçıracağım tek sözün bile canına mal olacağını söyledi."

"Onun başını belaya sokacağını öteden beri biliyordum. Huberto Naranjo'yu bacak kadarkenden beri tanırım. El falına baktım, kaderini iskambillerde de okudum. Sana göre biri değil o. Sözüme kulak ver. Onun kaderi ya haydut, ya da çok sözü geçen bir zengin olmak – kaçakçılığa, uyuşturucu işine ya da bir başka pis işe bulaşmış olmalı.

"Ondan böyle söz etmeni men ederim!"

Huberto Naranjo'ya rastladığım sıralarda, şehrin en iyi mahallesinde, Şehir Kulübü'nün yakınında oturuyorduk. Kesemize uygun, ufak, eski bir ev bulmuştuk. Mimi'nin ünü, kendisinin bile düşleyemeyeceği boyutlara varmıştı ve öylesine güzelleşmişti ki, nerdeyse gerçek bir insan değilmiş gibi görünüyordu. Cinsiyetini değiştirme konusundaki kararlılığını, bu kez de adabımuaşerete ve oyunculuğa yöneltmişti. Bayağı kaçacak her türlü aşırılığı bıraktı, özenle terzilere diktirdiği giysileri, hafif makayıyla kendine özgü bir moda yarattı, dilini düzeltti, sadece acil durumlar için yedekte birkaç yakası açılmadık söz bıraktı ve iki yıl, bir yandan deneme sahnesinde oyunculuk öğrenirken, öte yandan da güzellik kraliçelerini eğiten bir zarafet okulunda otomobile binerken bacaklarını nasıl üst üste atacağını, dudak boyasını bozmadan enginarı nasıl yiyeceğini, görünmez bir vizon etolü ardında sürükleyerek merdiveni nasıl çıkacağını öğrendi. Cinsiyet değiştirdiğini gizlemeye çalışmıyor ama bu konudan söz de etmiyordu. Sansasyon basını, onun bu gizemli havasını alabildiğine kullanarak, skandal ve iftira ateşini körükledi. Mimi'nin yaşamı tamamen değişti. Artık sokağa çıktığında, insanlar durup ona bakıyor; öğrenci kızlar çevresine doluşup imza istiyordu. Mimi, televizyon dizileri ve tiyatro oyunları için sözleşmeler yapıyor ve bu oyunlarda, Velinimet'in 1917'de Paris'ten getirttiği, yaşlı, sakat, ama hâlâ olağanüstü Sarah Bernhard'dan bu yana görülmemiş bir yetenek sergiliyordu. Mimi'nin yer aldığı oyunlar kapalı gişe oynuyor; memleketin dört bucağından insanlar, kadın gibi memeleri, erkek gibi alameti olduğunu duydukları bu efsanevi yaratığı görmek için akın ediyorlardı. Mimi, defilelere, jüri üyesi olarak güzellik yarışmalarına, hayır kuruluşlarının etkinliklerine davet ediliyordu. Kaymak tabaka aileleri onu Şehir Kulübü'ne davet ederek itibarını daha da artırınca,

Mimí, Karnaval Balosu'nda yüksek sosyeteye şanlı şöhretli bir biçimde girdi. O gece, sahte zümrüt işlemeli çok şık bir erkek kostümüyle Tayland Kralı kılığına girdi, beni de kraliçe olarak koluna takıp davetlileri iyice şaşırttı. Onu, yıllar önce homoseksüellerin gittiği salaş bir kabarede alkışladıklarını hatırlayanlar vardı; ama bu, onun prestijini yıpratmak yerine, daha çok ilgi uyandırmasına yol açıyordu. Mimí, şu anda peşinde koşan oligarşi kesimindeki aileler tarafından hiçbir zaman kabul görmeyeceğini biliyordu. Onların gözünde, partilerini renklendirip süsleyecek egzotik bir ilgi odağından başka bir şey değildi. Ama o atmosfere girmek Mimí'yi büyüledi ve bu tutkuyu haklı göstermek için, o çevrenin sanat kariyerine yararlı olduğunu söylemeye başladı. Onun düşleriyle alay ettiğim zaman, "Bu ülkede en önemli, en geçerli şey iyi ilişkilerdir," diyordu.

Mimí'nin başarısı, bize ekonomik güvence sağladı. Artık, dadıların efendilerinin çocuklarını arabayla gezdirdikleri, şoförlerin cins köpekleri dolaştırdıkları bir parkın karşısında oturuyorduk. Taşınmadan önce, Mimí'nin bütün doldurulmuş hayvanlarını ve işlemeli yastıklarını República Caddesi'ndeki kızlara dağıttık, yalnızca Mimí'nin porselenden yaptığı bibloları sakladık. Bu sanatı ona öğretmek gafletinde bulunmuştum, çünkü aylarca bütün boş zamanlarını porselen hamuru karıştırıp bibloları biçimlendirmeye hasretti. Ama yeni evini dekore ettirmek için anlaştığı profesyonel dekoratör, "Evrensel Madde"den yapılmış yaratıkları görünce, nerdeyse sekteikalpten gidecekti. Dekor tasarımını bozmamak için onları ortadan kaldırmasını Mimí'den rica etti; Mimí de kır saçlı, kara gözlü bu olgun adamdan çok hoşlandığı için, dediğini kabul etti. Öylesine içten bir dostluk geliştirdiler ki, Mimí sonunda yıldız falında çıkan eşi bulduğuna inandı. Astroloji hiç yanılmaz Eva. Yaşamımın ikin-

ci yarısında büyük bir aşk yaşayacağım alnıma yazılı.

Dekoratör, uzun bir süre yaşamımızda önemli bir rol oynayarak, yaşantımıza büyük değişimler getirdi. Onun sayesinde, varlığından habersiz olduğumuz bir kültürle tanıştık. Şarabın doğrusunu seçmeyi –o zamana kadar yalnızca kırmızı şarap gece içilir, beyaz şarap da gündüz sanıyorduk– sanattan tat almayı, dünyada olup bitenlere ilgi duymayı öğrendik. Pazarlarımızı sanat galerilerine, müzelere, tiyatroya, sinemaya ayırdık. İlk kez konsere dekoratörle gittim ve öylesine etkilendim ki üç gece gözüme uyku girmedi; müzik içimde yenilenip duruyordu. Sonunda uyuduğum zaman, düşümde kendimi sedef kakmalı, fildişi mıhlı, sarı ahşaptan bir yaylı saz olarak gördüm. Uzun süre, orkestranın hiçbir gösterisini kaçırmadım. Balkondaki localardan birinde oturuyor, şef batonunu kaldırıp salon müzik dolduğu zaman, mutluluk gözyaşları yanaklarımdan süzülüyordu. Dekoratör her şeyi bembeyaz yapmıştı –tek tük antika aksesuarların serpiştirildiği modern mobilyalar– o güne dek gördüğlerimizden öylesine farklıydı ki, haftalarca yolumuzu yitirmişiz gibi odadan odaya dolandık durduk; eski yerini unuturuz korkusuyla hiçbir şeye el süremedik, kuştüyü yastıkları yassıltmamak için doğu işi divana oturamadık. Ama dekoratörün baştan da söylediği gibi, ince zevk bir tutkudur; biz de bunu sevmeyi öğrendik ve bir zamanlar içinde yaşadığımız süprüntüleri hor görmeye başladık. Bir gün, o hoş adam New York'taki bir dergiden iş aldığını söyledi. Bavullarını topladı ve içtenlikle üzülerek bizimle vedalaştı; Mimi'yi üzüntüye boğarak gitti.

“Mimi, kendini topla,” diye yalvarıyordum. “Eğer gittiye, alın yazındaki eşin değil demektir. Gerçek eşin yakında çıkagelir.” Bu şaşmaz mantık onu biraz olsun avuttu.

Zamanla, dekordaki kusursuz uyumun başına bazı

değişiklikler geldi. Ama bu değişiklikler, evi daha yaşanır kılmaktan öteye gitmedi. İlki deniz tablosu oldu. Evde kalmış kızla, müzmin bekâr ağabeyinin evindeki tablounun benim için ne önem taşıdığını Mimi'ye anlatmıştım. Mimi de bu tutkunun genetikten kaynaklandığına, deniz özlemini kanıma aktaran gemici bir atadan kaynaklandığına inandı. Bu fikir, Hollandalı dedem söylentisine uygun düştüğü için, kayalar, dalgalar, martılar ve bulutlardan oluşan bir tablo buluncaya kadar bütün antikacı ve eskici dükkânlarını dolaştık; bulduğumuz zaman hiç duraksamadan alıp dekoratör dostumuzun özenle seçtiği Japon baskılarının etkisini bir anda sıfıra indirerek evin başköşesine astık. Sonra ufaktan ufaktan, duvarda sergilenecek bir aile edindim kendime. Solmuş, eski fotoğraflar: Göğsü madalyalarla donanmış bir büyükelçi, pos bıyıkları ve elinde çiftesi olan bir kâşif, tahta pabuçlu, lületaşı pipolu, gururla geleceğe bakan dede tipli biri. Şecere ağacını edinince, Consuelo'nun bir resmini bulmak için karıştırmadığımız yer kalmadı. Gördüğümüz resimlerin hiçbirini beğenmedim. Sonunda bir gün, danteller içinde, güneş şemsiyesi elinde, yediveren gülleriyle dolu bir bahçede gülümseyen, zarif bir genç kız resmi bulduk. Düşlerimdeki annemi canlandıracak kadar güzeldi. Çocukluğumda, Consuelo'yu önünde önlük, ayağında bez pabuçlarla ev işi yaparkenki halinden başka kılıkta görmemiştim; ama güneş şemsiyeli hanımefendiye benzediğini hep biliyordum, çünkü hizmetçi odasında baş başa kaldığımızda hep öyleydi ve ben de onu belleğimde öyle yaşatmak istiyordum.

O yılları, yitirdiğim zamanı kapatmaya çalışarak geçirdim. Hiçbir şeye yaramayan ama o sıralarda bana şart gibi görünen bir lise diploması almak için gece okuluna

gittim. Gündüzleri, orduya üniforma yapan bir fabrikada sekreter olarak çalışıyor, geceleri de defterlerimi öykülerle dolduruyordum. Mimi, o üretken olmayan işi bırakıp kendimi öykü yazmaya vermem için yalvardı. Pos bıyıklı bir Kolombiyalı yazarın zafer turunda, kitap imzalatmak için kitabevinin kapısında bekleyenlerin kuyruğunu gördüğünden bu yana, bana defter, kalem, sözlük yağıdırıyordu. Bu iyi bir meslek Eva. Sabahın köründe kalkmak zorunda değilsin, kimsenin emrinde değilsin... Mimi, ömrümü edebiyata adamamı düşlüyordu, ama ben ekmeğimi kazanmak zorundaydım, o açıdan bakıldığında da yazmak pek sağlam bir iş değildi.

Agua Santa'dan ayrılıp başkente yerleştikten hemen sonra Madrina'mı aramaya koyuldum, çünkü onunla ilgili olarak aldığım son haberlere göre pek iyi değildi. Onu şehrin eski bir mahallesinde, kendisine acıyan iyi yürekli kişilerin döşediği bir odada buldum. Onca zamana ve yoksulluğa rağmen mucizevi bir biçimde korunmuş aziz tasvirleri ve doldurulmuş puma dışında pek az eşyası vardı. "İnsanın evinde mutlak bir mihrap olmalı," derdi. O zaman parayı papazlara kaptırmaz, yalnızca muma harcarsın. Birkaç dişi dökülmüştü –ihtiyaçtan satmak zorunda kaldığı altın diş de bunların arasındaydı – ve bir zamanların o afetidevran kadınından eser kalmamıştı. Ama titizlik huyundan hâlâ vazgeçmemişti ve her gece yıkanmak için su bidonunu dolduruyordu. Belleği öylesine bulanıktı ki, onu içinde yitip gittiği kişisel labirentlerden kurtarmanın olanaksız olduğunu anladım ve onu sık sık ziyaret edip vitaminlerini götürmekle, odasını temizlemekle, eskisi gibi mis kokmasını sağlamak için yıkayıp gülsuyu götürmekle yetindim. Tedavi için hastaneye yatırmak istedim ama kimse ilgilenmedi; ciddi bir hastalığı olmadığını, sağlık hizmetlerinin ona harcanmamasını gerektirecek kadar acil vaka olduğunu söylediler.

Sonra bir sabah yanlarında oturduğu aile panik içinde beni aradı: Madrina'm derin bir depresyona girmişti ve on iki gündür durmadan ağlıyordu.

Mimí, "Onu görmeye gidelim. Ben de seninle geleceğim," dedi.

Madrina'm direncinin son noktasına dayandığı ve gırtlığını usturayla kestiği an oraya vardık. Sokağa girdiğimizde, konu komşuyu ayaklandıran çığlığı duyduk. İçeri koştuk, Madrina'mı, doldurulmuş pumanın ayakları altına yayılan kan gölü içinde yatar bulduk. Gırtlığını bir kuktan ötekine boydan boya kesmişti ama daha ölmemişti ve korkudan donup kalmıştı. Çene kaslarını parçalamıştı; yanakları çekilmişti ve dişsiz ağzı ürkütücü bir gülümsemeyle açılmıştı. Elim ayağım kesildi, düşmemek için duvara yaslandım. Mimí, Madrina'mın yanına diz çöktü, uzun tırnaklarını yaranın iki kenarına geçirerek birleştirdi ve ambulans gelene kadar öyle tutarak Madrina'mın canını boşaltan kanı durdurdu. Ben kendime hâkim olamadan tir tir titrerken, o uzun tırnaklar, hastaneye varıncaya kadar yarayı öylece tuttu. Mimí şaşırtıcı bir kadındır. Doktorlar Madrina'mı hemen ameliyathaneye aldılar, çorap örer gibi diktiler ve mucize kabilinden kurtardılar.

Eşyasını toplamak için oturduğu odaya gittiğimde, annemin saç örgüsünü, bir *surucucu* yılanı kadar kızıl ve parlak belığı sakladığı eski bir torba buldum. Örgü bunca yıldır unutulup kalmış, peruğa dönüştürölme tehlikesini savuşturmuştu. Saç örgüsünü ve pumayı aldım. İntihar girişimi hiç değilse hasta kadına ilgi gösterilmesini sağlamıştı; ama yoğun bakımdan çıkar çıkmaz tımarhaneye gönderildi. Onu ziyaret etmemize bir ay sonra izin verdiler.

Mimí, "Burası Santa María'dan da beter," dedi. "Onu buradan çıkartmalıyız."

Bir avlunun ortasındaki çimento direğe bağlanmış,

çevresi deli kadınlarla sarılmış duran Madrina'm artık ağlamıyordu; dikişleri boynunu teyellenmiş gibi fır dolanarak, suskun ve kıpırtısız öylece oturuyordu. Azizlerini istiyor, onlarsız kendini boşlukta hissediyordu. Şeytanlar peşini bırakmıyor, bebeğini, o iki başlı hilkat garibesini kaçıracaklarını söyleyerek korkutuyorlardı onu. Mimi, Maharaşi'nin kitabından yararlanarak pozitif enerji dalgalarıyla onu tedaviye çalıştı ama bu özel tedavi yönteminin Madrina'mı iyileştireceği yoktu artık. İşte tam o dönemde Papa'yı taktı aklına; Papa'yı görmek, ondan günahlarını bağışlamasını dilemek istiyordu, ben de onu yatıştırmak için Roma'ya götüreceğime söz verdim. Kutsal Peder'i, günün birinde tropikleri kutsarken göreceğimizi aklımdan bile geçirmemiştim.

Madrina'mı tımarhaneden çıkardık, yıkadık, başındaki bir-iki tutam saç taradık, yeni çamaşırlar giydirdik ve bütün azizleriyle birlikte, deniz kenarında, palmiye ağaçları, serin çavlanlar ve maymun kafesleri ortasındaki özel bir kliniğe yatırdık. Burası zenginler için açılmış bir huzureviydi, ama Madrina'mın görünümüne rağmen, Arjantinli bir psikiyatr olan başhekim Mimi'nin arkadaşı olduğu için onu hastaneye kabul ettiler. Okyanusa bakan, müzik yayını verilen pembe bir odaya yatırdılar. Pahalı olmasına çok pahalıydı ama ömrümde ilk kez Madrina'mı halinden hoşnut gördüğüm için değerdi bu paraya. İlk ay parayı Mimi verdi ama bunun kendi sorumluluğum olduğunu biliyordum. İşte o sırada fabrikadaki işi buldum.

Mimi, "Bu iş sana göre değil. Sen yazar olmak için okumalısın," diye ısrar ediyordu.

"Yazarlık, okulda öğrenilemez."

Huberto Naranjo, nasıl bir anda yaşamıma yeniden girdiyse, birkaç saat sonra ardında orman, çamur ve toz

izi bırakarak, hiçbir açıklama yapmadan öylece sırra kadem bastı. Günlerimi beklentiyle geçirmeye başladım ve o uzun bekleme döneminde, onunla ilk seviştığımız günü, kahvelerimizi içtikten sonra hemen hiç konuşmadan, tutkuyla bakışarak el ele bir otele gittiğimiz, kendimizi yatağa attığımız, Naranjo'nun beni hiçbir zaman kardeş gibi sevmediğini ve bunca yıldır hep beni düşündüğünü itiraf ettiği o günü yeniden, yeniden yaşadım.

"Öp beni. Kimseye âşık olmamam gerek ama artık seni bırakamam... Yine öp beni," diye fısıldayarak bana sarıldı. Sonrasında, titreyerek, ter içinde, taş gibi donuk bakışlarla uzandı kaldı.

"Nerede yaşıyorsun? Seni nasıl bulabilirim?"

"Beni arama. Fırsat bulunca ben gelirim." Ve aceleci, beceriksiz tavrıyla yeniden kendisine çekti beni.

Günler geçti, ondan haber alamadım. Mimí, ilk karşılaşmamızda kendimi teslim ettiğim için böyle olduğunu söylüyordu. Sana kaç kez söyledim? Erkekleri yalvartman gerek. Seni yatağa atmak için her şeyi yaparlar ama istediklerini elde ettikten sonra hor görürler. Senin kolay bir kadın olduğunu düşünüyordur. İstedikğin kadar otur, bekle, geri dönmez artık. Oysa Huberto Naranjo döndü; yine sokakta karşıma çıktı, yine otele gittik, yine aynı acelecilikle seviştik. O buluşmamızdan sonra, her seferinde bunun son olabileceğini ima etmesine rağmen, hep geri döneceğini sezdim. Bir esrar bulutu içinde, beraberinde kahramanca bir şeyler, korkunç bir şeyler getirerek yaşamıma girmişti. Bu bir şeylerin ne olduğunu kestiremiyordum, onu böylesine tehlikeli koşullar içinde sevmeyi belki de bu yüzden göze aldım.

Mimí, "Onun hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Bahse girerim ki evlidir, yarım düzine de çocuğu vardır," diye küplere biniyordu.

"O senin malum filmlerin aklını bulandırmış. Herkes

senin televizyon dizilerindeki kötü adamlar gibi olmaz.”

“Ben ne dediğimi biliyorum. Ben erkek olarak yetiştim. Erkek okuluna gittim, erkek çocuklarla oynadım, futbol maçlarında, barlarda onlara ayak uydurmaya çalıştım. Bu konuda senden çok daha fazla şey bilirim. Dünyanın başka yerlerini bilmem, ama dünyada güvenilecek erkek diye bir şey olmayacağını iyi bilirim.”

Huberto'nun gelişleri önceden kestirilebilecek bir düzenlilik içinde değildi; birkaç hafta görünmediği de oluyordu, birkaç ay da. Telefon etmiyor, mektup yazmıyor, hiç haber göndermiyor, ama en ummadığım bir anda –kuytuya gizlenmiş de nereye gidip nereden geleceğimi biliyormuşçasına– bir sokakta önüme çıkıveriyordu. Görüntüsü her seferinde değişti: Tebdil geziyormuş gibi, kimi zaman bıyıklı, kimi zaman sakallı, kimi zaman saç baş başka biçimde taralıydı. Bu beni kaygılandırıyor ama bir yandan da hoşuma gidiyordu, aynı anda birkaç sevgilim varmış gibiydi. Onunla birlikte olabileceğimiz bir yer düşünüyordum; ona yemek pişirmek, çamaşırlarını yıkamak, her gece koynuna girmek, karıkoca gibi el ele sokaklarda dolaşmak istiyordum. Aşka, şefkate, hak ettiğini almaya, mutluluğa, her şeye susamış olduğunu biliyordum. Yüzyılların açlığını gidermek istercesine bana sarılıyor, adım fısıldıyor, sonra birden gözleri doluyordu. Geçmişten, birlikte geçen çocukluk günlerimizden konuşuyor ama bugünden, yarından hiç söz etmiyorduk. Kimi zaman bir saatten az bir süre birlikte olabiliyorduk. Naranjo bir yerlere koşturuyor gibiydi. Hüzünle bana sarılıyor, sonra hemen gidiyordu. Biraz daha zamanımız olduğunda, onu okşar, gövdesini inceler, yara izlerini, doğum lekelerini sayardım. Giderek zayıfladığını, ellerinin daha da nasırlandığını, derisinin kalınlaştığını görüyordum. “Bu nedir? – Yara izi gibi görünüyor. Hayır, bir şey değil. Gel hadi.” Her ayrılışımızda, tutku, kırgınlık, merhamete

benzer bir duygu karışımı, buruk bir tat kalıyordu ağızımda: Onu incitmemek için, bazen hiç varmadığım bir doyum taklidi yapıyordum. Ona kendimi sevdirmeye, benimle kalmasına öylesine gerek duyuyordum ki, Mimi'nin öğüdünü tutup Señora'nın kitaplarından öğrendiğim numaraları yapmamaya, Riad Halabí'nin görmüş geçirmiş okşayışlarını ona öğretmemeye kararlıyım. Fantezilerimden söz etmiyor, Riad'ın değdiği hassas telleri hiç göstermiyordum, çünkü beni sorulara boğacağını sezinliyordum – Nerede? Kiminle? Ne zaman? Gençliğinde kadınlar konusundaki onca böbürlenmelerine rağmen belki de sırf o alandaki namı yüzünden benim yanımda neredeyse namus ehli davranıyordu. “Sana saygı duyuyorum,” diyordu. “Sen ötekiler gibi değilsin.” “Hangi ötekiler?” diye sorardım; alaylı ve dalgın gülümserdi. Ben de Kemal'e duyduğum ilk gençlik aşkımdan, Riad'a olan umutsuz sevgimden, başkalarıyla gelgeç maceralarımımdan ona hiç söz etmedim. Bekâretimi nasıl kaybettiğimi sorduğunda, “Sen bana kendi bekâretini sunamazken benimkini niye merak ediyorsun?” dedim. Huberto öyle şiddetli bir tepki gösterdi ki, Riad Halabí ile geçirdiğim o eşsiz geceyi es geçip Zulema'nın ölümüyle ilgili olarak tutuklandığımda Agua Santa'daki polislerin ırzıma geçtiği masalını uydurdum. Anlamsız bir kavgadan sonra benden özür diledi: “Ben hayvanın tekiyim, bağışla beni, senin suçun yok Eva. Yemin ederim, bunu ödeteceğim o aşağılık heriflere. Sana yaptıklarını ödeyecekler.”

Mimi ile konuşurken, “İşler yatışınca her şey daha iyi gidecek,” diyordum.

“Şimdi mutlu değilsen, bir daha olamazsın. Bu kadar garip biriyle ilişkiyi neden sürdürdüğünü anlayamıyorum bir türlü.”

Huberto Naranjo ile ilişkim, çok uzun bir süre günlük yaşamımı etkiledi. Umutsuzluk, çılgınlık, onu kendi-

me bende etme, hiç yanımdan bırakmama tutkusu içindeydim. Uykuda bile huzurum yoktu, karabasanlar görüyordum, aklımı kaçırmak üzereydim. Aklımı ne işime, ne öykülerime verebiliyordum; biraz sakinleşmek için ecza dolabından yatıştırıcı haplardan alıyor, gizlice yutuyordum. Ama zamanla, Huberto Naranjo'nun hayali silinmeye, daha az rahatsız etmeye başladı; makul bir boyuta indi ve yaşamımı yalnızca ona duyduğum isteğe değil, başka şeylere de ayırır oldum. Yaşamım hâlâ onun geliş gidişleri ekseninde dönüyordu, çünkü onu seviyordum. Kendimi bir trajedinin veya romanın kahramanı gibi görüyor ama normal yaşantımı sürebiliyor, geceleri de yazı yazabiliyordum. Kemal'e aşkımdan sonra ettiğim yemini anımsıyordum: Kıskançlığın dayanılmaz cehennem azabına bir daha katlanmayacağım – ve bu yemine inatçı bir kararlılıkla bağlı kalıyordum. Huberto'nun ayrı olduğumuz günlerde başka kadınlara bakıp bakmadığını düşünmeye veya Mimi'nin belirttiği gibi haydut olup olmadığını merak etmeye kalkışmıyordum. Huberto'nun böyle davranmasının daha yüce bir nedeni, benim giremeyeceğim bir serüven dünyası, değişmez yasalarla erkeklerin egemenliğindeki bir dünya olduğunu düşünmek istiyordum. Huberto Naranjo, onun için aşkımdan daha önemli olan bir davaya bağlıydı. Bunu anlayışla karşılamalı ve kabullenmeliydim. Gitgide sıırım gibi, daha güçlü, daha suskun olan bu adama romantik bir sevgiyi büyüttüm yüreğimde, ama gelecek için plan kurmayı bıraktım.

Çalıştığım fabrikanın yakınında iki polisin öldürüldüğü gün, Huberto'nun sırrının gerilla hareketiyle ilgili olduğu konusundaki kuşkularım doğrulandı. Polisler, hareket halindeki bir otomobilden açılan makineli ateşle vurulmuşlardı. Sokağa bir anda insanlar, polis arabaları, ambulanslar doldu, bütün yöre kuşatıldı. Fabrikadaki

makineleri durdurdular, işçileri bahçeye dizdiler, binayı baştan aşağı aradılar, sonunda doğru eve gitmemizi tembihleyerek bizi salıverdiler; çünkü şehirde olağanüstü hal ilan edilmişti. Otobüs durağına yürüdüm, Huberto Naranjo beni bekliyordu. Onu görmeyeli neredeyse iki ay oluyordu, tanımakta zorluk çektim, bir gecede yaşlanmış gibiydi. Bu kez, onun kollarındayken hiç zevk almadım. Zevk alıyormuş gibi de yapmadım, aklım başka yerdeydi. Daha sonra yatakta, sert çarşafın üstünde çıplak otururken, günden güne birbirimizden uzaklaştığımızı hissettim ve ikimiz adına üzüldüm.

“Kusura bakma. Kendimde değilim. Korkunç bir gün geçirdim. İki polis öldürüldü. İkisini de tanıyordum; fabrikanın yanında nöbet tutarlardı, bana her gün selam verirlerdi. Birinin adı Socrates'di, düşünebiliyor musun? Hiç polis adı değil. İyi biriydi. Onu öldürdüler.”

Huberto Naranjo, “İdam ettiler,” diye karşı çıktı. “Halk idam etti onu. Buna cinayet denmez. Kelimelerini daha özenle seçmelisin. Cinayet işleyenler polislerdir.”

“Sen de diyorsun? Terörizm yanlısı olduğunu söylemeye kalkışma bana.”

Huberto beni sertçe itti, gözlerimin içine bakarak, şiddetin yöneticilerden kaynaklandığını anlattı. İşsizlik, yoksulluk, yolsuzluk ve sosyal adaletsizlik, hepsi birer şiddet örneği değil miydi? Devlet çeşitli sindirme ve baskı yöntemleri uyguluyordu. O polisler rejimin uşağıydılar; halk düşmanlarının çıkarlarını koruyorlardı ve idam edilmeleri meşru bir eylemdi. Halk, özgürlük için savaşıyordu. Uzun süre cevap vermedim. Ortadan kayboluşlarını, yara izlerini, suskunluklarını, acelesini, kaderciliğini ve varlığından yayılan, çevresindeki havayı elektrikleştiren, parlak ışığın bir böceği çekmesi gibi beni kendine çeken o büyük manyetik gücü şimdi anlıyordum.

“Neden daha önce anlatmadın bana?”

“Bilmemen en iyisiydi.”

“Bana güvenmiyor musun?”

“Anlamaya çalış, bu bir savaş.”

“Bilmiş olsaydım, bunca yıl benim için daha kolay geçerdi.”

“Sadece seni görmek bile baştan başa çılgınlık. Ya kuşkulanıp seni sorguya çekselerdi, neler olurdu bir düşünebiliyor musun?”

“Hiçbir şey söylemezdim.”

“Onlar bir dilsizi bile konuşturmasını bilirler. Sana ihtiyacım var, sensiz olamıyorum, ama sana her gelişimde suçluluk duyuyorum, çünkü hareketi ve *companero*'larımın hayatını tehlikeye atıyorum.”

“Beni de götür.”

“Götüremem Eva.”

“Dağda kadınlar yok mu?”

“Hayır. Bu erkeklerin savaşı ama iyi günler göreceğiz, o zaman başka koşullarda birbirimizi sevebiliriz.”

“İkimizin birden yaşamını nasıl feda edebilirsin?”

“Bu feda etmek değil. Yeni bir toplum kuruyoruz, günün birinde hepimiz özgür ve eşit olacağız.”

Ta eskiden, kalabalık bir alanda ufak bir oğlan ve ufak bir kız olarak ilk karşılaştığımız günü düşündüm. Huberto, daha o zamandan kendi yazgısını kendisinin belirleyebileceğine inanmış bir maçoymuştu. Benimse, kız olduğum için doğuştan şanssız olduğuma inanır, belli sınırları kabullenmemi, başkalarının kanadı altına girmemi isterdi. Onun gözünde, ben hiçbir zaman bağımsız olamayacaktım. Huberto, düşünmeye başladığı andan beri hep böyle düşünürdü, devrimin bu tavrını etkileyip değiştirmesi olacak iş değildi. Sorunlarımızın, gerillaların yazgısıyla ilintili olmadığını fark ettim, Huberto, düşlerini gerçekleştirse bile, benim için eşitlik söz konusu değildi. Naranjo ve onun gibiler için, “halk” yalnızca er-

keklerden oluşuyordu. Biz kadınlar mücadeleye katılmalı, ama kararların ve yönetimin dışında bırakılmalıydık. Onun devrimi, benim yazgımda temel bir değişim yapmayacaktı. Koşullar ne olursa olsun, ömür boyu kendimi geçindirmek zorunda kalacaktım. Benim savaşımın ufukta sonu hiç görünmeyen bir savaş olduğunu belki de o anda fark ettim. Bu savaşı pekâlâ şen şakrak götürebilirdim, yoksa mutlu olmak için bir uzak zaferi bekleye bekleye ömrümü tüketecektim. Evet, Elvira haklıydı: Katı olmalısın, hayat bir köpek dalaşdır.

O gün öfkeyle ayrıldık ama Huberto Naranjo, iki hafta sonra döndü ve ben her zamanki gibi bekliyordum.

Gerilla eylemlerinin tırmanması, Rolf Carlé'yi ülkeye döndürdü.

Aravena, müdür koltuğundan, "Oğlum şimdilik dünya gezilerin bitti," dedi. Aravena çok şişmanlamıştı, kalbi iyi değildi ve artık ona heyecan veren tek tat, iyi bir yemek, purolarının kokusu, La Colonia'da kaldığı günlerde de, Rupert dayının artık yasak meyve haline gelmiş kızlarının dolgun kalçalarına çaktırmadan bakmaktı. Ancak, fiziksel kısıtlamalar, mesleki merakını köreltmemişti. "Gerillalar herkese baş ağrısı olmaya başlıyorlar. Neler olup bittiğini anlamamanın zamanıdır. Aldığımız bütün bilgiler sansürlü. Hükümet de yalan söylüyor, gerillaların radyosu da. Dağlarda kaç kişi olduğunu, ne tür silahları bulunduğunu, kimden destek gördüklerini, planlarını, kısaca her şeyi bilmek istiyorum."

"Bunu televizyondan veremezsin."

"Ne olduğunu bilmek zorundayız Rolf. Bence bu adamlar bir avuç çılgın, ama belki de burnumuzun dibinde ikinci bir Sierra Maestra olayı geliyor da haberi-miz bile yok."

"Eğer öyleyse, ne olacak?"

"Hiçbir şey. Bizim işimiz, tarihin akışını değiştirmek değil, yalnızca olayları saptamak."

“General iktidardayken böyle düşünmüyordun.”

“Yaşlandıkça akıllandım. Hadi, şöyle bir çevreye göz at, çekebilirsen bir şeyler çek ve öğrendiğin her şeyi gel bana anlat.”

“Bu kolay olmayacak. Kamplarının çevresinde dolaşmama izin vermezler.”

“Zaten ben de o yüzden başkasından değil de senden istiyorum bu işi. Birkaç yıl önce onlarla beraberdin. Seni öylesine etkileyen çocuğun adı neydi?”

“Huberto Naranjo.”

“Onunla yeniden ilişki kurabilir misin?”

“Bilmiyorum. Orada olmayabilir, çoğunun askerler tarafından öldürüldüğü, bir kısmının da kaçtığı söyleniyor. Ama her neyse, konu ilgimi çekiyor, bir şeyler yapmaya çalışırım.”

Huberto Naranjo ölmemişti, kaçmamıştı da ama artık onu o adla tanıyan yoktu. Artık, “Comandante Rogelio” diye biliniyordu. Ayağında çizmeleri, elinde tüfeği, gözleri gölgelerin ardını görmek için dört açılmış, yıllardır savaştaydı. Şiddet, yaşam düzeni olmuştu; ama coşkulu anları da vardı. Ne zaman gerillalara yeni katılan bir grubu karşılasa, eskiden yeni bir kızla tanıştığı zaman olduğu gibi yüreği çarpmaya başlardı. Onları karşılamak için, ta kampın sınırına kadar çıkardı. Yeni gelenler, daha el değmemiş, iyimser, hâlâ şehir havasını taşıyarak, daha eskilerinki gibi nasırlaşmamış, ancak yeni yeni su toplayan elleri, yumuşak bakışları ve yorgun olmalarına rağmen gülümseyişleriyle, takım liderlerinin öğrettiği gibi sıraya dizilirlerdi. Bunlar, Naranjo’nun kardeşleri, oğullarıydı: Dövüşmeye gelmişlerdi ve o andan itibaren onların canından, morallerini yükseltmekten, dağlarda sağ kalmayı becermelerinden, onları granit kadar katı, dışı bir kaplandan daha yürekli, zeki, hızlı kılmaktan... her birini yüz askere bedel duruma getirmekten o sorum-

luydu. Naranjo, gelmeleri iyi oldu diye düşünür ve boğazına bir şeyler düğümlenirdi. Sonra ellerini ceplerine sokar, duygularını belli etmemek için birkaç kısa cümleyle onları selamlardı.

Naranjo, fırsat olduğunda, *companero*'larıyla birlikte kamp ateşinin başında oturmayı da severdi. Hiçbir yerde fazla kalmıyorlardı. Dağları avuçlarının içi gibi bilmek, kitapçıkta denildiği gibi arazide balığın suda ilerleyişi gibi ilerleyebilmek zorundaydılar. Ama boş günleri de vardı; kimi zaman normal insanlar gibi şarkı söyler, iskambil oynar, radyoda müzik dinlerlerdi. Naranjo, az çok belirli aralıklarla şehre inip irtibat görevlisinden bilgi almak zorundaydı. O zaman kimseden farksız biri gibi sokaklarda yürür, yiyeceklerin, trafiğin, çöplerin unutulmuş kokusunu solur; çocuklara, alışveriş eden kadınlara, başıboş köpeklerle bambaşka bir gözle, aranılan biri olarak değil de kalabalığın içindeki sıradan biri gibi bakardı. Çok geçmeden bir duvarda veya tahta perdede, büyük siyah harflerle yazılmış "Comandante Rogelio" adına rastlar, o duvara çarmıha gerildiğini görerek, gurur ve korku karışımı bir duyguyla orada olmaması gerektiğini anımsardı: O başkaları gibi değildi, bir gerilla savaşçısıydı.

Rolf Carlé, gerillalardan çoğunun üniversiteden derlendiğini bildiği halde, dağdaki adamları bulmak için öğrencilere karışmaya kalkışmadı. Televizyon haber programlarında çok sık görüldüğü için iyi tanınıyordu. Birkaç yıl önce, silahlı mücadelenin başlayacağı sırada Huberto Naranjo ile ilk röportajını ayarlayan kişi aklına geldi ve El Negro'nun barına gitti. El Negro'yu mutfağında, biraz daha yaşlanmış ama eskisi gibi şen buldu. Çekinerek el sıkıştılar. Devir değişmişti, kimseye güven olmazdı, çünkü baskı artık uzmanlar tarafından uygulanıyordu. Gerilla hareketi, dünyayı değiştirme düşündeki bir grup sakalı bitmemiş çocuğun ideali olmaktan çık-

mış, acımasız ve sınırsız bir çatışmaya dönüşmüştü. Rolf Carlé sözü uzatmadan, doğruca konuya girdi.

El Negro, "Onlarla ilgili hiçbir şey bilmiyorum," diye cevap verdi.

"Ben muhbir değilim, hiçbir zaman da olmadım. Sana bunca yıldır ihanet etmedim, şimdi neden edeyim? Sorumlu kimse, onunla ilişkiye geç. Bana bir fırsat tanımasını sağla, en azından ne yapmak istediğimi anlatabileyim."

El Negro, Rolf'un yüzündeki her ayrıntıyı inceleyerek onu süzdü ve gördüğünden hoşnut kalmış olmalı ki, Rolf Carlé davranışında bir değişiklik sezdi.

Carlé, "Yarın gelirim ahbap," dedi.

Ertesi gün ve neredeyse bir ay her gün gitti. Sonunda istediği buluşmayı sağlayıp tasarılarını açıklayabildi. Parti, Rolf Carlé'nin kendilerine yararlı olabileceğini fark etti. Birinci sınıf bir gazeteciydi, dürüst görünüyordu, televizyonla bağlantısı vardı ve Aravena'nın dostuydu. Onun gibi birine güvenmek yararlı olabilirdi ve gerekli önlemleri aldıkları takdirde, tehlike de büyük olmazdı.

Gerilla liderleri, halka bilgi ulaştırmak istiyorlardı: "Her zaferde yeni müttefikler kazanıyoruz."

Buna karşılık Cumhurbaşkanı, "Halkı paniğe vermayın," diye buyurdu. "Gerillalarla ilgili tek söz istemiyorum – onları ezip yok edeceğiz. Onlar yönetimin düşmanı, biz de onlara öyle davranacağız."

Carlé'nin kampa ikinci gidişi, öncekinden çok farklı oldu: Tatile çıkmış öğrenci gibi sırt çantasını sırtına vurup dağlara yollanmadı. Yolun bir bölümünü gözleri bantlı olarak bir arabanın bagajında, havasızlıktan boğulmak, sıcaktan bayılmak üzere bir halde geçirdi. Sonra yine arabayla, nerede olduğunu belli edecek hiçbir özelliği olmayan tarlalar arasından gece boyu gittiler. Rehberleri nöbetleşe değişiyordu ve hiçbiri onunla ko-

nuşamıyordu. İki gün, ahırlarda, kulübelerde tutuldu, soru sormasına fırsat verilmeden oradan oraya dolaştırıldı. Okulda kontrgerilla eğitimi görmüş askerî birlikler, gerillaları kuşatmak üzere harekete geçmişler, yollara gezici kontrol noktaları kurmuşlar, bütün araçları durduruyorlar, hareket eden her şeyi arıyorlardı. Kontrol noktalarını geçmek kolay değildi. Ülkenin her yanına dağılmış operasyon merkezlerinde özel birlikler toplanmıştı. Bu merkezlerin, hapishane ve işkence yeri olarak kullanıldığına dair söylentiler vardı. Ordu, her şeyi yerle bir edinceye kadar dağları topa tutuyordu. Comandante Rogelio, adamlarına, devrimci ahlak kuralını unutmayın, diyordu. "Kimseye kötü davranmayacaksınız. İnsanların malına mülküne saygı gösterin, aldığınız her şeyin parasını verin. Böylece halk bizimle ordu arasındaki farkı görecektir. Devrimin kurtarılmış bölgelerinde düzenin nasıl olacağını anlayacaktır." Rolf Carlé, yaşamın yapay bir huzur ve sükunet içinde geçtiği şehirlerin hemen yakınında –ağıza alınması resmen yasak olsa da– bir halk savaşı sürdüğünü anladı. Savaşın sözünü eden, yalnızca gerilla eylemlerini haber veren yeraltı yayınlarıydı: Bir petrol boru hattı dinamitlendi, bir gözetleme istasyonu havaya uçuruldu, ordu birlikleri pusuya düşürüldü.

Bir eşya gibi oradan oraya beş gün dolaştırıldıktan sonra, Rolf Carlé, kendini orman bıçağıyla yolunu açmaya çalıştığı bir yamaçta – aç, çamur içinde ve canlı canlı sivrisineklerle yem olarak buldu. Rehberleri, hiçbir nedenle yerinden ayrılmamasını, ateş yakmamasını, ses çıkarmamasını tembihleyerek onu bir açıklıkta bıraktılar. Rolf, orada zevzek maymunlardan başka kimse olmaksızın bekledi. Sabaha karşı sabrı tükeneceği sırada, üstü başı dökülen, sakallı, tüfekli iki genç peydah oldu.

Gülümseyerek, "Hoş geldin *companero*," dediler.

Rolf, bitkin bir halde, "Tam zamanında geldiniz," dedi.

Yenilgi devrimci düşe son vermeden ve sağ kalanlar pasifize edilip -kimi bürokrat, kimi milletvekili, kimi işadamı olarak- günlük yaşama dönmeden önceki gerilla hareketi döneminin eldeki tek 16 milimetrelik filmini, Rolf Carlé çekti. Geceleri vahşi yörede bir mevkiden ötekine giderek, gündüzleri arada bir dinlenerek, Comandante Rogelio'nun askerleriyle bir arada yaşadı. Açlık, yorgunluk, korku. Dağlarda yaşam kolay değildi. Rolf, dünyanın her yanında savaşları görüntülemişti; ama pusularla, baskınlarla, yalnızlıkla, sessizlikle, sürekli gözetleniyormuş duygusuyla örülü bu savaş, hepsinden beterd. Gerillaların toplam sayısı değişiyor, kolay hareket olanağı kazanmak için ufak gruplar oluşturuyorlardı. Cephenin tümünden sorumlu olan Comandante Rogelio, bir gruptan ötekine gidiyordu. Rolf, yeni savaşçıların eğitimini izliyor, radyo ve geçici karargâh kurulmasına yardım ediyor, dirsekleri üzerinde sürüklenerek ilerlemeyi ve acıya aman vermemeyi öğreniyordu. Bu gençlerin arasında yaşayarak, onları dinleyerek, özverilerinin nedenini kavramaya başladı. Kamplar, askerî disiplinle yönetiliyordu; ama askerî kampların tersine burada giyecek, yiyecek, ilaç, sığınak, ulaşım, haberleşme olanakları yoktu. Haftalarca yağmur yağıyor ama kurunmak için ateş yakmalarına izin verilmiyordu. Denizaltı ormanında yaşıyor gibiydiler. Rolf, bir kanyonun iki yakası arasına gerilmiş ip üzerinde yürüyormuş duygusunu yaşıyordu; ölüm hemen oracıkta, karşıki ağacın ardında gizliydi.

Comandante, "Hepimiz aynı şeyleri duyuyoruz. Merak etme, alışırsın," diye espri yapıyordu.

Erzak kutsal sayılıyordu ama arada bir gereksinim

dayanılmayacak kadar ağır basıyor ve biri bir kutu sardalye çalıyordu. Yalnızca yemeğin tayınla dağıtılması gerektiği için değil, daha çok dayanışma duygusuna saygı gerektiğinden, ceza çok ağır oluyordu. Kimi zaman birisi çözülür, yere büzülür, "Anneciğim," diye ağlardı. Comandante, onun yanına gider, ayağa kaldırır, kimsenin göremeyeceği bir yere götürür ve onunla usul usul konuşurdu. Ama aynı adam bir haini ortaya çıkardığı zaman da, kendi askerlerinden birini idam edebilecek yapıdaydı.

"Burada ölmek ya da yaralanmak normaldir, her şeye hazır olmalısın. Canını kurtarma olasılığın binde bir, zafer ise bir mucizedir," diye Comandante Rogelio, Rolf'u uyarıyordu.

O birkaç ay içinde Rolf kilo verdi ve yaşlandığını hissetti. Sonlara doğru, ne yaptığını, niçin yaptığını bilmiyordu. Zaman duygusunu tümüyle yitirdi: Bir saat bir hafta gibi geliyor, bazen de bir hafta gerçek değil de düş gibi geçip gidiveriyordu. Doğru, eksiksiz bilgi toplamak, işin aslını öğrenmek zordu. Sözcüklerle dolu ve aynı zamanda kötü haber belirtileriyle ağırlaşmış bir sessizlikle kuşatılmıştı; orman sesleriyle, çığlıklar ve mırıltılarla, uzaklardan gelen insan sesleriyle, uyurgezerlerin feryat ve iniltileriyle zonklayan bir sessizlik. Rolf, yer değiştirmek için hareket halindeyken, ayakta, oturarak, gündüz, gece, bitkinlikten yarı baygın ama her an tetikte uyumasını öğrendi – bir fısıltı onu yerinden fırlatmaya yetiyordu. Pislikten, kendi pis kokusundan tiksiniyor; tertemiz bir küvete girmeyi, kemiklerine dek sabunlanmayı düşünüyordu; bir fincan sıcak kahve için varını yoğunu verirdi. Askerle çarpışmalar sırasında, daha bir gece önce sigarasını paylaştığı kişilerin ölümünü seyrediyordu. Onların üzerine kamerasıyla eğiliyor, kendi dışında bir yerden, sanki çok uzaktaymış da cesetlere teleskopla bakıyormuş gibi filmlerini çekiyordu. Benzer durumlarda sık

sık yaptığı gibi, aklımı kaybetmemeliyim, diyip duruyordu. Yakın geçmişteki savaşların anılarıyla birlikte –toplama kampındaki ölüleri gömmeye gittikleri gün gibi– çocukluğundan kalma görüntüler de geri geliyordu. Her şeyi özümsemişliğini, her olayın belleğine kazındığını önceki deneyimlerinden biliyordu; ama kimi zaman bir olayın ne derin izler bıraktığını anlaması için ayların, yılların geçmesi gerekiyordu. Sanki bellek bir noktada donuyor, sonra bir çağrışım mekanizmasıyla göz kamaştıran bir yoğunlukta gözlerinin önüne geliveriyordu. Orada neden kaldığını, neden çekip şehre gitmediğini kendi kendine soruyordu. Şehire dönmek, bu karabasanlar labirentinde kalmaktan çok daha akla yakındı. Bırak git, bir süre La Colonia'da dinlen, kuzenlerinin tarçın, karanfil, vanilya ve limon kokularıyla sinirlerini yatıştır. Ama kalıyordu. Gerillaların peşinden her yere gidiyor, ötekilerin silahlarını taşıyışları gibi, o da film malzemelerini yüklenip taşıyordu. Bir akşamüstü, Comandante Rogelio, uydurma bir sedyeyle, battaniyeye sarılmış, titreyerek, kıvranarak, akrep sokmasından zehirlenmiş olarak kampa getirildiğinde Rolf da oradaydı.

Comandante, "Nedir bu telaşınız *companero*'lar? Akrep sokmasından kimse ölmez," diye mırıldandı. "Siz işinize bakın, ben bunun üstesinden gelirim."

Rolf Carlé'nin, Comandante ile ilgili düşünceleri çelişkiliydi. Onun yanında hiç huzurlu olmuyordu. Comandante'nin kendisine tam olarak güvenmediğini hissediyor, böyleyken neden film çekmesine izin verdiğini anlayamıyordu. Onun sertliğinden rahatsız oluyor, ama adamlarını yetiştirmekteki başarısına da hayranlık duyuyordu. Comandante'nin eline bir grup şehirli çocuk teslim ediliyor, o da birkaç ay içinde onları acıya ve yorgunluğa dirençli ama yine de gençlik ideallerini hâlâ sürdüren birer savaşçı yapıp çıkıyordu.

İlkyardım çantası hemen hemen boştu; akrep sokmasına karşı panzehir yoktu. Rolf, yaralının yanından ayrılmadı, üstünü örttü, su verdi, tozunu terini sildi. İki gün sonra ateş düştü, Comandante gözleriyle gülümsedi; işte o zaman Rolf, her şeye rağmen dost olduklarını anladı.

Gerillalarla birlikte olduğu süre içinde edindiği bilgiler Rolf Carlé için yeterli değildi; hikâyenin öteki yarısını da öğrenmesi gerekiyordu. Comandante Rogelio ile vedalaşırken çok az şey söyledi; ikisi de kuralları biliyorlardı ve onlardan söz etmek yakışık almazdı. Rolf Carlé, dağlarda gördüklerinden kimseye söz açmadan, Ordu Operasyon Merkezleri'ni ziyaret etti, askerlerle birlikte yarma harekâtına katıldı, subaylarla konuştu, Başkanla röportaj yaptı, hatta askerî eğitimi gözlemleme izni aldı. Bitirdiğinde, elinde binlerce metre film, yüzlerce fotoğraf, saatler süren teypler vardı; bu konuda ülkedeki herkesten daha fazla bilgi sahibiydi.

“Gerillaların kazanacağını tahmin ediyor musun Rolf?”

“Doğrusunu isterseniz, hayır Señor Aravena.”

“Küba'da başardılar. Ordunun alt edilebileceğini gösterdiler.”

“Ama o yıllar önceydi. Artık gringolar hiçbir zaman devrime soluk aldırmazlar. Küba'daki koşullar farklıydı. Orada diktatörlüğe karşı ayaklanmışlardı ve halktan destek görüyorlardı. Oysa burada, eksikleri, kusurları olmasına rağmen, yine de halkın övündüğü bir demokrasi var. Gerillalar halkın yandaşlığını bekleyemezler. Birkaç istisnanın dışında, adamlarının tümü üniversitelerden gelme.”

“Onlar hakkında ne düşünüyorsun?”

“İdealistler ve yürekli.”

Aravena, “Elindekilerin hepsini görmek istiyorum Rolf,” dedi.

“Filmi kurgulayıp yayınlanamayacak bölümleri kesmem gerek. Bir gün bana, tarihin akışını değiştirmek için

değil, haberleri vermek için burada bulunduğumuzu söylemiştin.”

“Senin ukalalıklarına bir türlü alışamadım Rolf. Demek filminin ülkenin kaderini değiştirebileceğini düşünüyorsun?”

“Evet, öyle düşünüyorum.”

“Bu, arşivimde bulunması gereken bir belgesel.”

“Bunun ordunun eline geçmesine göz yumamam; böyle bir şey dağlardaki insanların ölümü demek olur. Onlara ihanet edemem, eminim sen de aynı şeyleri hissederdin.”

Ulusal Televizyon’un müdürü, sesini çıkarmadan purosundan bir nefes çekti, dumanların arkasından öğrencisini süzdü, en ufak bir istihzaya sapmadan kendisinin General’in diktatörlüğüne muhalefet ettiği yılları düşündü, anımsadı, o zamanki duygularını yeniden yaşadı.

Sonunda, “Sen öğüt dinlemekten hoşlanmazsın Rolf. Ama bu kez beni dinlesen iyi edersin,” dedi. “O filmi sakla, çünkü hükümet böyle bir film olduğunu biliyor, onu şu ya da bu yolla senden almaya çalışacaklardır. Film kurgula, istediğin yerleri kes, gerekli gördüklerini bırak – ama seni uyarıyorum, dinamit üzerinde oturuyorsun. Sonunda, yakında bir gün belgeselini yayınlayabiliriz –kim bilir– belki on yıl içinde, tarihin akışını değiştirecek dediğin bölümleri bile gösterebiliriz.”

Cumartesi günü, Rolf Carlé, elinde kilitli bir bavulla La Colonia’ya geldi. Dayısıyla yengesine, bu konuda ağızlarından tek söz kaçırmamalarını, kendisi gelinceye kadar saklamalarını söyleyerek bavulu emanet etti. Burgel, hiçbir şey söylemeden bavulu plastik bir perdeye sardı, Rupert de marangozhanedeki kontrplakların altına sakladı.

Fabrikanın düdüğü 07.00'de çalar, kapılar açılır ve iki yüz kadın, sabotaj olasılığına karşı hepimizi tepeden tırnağa arayan kadın denetçinin önünden sırayla geçip içeri doluşurduk. Asker çizmesinden paşa kordonuna kadar her şey orada üretilir; bir düğme, bir palaska tokası, bir iplik sorumsuz ellere geçmesin diye her şey ölçülür, tartılırdı. Fabrikanın yöneticisi yüzbaşının sık sık dediği gibi, kahrolası orospu çocukları, memleketi komünistlere teslim etmek için üniformalarımızı da kopya ederler, askerimizin içine de karışırlar. Penceresiz, kocaman odalar floresan lambalarıyla aydınlatılır, tavandaki havalandırma sisteminden içeri hava verilirdi. Bütün duvarlar boyunca, sıra sıra dizili dikiş makinelerinin iki metre yukarısında çepeçevre balkonlar vardı. Hiçbir ürperme, hiçbir kekeleme, hiçbir aksırık işin hızını yavaşlatmasın diye, bu balkonlarda Muhafızlar nöbet tutardı. Bürolar da balkonların bulunduğu kattaydı: Memurlar, muhasebeciler, sekreterler için ufak bölmeler vardı. Büyük bir şelaleyi andıran sürekli gümbürtü yüzünden herkes kulaklık takar ve işaretle konuşurdu. Öğlenleri, kendilerini iştah açıcı olmamakla birlikte karın doyuran, asker karavanasına benzer yemeğin verildiği yemekhaneye çağıran düdük sesini duymak için, herkes kulak kabartır, sağır edici gürültü arasında düdüğü duymaya çalışırdı. Kadınların çoğu için günün tek öğünüydü bu; hatta bazıları, kâğıda sarılmış artıklarla denetçinin önünden geçme mahcubiyetini göze alarak yemeğin bir bölümünü ayırır, eve götürürlerdi. Makyaj kesinlikle yasaktı; saçlar da ya kısa kesilecek yahut eşarpla örtülecekti, çünkü bir seferinde bir kadının saç bobin makinesinin miline sarılmış, elektrik kesilinceye kadar saç kökünden sökülmüştü. Yine de genç kızlar, amirlerden birinin gözüne çarpıp ücretin de davranışların da daha onurlu olduğu iki metre yukarıdaki büro işçileri katına çıkabilmek adına -renkli

eşarplar, kısa etekler, belli belirsiz dudak boyasıyla— çeki-
ci görünmek için ellerinden geleni yaparlardı. Bir me-
murla evlenen işçinin doğruluğu su götürür öyküsü, yeni
işçilerin düş gücünü kamçılardı. Ama daha yaşlı kadınlar,
gözlerini bu tür fantezilere dikmez, kotalarını artırmak
için sessiz ve hızlı çalışırlardı.

Albay Tolomeo Rodriguez, düzenli olarak fabrikayı
denetlemeye gelirdi. Gelmesiyle birlikte, fabrikaya his-
sedilir bir soğuk hava çöker ve gürültü artardı. Rütbesi-
nin etkisi ve kişiliğinden gelen gücü öylesine büyüktü ki,
saygı görmesi için sesini yükseltmesi, el kol hareketi yap-
ması gerekmez, tek bir bakış yeterdi. Her ayrıntıyı ince-
ler; muhasebe kayıtlarını sayfa sayfa karıştırır, mutfağa
bakar, işçileri sorguya çekerdi: "Sen yeni misin? Bugün
ne yediniz? Burası çok sıcak, havalandırmayı açın. Göz-
lerin kızarmış, büroya çık, izin al." Gözünden hiçbir şey
kaçmazdı. Küçük rütbelilerden bazıları ondan nefret
eder, herkes korkardı. Onunla konuşurken Başkan'ın bile
çok dikkatli davrandığı söylenirdi, çünkü albay genç su-
bayların çok sevip saydığı biriydi ve her an hükümete
karşı ayaklanabilirlerdi.

Albayı hep uzaktan görürdüm; odam bir koridorun
dibindeydi ve işim onun denetlemesini gerektirecek ni-
telikte değildi ama ta uzaktan bile otoritesi belli olurdu.
Ama bir mart günü onunla karşılaştım. Odamı koridor-
dan ayıran camın ardından ona bakıyordum, birden dön-
dü ve göz göze geldik. Genellikle o konuşurken, herkes
yüzüne bakmaktan çekinirdi, oysa ben, bakışından hip-
notize oldum, hiç bitmeyecekmiş kadar uzun bir süre
gözümü kırpmadan baktım. Zaman durmuş gibiydi; so-
nunda benim bulunduğum tarafa doğru yürümeye baş-
ladı. Gürültüden ayak sesini duyamıyordum; biraz arka-
sında sekreteri ve yüzbaşı ile, sanki boşlukta yüzüyör-
muşçasına ilerliyordu. Albay önümden geçerken hafifçe

eğildi ve o mesafeden iri yapısını, anlamlı ellerini, sık saçlarını, iri, düzgün dişlerini iyice görebildim. Bir yaban hayvanı gibi çekiciydi. O akşam fabrikadan çıkarken, kapının önüne park etmiş koyu renk limuzindeki emir eri, Albay Tolomeo Rodriguez'in beni yemeğe davet eden notunu uzattı.

Er hazır ola geçip selam vererek, "Albayım cevap bekliyor," dedi.

"Davetini kabul edemeyeceğimi söyle, başka sözüm var."

Eve gider gitmez olayı Mimi'ye anlattım. Mimi, bu adamın Huberto Naranjo'nun düşmanı olduğunu bir yana bıraktı, durumu kendi boş saatlerini dolduran aşk öyküleri açısından değerlendirdi. Sonuçta, en uygun biçimde davrandığım kararına vardı: "Erkekleri yalvartmak her zaman iyidir," diye yineledi.

"Davetini reddeden ilk kadın sen olmalısın. Bahse girerim ki yarın arayacaktır," diye de kehanette bulundu.

Ama albay aramadı. Ertesi cuma, aniden fabrikaya gelişine kadar onunla ilgili bir haber almadım. Onun binada olduğunu duyunca, kendisini beklemekte olduğumu fark ettim: Koridoru gözlüyor, makinelerin gürültüsü arasında ayak sesini duymaya çalışıyor, birdenbire çıkıp gelişinden hem kaygı duyuyor, hem de unuttuğum bir sabırsızlıkla onu görmeyi umuyordum. Huberto Naranjo ile ilişkimin başlangıcından beri bu tür bir fırtına yaşamamıştım. Ama albay odama yaklaşmadı, öğlen düdüğü çaldığında, rahatlatma ve düş kırıklığıyla karışık bir duyguyla içimi çektim. Sonraki günlerde, albay ancak ara sıra aklıma düştü.

Üç hafta kadar sonra, işten eve döndüğümde Albay Tolomeo Rodriguez ile Mimi'yi karşılıklı kahve içerken buldum. Albay, doğu işi divanlardan birinde oturuyordu; ayağa kalktı, hiç gülümsemeden elini uzattı.

“Umarım, bu ziyaretim uygunsuz bir zamana rastlamamıştır. Sizinle konuşmak istiyordum,” dedi.

Mimí, duvardaki Japon oymabaskı resimler kadar solgun bir yüzle, papağan gibi yineledi: “Seninle konuşmak istiyor.”

Albay, sık sık kullandığı resmî tonda, “Sizi görelî bir hayli zaman oldu, bu yüzden sizi aramak cesaretini gösterdim,” dedi.

Mimí, “O yüzden gelmiş,” diye doğruladı.

“Yemek davetimi kabul edecek misiniz?”

Mimí bir kez daha, “Kendisiyle yemek yemeni istiyor,” diye tercüme etti. Mimí, bayılacak gibiydi; albayı daha kapıdan girer girmez tanımış ve anılar belleğine üşüşmüştü. Bu adam, Mimí orada yataırken Santa María’yı üç ayda bir denetlemeye gelen adamdı. Albayın, sıtmadan yarı ölü, yara bereler içinde, başı tıraşlı zavallı Harem sakini ile şu anda kendisine kahve ikram eden büyüleyici kadın arasında ilişki kuramayacağından emin olmasına rağmen, perperişandı.

İkinci kez neden reddetmedim? O zaman iddia ettiğim gibi, korkudan değildi. Onunla gitmek istiyordum. Günün yorgunluğunu atmak için duş yaptım, siyah elbise giydim, saçımı fırçaladım, merak ve Huberto’ya ihanet ettiğim duygusuyla kendime öfkelenmek arasında bocalayarak oturma odasına döndüm. Albay, oldukça gösterişli bir tavırla bana kolunu uzattı, ama ben, henüz şoku atlatamamış olan Mimí’yi üzmeğe pahasına, albayın koluna girmeden yürüdüm. Komşular motosikletli eskortu görüp de bir generalin metresi olduğumu sanmasınlar diye, kimsenin görmemesine dua ederek limuzine bindim. Şoför, bizi şehrin en lüks lokantalarından birine götürdü. Burası, şef garsonun hatırlı müşterilerini kapıdan karşıladığı, Başkanlık kuşağı takmış yaşlı bir garsonun gümüş kupadan şarabı bizzat tattığı, Versay üslu-

bunda bir yerdi. Albay son derece rahattı, oysa ben mavi brokar sandalyelerin, göz alıcı avizelerin, garsonlar ordusunun ortasında ıssız bir adaya düşmüş gibi yapayalnızdım. Elime Fransızca bir menü tutuşturdular, ama tedirginliğimi fark eden Rodriguez benim adıma yemekleri söyledi. Kendimi, nasıl hücumla geçeceğimi bilmediğim bir pavuryanın karşısında buldum; neyse ki garson eti kabuktan ayırıp tabağıma koydu. Yan yana sıralanmış kıvrık ve düz uçlu bıçaklara, birbirine uygun kadehlere, el taslarına bakınca, Mimi'nin güzellik kraliçeleri okulunda aldığı derslere ve dekoratör dostumuzun öğrettiklerine şükran duydum. Başlangıç ile et yemeği arasında önüme mandalinalı, portakallı dondurma getirdikleri âna kadar, kendimi gülünç duruma düşürmeden işi idare ettim. Nane yaprağıyla süslenmiş dondurmaya baktım ve ikinci kap yemekten önce neden tatlı getirdiklerini sordum. Rodriguez güldü ve o gülüşü, kolundan sırmalı şeritleri, yüzünden de birkaç yılı sildi götürdü. Ondan sonra her şey daha kolaylaştı. Rodriguez, artık iktidarın bir simgesi gibi görünmüyordu. Onu mumların ışığında inceledim, kendisine neden öyle baktığımı sordu. Bana eskiden bildiğim doldurulmuş bir pumayı hatırlattığını söyledim.

Tatlı geldiğinde, "Bana hayatınızı anlatın albay," dedim.

Galiba bu isteğim onu şaşırttı, hemen irkildi ama sonra düşman casusu olmadığımı anlamış olmalı. Neredeyse aklından geçenleri okuyabiliyordum: Bu, fabrikada çalışan yoksul bir kızcağız; o televizyon artisti ile –bu gösterişsiz kızıdan çok daha güzel olan o muhteşem kadınla ne tür bir ilişkisi olabilir; az kalsın ötekini yemeye davet edecektim ama ibne olduğunu duydum– inanması gerçekten güç, yine de bir sapıkla görünmek riskini göze alamazdım.

Sonunda, kurak bir yöredeki çiftlikte geçen çocuk-

luğunu anlattı bana; suyun ve bitkinin büyük önem taşıdığı, yaşam koşulları çok çetin olduğu için insanların çok güçlü olduğu, rüzgârlı ovadan söz etti. Tropikal bölgenin adamı değildi: Anıları, onu, yakıcı öğle sıcağında, uzun uzun çölde at koşturduğu günlere taşıyordu. On sekiz yaşına geldiğinde, yerel bir politikacı olan babası, onun fikrini sormadan askere yazdırmıştı. "Vatanına şerefle hizmet etmeni istiyorum oğlum." Böyle olması gerekir. O da bu hizmeti duraksamadan yerine getirmişti. Disiplin her şeyden önde gelir; itaat etmesini öğrenen kumanda etmeyi de öğrenir. Mühendislik ve siyasal bilimler öğrenimi görmüş, çok yer gezmişti. Az okuyor, müziği çok seviyor, kendini neredeyse perhiz ölçüsünde idareli biri olarak görüyordu. Evliydi, üç kızı vardı. Çok ciddi tanınmasına karşın, o akşam neşeli ve espriliydi. Yemek bittiğinde, kendisine arkadaşlık ettiğim için bana teşekkür etti. İyi vakit geçirdiğini; özgün görüşlerim olduğunu söyledi, oysa o gece ağzımdan dört cümle bile çıkmamış, daha çok kendisi konuşmuştu.

"Asıl ben teşekkür ederim albayım. Buraya hiç gelmemiştim – çok şık bir yer."

"Bunun son gelişin olması da gerekmez, Eva. Gelecek hafta görüşebilir miyiz?"

"Niçin?"

"Birbirimizi daha iyi tanımak için..."

"Benimle yatmak mı istiyorsun albayım?"

Çatalı elinden düştü, bir dakika kadar başını tabağından kaldıramadı.

Sonunda, "Bu kaba bir soru, ancak kaba bir cevap yaraşır," dedi. "Evet, istediğim bu. Kabul ediyor musun?"

"Hayır, eksik olmayın. Sevgisiz seks beni melankoliye sürüklüyor."

"Bu işin içinde sevgi yok demedim ki."

“Peki ya karın?”

“Bu konuda çok açık seçik olalım. Karımın bu konuşmada hiç yeri yok, bir daha da adını ağzımıza almayacağız. İkimizden söz etmeyi tercih ederim. Bunu söylemek bana düşmez ama izin verirsen seni mutlu edebilirim.”

“Lafı dolaştırmayalım albayım. Sen güçlü birisin. İsteddiğini yapabilirsin, genellikle de yapıyorsun – öyle değil mi?”

“Yanılıyorsun. Bulunduğum mevkiin belirli sorumlulukları ve görevleri var. Bunları vatan uğruna yerine getiriyorum. Ben bir askerim, ayrıcalıklarımı kötüye kullanmam, hele hele özel olaylarda hiç kullanmam. Ben seni zorlamak değil, baştan çıkarmak istiyorum. Bunu başaraçağıma da eminim, çünkü birbirimizden hoşlanıyoruz. Fikrini değiştirteceğim sana... belki bana âşık olursun.”

“Kusura bakma ama bundan kuşkuluyum.”

“Öyleyse savunmaya hazır ol Eva, çünkü beni kabulleninceye kadar sana rahat huzur vermeyeceğim,” diyerek gülümsedi.

“Eğer niyetin buysa, birbirimizin zamanını boşa harcamayalım. Seninle tartışmak istemiyorum, çünkü benim için tehlikeli olabilir. Gidelim. Bu işi bu gece bitirelim, sonra beni rahat bırak.”

Albay ayağa fırladı, yüzü kıpkırmızıydı. İki garson hemen seyirtti geldi, çevre masalarda oturanlar dönüp baktılar. Albay hızla soluyarak oturdu, belli ki ne diyeceğini düşünüyordu.

Sonunda, “Senin ne tür bir kadın olduğunu bilmiyorum,” dedi. Sesi buz gibiydi. Öfkesini sesinden kestirebiliyordum. “Normal koşullarda, bana meydan okumanı kabullenirdim ve hemen köşe bucak bir yere giderdik. Ama bu işi başka yoldan çözümlemeye karar verdim. Sana yalvarmayacağım. Eminim ki, *sen, bana* geleceksin,

eğer talihin varsa, önerim o zaman da geçerli olacak. Beni görmek istediğin zaman ara," diye kestirip attı, üzerinde ulusal armanın, altında italikle adının bulunduğu kartını uzattı.

Eve vardığımda daha erkendi. Mimi, hepten aklımı kaçırdığıma hükmetti. Albay nüfuzlu biriydi ve başımıza olmadık işler açabilirdi. Biraz daha nazik olamaz mıydım? Ertesi gün, fabrikadaki işimden istifa ettim, eşyayı topladım ve Huberto Naranjo'nun yıllardır değiştirmek için canını tehlikeye attığı her şeyi temsil eden adamdan kaçmak umuduyla fabrikadan çıktım.

Mimi, kaderin çark etmesiyle, kendisinin öteden beri savunduğu yola itildiğimi öğrenince, "Sonu iyi biten her şey iyidir," dedi. "Artık kendini yazmaya verebilirsin."

Mimi, yemek masasına iskambilleri yaymış, kaderimin öykü anlatmak olduğunu, geri kalan her şeyin boşa harcanmış enerji sayılacağını söylüyordu. *Binbir Gece Masalları*'nı ilk okuduğumda, ben de bunu sezmiştim. Mimi, ikimizin de doğuştan birer yeteneğimiz olduğu, mutluluk ya da mutsuzluğun, bu yeteneğin ne olduğunu bulmaya, bu yeteneğe dünyada talep olup olmadığını anlamaya bağlı olduğu görüşündeydi; çünkü bazı yeteneklerin değeri bilinmezdi, örneğin su altında üç dakika nefesini tutabilen bir arkadaşı vardı ama bu yetenek adamın hiçbir işine yaramıyordu. Kendisi, kendi yeteneğini bulduğu için mutluydu. Bir televizyon dizisinde, Belinda'nın rakibesi kötü kadın Alejandra'yı canlandırıyor. Belinda, dizinin son bölümlerinde yeniden görmeye başlayacak –ve bu tür dizilerde hep olduğu gibi– filmin kahramanı ile evlenecek olan kör bir kızdı. Mimi'nin senaryoları evin her yanına saçılmıştı, ben de rolünü ezberlerken ona yardım ediyordum. Bū-

tün öteki rolleri benim oynamam gerekiyordu: (*Luis Alfredo, ağlamamak için gözlerini ovuşturdu, çünkü erkekler ağlamaz.*) Duygularına kulak ver... Göz ameliyatının parasını ben vereyim sevgilim. (*Belinda titrer, sevdiği erkeği kaybetmekten korkar.*) Beni sevdiğine inanmak istiyorum... Ama hayatında bir başka kadın var, Luis Alfredo. (*Luis Alfredo, görmeyen o güzel gözlerle bakar.*) Alejandra benim için hiçbir şey ifade etmiyor, o yalnızca Martinez de la Roca'nın servetinin peşinde, ama elde edemeyecek. Bizi kimse ayıramayacak sevgili Belinda. (*Luis Alfredo, Belinda'yı öper, kız bu sevecen kolların arasına kendini bırakır. Seyirciye, bir şeyler olabilir de... olmayabilir de izlenimi aktarılır. Kamera pan yapar. Kapıda yüzü kıskançlıktan kasılmış Alejandra'nın onları gözetlediği görülür. B stüdyosuna geçiş.*)

Mimí, Alejandra'nın iki repliği arasında, "Bu dizileri olduğu gibi görmelisin. Onlara inanmalısın, nokta, işte bu kadar," dedi. "Bu piyesleri analiz etmeye kalkışırsan, işi berbat edersin."

Belinda'nın ve Luis Alfredo'nun öyküsü gibi bir diziyi herkesin yazabileceğini ama en iyisini benim yazacağını söylüyordu: Çünkü yıllarca mutfak köşelerinde bunları canla başla dinlemiş, gerçeğin hiç de radyo oyunlarına benzemediğini anlayınca da kendimi ihanete uğramış gibi hissetmiştim. Mimí, televizyona iş yapmanın yadsınamayacak yararlarını sayıp döktü. Televizyonda her türlü saçmalığa yer vardı ve ne kadar aykırı olursa olsun her kahraman, saf seyircinin gönlünü kazanma şansına sahipti –kitapta ise böyle bir durum söz konusu olamazdı–. Mimí, o akşam elinde bir düzine minik pasta ve özenle sarılmış, ağır bir paketle eve geldi. Bir daktiloydu bu. Mimí, "Artık çalışmaya başlayabilirsin," dedi. Gecenin bir bölümünü yatağa oturup şarap içerek, kurabiye yiyerek, ideal senaryoyu tartışarak geçirdik; seyirciyi daha ilk söz-

cükte avucuna alacak ve iki yüz duygusal bölüm boyunca ekranın karşısına mıhlıyacak bir aşk, tutku, boşanmalar, alçaklar, saflar ve kötü kişiler, zenginler ve yoksullardan örölü bir öykü olmalıydı. Yatağa yattığımızda ikimiz de çakırkeyiftik ve içimiz dışımız tatlı olmuştu. Düşlerimizde kör kızlar ve kıskanç erkekler gördük.

Erkenden uyandım. Yaşamımdaki öteki çarşambalardan farklı olmayan, hafiften yağmurlu bir çarşambaydı. Ama benim için o çarşamba, yalnızca bana ait bir gün olarak büyük değer taşır. Inés öğretmen, bana okuma yazma öğrettiğinden beri, hemen her gece yazı yazmıştım. Ama bugünün farklı olduğunu, yaşamımı değiştirecek bir şeyler olduğunu hissediyordum. Kendime bir fincan sade kahve yaptım, makinenin başına oturdum. Aşk yapmak için yeni ütülenmiş bir çarşafa benzeyen, beyaz bir kâğıt aldım, makineye taktım. Sonra tuhaf bir şey duydum, kemiklerimde tatlı bir ürperti gibi, tenimin altındaki damarlarda esen ılık bir esinti gibi bir şey. O sayfanın yirmi yılı aşkın bir süredir beni beklediğine, bugüne kadar hep o an için yaşadığıma inanıyor ve o andan itibaren tek görevimin boşlukta yüzen hikâyeleri yakalayıp kendime mal etmek olacağını umuyordum. Adımı yazdım ve sözcükler bir anda dökülmeye, bir şey bir başka şeye, oradan bir başkasına bağlanmaya başladı. Karakterler yıllardır gizlendikleri kuytulardan o çarşamba gününün ışığına çıktılar, her biri kendine özgü yüzü, sesi, tutkuları ve aşklarıyla hayata geçti. Daha ben doğmadan genetik belleğime istiflenmiş öyküler ile, yıllardır defterlere yazdıklarım sıraya giriyordu. Çok eskiden olanları anımsamaya başladım; Profesör'ün geri zekâlıları, kanserlileri ve mumyaları arasında yaşadığımız günlerde annemin anlattığı masalları hatırladım; yılan sok-

muş bir yerli çıktı ortaya, sonra elleri cüzamdan erimiş bir zorba; saçları bobin makinesine kapılmış gibi kökünden kopmuş bir kız kurusunu, piskopos oturağında oturan önemli bir kişiyi, iyi yürekli bir Arabı ve istediğim zaman, yaşamlarına istediğim biçimi verebileceğim daha bir sürü kadını ve erkeği hayata döndürdüm. Yavaş yavaş, geçmiş, bugüne dönüştü, üstelik gelecek de benimdi, benim elimdeydi; ölümler sonsuza dek yaşamak hayaliyle diriliyor, ayrılanlar birleşiyor ve unutkanlığın derinliklerinde yitip gitmiş olan her şey, belirgin boyutlar kazanıyordu.

Çalışmamı kimse bölmedi, hemen hemen bütün günü yazarak geçirdim ve yemek yemeyi bile unutacak kadar kendimi kaptırdım. Akşamüstü saat dörtte burnuma bir fincan kakao dayandı.

“Al, sıcak bir şey iç diye getirdim.”

Başımı kaldırıp Mimi'ye baktım. Mavi sabahlığı içinde, ince uzun görünümüyle duruyordu karşımda, yine de bir an tanıyamadım onu; kızıl saçlı bir kız çocuğunun peşinden balta girmemiş ormanlarda koşuyordum. İçimden gelen ritme uyuyor, akıl hocalarının öğütlerine kulak asmıyordum: Senaryo iki sütun halinde yazılır; her bölümde yirmi beş sahne vardır; çok dikkatli ol, sahne değişimleri çok masraflıdır, konuşmalar fazla uzun olursa oyuncuların kafası karışır; her temel cümle üç kez yinelenmeli, konu basit olmalı; seyircinin geri zekâlı olduğunu varsayarak yazmalısın. Notlar, düzeltmeler, hiyeroglifler ve kahve lekeleriyle dolu sayfalar kümelenmeye başladı masanın üzerinde. Ama anıların tozunu silkeleyip kaderleri örmeye başlar başlamaz, nereye gittiğimi –eğer varsa– sonucun ne olacağını bilmediğimi fark ettim. Son'u ancak kendi ölümümde yakalayacağımı seziyor, kendimin de öyküdeki kahramanlardan biri olduğumu, kendi kaderimi belirlemek veya kendime bir

yaşam uydurmak gücüne sahip bulunduğumu düşünüyordum. Konu giderek daha karmaşık, karakterler daha asi olmaya başladı. Her gün sabahtan gece yarısına kadar saatlerce –bu cümbüşe çalışmak denilebilirse– çalışıyordum. Her şeyi unuttum; Mimi lokmayı ağzıma verdiği zaman yemek yiyor, elimden tutup yatağa götürdüğü zaman uyuyordum. Düşlerimde bile, yeni evrenimin derinliklerinde, belirsiz silüetlerinden kaçıp anlatılmayı bekleyen öykülerin nebulasına dönmesinler diye karakterlerimin ellerini sıkı sıkı tutarak geziniyordum.

Üç hafta sonra, Mimi, kendimi kendi sözcüklerime yem edip ortadan yok olmadan önce, bu taşkınlığın pratik meyvelerini derlemenin zamanı geldiğine karar verdi. Ulusal Televizyon'un yöneticisinden bir randevu almayı, adamın ilgisini uyandırmayı becerdi. Ürettiklerimi ekranda görme umudu olmadan çalışmaya devam edersem aklımı kaçırmamdan korkuyordu. Randevu günü, Mimi –yıldız falına göre o günün uğurlu rengi olan– beyazlara büründü, boynuna bir zincir takıp Maharaşi'nin madalyonunu bağrına soktu ve beni sürükleyerek randevuya götürdü. Onun yanındayken hep olduğum gibi huzurlu ve sakinim, onun efsanevi varlığı benim için bir güvenceydi.

Aravena, bizi plastik ve camla dekore edilmiş odasında kabul etti. Koskoca bir masada oturuyordu, ama masanın büyüklüğü, boğazına düşkünlüğünden kaynaklanan göbeğini gizlemeye yine de yetmiyordu. Yazılarını okurken son derece enerjik biri olarak düşündüğüm Aravena'yı, inek gözlü, koca göbekli, ağzında yarısı içilmiş purolu biri olarak görünce düş kırıklığına uğradım. İşinin en sıkıcı yanı tiyatrocularla uğraşmak olduğu için büyük bir kayıtsızlık gösteren Aravena, komşu çatılara ve yaklaşan fırtına bulutlarına bakan pencereye diktiği gözlerini bir an bize çevirerek âdet yerini bulsun gibiler-

den selam verdi. Senaryoyu bitirmeme ne kadar kaldığını sordu. Uzattığım dosyaya baktı, ölü beyazı bir patiye benzeyen eline aldı, vakti olduğunda okuyacağını söyledi. Hemen uzandım, metnimi geri aldım, ama Mimi dosyayı benden alıp yeniden adama verdi ve Aravena'yı kendisine bakmaya zorladı. Kirpiklerini şaşmaz bir düzenle kırıştırdı, dudaklarını ıslattı ve Aravena'yı ertesi cumartesi akşamı yemeye davet etti – tenor sesini gizlemek için edindiği karşı konulamaz bir kedi mırıltısıyla, "Sadece birkaç arkadaş gelecek, biz bize bir yemek," dedi. Aravena, gözle görülür bir sis, bir şehvet bulutu, bir ipek örümcek ağı içine gömülmüştü. Elinde dosya, en ufak bir şaşkınlık göstermeden hipnotize olmuş gibi oturuyordu. Bugüne kadar hiç böylesine cinsellik dolu bir davet alıp almadığını merak ettim. Puronun külü masaya düştü, adam oralı olmadı.

Çıktıktan sonra, "Onu eve çağırman gerekli miydi?" diye sordum.

"Canım pahasına bile olsa, o senaryonu kabul ettireceğim."

"Yoksa adamı baştan çıkarmayı mı tasarlıyorsun..."

"Bu meslekte işler nasıl yürür sanıyorsun?"

Cumartesi sabahı oldu. Yağmur yağıyordu, yağış bütün gün ve gece sürdü. Mimi, makrobiyotikçilerin ve vegetarianlerin beslenme teorileriyle insanlara korku salmalarından bu yana moda olan kahverengi pirinçle çok sade bir yemek hazırlamakla meşguldü. "Ben havuçları doğrarken, senin şişko acından ölecek," diye mırılandım. Ama Mimi hiç aldırış etmeden çiçekleri düzenlemeye, buhurdanı yakmaya, müzik seçmeye –pabuçları çıkarıp yere oturtmak moda olduğundan– yerdeki yastıkları kabartmaya devam etti. Sekiz konuk çağırmıştı. Ara-

vena dışında hepsi tiyatrocuuydu. Aravena da uzaklardaki bir devrimin barikatlarında elinde kamerasıyla sık sık gördüğümüz –adı neydi adamın– o bakır saçlı adamı yanında getirdi. İçimde onu daha önce görmüşürn gibi bir hisle elini sıktım.

Yemekten sonra Aravena, beni bir kenara çekti ve Mimi’ye büyülendiğini itiraf etti. Onu düşünmeden edemiyormuş, onun yokluğu, yüreğinde sızılı bir yangınmış.

“Gerçek kadın, işte o. Hepimizde biraz erkeklik, biraz dişilik vardır, oysa o kendini en ufak erkeklik belirtisinden sıyırmış ve vücudunun harika girintilerini çıkıntılarını kendisi yaratmış. Tamamen, bütünüyle *kadın*, tapılacak bir kadın.” Aravena bunları söylerken bir yandan da mendiliyle alnını kuruluyordu.

Arkadaşıma baktım; kalemler ve dudak boyalarıyla çizilmiş yüz çizgileri, yuvarlak kalçalar ve göğüsleri, analığı ve hazzı tatmamış ince gövdesi, her çizgisi yılmaz bir özen ve çabayla elde edilmiş vücudu ile ne kadar iyi tanıdığım, ne kadar sevdiğim bir insandı. Kendi düşlerini hiçbir zaman yaşayamadan başkalarının düşlerini doyurmak adına binbir çileyle, binbir acıyla yaratılmış bu hayali kadının gerçek yapısını yalnız ben biliyorum. Onu makyajsız, bitkin ve hüzünlü gördüm; depresyon, hastalık, uykusuzluk, yorgunluk çekerken yanında ben vardım; tüylerin ve parıltıların ardındaki bu narin ve çift kişilikli insanı bütün kalbirnle seviyorum. Bu kalın dudaklı, şiş elli adamın, yüzeydeki görüntünün derinine inip gerçek Mimi’nin dost, ana, abla yanını keşfetmeyi becerebilip beceremeyeceğini kendime sordum. Odanın öteki ucunda oturan Mimi, yeni hayranının kendisine nasıl baktığını fark ediyordu. Mimi’yi durdurmak, korumak geldi içimden ama kendimi tuttum.

Mimi, Aravena’nın yanına oturarak, “Hadi Eva, dostumuza bir öykü anlat,” dedi.

“Nasıl bir şey istersiniz?”

Mimí, “Açık seçik bir şey olsun, öyle değil mi?” diye önerdi.

Hikâye uyduracağım zamanlar hep yaptığım gibi, yerli usulü bağdaş kurdum, gözlerimi yumdum, beynimi beyaz bir çölün kumulları arasında gezdirmeye başladım. Çok geçmeden, kumların önünde, sarı tafta iç etekli bir kadın, annemin Profesör Jones’un dergilerinden kestiği soğuk ülkelerden birkaç solgun leke ve Señora’nın, General’in eğlenceleri için yarattığı oyunlar belirdi. Hikâyeme başladım. Mimí, özel bir hikâye sesim olduğunu söyler, kendi sesim olmakla birlikte, aynı zamanda bir başkasının sesiymiş, sanki toprağın derinlerinden gelip benim gövdemden yükselen bir sesmiş bu. Odanın, yarattığım yeni ufuklar tarafından yok edildiğini, silinip gittiğini hissettim. Konuklar sustular.

Güneyde zor günler yaşıyordu. Bu ülkenin güneyinde değil, mevsimlerin tersyüz olduğu, kış mevsiminin uygar ülkelerdeki gibi Noele rastlamayıp barbar ülkelerdeki gibi yıl ortasına geldiği, dünyanın güneyinde zor günler yaşıyordu...

Hikâyeyi bitirdiğimde alkışlamayan tek kişi, Rolf Carlé oldu.

İki sevgiliyi bir çuval altınla bıraktığım güney pampasından geri dönmesinin çok uzun zaman aldığını, sonradan itiraf etti bana. Geri döndüğünde de, iki sevgilinin hayali düşlerini doldurmadan önce, hikâyemi filme çekmeye karar vermişti. Rolf Carlé’nin neden böylesine aşına geldiğini merak ediyordum, bu aşinalık, onu televizyonda görmüş olmanın ötesindeydi. Geçmişimi karıştırdım, onu nerede görmüş olabileceğimi kurcaladım, ama onu –ya da ona benzeyen birini– tanımadığıma emin dim. Ona dokunmak istedim. Yanına gittim, parmağımı elinin üstünde gezdirdim.

“Annemin de çilleri vardı...” Rolf Carlé, elini çekmedi ama elimi de tutmadı. “Dağlara, gerillaların yanına gittiğini söylediler.”

“Pek çok yere gittim.”

“Anlatsana...”

Yere oturduk, hemen hemen bütün sorduklarıma cevap verdi. Mesleğinden söz etti; dünyaya objektifin ardından bakmak işinin, kendisini nasıl dünyanın her yerine taşıdığını anlattı. Akşamın geri kalan saatlerinde öyle iyi vakit geçirdik ki, ötekilerin birer ikişer gitmeye başladığını fark etmedik. Son giden Rolf oldu, o da Aravena kovaladığı için gitti. Kapıda, Prag’daki ayaklanmaları, Çeklerin istilacı tanklara taşlarla karşı koyuşunu çekmek için birkaç günlüğüne gideceğini söyledi. Vedalaşırken onu öpmek istiyordum, oysa o, bana oldukça ciddi gelen bir baş selamıyla elimi sıktı.

Dört gün sonra Aravena, sözleşme imzalatmak için beni çağırdığında, yağmur hâlâ dinmemişti; su sızıntılarını tutmak için lüks odasının orasına burasına kovalar yerleştirilmişti. Aravena’nın girizgâha gerek görmeden söylediklerine göre, senaryonun alışılmış kalıplarla uzaktan yakından ilgisi yoktu; aslında bütün öykü, garip karakterlerden ve gerçekçi olmayan anekdotlardan oluşuyordu; içinde gerçek aşk yoktu, kahramanları ne yakışıklıydı, ne de zengin; olayların akışını izlemek hemen hemen olanaksızdı, seyircilerin kafası hepten karışacaktı. Kısacası, senaryo bir rezaletti ve şu kadarcık akli olan hiç kimse bunun yapımını üstlenmezdi, ama Aravena yapımcılığı kabul ediyordu, çünkü böyle bir saçmalıkla memleketi ayağa kaldırmak fikrinin çekiciliğine karşı koyamıyordu; dahası, bunu Mimí istemişti.

Aravena, beni kapıya kadar geçirirken, “Yazmaya devam et Eva, bu keşmekeşi nasıl bitireceğini merak ediyorum,” dedi.

Yağmurun üçüncü gününde sel başladı, beşinci gün de hükümet olağanüstü durum ilan etti. Su ızgaralarını veya sel kanallarını temizlemek önlemini kimse akıl etmediği için, kötü hava koşullarının yol açtığı felaketler gündelik hale gelmişti ama bu fırtına hepsine baskın çıktı. Yağmur yamaçlardaki gecekonduları sürükledi, şehrin içinden geçen ırmağı taşırdı, sel evleri bastı, otomobilleri, ağaçları ve stadyumun yarısını önüne kattı götürdü. Ulusal Televizyon kameramanları, şişme botlara bindiler, evlerin çatısında askerî helikopterlerin kendilerini kurtarmasını sabırla bekleyenlerin filmini çektiler. Hepsi şok içinde ve aç olmalarına karşın, çoğu şarkı söylüyordu, çünkü yakınlarda bahtsızlığı daha da büyütmenin anlamı yoktu. Yağmur bir hafta sonunda, yıllar önce kuraklığa karşı uygulanan yöntemle dindi. Yine elinde Hz. İsa'nın heykeliyle önde piskopos, arkada dualar ederek, adaklar adayarak sıralanan şemsiyeli kalabalık sokaklarda yürüdüler. Meteorolojideki görevliler, Miami'deki meslektaşlarıyla haberleştikleri, meteoroloji balonlarına ve bulut ölçümlerine göre yağmurun dokuz gün daha süreceğini öğrendikleri için, yürüyenlerle alay ediyorlardı. Ne var ki İsa, üzerine gerilen tenteye rağmen kuruma bezi kadar ıslak bir halde katedraldeki yerine yerleştirildikten üç saat sonra hava açıldı. Hz. İsa'nın peruğundan süzülen boya, yüzünde koyu çizgiler çizerek aşağı iniyordu. Müminler, heykelden kan fışkırdığını haykırarak diz üstü secdeye geldiler. Bu anlamlı mucize Katolik kilisesinin itibarına itibar kattı ve Marksistlerin ideolojik sızmalarından, Mormon gruplarının gelişinden kaygılanan kulları yatıştırdı. Kısa kollu gömlek giyen, açık yürekli, enerjik Mormon gençler, kapı kapı dolaşıp gafillere din değiştirtiyorlardı.

Yağmur durduğu ve zararı karşılayıp normal yaşantıya dönmek için hasar saptanmaya başlandığı zaman,

Ulusun Babası Alanı yakınlarında suda yüzen, sade ama kusursuz bir tabut bulundu. Yağmur, tabutu şehrin batısındaki yamaçlarda bir kulübeden söküp almış, dereye dönmüş sokaklardan geçirerek şehir merkezine getirmişti. Tabut açıldığında, mışıl mışıl uyuyan yaşlı bir kadın görüldü. Onu, dokuz haberlerinde gördüm, daha geniş bilgi almak için televizyon istasyonunu aradım, Mimi'yi yakaladığım gibi, ordunun afetzedeleri sığındığı yere koştum. Burası, havanın açmasını bekleyen ailelerin üst üste yığıldığı, seferberlik çadırlarıyla doluydu. Oradaki-lerin çoğu, kimlik cüzdanlarını bile yitirmişlerdi, yine de çadırlarda hüznün yoktu: Felaket, dinlenmek ve yeni dostlar edinmek için iyi bir fırsat olmuştu. Ne yapacaklarını yarın düşünürlerdi, sellerin alıp götürdüğü şeyler için bugün gözyaşı dökmenin anlamı yoktu. Elvira'yı da orada bulduk. Sırtında tiril tiril geceliğiyle, çarşafsız bir şiltenin üstüne oturmuş, çevresini saranlara kendine özgü Nuh'un gemisiyle selden nasıl sağ salim çıktığını anlatıyordu. *Abuela*'ma işte böyle kavuştum. Bembeyaz saçlarına ve yüzünü tamamen değiştiren harita gibi yol yol çizgilere rağmen, televizyonda görür görmez tanıdım onu, çünkü bu uzun ayrılığımız sırasında ruhu eski canlılığını korumuştur: Hep o benimle masala karşı muz takası yapan, tabutunda cenaze oyunu oynayan kadındı yine. Kalabalığı yarararak *abuela*'ma sarıldım, ondan uzak kaldığım yılların özlemiyle sıkı sıkı kucakladım. Elvira fazla şamata yapmadı; daha dün görüşmüşüz ve bendeki değişiklikler, yorgun gözlerinin ona oynadığı bir oyunmuş gibi öptü beni.

"Bir düşün minik kuş, ölüm geldiği zaman hazırlıklı olayım diye onca zaman tabutta yattım, gele gele hayat geldi. Bundan sonra hiç tabuta girmeyeceğim, mezarlığa götürülürken bile girmeyeceğim. Ağaç gibi ayakta gömülmek istiyorum."

Elvira'yı eve götürdük. Takside, yol boyunca Elvira, Mimi'yi inceleyip durdu. Onun gibi birini hiç görmemişti. Mimi'yi olsa olsa insan büyüklüğünde bir bebeğe benzetiyordu. Daha sonra, deneyimli eski aşçı elleriyle onu baştan ayağa yokladı ve teninin soğandan daha beyaz ve pürüzsüz, memelerinin greyfurt kadar diri olduğunu, İsviçre pastanelerinden alınmış bademli kek gibi koktuğunu söyledi. Mimi'yi daha iyi görebilmek için gözlüklerini taktığında, Mimi'nin bu dünyaya ait bir yaratık olmadığına su götürmez biçimde inandı. Bu bir başmelek, kararına vardı. Mimi, daha görür görmez sevdi Elvira'yı; çünkü benim ve –sevgisi hiçbir zaman eksilmeyen– annesinin dışında ailesi yoktu; Melesio'yu bir kadın bedeni içinde görünce bütün akrabaları ondan yüz çevirmişti. Onun da bir *abuela*'ya ihtiyacı vardı. Sel, tabut dışındaki bütün eşyasını götürdüğü için, Elvira bizim konukseverliğimizi kabullendi. Mimi de dekora uygun düşmemesine rağmen, tabuta itiraz etmedi. Ama Elvira istemedi tabutu. Tabut hayatını bir kez kurtarmıştı ama bu riski ikinci kez göze almaya hazır değildi.

Rolf Carlé, birkaç gün sonra Prag'dan dönünce beni aradı. Ne vartalar atlatmış bir ciple beni almaya geldi, kıyıya doğru indik. Pırıl pırıl suyu, pembe kumu olan, kız kurusu ile müzmin bekârın yemek odasına sık sık yelken açtığım iri dalgalı denizden çok farklı bir sahil bulduk. Karnımız acıkıncaya kadar suda çırpındık, güneşte yattık; sonra giyinip kızarmış balık satan bir yer aramaya gittik. Öğleden sonrayı oturup denize bakarak, şarap içerek, birbirimize hayatımızı anlatarak geçirdik. Ona başkalarının evlerinde hizmetçilik ederek geçirdiğim çocukluğumu, Elvira'nın selden nasıl kurtulduğunu, Riad Halabî'yi ve daha bir sürü şeyi anlattım, ama sır saklama alışkanlığından Huberto Naranjo'nun adını ağzıma almadım. Rolf Carlé de savaşta aç kalışını, ağabeyi

Jochen' in kaçışını, babasının ormanda asılışını, toplama kampını anlattı.

“Tuhaf,” dedi. “Bunları ilk kez kelimelere döküyorum.”

“Neden?”

“Bilmem, bana sır gibi geliyorlardı. Geçmişimin en kara yanı.” Sonra sustu ve kurşuni gözlerinde bambaşka bir anlatımla denize bakmaya başladı.

“Katharina’ya ne oldu?”

“Acı bir şekilde, hastanede yapayalnız öldü.”

“Pekâlâ, öldü, ama senin anlattığın gibi ölmedi. Ona bir mutlu son bulalım. Günlerden pazardı, mevsimin ilk günlük güneşlik pazarı. Katharina uyandığında çok keyifliydi, hemşire onu bez bir koltuğa oturtup bacaklarına battaniye örterek terasa çıkardı. Kardeşin, yağmur oluklarının altına yuva yapan kuşları, tomurcuklanan ağaç dallarını seyretmeye başladı. Sıcak ve güvenli bir ortamdaydı, mutfak masasının altında senin kucağında yattığı günlerdeki gibiydi; aslında, o anda seni düşlüyordu. Hafızası yerinde değildi, ama içgüdüleri senin verdiğin sıcaklığı aynen koruyordu ve ne zaman mutluluk duysa, senin adını fısıldıyordu. Tam öyle yaparken –sevinçle senin adını söylerken– hiç farkına varmadan, hiç acı duymadan, ruhu uçuverdi. Az sonra, her pazar olduğu gibi, annen onu görmeye geldi ve Katharina’yı cansız ama dudaklarında bir gülümsemeyle buldu. Kızının gözlerini kapattı, alnından öptü, bir gelin tabutu aldı ve Katharina beyazlar içinde tabuta uzandı.”

Rolf Carlé, titrek bir sesle, “Peki ya annem, onun içinde bir öykün var mı?” diye sordu.

“Evet. Annen mezarlıktan döndü, yalnızlık duymasın diye bütün komşuların vazolara çiçek doldurmuş olduğunu gördü. Pazartesi ekmek pişirme günüydü. Annen, cenazede giydiği en yeni elbisesini çıkardı, önlü-

ğünü taktı ve hamur yoğurmaya koyuldu. Mutluydu, çünkü artık çocuklarının hepsi mutluluğa ermişti – Jochen bir yerlerde iyi bir kız bulup evlenmiş, çoluk çocuğa karışmaya başlamıştı. Rolf, Amerika’da hayatını yaşıyordu, şimdi de Katharina tenin zincirlerinden kurtulup sonunda uçmayı başarmıştı.”

“Annemin neden burada oturmaya hiç yanaşmamasının nedeni sence ne olabilir?”

“Bilmem... belki de memleketinden ayrılmak istemiştir.”

“Yaşlı ve yapayalnız. La Colonia’da dayımla yengenin yanında çok daha rahat eder.”

“Rolf, herkes göçmeyi kaldıramaz. Annen, bahçesini ve anılarını yeşerterek huzur buluyor.”

Selin yaptığı hasar çok fazla olduğu için, bir hafta boyunca bütün öteki haberler geri planda kaldı ve eğer Rolf Carlé olmasaydı, Ordu Operasyon Merkezleri'nden birinin yaptığı toplu kıyım, sellerin çamurlu sularında ve iktidarın sahtekârlığında boğulup farkına varılmadan geçecekti. Bir grup siyasi mahkûm ayaklanmış, gardiyanları etkisiz hale getirip silahlarını aldıktan sonra, hapishane bahçesine siperlenmişlerdi. Fazla düşünmeden karar veren gözüpek hapishane kumandanı, üstlerinden talimat istemeksizin, asilerin kalbura döndürülmesi emrini verdi ve bu emir kelimesi kelimesine yerine getirildi. Askerler, mahkûmlara savaş silahlarıyla saldırdılar, çok sayıda insan öldürdüler; geriye hiç yaralı kalmadı, çünkü yaylım ateşinden kurtulabilenler de avluda kısıtıldılar ve hemen oracıkta kurşuna dizildiler. Muhafızlar, kanlı çılgınlıklarından ayılıp cesetleri saydıklarında, bu olayı halka anlatmanın zor olacağını, basının ise asılsız söylenti iddialarıyla oyalanamayacağını anladılar. Havan toplarının patlaması, havada uçan kuşları öldürmüştü ve birkaç kilometrelik bir alana havadan ölü kuş yağmıştı – Hz. İsa'nın yeni bir mucizesini kabullenecek pek kimse olmadığı için, bu garip olaya bir gerekçe gösterilemezdi. Bir de, toplu mezarlardan yükselip havayı bozan dayanılmaz

ağırlıkta koku sorunu vardı. Acil önlem olarak, içeriye gazeteci sokulmaması ve bütün bölgenin bir tecrit ve sessizlik örtüsü altına alınması düşünüldü. Hükümetin, kumandanın yaptığını desteklemekten başka seçeneği yoktu; ama Başkan öfkeden köpürdü ve kabine toplantısında, "Asayiş Kuvvetleri'nin işine karışamayız, fakat bu tür olaylar demokrasimizi yıpratıyor," diye bağırdı. Bunun üzerine hükümet sözcüsü, rejim düşmanlarının kendi aralarında dövüşüp birbirlerini öldürdükleri yolunda bir masal uydurdu ve bu masalı öyle sık yinelediler ki sonunda kendileri inandılar. Ancak, Rolf Carlé, resmî açıklamayı kabullenemeyecek kadar iyi biliyordu durumu ve Aravena'nın kendisini görevlendirmesini beklemeden, herkesten önce fırlayıp harekete geçti. Gerçeğin bir bölümünü dağdaki dostlarından öğrendi; gerisini de mahkûmları öldüren Muhafızlar'ın ağzından aldı, adamlar vicdan azabı içinde oldukları için birkaç bardak bira dillerini çözmeye yetti. Üç gün sonra, cesetlerin kokusu dağılmaya ve kokuşan kuşların son bölümü de süpürülmeye başladığı sırada, Rolf Carlé, olup bitenlerle ilgili çürütülemez kanıtlar toplamıştı ve sansüre meydan okumaya hazırdı. Aravena, hayale kapılmaması konusunda uyardı onu: Televizyonda tek sözcük bile yayınlanamazdı. Rolf, ilk kez hocasıyla tartıştı, onu korkaklıkla, işbirlikçilikle suçladı ama Aravena, fikrini değiştirmede. Bunun üzerine, Rolf, muhalefet partisi milletvekilleriyle görüştü; hükümetin gerillalara karşı uyguladığı savaş yöntemlerini ve tutukluların içinde bulunduğu insanlığa aykırı koşulları kendi gözleriyle görsünler diye filmleri ve fotoğrafları gösterdi. Bu malzeme parlamento sergilendi, politikacılar kıyımı kınadılar, mezarların açılmasını, suçluların adalet önüne çıkarılmasını istediler. Başkan, halka, görevden çekilmek pahasına da olsa, soruşturmayla sonuna dek zorlamaya hazır olduğu yo-

lunda güvence verirken, yeni kura erleri, mezarları örtmek için alelacele bir oyun alanı yapıyor ve ikişer sıra ağaç dikiyorlardı. Dosyalar, adalet mekanizmasındaki çatlakların arasında kayboldu. İçişleri Bakanı, bütün basın yayın organlarının yöneticilerini çağırdı ve Silahlı Kuvvetler'e leke sürmenin doğurabileceği sonuçlar konusunda uyarıda bulundu. Rolf Carlé'nin ısrarla diretmesi, sonunda Aravena'nın inadını, milletvekillerinin çekimserliğini alt etti. Milletvekilleri, kumandanın ılımlı bir cezaya çarptırılmasını ve siyasi mahkûmlara anayasa uyarınca davranılmasını öngören bir kararnameyi onayladılar: Buna göre, siyasi mahkûmların yargılanması açık duruşmalarla yürütülecek ve mahkûmlar, sivillerin sokulmadığı özel merkezlerde değil, hapisanelerde yatacaklardı. Bunun sonucunda, Fort El Tucán'daki dokuz gerilla Santa María ceza sömürmesine nakledildi – bu, mahkûmlar için aynı insanlık dışı koşulları sürdüren ama hükümetin skandalı bastırmasına ve toplumun kayıtsızlık batağına gömmesine yarayan bir önlemdi.

Aynı hafta, Elvira, avluda bir hayalet gördüğünü söyledi ama kimse onunla ilgilenmedi. Mimí âşıktı, ben de kendimi senaryomun fırtınalı aşklarına kaptırdığım için pek kulak vermedim. Daktilo, sabahtan akşama tıkkırdıyor, bende gündelik olaylarla ilgilenecek enerji bırakmıyordu.

Elvira, "Bu evde çileli çileli dolaşan bir ruh var minik kuş," diye ısrar etti.

"Nerede?"

"Arka duvardan bakıp duruyor. Bir erkek ruhu. Bence, tedbirli olmalıyız. Yarın erkenden gidip bizi hayaletlere karşı koruyacak bir iksir alacağım."

"İçilecek bir ilaç mı bu?"

“Hayır çocuğum, onu da nereden çıkardın? Evi onunla sıvayacağız, duvarları, döşemeleri, her yeri.”

“Bu uzun iş, spreysiz olmaz mı?”

“Hiç olur mu çocuğum! Bu modern aletler ölü ruh-lara işlemez.”

“Ama ben hiçbir şey görmedim *abuela*.”

“Ben gördüm. İnsan kılığında, San Martin de Porres kadar kapkara ama insan değil. Onu görünce dudağım uçukluyor minik kuş. Kaybolmuş, yolunu arayan biri ol-malı. Belki ölümü henüz tamamlanmıştır.”

“Belki öyledir *abulea*.”

Eve dadananın yolunu yitirmiş bir hortlak olmadığı-nı, El Negro daha fazla dayanamayıp aynı gün kapımızı çalınca anladık. Elvira, onu görünce korkudan bayıldı. El Negro’yu Comandante Rogelio göndermişti, o da dikka-ti çekmemek için komşulara beni sormaya çekinmiş, so-kakta dolanıp durmuştu.

“Beni hatırladın mı? Señora’nın yanında kalmaya gittiğin sırada tanışmıştık. Ben, o zaman República Caddesi’ndeki barda çalışıyordum. Seni ilk gördüğümde, daha şu kadarcıktın.”

Kaygılandım. Naranjo, hiçbir zaman aracı kullan-mazdı ve kimseye güvenilecek devir değildi – yine de El Negro’nun peşinden şehrin dışındaki benzin istasyonuna gittim. Comandante Rogelio, lastik deposunda saklanmış, beni bekliyordu. O kadar çok sevdiğim ama şimdi bir ya-bancı gibi gelen adamı görmem için, gözlerimin karanlığa alışması gerekti. Birbirimizi görmeyeli birkaç hafta ol-muştu ve yaşamımdaki değişikliklerden ona söz etme fır-satını bulamamıştım. Benzin varillerinin ve karter yağı tenekelerinin ortasında öpüştükten sonra, Huberto, fab-rikanın planının gerektiğini söyledi ve planı ona getirme-mi istedi. Gerillalar içlerinden birkaçını subay kılığına sokmak, Santa María’ya girip yoldaşlarını kurtarmak, böy-

lelikle de hükümete ölümcül bir darbe indirmek, orduya unutulmaz bir utanç lekesi sürmek istiyorlardı. Artık fabrikada çalışmamam ve binaya girememem, önemli bir engeldi. O zaman, Albay Tolomeo Rodríguez ile yemek yediğimi Huberto'ya söylemek yanlışına düştüm. Çok öfkelendiğini anladım, çünkü son derece mantıklı sorular sormaya başladı, ama dudaklarında anlamını iyi bildiğim alaycı bir gülümseme vardı. Pazar günü hayvanat bahçesinde buluşmak üzere sözleştik.

O gece, Mimi'yi aynı anda iki yerde birden görmeyi onun ilahi bir varlık oluşunun kanıtı gibi gören Elvira ile birlikte, son televizyon dizisinde kendi kendisini hayranlıkla seyreden Mimi, dizi bittikten sonra, her zaman yaptığı gibi iyi geceler dilemek için odama geldi ve beni bir kâğıda çizgiler çizirken buldu. Ne yaptığımı öğrenmek istedi.

Planı duyunca, "Sakın *sen* bu işe bulaşma!" diye haykırdı.

"Bunu yapmak zorundayım Mimi. Ülkemizde olanları görmezden gelmeye daha fazla devam edemeyiz."

"Pekâlâ da ederiz. Şimdiye kadar böyle yaptık, böyle yaptığımız için de harika durumdayız. Üstelik, bu ülkede kimsenin böyle şeylere aldırış ettiği yok. Şu senin gerillaların şu kadarcık şansı yok. Nereden başladığımızı, buraya nereden geldiğimizi unutma Eva. Ben erkek bedeninde bir kadın olarak zaten doğuştan lanetlenmişim, homoseksüelim diye kovuşturmaya uğradım. Irzıma geçildi, işkence yapıldı, hapse atıldım ama bak şimdi neredeyim – hepsini kendi çabamla yaptım. Ya sen? Ömrün boyunca hep çalıştın, çalıştın, çalıştın. Damarlarında her renkten kan taşıyan bir piç olarak doğdun, hiçbir zaman bir ailen olmadı, kimse seni okula göndermedi, kimse sana aşı yaptırmadı, vitamin vermedi. Ama en tepeye çıktık. Bütün bunları bir yana atmak mı istiyorsun?"

Yaşamla barış yaptığımız bir anlamda doğrudu. Öyle çok yoksulluk çekmiştik ki, başlangıçta paranın değerini bilemedik, parmaklarımızın arasından kum gibi akıp gitti. Ama artık birkaç lüksürnüze yetecek kadar kazanıyorduk. Kendimizi zengin hissediyorduk. Senaryom için gözüme çok görünen, çantamda ağırlık yapan bir avans almıştım. Mimí, ömrünün en güzel yıllarını yaşadığına inanıyordu. Rengârenk hapları arasında kusursuz bir uyum kurmuştu ve kendini sanki öyle doğmuşçasına rahat hissediyordu yeni bedeninin içinde. Eski çekingenliğinden eser kalmamıştı. Bir zamanlar mahcubiyet nedeni olan konularda, artık şaka bile yapabiliyordu. Televizyon dizisindeki Alejandra rolünün yanı sıra, Fransa krallarının hizmetinde, ömrünü kadın kılığında geçiren ve erkek olduğu ancak seksen iki yaşında ölümünden sonra gömülme hazırlığı sırasında anlaşılan bir on sekizinci yüzyıl gizli ajanı, transvesti Caballero da Eón'un rolünü prova ediyordu. Mimí, bu rol için gerekli bütün özelliklere sahipti, üstelik en önemli oyun yazarımız bu oyunu özellikle onun için yazmıştı. Mimí, yıldız falında çıkan, olgunluk yıllarında yanı başında olacak adamı sonunda bulduğu inancıyla büsbütün mutluydu. Aravena ile tanıştığından beri, gençlik düşleri yeniden canlanmıştı. O güne kadar hiç böylesi bir ilişkisi olmamıştı: Aravena ondan bir şey istemiyor, ona armağanlar ve iltifat yağıdırıyor, herkesin hayran bakışlarını üzerinde toplayacağı en lüks yerlerde gezdiriyor ve Mimí'ye, bir sanat koleksiyoncusunun sanat ürünlerine gösterdiği özeni gösteriyordu. Mimí, ömrümde ilk kez her şey yolunda gidiyor. N' olur Eva, bela arama, diye yalvardı. Ben, Huberto Naranjo'dan sık sık duyduğum öğretileri söz ederek, toplumun en dış çemberinde yaşadığımızı, her lokmamız için ömür boyu mücadeleye mahkûm olduğumuzu; ana karnına düştüğümüz günden beri bizi bağlayan zincirleri

kırsak bile, daha büyük bir hapishanenin duvarları arkasında olacağımızı söyledim. Önemli olan bizim kişisel konumumuzu değil, bütünüyle toplumun koşullarını değiştirmekti. Mimi, konuşmasını sonuna kadar dinledi, sonra bukleleri ve sabahlığının kollarındaki somon rengi dantellere aykırı düşen bir kararlılıkta, erkek sesiyle konuşmaya başladı.

“Söylediklerin inanılmayacak ölçüde tutarsız. Senin Naranjo, devrim yaptı diyelim, eminim ki çok kısa bir süre içinde, o da iktidara geçen herkes gibi kibirli, küstah ve kendini bilmez biri olup çıkacaktır.”

“Bu doğru değil. O ötekilerden farklı. Kendini değil, halkı düşünüyor.”

“O şimdi öyle, atıp tutmak nasılsa bedava. Şimdi kaçak, ormanda saklanıyor ama iktidara gelirse işler değişir. Bak Eva, Naranjo gibileri hiç değişmez. Kuralları değiştirebilirler ama hepsi aynı ilkeyle hareket eder: otorite, başkalarından üstün olmak, öfke, kin, baskı – bu hep böyledir.”

“Peki ama, o değiştiremezse kim değiştirebilir?”

“Örneğin sen ve ben. Bu dünyada tutumların değişmesi gerekir. Ama o noktadan çok uzağız henüz, üstelik sen kararını verdiğine, ben de seni bu işte yalnız bırakmayacağıma göre, ben de seninle geleceğim hayvanat bahçesine. O geri zekâlıya gerekli olan, üniforma fabrikasının değil, asıl Santa María'nın planı.”

Comandante Rogelio, Mimi'yi en son gördüğünde, adı Melesio'ydu, normal bir erkek görünümündeydi ve bir dil okulunda İtalyanca öğretmenliği yapıyordu. Mimi, sık sık televizyona çıktığı, çok satan dergilerde boy boy resmi yayınlandığı halde, Rogelio onu tanımadı. O, bir başka boyutta, bu tür önemsiz şeylerden ışık yıllarıyla ölçülebilecek uzaklıkta yaşıyordu; ormanda yılan öldürmek, silah kaldırmak gibi işlerle uğraşıyordu. Ona arka-

daşımdan çok söz etmiştim, ama anlattıklarım, onu maymun kafeslerinin önündeki bu kırmızı elbiseli kadını görmeye hazırlamamıştı. Mimi'nin güzelliği, onu çarpılmışa döndürdü ve önyargılarını yıktı. Hayır, bu kılık değiştirmiş bir sapık değil, alev yutan bir ejderin bile soluğunu kesecek, tanrıçalar kadar güzel, sahici bir kadındı.

Mimi'nin göze çarpmaması olanaksızdı, ama biz yine de kalabalığa karışmaya çalıştık; ana babalarıyla dolaşan çocukların arasında, pazar gezintisine çıkmış sıradan bir aile gibi güvercinlere mısır atmaya başladık. Ama Comandante Rogelio teoriden söz etmeye kalkışınca, Mimi zor koşullar için yedekte sakladığı argosuyla onun lafını ağızına tıkadı. Benim kadar saf olmadığı için bu lafları yemeyeceğini, ondan olabildiğince çabuk kurtulmak için yardım edeceğini, bu boka daha fazla bulaşmamak için Rogelio'nun kurşunu yiyip soluğu cehennemde almasını, bu Küba teorilerini kendisine yutturmaya çalışmamasını söyledi – bu fikirleri alıp münasip bir yerine sokabilirdi; kendisinin yeterince sorunu vardı, bir de başkalarının devrimiyle uğraşamazdı. Ne sanıyordu yani? Marksizm de, sakallı tayfaları da zerre kadar umurunda değildi; tek istediği huzur içinde yaşamaktı. Rogelio'nun bunları anlamış olmasına dua ettiğini, yoksa başka türlü anlatmasını da bildiğini sözlerine ekledi. Sonra bacaklarını beton bir sıranın üstüne uzattı, göz kalemini çıkardı, çek defterinin kapağına bir harita çizmeye koyuldu.

Fort El Tucán'dan Santa María'ya nakledilen dokuz gerilla savaşçısı, ıslah olmaz mahkûmları koydukları hücrelerin bulunduğu bloka verilmişlerdi. Yedi ay önce tutuklanmışlar ama bütün sorgulardan tek kelime konuşmadan ve dağlara dönüp savaşı sürdürme kararlılıkları pekişmiş olarak çıkmışlardı. Parlamentodaki görüş-

meler, onları manşetlere çıkarmış, bütün şehre afiş asan üniversite öğrencilerinin gözünde kahraman mertebesine yükseltmişti.

Başkan, insan hafızasının unutmaya hastalığına güvenerek, "Eylemlere yayın yasağı koyun," dedi.

Comandante Rogelio, adamlarının yürekliliğine güvenerek, "*Compañero*'lara onları kurtarmaya geleceğimizi söyleyin," dedi.

O güne dek Santa María'dan sadece bir kişi kaçmıştı; o da, şişmiş köpek leşlerine tutunarak kendini ırmağa bırakıp denize ulaşabilmiş bir Fransız hayduttu. O zamandan beri de kimse kaçma girişimini göze alamamıştı. Sıcaktan, kötü beslenmeden, hastalıktan ve göz açtırmayan şiddet uygulamalarından bitkin düşmüş adi mahkûmların, kaşalar bile, bin bir eziyetle ormanı geçmek şöyle dursun, kendilerini avlunun karşısına sürükleyecek güçleri kalmamıştı. Özel koruma altındaki mahkûmların ise hiç kaçma şansı yoktu; çünkü bir yolunu bulup çelik kapıları açmaları, makineli tüfekte donanmış Muhafızlar'ı etkisiz duruma getirmeleri, hapishane arazisini kimseye görünmeden geçerek duvardan atlamaları, piranhaların kaynaştığı akıntılı ırmağı yüzerek geçtikten sonra ormanda yollarını bulmaları gerekiyordu; bütün bunları da yalnızca ellerini ve tükenmiş güçlerini kullanarak başarmak zorundaydılar. Comandante Rogelio, bu büyük engelleri bilmez değildi; ama yine de mahkûmları kurtaracağına hiç duygusallığa kapılmadan yemin ediyor, başta kaçılması olanaksız hücreler blokunda yatan dokuz arkadaşı olmak üzere, adamlarının hiçbiri de Rogelio'nun dediğini yapacağından kuşku duymuyordu. Huberto, Albay Tolomeo Rodríguez'den söz etmem üzerine ilk anda duyduğu öfkesini yatıştırdıktan sonra, albayı tuzağa düşürmek için beni yem olarak kullanmayı düşündü.

"Ona bir zarar vermediğin sürece, olur," dedim.

“Onu kaçırmaktan söz ediyoruz, öldürmekten değil. Ona prensesler gibi davranacağız ki, *compañero*’larımızla takas edebilelim. Bu herifi neden bu kadar dert ediyorsun kendine?”

“Hiç... Ama seni uyarıyorum, onu gafil avlamak kolay olmayacak; yanında sürekli korumaları var, kendisi de silahlı. Hiç de aptal değil.”

“Bir kadınla beraberken adamlarını da yanına aldığını sanmam.”

“Onu baştan çıkarmamı mı istiyorsun?”

“Hayır! Senden tek istediğim, bizim belirleyeceğimiz bir yere onu çağırman ve kısa bir süre oyalaman. Biz hemen geliriz. Temiz bir operasyon olacak, ne silah, ne gürültü.”

“Onun güvenini kazanmam gerek, o da ilk seferde olmaz. Zaman gerek.”

“Sen galiba bu Rodriguez’den hoşlanıyorsun. Duyan da adamla yatmayı gerçekten istediğini sanır.” Huberto bunu sözümona şaka gibi söyledi ama sesi boğuktu.

Cevap vermedim; zamanı geldiğinde onu düşmanlarına mı teslim ederdim, yoksa uyarır mıydım bilmiyordum, ama yine de Rodriguez’i baştan çıkarmanın çok ilginç olabileceğini düşünüyordum. Mimi’nin dediği gibi, bu savaşa ideolojik olarak hazır değildim. Farkında olmadan gülümsemişim, sanırım bu ele veren gülümseme Huberto’nun oracıkta plan değiştirmesine neden oldu, çünkü ilk planı uygulamaya karar verdi. Mimi bunun intihar demek olacağını söyledi, çünkü hapishanenin nasıl korunduğunu çok iyi biliyordu. Ziyaretçilerin gelişi, önceden telsizle bildirilir, gelenler –Naranjo’nun adamlarını göndermeyi planladığı gibi– subaysa, hapis hane komutanı onları askerî havaalanında bizzat karşılardı. Güvenlik kontrolünden geçmeden Papa bile adım atamazdı, Santa María’ya.

Comandante Rogelio, "O zaman içerideki *compa ero*' larımıza silah ulaştırmamız gerek," dedi.

Mim , "Sen aklını kaçırmış olmalısın," diye güldü. "Bu dediğin benim zamanımda bile zor olurdu –giden gelen herkesi ararlardı– şimdiyse tamamen olanaksız. Dedektörleri var, yutsanız bile silahları bulurlar."

"Olsun. Onları oradan çıkaracağım."

Hayvanat bahçesindeki buluşmamızı izleyen günlerde, ayrıntıları konuşmak üzere Naranjo değişik yerlerde buluştu bizimle. Listeye eklenen her yeni ayrıntı, projenin çılgınlığını daha çok ortaya koyuyordu. Onu hiçbir şey caydıramazdı. Ne zaman tehlikelerden söz etsek, "Zafer yürek işidir," diye cevap veriyordu. Ben üniforma fabrikasının planını çizdim, Mim  de hapishanenin ayrıntılarını çizdi; nöbetçilerin gidiş gelişlerini hesapladık; saatlerini saptadık; günün her saatindeki rüzgâr yönünü, ışığı ve sıcaklığı bile araştırdık. Bunlar olurken Mim , kendini Huberto'nun heyecanına kaptırdı, amacı unuttu, mahkûm kaçırmaya çalıştıklarını unuttu ve bunu bir çeşit salon oyunu gibi görmeye başladı. Bütün riskleri unutup  ılgınlara gibi haritalar çiziyor, listeler yapıyor, stratejiler düşünüyor; i ten içe de ülkenin geçmişindeki pek çok şey gibi, bunun da planlama aşamasından öteye geçmeyeceğine inanıyordu. Plan öylesine c retk rdi ki, başarılmayı hak ediyordu. Comandante Rogelio ile en deneyimli ve yürekli gerillalar arasından seçilen altı arkadaşı, Santa Mar a yakınındaki yerlilerin yanında kamp kuracaklardı. Ordunun geride yakılmış kulübeler, karnı deşilmiş hayvanlar, ırzına geçilmiş kızlar bırakarak köyünden geçip gidişinden sonra gerillalarla işbirliğine yanaşan kabile reisi, onları ırmağın karşı kıyısına geçirmeyi ve ormanda yol göstermeyi kabul etti. Hapishane mutfağında çalışan iki yerli aracılığıyla mahk mlarla bağlantı kurulacaktı. Kaçma girişiminin yapılacağı gün, mahkûm-

lar gardiyanların silahlarını alıp hapishane avlusuna çıkmaya hazır olacaklar, Comandante Rogelio ve arkadaşları da onları oradan kurtaracaklardı. Mimí'nin dediği gibi -bunu anlamak için deneyimli olmaya hiç gerek yoktu- planın en zayıf yanı, gerillaların hücrelerinden nasıl çıkacaklarıydı. Comandante Rogelio, kaçış girişimi için en son tarihin ertesi salı olduğunu söyleyince, Mimí, onun gerçekten ciddi olduğunu ilk kez kavrayarak uzun kırıpkırlarının arasından bakakaldı. Böylesine önemli bir karar rastlantıya bırakılamayacağı için iskambillerini çıkardı, Rogelio'ya desteyi sol eliyle kesmesini söyledi, kartları eski bir Mısır uygarlığında geliştirilen sıraya göre dizdi ve doğaüstü güçlerden gelen mesajı okudu. Bu arada Rogelio, alaylı alaylı gülümsüyor, böyle bir işin başarılp başarılamamasını Mimí gibi tuhaf bir yaratığa bıraktığı için delirmiş olması gerektiğini mırıldanıyordu.

Mimí, Magus kartını açıp da adamın tepetaklak olduğunu görünce, "Salı günü olamaz, cumartesi olmalı," diye karar verdi.

Comandante, bu çılgınlık konusundaki görüşünü kesinlikle belirten bir tavırla, "Ben ne zaman dersem o zaman olacak," dedi.

"Burada cumartesi diyor, tarot kartlarına karşı çıkacak durumda değilsin."

"Salı."

"Cumartesi öğleden sonraları, Muhafızlar'ın yarısı Agua Santa'daki kerhaneye gider, öteki yarısı da televizyonda maç seyreder."

Bu sözler, dengeyi yıldızların lehine değiştirdi. Onlar tam bunu konuşurken, benim aklıma "Evrensel Madde" geldi. Comandante Rogelio ve Mimí, başlarını iskambillerden kaldırıp şaşkınlık içinde bana baktılar. İşte böylece ben de, hiç niyetim olmadığı halde, kendimi, ilk gençliğimin en iyi yıllarını geçirdiğim Türk'ün evine ya-

kin bir yerli kulübesinde, yarım düzine gerillanın ortasında porselen yoğururken buldum.

Agua Santa'ya, El Negro'nun kullandığı, çalıntı plakalı eski bir arabayla girdim. Köy, fazla değişmemişti. Anacadde biraz gelişmişti: Yeni evler, birkaç dükkân ve tek tük televizyon antenleri vardı. Hiç değişmeyen şeyler ise cırcırböceklerinin sesi, dayanılmaz öğle sıcağı ve anayolun hemen kıyısında başlayan ormanın karabasanıydı. Bu amansız bitki kütlesiyle ülkenin geri kalan yerlerinden tamamen koparılmış durumdaki köy halkı, ormanın buram buram soluğuna ve zamanın yıpratmasına inat ve sabırla direnmışti. Köyde durmamız gerekmiyordu. Hedefimiz, Santa María'nın yarı yolundaki yerli köyüydü; ama kiremitli evleri, son yağmurun yıkayıp parlattığı sokakları, gölgeli kapı önlerindeki hasır iskemlelerde oturan kadınları görünce, anılar karşı konulmaz bir yoğunlukta aklıma geldi ve uzaktan da olsa, bir kez göreyim diye Doğu'nun İncisi önünden geçmesi için El Negro'ya yalvardım. Buradan ayrıldığımdan beri öyle çok şey dağılmış, o kadar çok kişi ölmüş ya da veda etmeden çekip gitmişti ki, yılların ve unutkanlığın yıprattığı, tanınmaz bir fosille karşılaşmayı bekliyordum. Oysa dükkân, eskisinin tıpkısı bir serap gibi çıkıverdi karşıma. Dükkânın cephesi yeniden yapılmış, tabela yeni boyanmıştı; vitrinde tarım aletleri, besin maddeleri, alüminyum tencereler, tavalar ve sarı peruklu iki yeni manken vardı. Dükkân öylesine yenilenmişti ki, inip içeri göz atmadan edemedim. İçerisi de yenilenmiş, modern bir tezgâh konmuştu, ama tahıl çuvalları, ucuz kumaş topları, şeker kavanozları eskisi gibiydi.

Sırtında poplin gömleği, ağzını örten beyaz mendiliyle Riad Halabî, yazarkasanın yanında hesap yapıyor-

du. Tıpatıp onu anımsadığım gibiydi, kimi zaman ilk aşkımızı nasıl hep o eski haliyle anımsarsak, o da öylesine hiç mi hiç yaşlanmamıştı. On yedi yaşındaki sevginin, onun kucağına oturup bana bir aşk gecesi vermesini istemiş ve ona Madrina'mın yedi düğümlü iple ölçtüğü kızlığını sunmuş olmanın verdiği bir duygusallıkla çekinecek ilerledim.

Ağzımdan çıkabilen tek şey, "İyi günler, sizde Aspirin bulunur mu?" demek oldu.

Riad Halabí, başını kaldırmadı, kalemini muhasebe kayıtlarından kaldırmadı, yalnızca eliyle tezgâhın öteki ucunu işaret etti.

Tavşan dudağı yüzünden hafif peltek diliyle, "Karım size yardımcı olur Señorita," dedi. Sık sık düşündüğüm gibi, Türk'ün karısı olarak Inés öğretmenle karşılaşacağım beklentisi içinde döndüm; onun yerine ancak on dördünde, itaatkâr tavırlı, kızıl dudaklı, kısa boylu, tombul, esmer bir kız gördüm. Yıllar önce bu adam çok genç olduğum gerekçesiyle beni istemediği sırada, şimdiki karısının kışında bezle emekliyor olduğunu düşünerek aspirini aldım. Onunla kalmış olsaydım kaderim nasıl olurdu, onu hiç bilemeyeceğim, ama emin olduğum tek şey var: Yatakta çok mutlu olacaktım. Suç ortaklığı ve gıpta karışımı bir duyguyla kırmızı dudaklı kıza gülümsedim ve Riad Halabí'yle tek kelime konuşmadan, göz göze gelmeden dükkândan çıktım. Onu iyi gördüğüme sevinmişim. O andan sonra onu hep, gerçekte olduğu gibi, baba olarak düşündüm; bu görüntü, ona bir gecelik sevgili kimliğinden daha çok uyuyordu. Dışarıda El Negro, sabırsızlıkla homurdanıyordu; kendisine burada durma emri verilmediğini söylüyordu.

"Buradan gidelim. Comandante, herkesin seni tanıdığı bu boktan köyde kimseye görünmememiz gerektiğini söyledi," diye yakındı.

“Burası boktan bir köy değil. Buraya neden Agua Santa denildiğini biliyor musun? Çünkü burada günahları yıkayan kutsal bir kaynak vardır.”

“Hadi oradan!”

“Doğru söylüyorum, o suya girersen, bir daha hiç suçluluk duymazsın.”

“N’olur Eva, arabaya atlayıp gidelim.”

“Daha değil, yapmam gereken bir şey var ama havanın kararmasını beklemek zorundayız, daha güvenli olur.”

El Negro’nun beni bırakıp gitmekle korkutması sökmedi, çünkü kafama bir şey koydum mu, kolayına fikrimi değiştirmem. Üstelik, kurtarma ekibi beni gözden çıkaramazdı. El Negro sadece beklemekle kalmadı, güneş battıktan sonra ona bir güzel de toprak kazdırdım.

Onu, evlerin arkasındaki sık çalılıklara götürdüm ve yeri gösterdim.

“Bir şey çıkaracağız,” dedim. El Negro, şayet sıcaktan beynim sulanmadıysa, bu yaptığımızın planın bir parçası olduğunu düşündüğü için dediğimi yaptı.

Fazla çaba harcamasına gerek kalmadı, killi toprak nemli ve yumuşaktı. Yarım metreden biraz fazla kazınca, çamura bulanmış, plastiğe sarılı bir paket bulduk. Paketi gömleğimin eteğiyle sildim, açmadan çantama soktum.

El Negro, “İçinde ne var?” diye sordu.

“Bir çeyiz.”

Yerliler, bizi elips biçiminde bir açıklıkta karşıladılar. Ormanın yoğun karanlığındaki tek ışık kaynağı, yaktıkları ateşti. Dallardan, yapraklardan örülmüş uçgen bir sundurma, ortak barınak görevi yapıyordu. Sundurmanın altına farklı yüksekliklerde hamaklar asılıydı. Büyükler,

evre köylerle iiinin getirdiği bir aıkanlıkla, çok az da olsa giyimliydiler ama çocuklar çıplaktı, çünkü bir türlü nemden kurtulamayan çamaşırlarda asalaklar ve soluk, sağlıksız bir kf örüyordu. Kızlar, kulaklarının arkasına tüyler, çiçekler takmışlardı. Kadının biri, bir memesiyle bir çocuğu, öteki memesiyle bir köpek yavrusunu emziriyordu. Her birinde kendimden görüntüler arayarak insanların yüzlerine baktım; ama yalnızca bütün sorularla karşılaşmış ve hepsinin cevabını vermiş kişilerin dingin anlatımını gördüm. Reis, iki adım ne çıktı, hafifçe eğilerek bizi selamladı. Dimdik duruyordu, gözleri iri ve birbirinden ayırttı, dudakları etliydi, saçı yuvarlak bir miğfer gibi kesilmiş, sayısız savaş oyununda alınmış onurlu yara izleri görünsün diye ensesi tıraş edilmişti. Onu hemen tanıdım; her cumartesi dilenmek için kabilesiyle Agua Santa'ya gelen, bir sabah beni Zulema'nın cesedi başında bulan, felaket haberini Riad Halabı'ye ulaştıran ve ben tutuklandığımda karakolun önünde bekleyip bir uyarı davulu gibi ayağını yere vuran adamdı. Adını sormak istiyordum ama El Negro bunun ayıp olacağını daha önce söylemişti. "Bu yerliler için ad söylemek yüreğe dokunmak demektir," dedi. Bir yabancıya adıyla hitap etmeyi veya onun kendilerine adlarıyla hitap etmesini hakaret sayarlar. En iyisi, yanlış anlaşılabilecek soruları hiç sormamaktır. Reis, hiçbir şey belli etmeden bana baktı, ama tanıdığına eminim. Bize yol gösterdi, yanık paçavra kokan, içinde iki tabure, bir hamak, bir gaz lambası duran penceresiz bir kulübeye götürdü.

Cuma gecesinden önce bize katılacak olan ekibin geri kalan bölümü gelinceye kadar beklemek talimatı almıştık. Huberto Naranjo'yu sordum, bu birkaç günü onunla geireceğimi sanmıştım, ama kimse onun nerede olduğunu bilmiyordu... Soyunmadan hamağa uzandım; ormanın dinmez mırıltısı, nem, sivrisineklerle karıncalar,

yılanlarla zehirli örümcekler iplerden aşağı iniverecekler ya da saz damda yuvalanmışlar da gece üstüme düşüverecekler korkusu, sinirlerimi bozuyordu. Bir türlü uyuyamadım. İki saat boyunca, hiçbir sonuca varamadan, buraya neden geldiğimi düşündüm durdum; Huberto'ya beslediğim duygular yeterli bir gerekçe gibi görünmüyordu. Sönmeye yüz tutmuş bir alev in çevresinde dönen ateşböceği gibi, sadece gizli buluşmalarımızı bekleyerek yaşadığım dönem, her gün biraz daha uzakta kalıyordu. Bu gerilla savaşını paylaşmakla sevdiğim ama kendisinden hiçbir şey istemediğim adama yeniden yakınlaşmayı umarak, kendimi sınamak için bu serüvene katıldığımı düşünüyordum. Oysa şimdi, köpek ve is kokan, tahtakurulu bir hamağa büzülmüş, tek başımaydım. Bu davranışının nedeni, zorlayıcı bir siyasal inanç değildi; çünkü o ütopya devriminin ilkelerini kabul ettiğim ve ufak gerilla savaşçıları grubunun umutsuz yürekliliğinden çok duygulandığım halde, daha şimdiden yenilmiş olduklarını seziyordum. Bir süredir yakamı bırakmayan o felaket ürpertisinden, Huberto Naranjo'nun yakınındayken iyice somutlaşan o belirsiz tedirginlikten kurtulamıyordum. Gözlerinde hâlâ yanan devrimci tutkuya karşın, bir felaket bulutunun üzerine çökmekte olduğunu sezinliyordum. Mimi'yi etkilemek için onun gerilla nutkunu yinelemiştım, oysa gerçekte gerilla hareketinin bu ülkede hiçbir zaman zafere ulaşamayacağına inanıyordum. Bu insanlara ve düşlerine, sonunda neler olacağını düşünmek istemiyordum. O gece yerli kulübesinde bir türlü uyku tutmazken, avutulmaz bir acı içindeydim. Hava soğuyunca üşüdüm, ateşin korları yanında sabahlamak için dışarı çıktım. Yaprakların arasından solgun, belli belirsiz ışık sızıyordu ve her zaman olduğu gibi, mehtabın bana huzur verdiğini fark ettim.

Gün doğarken, hamaklarında hâlâ uyuşmuş yatan

yerlilerin, toplu barınakta kıpırdanmaya, konuşup gülüşmeye başladıklarını duydum. Birkaç kadın, peşlerinde kuş çıglıklarını, hayvan seslerini taklit eden çocuklarıyla su almaya gittiler. Gün ışığında köyü daha iyi görebildim: Ormanın soluğuyla yıpranmış, kil rengine dönüşmüş bir avuç kulübe; onları kuşatan avizeağacı, mısır ve küçük muz tarlalarına ayrılmış bir ekili alan şeridi – dış dünyanın kiniyle yüzyıllardır yağmalanmış kabilenin tek varlığı. Amerika tarihinin başlangıcındaki ataları kadar yoksul olan bu yerliler, sömürgecilerin işgaline rağmen törelerini, dillerini ve tanrılarını korumuşlardı. Bir zamanların anlı şanlı avcı kabilesinden geriye birkaç hüznü yoksul kalmıştı; ama yılların sefaleti, yitik cennetlerinin anısını silmemiş, o cennete yeniden kavuşacaklarını vaat eden efsanelere duydukları inanç körelmemişti. Güler yüzlü insanlardı. Birkaç tavukları, iki domuzları, kütükten oyulmuş üç kayıkları, balık avlamak için birkaç mızrakları ve olağanüstü çabayla ormandan kazandıkları verimsiz tarlaları vardı. Günlerini yiyecek ve yakacak aramakla, hamak ve sepet örmekle, yol kıyısında turistlere satmak üzere ok yontmakla geçiriyorlardı. Arada sırada içlerinden biri ava gidiyor, şansı yaver giderse, kabileye paylaştırdığı, ama avının ruhunu taciz etmemek için kendisinin hiç tatmadığı bir-iki kuşla veya ufak bir jaguarla dönüyordu.

Arabayı başımızdan atmanın zamanı gelmişti. El Negro ile bitki örtüsünün çok sık olduğu bir yere gittik ve arabayı dipsiz bir uçuruma ittik; geveze papağanların, umursamaz maymunların önünden geçerek, gürültüsü devasa yapraklarda ve kıvrılarak yükselen sarmaşıklarda boğularak sessizce aşağı batışını, geride tek iz bırakmadan üzerini örtüveren ormanda yok oluşunu seyrettik. Gerillalar, uzun süre açıkta yaşamış kişilerin görünümünde, sabahtan akşama kadar aralıklarla tek tek –değişik yollardan ve yaya olarak– geldiler. Genç, kararlı, ciddi

ve yalnızdılar; çeneleri sıkılmış, bakışları sert, tenleri açık havada nasırlaşmış, gövdeleri yara izi içindeydi. Benimle konuşacak fazla bir şeyleri yoktu, enerji harcamamak için hareketleri ölçülüydü. Silahlarının bir bölümünü saklamışlardı ve Santa María'ya hücum edilecek âna kadar ortaya çıkarmayacaklardı. İçlerinden biri yanına bir yerliyi rehber alarak ırmak kıyısında dürbünle hapishaneyi gözleyebilecek bir yere gitti; üçü El Negro'nun kumandasında havaalanına patlayıcı döşemeye gittiler; geri kalan ikisi, oturup geri çekilme hareketini planladılar. Her biri, sanki çok gündelik bir iş yapıyormuşçasına, verilen görevi itiraz etmeden, fikir yürütmeden yerine getirdi. Akşam olurken bir cip sesi duydum ve Huberto Naranjo'nun sonunda geldiğini sanarak karşılamaya koştum. Sürekli onu düşünüyor, şans yardım ederse, iyice soğumuş görünen aşkımızın birkaç gün içinde yeniden alevleneceğini umuyordum. Arabadan sırt çantası ve kamerasıyla Rolf Carlé'nin ineceği aklımın köşesinden geçmiyordu. Şaşkınlıkla bakiştık; birbirimizi burada ve bu koşullarda bulacağımızı ikimiz de beklemiyorduk.

“Burada ne işin var?” diye sordum.

“Olayı görüntülemeye geldim,” dedi gülümseyerek.

“Hangi olayı?”

“Cumartesi günü olacak olayı.”

“Sahi mi? Nereden biliyordun?”

“Comandante Rogelio, olup biteni filme çekmemi istedi. Yetkili makamlar gerçeği örtbas etmeye çalışacaklar, ben de gerçeğin aktarılıp aktarılamayacağını görmeye geldim. Peki *senin* ne işin var burada?”

“Hamur karmaya geldim.”

Rolf Carlé cipi sakladı ve sonradan teşhis edilmek için kameranin önünde yüzlerini örten birkaç gerilayla birlikte gitti. Bu arada ben “Evrensel Madde” ile uğraştım. Kulübenin loşluğunda, katı, toprak zemine mu-

şamba yaydım. Yugoslav hanırımından öğrendiğim malzemeleri karıştırdım. Ufalanmış ıslak gazete kâğıdına eşit ölçüde un ve diş alçısı kattım; suyla kıvama getirdim, yaş kül renginde sert bir hamur haline gelinceye kadar yoğurdum; sonra bir şişeyle açtım – bütün bunları kabile reisinin ve kendi müzikal dillerinde söyleşip elle-riyle, mimikleriyle taklit yapan çocukların meraklı bakış-ları altında yapıyordum. Elimde kalın, istenildiği gibi biçimlendirilebilecek esneklikte bir hamur vardı; bunu özenle seçilmiş oval taşların üstüne sardım. Modelim koyu renk madenden, üç yüz gram ağırlığında, on met-relik öldürücü etkisi, yirmi beş metrelik patlama yarıça-pı olan bir ordu malı el bombasıydı. Ufak, olgun bir gu-anabana meyvesine benziyordu. Hint filine, silahşörlere, firavun mezarı rölyeflerine ve hanımının yaptığı öteki bibloları kıyasla, sahte el bombası çok basit işti. Öyle olduğu halde birkaç kez al baştan denemek zorunda kaldım. Uzun zamandır yapmamıştım. Üstelik heyecan-dan aklım ve ellerim uyuşuyordu. Doğru ölçüleri bul-duğumda, el bombalarını yapmak, kurutmak, boyamak ve boyanın kurummasını beklemek için yeterli zaman ol-madığı anlaşıldı. Kuruduktan sonra boyayla zaman yitir-memek için, hamuru boyamak aklıma geldi ama boyayı katınca, hamur esnekliğini yitirdi. Sövüp saymaya, sivri-sineklerin soktuğu yerlerimi kanatıncaya kadar kaşımaya başladım.

Yaptıklarımı merakla adım adım izleyen reis, kulü-beden çıktı, az sonra elinde bir avuç yaprak ve toprak bir kepçeyle geldi. Yanıma çömeldi, metotlu bir biçimde yaprakları çiğnemeye başladı. Yaprakları bir tür geviş ha-line getirip kepçeye tükürdükçe, ağzı ve dişleri simsiyah oldu. Çiğnediklerini bir beze koydu, sıktı, kara, yağlı bir sıvı – bitkinin kanını – çıkardı, bana verdi. Sıvıyı hamurun bir bölümüne kattım, oldu: Kuruyunca hamur gerçek el

bombası rengini aldı, üstelik “Evrensel Madde”nin o harika esnekliğini yitirmedi.

Gerillalar gece bastırdıktan sonra geldiler, yerlilerle birkaç dilim manyok ekmeğini ve ızgara balığı paylaştıktan sonra kendilerine ayrılan kulübeye yatmaya gittiler. Orman, bir tapınak gibi ağırlaştı ve kapkara oldu; seslerimizi alçalttı, yerliler bile fısıltıyla konuşuyordu. Az sonra Rolf Carlé geldi ve beni, kollarım bacaklarıma dolanmış, başım dizlerimin arasında, henüz sönmemiş ateşin başında oturur buldu. Yanıma diz çöktü.

“Neyin var?”

“Korkuyorum.”

“Neden?”

“Seslerden, bu karanlıktan, kötü ruhlardan, yılanlardan ve böceklerden, askerlerden, cumartesi yapacaklarımızdan – hepimizin ölmesinden...”

“Ben de korkuyorum, ama ne pahasına olursa olsun bunu kaçırmak istemem.”

Elini aldım, bir an sımsıkı tuttum; teni sıcaktı, onu bin yıldır tanıdığım duygusunu yine hissettim.

“İkimiz de ne aptalız!” diyerek gülmeye çalıştım.

Rolf Carlé, “Bunları düşünmemek için bana bir masal anlat,” diye rica etti.

“Nasıl bir masal?”

“Şimdiye kadar hiç kimseye anlatmadığın bir masal olsun. Benim için uydur.”

“Pekâlâ... Bir zamanlar, işi gücü masal anlatmak olan bir kadın vardı. Gezmediği görmediği, mallarını sunmadığı yer kalmadı: Serüven, gerilim, korku, aşk öyküleri, hem de elverişli fiyata. Bir ağustos günü öğle vakti, bir alanın ortasında dururken, kılıç gibi ince ve sert, heybetli bir adamın kendisine doğru geldiğini gördü. Adam yorgundu, elinde silah, üstünde uzak toprakların tozu vardı, kadının önünde durduğunda kadın derin bir melankoli

kokusu aldı. Adamın savaştan geldiğini hemen anladı. Yalnızlık ve şiddet, yüreğinin derinlerine çelik dikenler saplamış, onu kendi kendini sevme yeteneğinden yoksun bırakmıştı. Yabancı, 'Masalcı sen misin?' diye sordu. Kadın, 'Emrinizdeyim,' dedi. Adam cebinden beş altın çıkarıp kadının avucuna koydu. Öyleyse bana bir geçmiş sat, çünkü benimki kan ve gözyaşı dolu, bununla ömrümü geçiremem. Öyle çok savaşa katıldım ki, orada bir yerlerde öz anamın adını bile unuttum. Kadın, yabancının hemen oracıkta, gözlerinin önünde bir yığın kül oluvereceğinden korktuğu için –çünkü tatlı anılarla kutsanmamış olanların başına bu gelir– onu reddedemedi. Yanına oturmasını işaret etti ve gözlerinin içine bakınca ona çok acıdı, sarılmak, kucaklamak istedi. Anlatmaya başladı. Bütün öğleden sonra ve bütün gece hikâyesini dokudu; görmüş geçirmişliğini ve yabancının uyandırdığı arzuyu da dokumasına katarak ona değer bir geçmiş uydurdu. Saatler boyu anlattı, çünkü ona yaşamının romanını sunmak istiyordu ve baştan sona her şeyi uydurmak zorundaydı – doğumundan bugüne kadar düşlerini, isteklerini, sırlarını, ana babasının, kız ve erkek kardeşlerinin yaşamlarını, hatta memleketinin coğrafyasını ve tarihini. Sonunda şafak söktü, günün ilk ışığıyla birlikte, kadın havadaki melankoli kokusunun dağıldığını anladı. İçini çekti, gözlerini yumdu ve kendi ruhunu yeni doğmuş bir bebeğinki kadar bomboş hissedince, adamı hoşnut etme isteğiyle ona kendi belleğini, kendi anılarını vermiş olduğunu kavradı: Artık neyin kendisine ait olduğunu, ne kadarının adama mal olduğunu bilmiyordu; geçmişleri birbirine örülmüş, tek bir halat olmuştu. Kendi öyküsünü derinlemesine kurcalamıştı ve artık sözcüklerini geri almıyor, almayı da istemiyordu; kendini adamla birlikte tek öyküde kaynaştırmanın hazzına bıraktı..."

Masalı bitirince ayağa kalktım, üstümdeki tozları,

yaprakları silkeledim, kulübedeki hamağıma gittim. Rolf Carlé, ateşin başında kaldı.

Comandante Rogelio, cuma sabahı erkenden geldi. Öylesine sessizce geldi ki, köye girerken köpekler bile havlamadı ama adamları fark ettiler, çünkü hepsi tek gözle uyuyorlardı. Son iki gecenin mahmurluğundan silkelenip onu kucaklamaya koştum, ama o yalnızca benim anlayabileceğim bir hareketle durdurdu beni. Haklıydı, onca zamandır sevmemiş erkeklerin önünde böyle bir yakınlık göstermek düşüncesizlik olurdu. Gerillalar, onu kaba şakalarla, sırtına vurarak karşıladılar. Ona ne kadar güvendikleri ortadaydı, çünkü Rogelio'nun varlığı bile onlar için bir güvenceymişçesine, o andan itibaren gerginlik yok oldu. Rogelio, içi özenle ütülenip katlanmış üniformalarla, subay kordonlarıyla, şapka ve çizmelerle dolu bir bavul getirmişti. Gittim, örnek el bombasını aldım, avucuna koydum.

Beğenerek, "Güzel," dedi. "Bugün hamuru hapishaneye göndereceğiz. Metal dedektöründe anlaşılmaz. Bu gece *compañero*'lar kendi silahlarını yaparlar."

Rolf Carlé, "Nasıl yapacaklarını biliyorlar mı?" diye sordu.

Comandante Rogelio, "Bu önemsiz ayrıntıyı unutsak daha iyi olmaz mı?" diyerek güldü. "Nasıl yapacaklarını haber verdik, şimdiye kadar taşları da hazırlamışlardır. Yapacakları tek şey taşları hamurla kaplayıp birkaç saat kurumaya bırakmak."

"Hamurun kurumaması için muşambaya sarılması gerek," diye açıkladım. "Üzeri kaşıkla düzeltilip kurumaya bırakılacak. Kurudukça rengi koyulaşıyor ve metale benziyor. Umarım, donmadan önce içlerine sahte fitilleri sokmayı unutmazlar."

“Bu memlekette, ekmek hamurundan silah yapmak dahil, her şey olabilir. Buna kimse inanmayacak,” dedi Rolf Carlé.

Köydeki yerlilerden ikisi, hapishane mutfağındaki yerlilere, kayıkla yemek götürüyordu. Muz hevenkleri, manyok somunları ve iki topak peynirin arasında, tıpatıp pişmemiş ekmeğe benzeyen “Evrensel Madde” hamuru duruyordu. Hamur içeriye yiyecek bırakmaya alışık nöbetçilerin hiç dikkatini çekmedi. Bu arada gerillalar, planın ayrıntılarını son kez gözden geçirdiler, sonra kabile-nin hazırlıklarını tamamlamasına yardım ettiler. Aileler döküntü eşyalarını topluyorlar, tavukların ayağına ipler bağlıyorlar, erzağı ve mutfak eşyalarını topluyorlardı. Bir başka yere göçmeye ilk kez zorlanmadıkları halde, yine de hüzünlüydüler; ormandaki o açıklıkta birkaç yıl yaşamışlardı, üstelik iyi bir yerdi; Agua Santa’ya, yola, ırmağa yakındı. Ertesi gün ilkel tarlalarından ayrılmak zorundaydılar, çünkü askerler onların bu firardaki rolünü öğrenir öğrenmez, verecekleri ceza korkunç olacaktı. Askerler, çok daha önemsiz nedenlerle, biçare yerlilerin üzerine kasırga gibi çökmüş, kabileleri tümüyle yok ederek, bu dünyada yaşamış olduklarını gösteren bütün izleri silmişlerdi.

“Bu zavallılıklar.. Onlardan o kadar az kaldı ki!” dedim.

Comandante Rogelio, “Onlar devrimde yerlerini bulacaklar,” dedi.

Oysa yerliler devrimle de, o nefret ettikleri ırktan gelecek başka şeylerle de hiç ilgili değillerdi; Rogelio’nun kullandığı sözcüğü bile yineleyemezlerdi. Gerillaların ideallerini paylaşmıyor, onların verdiği sözlere inanmıyor, yürüttükleri mantığı kavramıyorlardı; ve şayet sonucunu kestiremeyecekleri bir girişimde onlara yardımcı kabul etmişlerse, bunun nedeni, ordunun, onların düş-

manı olması ve bu olayın, yıllardır askerlerden çektiklerinin biraz olsun intikamını alma fırsatını vermesiydi. Reis, yerliler bu işe karışmamış olsalar bile, köy hapishaneyle çok yakın olduğu için, askerlerin yine de onları sorumlu tutacağını biliyordu. Onlara açıklama fırsatı bile verilmeyecekti. Bu nedenle, eğer yaptıklarının sonucuna katlanacaklarsa, hiç değilse yaptıkları bir işe yaramalıydı. En azından yiyeceklerini çalmamış, kızlarının ırzına geçmemiş olan bu suskun, sakallı adamlarla işbirliği yapacaklar, sonra kendilerine yeni bir yer bulacaklardı. Birkaç hafta önceden o yeri kararlaştırmışlardı: Geçit vermez bitki örtüsünün peşlerine düşen askerlerin yolunu keseceği, onları bir süre daha koruyacağı umuduyla ormanın daha da içlerine gideceklerdi. Son beş yüzyıldır kaderleri hiç değişmemiş, onların kısmetine hep aynı şey çıkmıştı: Zulüm ve kıyım.

Comandante Rogelio, El Negro'yu ciple iki oğlak almaya gönderdi. O gece yerlilerle birlikte ateşin çevresinde oturduk, oğlakları ateşte kızarttık ve son yemek için saklanan birkaç şişe romu açtık. Havada gerginliğe rağmen, güzel bir veda partisi oldu. Aşırıya kaçmadan içtik, genç gerillalar bir-iki şarkı söylediler, Rolf Carlé, sihirbazlık numaralarıyla ve bir dakika içinde afallamış yerlilerin fotoğraflarını çıkarıveren mucize makineyle herkesi eğlendirdi. Sonunda, iki kişi nöbete kaldı, geri kalanlarımız yattık; çok ağır bir gün bekliyordu bizleri.

Bir köşedeki gaz lambasının titrek ışığıyla aydınlanan tek boş kulübede, gerillalar yerde, ben hamakta yattık. Bu saatleri Huberto ile baş başa geçirmeyi beklemiştim, bütün bir geceyi hiç birlikte geçirmemiştik. Yine de bu düzenlemeden hoşnuttum, delikanlıların orada oluşu beni yatıştırdı ve sonunda korkularımı bastırıp gevşe-

dim, uyuyabildim. Düşümde bir salıncakta seviştiğimi gördüm. Sarı tafta, dantelli iç eteğim havalanmış, baldırlarım, dizlerim görünüyordu. Salıncak arkaya doğru yükselince, boşlukta asılı kaldım ve aşağıda bekleyen bir erkeğin güçlü, dimdik organını gördüm. Salıncak arkaya yükseldi, yükseldi, en üst noktada bir an durdu; başımı mora çalmış göğsü kaldırdım, sonra dikine aşağı kaydım ve orada beni bekleyen, ta içime kadar gömüldü. Korku içinde gözlerimi açtım, oda ılık buğuyla dolmuştu. Uzak-tan ırmağın gümbürtüsünü, ağaçların arasından gece kuşlarının çığlıklarını ve hayvan seslerini duyuyordum. Hamağın sert ipleri, bluzumun altından sırtıma batıyordu. Sivrisinekler ise başlı başına bir işkenceydi ama onları kovmak için kıpırdayamıyordum, uyuşmuş gibiydim. Kan ter içinde, yeniden içim geçti. Bu kez, daracık bir kayıkta okyanusun üzerinde olduğumu gördüm. Yüzü "Evrensel Madde"den bir maskeyle örtülü bir sevgilinin kollarındaydım. Dalgaların her kabarışında, iyice içime dalıyor, her yanıma çürütüyor, şişiriyor, dudaklarımı kurutuyor ve beni mutlu ediyordu: Umutsuz öpüşler, kehanetler, insanı düşlere sürükleyen ormanın oluşturduğu duvar, bir aşk armağanı olarak verilmiş diş biçimindeki altın külçe, bir sırt çantası dolusu, sessizce patlayan ve havaya pırıl pırıl böcekler saçan el bombaları. Uykumda irkildim, kulübenin karanlığına gözlerimi açtım, bir an nerede olduğumu kestiremedim, karnımdaki kasılmaların anlamını çıkaramadım. Başka seferler olduğu gibi, belleğin uzak köşelerinden Riad Halabî'nin hayali çıkagelmiş de beni okşuyormuş duygusunu hissetmedim; onun yerine, sırt çantasına yaslanarak yanımda yere oturmuş, bir ayağını kıvrıp ötekini uzatmış, kollarını kavuşturmuş, beni seyreden Rolf Carlé'yi gördüm. Yüz çizgilerini göremiyor ama gözlerinin ve gülümsediği zaman dişlerinin parıltısını görebiliyordum.

“Ne yapıyorsun?” diye fısıldadım.

Rolf, ötekileri uyandırmamak için, benim gibi alçak sesle cevap verdi: “Senin yaptığını yapıyorum.”

“Ben düş görüyordum galiba...”

“Ben de.”

Usulca kulübeden çıktık, köyün ortasındaki açıklığa gittik. Ateşin sönmeye yüz tutmuş kömürleri başına çöktük, ağaçların arasından sızan solgun ay ışığında ormanın sonsuz mırıltısını dinledik. Konuşmadık, birbirimize dokunmadık, yatmaya kalkışmadık, cumartesi şafağının sökmesini bekledik.

Hava aydınlanmaya başlarken, Rolf Carlé, kahve yapmak için su almaya gitti. Ayağa kalktım, gerindim. Dayak yemişim gibi her yanımda ağrıyordu ama huzur içindeydim. İşte o sırada pantolonumdaki kızılımsı lekeyi gördüm. O kadar uzun yıllardır olmamıştı ki, neredeyse ne olduğunu unutmuştum. Gülümsedim, içim rahatladı, çünkü bu, artık düşlerimde Zulema’yı hiç görmeyeceğim, gövdem aşk korkusunu alt etti demekti. Rolf Carlé, ateşi canlandırmak için kömürleri yelleyip kahve kabını alevlerin üstündeki çengele asarken, kulübe gittim, çantamdan temiz bir bluz çıkarıp bez niyetine kullanmak için yırttım ve ırmağa indim. Döndüğümde üstüm başım ıslaktı ve ben şarkı söylüyordum.

Saat altıda, herkes, yaşamlarımızdaki o belirleyici güne başlamaya hazırdı. Yerlileri uğurladık, onların kucaklarında çocukları, domuzları, tavukları, köpekleri ve çıkınlarıyla bir dizi gölge gibi ağaçların arasına dalıp gözden kayboluşunu izledik. Geriye yalnızca, ırmağı geçerken gerillalara yardım edecek, ormanda onlara yol gösterecek olanlar kalmıştı. Sirtında çantası, elinde kamerasıyla, ilk yola koyulanalardan biri Rolf Carlé oldu. Ötekilerin her biri kendi görevini yapmak üzere onun peşinden gittiler.

Huberto Naranjo, dudaklarıma saf ve duygusal bir

veda öpücüğü kondurdu: Dikkatli ol. Sen de. Dosdoğru eve git, dikkat çekmemeye çalış, merak etme, her şey yolunda gidecek. Ne zaman görüşeceğiz? Bir süre saklanmam gerekecek, beni bekleme. Bir öpücük daha. Kollarımı boynuna doladım, sımsıkı sarıldım, yüzümü sakallarına sürüyordum, uzun yıllar paylaşılmış bir tutkuya veda ettiğim için gözlerim yaşlıydı. Cipe atladım. El Negro motoru çalıştırmış, başkente gidecek otobüse bindirmek üzere kuzeydeki o uzak kasabaya götürmek için beni bekliyordu. Huberto Naranjo el salladı, ikimiz de gülümsedik. “En iyi dostum, n’olur sana bir şey olmasın, seni çok seviyorum,” diye fısıldadım. Onun da aynı sözleri fısıldadığına emindim. Her zaman birbirimize güvenebileceğimizi, birbirimizi korumak, yardım etmek gerektiğinde hep yan yana olacağımızı biliyorduk. İlişkimiz bir dönüşüm geçirdiği ve sonunda ta baştan beri olması gereken yere oturduğu için huzurluyduk. İki iyi dost, birbirini seven ve hafiften sevişen iki kardeşlik. “Dikkatli ol.” “Sen de.”

Ağır kamyonlar için yapılmış ve üzerine boğa yılanlarının yuvalanabileceği büyüklükte çukurlar açan yağmurlarla eprimiş yolda sıçrayarak ilerleyen otobüs, bütün gün içimi dışıma çıkardı. Bir virajda, ağaçlar birden açıldı, önümüze akıl almaz yeşillikler serildi ve gün ışığı bembeyaz olup bereketli orman toprağından on beş santim yukarda boşlukta duran Yoksullar Sarayı’nın kusursuz görüntüsünü aydınlattı. Şoför otobüsü durdurdu, biz yolcular, usulca kaybolmadan önce yalnızca bir-iki an süren bu sihiri bozmamak için ellerimizi yüreklerimize bastırdık. Saray yok oldu, orman yeniden ortaya çıktı, gün ışığı normal saydamlığına döndü. Şoför motoru çalıştırdı, bizler dehşet içinde yerlerimize döndük.

Saatler sonra başkente varıncaya kadar kimse konuşmadı; herkes Yoksullar Sarayı'nın neden kendini bize açık ettiğini düşünüyordu. Bunu nasıl yorumlayacağımı ben de bilmiyordum, ama yıllar önce Riad Halabí'nin kamyonundan da görmüş olduğum için, bana neredeyse doğal geliyordu. O ilk sefer, uyuyordum ve sarayın ışıkları gecenin karanlığını aydınlatınca Halabí, beni sarsarak uyandırmıştı; kamyonundan inip görüntüye doğru koşmuştuk, ama biz oraya ulaşamadan görüntü gölgeler arasına karışivermişti. Saat beşte Santa María'da olacakları düşünmekten kendimi bir an alamıyordum. Şakaklarım zonkluyor, gözlerimin önüne boyuna felaket görüntüleri getiren illete lanet okuyordum. Sıkışık anlarda hep yaptığım gibi, "N' olur her şey yolunda gitsin, yolunda gitsin, onlara yardımcı ol," diye anneme yalvardım; ama bu kez de gelmedi annemin ruhu. Kimi zaman hiç habersiz çıkagelir, beni şaşırtırdı; ama şimdiki gibi ona en ihtiyaç duyduğum anlarda, sesimi duyduğunu gösteren hiçbir belirti olmazdı. Çevredeki görüntüler ve bunaltıcı sıcak, on yedi yaşımdayken, bavulumda yeni giysiler, elimde kızlar yurdunun adresi, içimde yeni keşfedilmiş hazzın hâlâ süren titreşimi, bu yoldan geçtiğim günü anımsattı bana. Kaderimi kendi avuçlarıma almak istemiştım, o günden beri neler, neler geçirdim. Pek çok yaşam yaşamışım, her gece dumana dönüşüp ertesi sabah yeniden doğmuşum gibi geliyordu. Uyumaya çalıştım ama yaklaşan felaketin sezgisi yakamı bırakmıyor, Yoksullar Sarayı'nın serabı bile ağzımdaki buruk tadı silemiyordu. Bir seferinde, Mimi, Maharaşı'nın kitabındaki belirsiz ölçütlerden yararlanarak benim kehanetlerimi incelemiş ve bunlara inanmamam gerektiği sonucuna varmıştı. Çünkü önemli olayları değil, ancak ufak tefek şeyleri önceden sezebiliyordum. Ne zaman başıma önemli bir şey gelse, habersiz geliyordu. Mimi, gelişme-

miş kehanet yeteneğime kesinlikle güvenilmeyeceğini ortaya koymuştu. Ama ben yine de her şeyin yolunda gitmesi için anama yalvardım.

O cumartesi gecesi, fenerlerle aydınlatılmış parktan, sıra sıra palmiye ağaçlarının arasındaki şehir Kulübü'nün, milyonerlerle büyükelçilerin oturduğu villaların, cam ve çelikten yapılmış yeni yapıların önünden geçerek taksiyle otobüs terminalinden eve geldiğim zaman, ter ve toz içinde bir felaketzede görünümündeydim. Yerli köyünden, uydurma el bombalarıyla ölüme savaş açmaya hazır, gözleri alevli gençlerden hesaba gelmeyecek bir uzaklıkta, bambaşka bir gezegendeydim. Evi ışıl ışıl aydınlık görünce, polis benden önce davranđığını sanıp bir an paniğe kapıldım, ama arkamı dönüp kaçmama fırsat kalmadan Mimi ile Elvira kapıyı açtılar. Bir uyurgezer gibi içeri girdim; olanların hummalı beynimin ürünü olmasına, o anda Huberto Naranjo'nun, Rolf Carlé'nin ve bütün ötekilerin gerçekten ölmüş olmasına dua ederek bir koltuğa yığıldım. İlk kez görüyormuşum gibi, oturma odasına bakındım; rastgele seçilmiş eşyaları, süslü çerçevelerinden bana bakan sözümona atalarım, yarım asırlık ömründe çektiği onca ileye ve keşmekeşe rağmen vahşi görünümünü koruyan, bir köşedeki doldurulmuş puma ile, oda bana her zamankinden daha sıcak, daha sarmalayıcı göründü.

İçtenlikle, "Eve döndüğüme mutluyum!" dedim.

Mimi, iyi olup olmadığımı anlamak için beni tepeden tırnağa süzdükten sonra, "Nasıl gitti?" diye sordu.

"Bilmiyorum. Başlamak üzereyken, yola çıktım ben. Firar, mahkûmlar hücrelerine kapatılmadan önce, beş sularında planlandı. O saatte, gardiyanların dikkatini dağıtmak için avluda bir ayaklanma olacaktı."

"O zaman şimdiye kadar radyodan veya televizyondan verilmesi gerekirdi ama tek laf edilmedi."

“Bu iyi haber. Öldürülmüş olsalardı duyardık ama kaçtılsa, hükümet kendine göre bir yalan uydurana kadar sesini çıkarmayacaktır.”

“Son günler berbat geçti Eva. Çalışmadım. Korkudan yataklara düştüm. Senin yakalandığını, öldüğünü, yılan sokmasından zehirlendiğini, piranhalara yem olduğunu kuruyordum. Kahrolsun Huberto Naranjo!” diye haykırdı Mimí. “Bu çılgın işe ne diye bulaştığımızı bilmiyorum.”

“Ah minik kuş. Atmacaya benziyorsun. Ben eski kafalıyım, bu olup bitenlerden hoşlanmıyorum. Bir kız tutar da erkek işlerine ne diye karışır, bilmem ki. Ben sana bunları yapasın diye mi limon kaynatıp kaynatıp içirdim?” diyerek içini çekti Elvira. Bir yandan da kahve pişiriyor, banyoyu hazırlıyor, temiz çamaşır çıkarıyordu. “İçine ıhlamur yaprağı atılmış, sıcacık su dolu küvete girmek, korkuyu atmaya iyi gelir.”

“Duş yapsam daha iyi olur *abuela*.”

Bunca yıldan sonra yeniden âdet görmeye başlama Mimí çok sevindi, ama Elvira bunda sevinilecek bir şey göremedi. Ona göre, bu pis bir baş belasıydı ve artık yaşı geçtiği için şans yıldızına şükran yağıdırıyordu. İnsanların da neden tavuklar gibi yumurtlamadıklarını hep merak edip durmuştu. Çantarnı karıştırdım, Agua Santa’da topraktan çıkardığım paketi aldım, Mimí’nin kucağına koydum.

“Nedir bu?”

“Çeyizin. Los Angeles’ta ameliyat olup istersen evlenesin diye içindekileri satacağım.”

Mimí, çamura bulanmış paketi açtı, nemin ve kurtların kemirdiği kutuyu çıkardı. Kapağı kaldırdığında, Zulema’nın mücevherleri, daha yeni temizlenmişçesine pırıl pırıl kucağına döküldü. Altınlar daha bir sarı sarı ışıldıyor, zümrütler, topazlar, grenalar, inciler, ametistler

yepyeni bir parıltı saçıyordu. Riad Halabî'nin avlusunda güneşe çıkardığım zaman pek zavallı görünen parçalar, dünyanın en güzel kadınının ellerinde bir halife hazinesi gibi parıldıyordu.

Elvira, korku içinde fısıldadı. "Nereden çaldın bunları? Ben sana dürüst olmayı öğretmedim mi?"

"Onları çalmadım *abulea*. Ormanda, her yanı altın bir şehir var. Kaldırım taşları altından, kiremitleri altından, pazar arabaları altından, alandaki bankların hepsi altından – insanların dişleri bile altın! Oradaki çocuklar, böyle renkli taşlarla oynuyorlar."

"Ben bunları satmayacağım Eva, takacağım. O ameliyat barbarca bir şey. Önce ne var ne yoksa kesiyorlar, sonra bağırsağından bir parça kesip vajina yapıyorlar."

"Ya Aravena?"

"O beni olduğum gibi seviyor."

Elvira da ben de rahat birer soluk aldık. Sonucu doğanın gülünç taklidinden başka bir şey olmayan o ameliyat bana hep aykırı gelmişti; Elvira'ya göre de başmeleğini kesip biçmek günah sayılırdı.

Pazar sabahı erkenden, daha hepimiz uykudayken, kapı çalındı. Elvira homurdanarak kalktı, bir koluna sırt çantasını takmış, omzuna kara bir makine atmış, toz, güneş ve yorgunluktan kararmış suratında dişleri parıldaayan, tıraşı uzamış birine kapıyı açtı. Rolf Carlé'yi tanımadı. Mimi ile ben, sırtımızda geceliklerimizle Elvira'nın arkasından kapıya koştuk. Sormamıza gerek bile yoktu: Carlé'nin gülümseyişi her şeyi anlatıyordu. Ortalık yatışınca kadar beni buradan götürmeye gelmişti; firarın, sonucu kestirilemeyecek bir girdap koparacağından emindi. Agua Santa'da birilerinin beni görüp, yıllar önce Doğunun İncisi'nde çalışan kız olduğumu fark etmiş olmalarından korkuyordu.

Mimi, "Ben sana bu işe bulaşmayalım dedim!" diye

sızlanıyordu. Makyajsız haliyle, tanınacak gibi değildi.

Giyindim, ufak bir valize eşyayı koydum. Aravena'nın arabası dışarıda bekliyordu; Rolf, gün doğarken elinde film ruloları ve son yılların en şaşırtıcı haberiyle kapısına dayanınca, Aravena da ona arabayı vermişti. Arabayı bizim eve kadar El Negro kullanmış, sonra sahibinin izi bulunmasın diye ortadan kaldırmak üzere, Rolf'un cipini alıp gitmişti. Ulusal Televizyon'un yöneticisi erken kalkmaya alışık değildi. Rolf, neden geldiğini anlatınca, adam önce düş gördüğünü sandı. Kafasındaki örümcek ağlarını atmak için yarım kadeh viski içti, günün ilk purosunu yaktı, sonra eline teslim edilen şeyi ne yapacağını düşünmeye başladı. Ancak, Carlé'nin bekleyecek vakti yoktu, Aravena'dan arabasının anahtarlarını istedi; görevi henüz bitmemişti. Aravena, anahtarları uzatırken, Mimi'nin deyimini kullandı: "Elini bulaştırma oğlum. Rolf, gırtlığıma kadar battım bile," diye cevap verdi.

"Araba kullanmasını biliyor musun Eva?"

"Ders aldım ama fazla pratiğim yok."

"Gözlerim kapanıyor. Bu saatte trafik olmaz, ağır sür ve dağlara doğru, Los Altos yoluna çık."

Heyecanlı ve tedirgin, kırmızı maroken kaplı o koca arabanın direksiyonuna geçtim, titreyen parmaklarla anahtarı çevirdim, motoru çalıştırdım ve kaldırımın kenarından hareket ettim. Birkaç dakika içinde arkadaşım uykuya daldı ve iki saat sonra, bir yol ayrımında nereye sapacağımı sormak için sarsıncaya kadar da uyanmadı. İşte pazar günü La Colonia'ya böylece vardık.

Burgel ile Rupert, kendilerine özgü şamatacilıkları ve sevecenlikleriyle karşıladılar bizi; arabada uyumuş olmasına karşın, yine de depremzede gibi görünen yeğen-

lerine hemen banyoyu hazırladılar. Kuzenleri, onun buraya getirdiği ilk kadını görmek için meraktan çatlayarak, soluk soluğa koşturup geldiklerinde, Rolf Carlé, sıcak suyun nirvanasında yeniden canlanıyordu. Üçümüz mutfakta karşılaştık, koca bir yarım dakika boyunca birbirimizi inceledik, önce doğal merakla, sonra iyi niyetle birbirimizi tarttık, ölçtük: Bir yanda turistleri etkilemek için giydikleri işlemeli etekleri, kolalı bluzları, dantel önlükleriyle, varlıklı, sarışın, al yanaklı iki ev kadını; öte yanda çok daha az çekici görünen ben. Kuzenler, tıpkı Rolf'un anlattıklarından kestirdiğim tipteydiler, sadece on yaş daha almışlardı. Kuzenlerin Rolf'un gözünde hep genç kalmış olmaları hoşuma gitti. Onlar da daha ilk bakışta, gerçek bir rakibe ile karşı karşıya olduklarını anlamışlar ve onlardan böylesine farklı olmama çok şaşırmışlardı –Rolf kendilerine benzer birini seçmiş olsa, kuşkusuz daha çok hoşlarına giderdi– ama ikisi de iyi niyetli olduklarından kıskançlıklarını bastırdılar ve beni bir kardeş gibi karşıladılar. Çocuklarını aramaya koştular, sonra beni –hantal, gülyüzlü, mum kokan– kocalarıyla tanıştırdılar. Daha sonra yemek hazırlayan annelerine yardımcı gittiler. Az sonra, bütün ailenin çevrelediği masada, ayağımın dibinde bir Alman çoban köpeği yavrusu, ağzımda domuz yahnisi ile patates püresinin tadı otururken, kendimi Santa María'dan, Huberto Naranjo'dan, "Evrensel Madde"den öylesine uzak hissediyorum ki, haberleri izlemek için biri televizyonu açıp da dokuz gerilanın firarıyla ilgili ayrıntılı bilgi veren subayı görünce, neden söz ettiğini kavramakta zorluk çektim.

Sıkıntıdan ter döken hapishane müdürü, bir grup teröristin helikopterle gelerek, bazukalar ve makineli tüfeklerle hapishaneye saldırdığını, içerideki mahkûmların da el bombalarıyla gardiyanları etkisiz duruma getirdiğini açıkladı. Elindeki değnekle binanın planı üzerinde, fi-

rarilerin harekâtını gösterdi, hücrelerinden çıktıkları andan ormanda gözden kayboldukları âna kadar nerelerden geçtiklerini anlattı. Silahların metal dedektörlerini nasıl aşip mahkûmların eline ulaştığı konusunda bir açıklama getiremedi; bombalar, ne sihirdir ne keramet, mahkûmların avucunda bitivermişti sanki. Cumartesi akşamüstü saat beşte, mahkûmlar avludan hücrelerine götürülürken, birdenbire bombaları gardiyanların burnuna dayamış ve teslim olmazlarsa bütün hapishaneyi havaya uçurmakla tehdit etmişlerdi. Uykusuzluktan solgunlaşmış, suratında iki günlük sakalı olan hapishane müdürüne göre, o bölümde görevli olan gardiyanlar kahramanca direnmişler, ama sonunda silahlarını teslim etmekten başka seçenekleri kalmamıştı. Şu anda, değil gazetecilerin, akrabaların ziyaretine bile izin verilmeksizin askerî hastanede yatmakta olan bu vatanperver gardiyanlar, hafif yaralar almışlar ve alarm zillerini çalmasımlar diye mahkûmlar tarafından hücrelere kapatılmışlardı. Bunlar olurken, firarilerin suç ortakları avluda bir ayaklanma başlatmışlar, duvarların dışındaki çok sayıda rejim düşmanı ise elektrik tellerini kesmiş, hapishaneden beş kilometre uzaktaki havaalanını havaya uçurmuş, motorlu taşıtların yolunu ablukaya almış ve devriye motorlarını çalmışlardı. Dağcıların kullandığı ip ve çengelleri duvarlara atmışlar, sonra aşağı ip merdivenler sarkıtmışlar, firariler de buradan kaçmışlardı. Hapishane müdürü, elinde titreyen değneğiyle bunları anlatıp sözünü bitirdi. Onun yerini alan spiker, dolgun sesiyle, firarın enternasyonal komünizmin tertibi olduğunu bir kez daha vurguladı. Kıtanın barışı korunacak, suçlular yakalanıp suç ortakları ortaya çıkarılınca kadar, yetkililer bir an görev başından ayrılmayacaklardı. Haberler, kısa bir duyuru ile sona erdi: General Tolomeo Rodriguez Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığı'na getirilmişti.

Rupert dayı, birasını yudumlarken, bu gerillaların topunun Sibirya'ya sürülmesi gerektiğini söyledi. Gör-sünlerdi bakalım göreceklerini; hiç Berlin Duvarı'nı ge-çip de komünistlerin tarafına kaçan var mıydı, duvardan geçenlerin hepsi de Kızılardan kaçanlardı. "Şu Küba'nın haline bir bakın hele! Tuvalet kâğıdı bile yok. Sağlık, eği-tim, spor safsatalarından dem vurmayın bana," diye ho-murdandı, "insanın kışını silecek kâğıdı yokken, ötekiler bir şeye yaramaz." Rolf Carlé, gözünü kırparak, herhangi bir görüş belirtmemenin iyi olacağını işaret etti. Burgel, televizyon dizisini seyretmek için kanal değiştirdi. Dün geceden beri meraktan kıvranıyordu: Dün geceki bölüm, kötü kadın Alejandra, kapı aralığından Belinda ile Luis Alberto'nun sevgiyle kucaklaşmasını gözetlerken bitmiş-ti. "Ben işte böylesini seviyorum, artık şimdi öpüşmeleri yakından gösteriyorlar. Eskiden bizi kandırırlardı. Sevgi-liler bakışır, el ele tutuşur, tam işin tatlı yerine gelirken, bize mehtabı gösterirlerdi. İşin gerisini görmek için me-raktan ölürken kim bilir kaç mehtap seyretmişizdir. Şu-raya bakın. Belinda gözlerini oynatıyor. Kör olduğunu hiç sanmıyorum..." Mimi ile defalarca provasını yaptığımız oyunun sonunu söylemek geldi içimden ama söyleme-dim; kadının düşleri yıkılırdı. İki kuzenle kocaları, dizi-nin tek kelimesini kaçırmıyorlardı. Çocuklar kanepelere serilip uyumuşlardı. Karanlık bastırıyor, hafif serinlik çö-küyordu. Rolf, koluma girdi, beni dışarı çıkardı.

Tropikal dağ yamacına asılı duran, lekesiz evleri, ba-kımlı bahçeleri, guguklu saat dolu vitrinleri, mezarların şaşmaz bir simetriyle sıralandığı ufak mezarlığı ile bir başka yüzyıldan kalmış gibi duran, her şeyi pırıl pırıl ve yapay görünen bu inanılmaz köyün dolambaçlı sokakla-rında yürüdük. Gökyüzünü ve kocaman bir nakış işi gibi yamaçlardan aşağı uzanan La Colonia'nın ışıklarını sey-retmek için, en tepedeki sokağın dönemecinde durduk.

Kaldırım bitip ayak seslerimiz kesilince, kendimi sesin henüz yaratılmadığı yepyeni bir dünyada hissettim. İlk kez, gerçek sessizliği duyuyordum. O âna kadar, yaşamımda hep ses olmuştu: Çoğunlukla, Zulema'nın ve Kemal'in fısıltıları ya da şafak vakti ormanın mırıltısı gibi belli belirsiz sesler; kimi zaman da çocukluğumun mutfağlarındaki radyolar gibi gümbür gümbür. Sevişirken ya da öykülerimi kurarken olduğum gibi kendimden geçtim, o sessiz yeri elde etmeyi ve sonsuza dek bir hazine gibi saklamayı istedim. Çamların kokusunu içime çektim, kendimi bu yeni hazza kapıp koyuverdim. Rolf Carlé, konuşmaya başlayınca büyü bozuldu; çocukluğumda avucumdaki karlar eriyip su oluverdiği zamanki gibi çaresiz kalakaldım. Oysa Rolf, bir kısmını filme aldığı, gerisini El Negro'dan dinlediği Santa María olayını anlatıyordu bana.

Cumartesi öğleden sonra, hapishane müdürüyle gardiyanların yarısı, Mimi'nin tahmin ettiği gibi, Agua Santa'daki genelevdeydiler. Öylesine kafayı bulmuşlardı ki, havaalanındaki patlamaları duyunca yılbaşı şenliği sanıp donlarını bile giymediler. Rolf Carlé, kamerasını palmiye yapraklarının altına gizlemiş, kütükten oyulma kayıkla adaya yaklaşırken, Comandante Rogelio ile adamları da sırtlarında çalıntı üniformalarıyla, el koydukları sahil muhafaza motorunda son hızla ana kapıya doğru yol alıyorlardı. Motorun sirenleri, bir sirk gösterisinin son sahnesi gibi çınılıyordu. Kıdemlilerin yokluğunda, gelenlerin kılığına bakıp yüksek rütbeli subay sanan gardiyanlar, onları hiç durdurmadılar. Tam o sırada, mahkûmların günlük karavanası, demir kapılardaki deliklerden hücrelere dağıtılıyordu. Mahkûmlardan biri birden şiddetli mide sancısıyla kıvranmaya başladı –İmdat, ölüyorum, zehirlendim– *compañero*'ları hemen kendi hücrelerinden koro halinde bağırmaya başladılar: Katiller! Katiller! Bizi öldü-

rüyolar! İki gardiyan haykıran mahkûmu yatıştırmak için içeri girdiler ve adamın iki elinde iki el bombasıyla burun buruna geldiler. Mahkûmun gözlerinde öylesine ürkütücü bir kararlılık vardı ki, gardiyanlar soluk almaya bile cesaret edemediler. Comandante Rogelio, tek kurşun sıkmadan, şiddete başvurmadan, telaşa kapılmadan, *compañero*'larını ve mutfak görevlisi suç ortaklarını kurtardı ve devriye motoruyla karşı kıyıya geçirdi. Adamlar, yerlilerin rehberliğinde ormana daldılar. Rolf, telefotoyla her şeyi çekmiş, sonra ırmak boyunca ilerleyerek El Negro'nun beklediği yere gelmişti. Askerler, yollara bari kat kurmadan ve insan avına çıkmadan önce, ikisi son hızla başkente doğru ilerlemeyi başarmışlardı.

"Başardıklarına sevindim ama her şey sansür edilecekse, o film ne işlerine yarayacak?"

"Filmi göstereceğiz."

"Ne biçim bir demokrasi olduğunu biliyorsun, Rolf. Komünizmle mücadele bahanesini kullanıyorlar ama gerçekte General'in devrini aratmayan bir özgürlük yok."

"Geçen sefer Operasyon Merkezi'ndeki kıyımı sansür ettikleri gibi bu haberi de sansür edecek olurlarsa, biz de hikâyenin gerçek yüzünü önümüzdeki televizyon dizisinde gösteririz."

"Ne demek istiyorsun?"

"Kör kızla milyoner sevgili saçmalığı biter bitmez senin dizin başlayacak. Senaryona gerilla savaşını ve Santa María baskınını da ekleyeceksin. Elimde gerillalarla ilgili bir bavul dolusu film var. Kullanabileceğin bol malzeme var."

"Onu yayınlayamazsın..."

"Üç hafta sonra seçimler var. Yeni başkan, liberalmiş izlenimini vermek isteyecek ve sansürü gevşetecektir. Üstelik, bunun gerçek olmadığını, uydurma bir öykü olduğunu ileri sürebiliriz. Diziler, haberlerden daha çok

tutulduğu için, bütün memleket Santa María'da olup bitenleri öğrenecek."

"Peki ya ben ne olacağım? Polis bunları nereden öğrendiğimi soruşturur."

"Sana dokunamazlar; bu, yazdıklarının doğru olduğunu itiraf etmeleri demek olur. Söz öykülerden açılmışken," dedi, "yorgun bir savaşçıya geçmiş satan kızın hikâyesini düşünüp duruyorum boyuna..."

"Hâlâ mı düşünüyorsun? Bakıyorum da, tepkilerin oldukça yavaş."

Başkanlık seçimleri, demokratik haklar yeni olmuş bir mucize değil de, yıllardır süren bir uygulamaymış gibi, düzenli ve sakin geçti. Siyasal gelişmeleri kavrama yeteneği yaşlandıkça azalacağına artmış olan Aravena'nın tahmin ettiği gibi, seçimi muhalefetin adayı kazandı. Kısa bir süre sonra, Alejandra bir araba kazasında öldü, Belinda, yeniden görmeye başladı ve –beyaz tüllerden bulut gibi gelinliği, sahte elmaslar ve portakal çiçekleriyle süslü duvağıyla– Martinez de la Roca ile evlendi. Millet rahat bir soluk aldı; nerdeyse bir yıldır Tanrı'nın günü, bu üç kişinin başına gelenlere katlanmak herkesin sabrını sınamıştı. Ama Ulusal Televizyon, sabırlı seyircilerine hiç soluk aldırmadı; bir duygu fırtınası içinde, çocukluk saatlerimi doldurmuş ve öykülerimden pek çoğuna kaynaklık etmiş olan şarkıların anısına *Bolero* adını verdiğim oyunumu başlattı. Daha ilk bölümde, halkın akli başından gitti ve sonraki bölümlerde de bir daha dengesini toparlayamadı. Kıskançlık, aşağılama, hırs, en azından bekâret öykülerine alışık seyircinin, ekzantrik öyküyü anlayıp anlamadığından kuşkuluyum; çünkü ekranda bunların hiçbiri yoktu. İzleyiciler, her gece, yılan sokmuş yerlilerden, tekerlekli sandalyede oturan mumyacılar-

dan, öğrencileri tarafından asılmış öğretmenlerden, piskopos oturağındaki bakanlardan ve hiçbir mantık dizisine uymayan, televizyondaki aşk öykülerinin kurallarına aykırı daha bir alay aykırılıktan serseme dönmüş halde yatağa giriyordu. *Bolero* kafa karıştırmasına karşın, tuttu ve kısa bir süre sonra, diziyi kaçırmamak için kocalar işten erken çıkıp gelmeye başladılar. Yetkili makamlar, prestiji –ve yaşlı tilki kurnazlığı– yüzünden görevinde demir atan Aravena’yı uyardılar, görevinin ahlak, terbiye ve yurtseverlik standartlarını korumak olduğunu hatırlattılar. Bunun sonucunda, Señora’nın müstehcen faaliyetlerinin birkaçını diziden çıkarmak, “Orospular Ayaklanması”nın nedenini biraz belirsizleştirmek zorunda kaldım ama gerisi olduğu gibi kaldı. Mimi’nin önemli bir rolü vardı. Kendi yaşamını öylesine başarıyla canlandırdı ki, tiyatronun en popüler oyuncusu oldu. Cinsiyetindeki belirsizlik ününe ün katıyor; onu görenler bir zamanlar erkek olduğuna inanamıyor, dahası birtakım anatomik ayrıntılar açısından hâlâ erkek konumunda olabileceğini akılları kesmiyordu. Kimileri onun başarısını, Ulusal Televizyon’un yöneticisiyle aşk macerası yaşamasına bağlıyordu. Ama ikisi de bu söylentiye yalanlamak için en ufak çaba göstermeyince, dedikodular kendiliğinden bitti.

Sözcüklerin her şeyi kuşatan gücüyle yarattığım dünyaya gömülmüş olarak, her gün yeni bir bölüm yazıyordum. Çok yüzlü bir yaratığa dönüşmüş, sonsuzluğa dek yeniden çoğalarak kendimi birçok aynada görür olmuştum. Sayısız yaşamlar yaşıyor, bir sürü değişik sesle konuşuyordum. Karakterler öylesine gerçek oldular ki, öykünün kronolojisine hiç saygı göstermeden hep birlikte evi istila ettiler. Yaşayanlarla ölümler, üstelik yaşamlarının her döneminde bir aradaydılar; çocuk Consuelo tavukların gagasını aralarken, cırılçıplak bir kadın Consuelo can çekişen bir erkeği avutmak için saçlarını çözüyor-

du; Huberto Naranjo, kısa pantolonla oturma odasında dolaşıyor, kuyruksuz balıklarla enayi tavlıyor, sonra birden Comandante, çizmelerinde savaş çamurlarıyla ikinci katta boy gösteriveriyordu. Madrina'm en güzel yıllarındaki gibi kalçalarını sallayarak evde geziniyor, sonra ağzında diş kalmamış, gırtlığında dikiş izleriyle terasta Papa'nın saçının teli önünde dua eden kendine rastlıyordu. Onların evdeki varlığı, Elvira'nın günlük düzenini bozdu. Günün büyük bölümünü onlarla tartışarak ve geçip giderken bıraktıkları dağınıklığı toplamakla geçiriyordu. Ah minik kuş! Çıkar bu delileri mutfağımdan; süpürgeyle kovalamaktan usandım, diye sızlanıyordu; ama geceleri onları televizyondaki rollerini canlandırırken görünce, iftiharla göğüs geçiriyordu. Sonunda, hepsini ailesinin bireyleri olarak görmeye başladı.

Gerillalarla ilgili bölümleri çekmeye başlamadan on iki gün önce, Savunma Bakanlığı'ndan bir çağrı aldım. Siyasi Şube ajanlarının o şaşmaz siyah arabalarından biriyle götürülmek yerine, neden makama çağrıldığımı anlayamadım; ama korkmasınlar diye Mimi'ye ve *abuela*'ma hiçbir şey söylemedim. Paris'te, Vietnam barışının ilk görüşmelerini görüntülemekte olan Rolf'a da haber veremedim. Aylarca önce "Evrensel Madde"den el bombaları yaptığımdan beri bu kötü haberi bekliyordum; aslında, ne olaksa bir seferde olacak, isilik gibi tenimi iğneleyen o belirsiz tedirginlikten kurtulacağım diye sevindim. Daktilomun kapağını kapattım, kâğıtlarımı düzelttim ve olsa olsa kefenini prova eden birinin neşesi içinde giyindim. Saçlarımı enseme topuz yaptım, arkada bıraktığım ruhlara el sallayıp evden çıktım. Bakanlığa vardım, iki yandan yükselen mermer merdivenleri çıktım, şapkaları tüylü Muhafızlar'ın nöbet beklediği bronz kapılardan

geçtim ve kimliğimi kapı görevlisine gösterdim. Bir asker önüme düştü, halı kaplı koridordan, üzerinde ulusal armanın bulunduğu bir kapıdan geçirdi; kendimi zengin perdeler ve avizelerle donanmış bir odada buldum. Vitraylı bir pencerede, bir ayağı Amerika kıyısında, öteki ayağı teknesinde duran Kristof Kolomb, ölümsüzlüğe eriştirilmişti. Sonra, maun bir masanın başında oturan General Tolomeo Rodriguez'i gördüm. Heybetli yapısı, Yeni Dünya'nın egzotik bitki örtüsü ve fatihin çizimleri önünde bir silüet halinde görünüyordu. Kedi gözüne benzeyen gözlerini, anlamlı ellerini, kusursuz dişlerini ayırd etmeden önce, beni olduğum yere mihlayan başdönmesinden tanıdım onu. General Rodriguez, ayağa kalktı, biraz yapmacıklı nezaketiyle selamladı, koltuklardan birine buyur etti. Kendisine de yanıma bir sandalye çekti ve sekreterine kahve söyledi.

"Beni hatırladın mı Eva?"

Onu nasıl unutabilirdim? Birlikte geçirdiğimiz o tek akşamın üzerinden uzun zaman geçmemişti, üstelik onun niyetleri yüzünden fabrikadaki işimi bırakıp ekmeğimi öykü yazarlığıyla kazanmaya başlamıştım. Hal hatır sorarak birkaç dakika geçirdik. Ben koltuğun ucunda, titreyen elimde kahve fincanıyla oturuyordum, o ise rahat rahat oturuyor, anlaşılmaz bir anlatımla bana bakıyordu. Nezaket cümlelerini tüketince, bana dayanılmaz görünen birkaç saniye sessiz oturduk.

Sonunda kendimi daha fazla tutamayıp, "Beni neden buraya çağırdın General?" diye patladım.

"Pazarlık etmek için," dedi ve bir kuramcı havasıyla konuşmasını sürdürerek, Zulema'nın ölümü sırasındaki gazete kupürlerinden, güvenlik güçlerinin hakkında soruşturmaya başlamış bulunduğu, polemikçi televizyon muhabiri Rolf Carlé ile olan ilişkimin kanıtlarına kadar yaşamının hemen tümünü içeren bir dosya olduğunu

söyledi. Hayır, beni tehdit etmiyordu – tam tersine, benim dostumdu, daha doğrusu ateşli bir hayranımdı. *Bolero* senaryosunun tamamını okumuş, başka olayların yanı sıra gerilla savaşı ve mahkûmların Santa María'dan o talihsiz firarıyla ilgili şaşırtıcı ayrıntılara rastlamıştı.

“Bana bir açıklama yapmak zorundasın Eva.”

Dizlerimi yukarı çekip yüzümü kollarımın arasına gömerek maroken koltuğa büzülmemek için kendimi zor tutuyordum. Ama yine de kendimi tuttum ve aşırı bir dikkatle halının desenine bakarak, fantezimin geniş arşivinde akla yakın bir cevap aramaya çalıştım. General Tolemeo Rodriguez'in eli bir an omuzumu sıvazladı; daha önce de söylediği gibi korkulacak bir şey yoktu, üstelik işime karışmaya da niyetli değildi, diziyi sürdürebilirdim; 108. bölümdeki, kendisine çok benzeyen General'e bile itirazı yoktu, o bölümü okuduğunda çok gülmüştü –karakter hiç de kötü bir adam değildi, dürüst bile sayılırdı –evet, dürüst. Ama iş Silahlı Kuvvetler'in kutsal onuruna gelince dikkatli davranmalıydım, bu çocuk oyuncuğu değildi. Geçenlerde bir toplantıda Ulusal Televizyon müdürüne de söylediği gibi, yalnızca bir konuda görüşünü belirtmek istiyordu: Silahların bir tür süs hamurundan yapıldığı safsatası değiştirilecek ve Agua Santa'daki genelevden hiç söz edilmeyecekti. Bu yalnızca hapisane Muhafızları'nı ve subaylarını gülünç düşürmekle kalmıyordu, aynı zamanda gerçek dışıydı. Bu değişiklikleri yapmamı isteyerek, bana iyilik ediyordu; her iki taraftan da birkaç yaralı ve ölü katarsam dizi daha da iyi olacaktı; halk bunu beğenecek ve böylesine ciddi konulara hiç uygun düşmeyen maskaralık engellenmiş olacaktı.

“Önerdiğin çözüm daha dramatik olur General'im, ama işin aslı o ki, gerillalar şiddete başvurmadan firar ettiler.”

“Bu konuda benden daha bilgili olduğunu görüyo-

rum. Askerî sırların tartışmasına girmeyelim Eva. Beni önlem almak zorunda bırakmayacağını umarım Eva – dediklerimi yap, yeter. Bu arada, yapıtına bayıldığımı da belirtiyim. Nasıl yapıyorsun? Yani, insan nasıl yazı yazar?”

“Becerebildiğim kadarını yapmaya çalışıyorum. Gerçek, her zaman ölçemediğimiz, çözemediğimiz bir karmaşa, çünkü her şey aynı zamanda oluyor. Seninle ben burada konuşurken, arkanda Kristof Kolomb, Amerika’yı keşfediyor ve vitraylı pencerede onu karşılayan aynı yerliler bu odadan birkaç saat uzaklıktaki bir ormanda hâlâ çıplak geziyorlar, bundan yüzyıl sonra da orada olacaklar. İşte ben bu labirentte bir yol açmaya, o kargaşaya biraz düzen getirmeye, yaşamı daha dayanılır kılmaya çabalıyorum. Yazarken, yaşamı olmasını istediğim gibi anlatıyorum.”

“İlhamını nereden alıyorsun?”

“Günümüzde olanlardan, ben doğmadan önce olmuş olanlardan – gazetelerden, insanların anlattıklarından.”

“Sanırım bir de Rolf Carlé’nin filmlerinden.”

“Beni buraya *Bolero*’dan söz etmek için çağırmadın General. Kafadaki asıl konuyu açıkla.”

“Haklısın. Dizi konusunu Señor Aravena ile konuştum zaten. Seni buraya, gerilla kuvvetleri yenildiği için çağırdım. Başkan, demokrasimizi yıpratın, halkımıza çok pahalıya mal olan bu savaşa bir son vermek istiyor. Yakında bir barış planı açıklayacak ve silahlarını bırakıp yasalarımıza itaat ederek toplumumuzun birer parçası olmaya hazır gerillaları affedecek. Bir şey daha söyleyeyim. Başkan, Komünist Parti’yi yasallaştırmayı da tasarlıyor. Onun görüşüne katılmıyorum ama yürütme gücünün tutumunu tartışmak bana düşmez. İşte böyle. Bil ki, Silahlı Kuvvetler, dış çıkarların halkın kafasına zararlı tohumlar ekmesine hiçbir zaman göz yummayacaktır. Ülkemizi kuranların ideallerini canımız pahasına koru-

yacağız. Kısacası, gerillalara eşsiz bir fırsat tanıyoruz Eva. Dostların günlük yaşama dönme olanağı bulabilecekler," diye bitirdi sözünü.

"Dostlarım mı?"

"Comandante Rogelio'dan söz ediyorum. Eğer o kabul ederse, adamlarından çoğunun af önerisini kabul edeceğine inanıyorum –işte bu yüzden, bunun onurlu bir çıkış yolu, onun için tek fırsat olduğunu sana anlatmak istedim, ona ikinci bir fırsat daha tanımayacağım. Buluşmayı ayarlamak için onun güvendiği biri gerek, o kişi sen olabilirsin."

Konuşmamızın başından beri ilk kez gözlerinin içine baktım. Öz kardeşimi tuzığa düşürebileceğime inanıyorsa, General Tolemeo Rodriguez'in aklını tamamen yitirmiş olacağına hükmettim. Aman Tanrım, talihin cilvelerine bir bakın... Kısa bir süre önce, Huberto Naranjo da benden aynı istekte bulunmuştu, diye düşünüyordum.

Rodriguez, gözlerini gözlerimden ayırmadan, "Bana güvenmediğini anlıyorum," diye mırıldandı.

"Ne demek istediğini anlayamıyorum."

"N'olur Eva, en azından hor görülmeyi hak etmiyorum. Comandante Rogelio ile olan arkadaşlığını biliyorum."

"Öyleyse benden bunu isteme."

"İstiyorum, çünkü dürüst bir iş bu. Onların canını kurtarırsın, beni de boşuna zaman kaybetmekten kurtarmış olursun – ama duraksamanı anlıyorum. Başkan, bu önlemleri perşembe günü halka açıklayacak. O zaman bana inanacağını ve başta, pasifize olmak ya da ölmekten başka seçeneği bulunmayan teröristler olmak üzere, konuyla ilintili herkesin yararına benimle işbirliğini kabul edeceğine inanıyorum."

"Onlar gerilla General, terörist değil."

“Sen istediğın adı tak; bu, ülke yasalarına aykırı hareket ettikleri gerçeğini değiştirmez. Elimde onları yok edecek her şey var, oysa ben onlara can simidi atıyorum.”

Düşünecek zaman kazanmak için, düşünüp kararımı bildireceğimi söyledim. Bir an, Mimi’nin gökyüzündeki gezegenlerin konumunu inceleyerek, kartların sırrını okuyarak Huberto Naranjo’nun falına bakışını anımsadım: Her zaman söyledim; o ya haydut olur, ya da kirli işlerden servet sahibi. Kendimi tutamayıp gülümse-dim, belki astroloji ve iskambiller bir kez daha yanılıyordu. Comandante Rogelio’yu bir an için Cumhuriyet Par-lamentosu’nda, kadife kaplı koltuğuna oturmuş, şu anda elinde tüfek, dağlarda verdiğı mücadeleyi orada savunurken gözümün önüne getirdim. General Tolemeo Rodriguez, beni kapıya kadar uğurladı ve vedalaşırken elimi ellerinin arasına aldı.

“Senin hakkında yanılmışım Eva. Aylardır sabırsızlıkla beni aramanı bekledim. Ama ben onurlu bir insanım, verdiğim sözü tutarım. Seni zorlamayacağımı söylemiş-tim ve şimdi pişman olmama rağmen, zorlamadım.”

“Rolf Carl ’den mi söz ediyorsun?”

“Bunun gelip geçici bir ilişki olduğunu sanıyorum.”

“Ben sonsuza dek sürmesini diliyorum.”

“Hiçbir şey sonsuz değildir canım, ölüm hariç.”

“Ben yaşamımı da istediğim gibi yaşamaya çalışıyorum... Roman gibi.”

“Demek ki benim için hiç umut yok?”

“Korkarım ki öyle. Ama zarafetin için teşekkür ederim General Rodriguez.”

Ve onun heybetli boyuna ulaşmak için ayaklarımın ucunda yükselerek yanağından usulca öptüm.

Son bir söz

Teşhis ettiğim gibi, Rolf Carlé bazı konularda çok yavaş tepki gösteriyordu. İş, filmde bir görüntü yakalamaya gelince öylesine hızlı davranan adam, kendi duygularıyla karşı karşıya gelince bir tuhaf oluyordu. Otuz küsur yıllık ömründe, yalnız yaşamayı öğrenmiş ve Burgel yengenin ev yaşantısının erdemleri konusundaki vazalarına rağmen bu alışkanlığını korumakta inat etmişti. Ayağının dibindeki ipek mindere oturduğum, onun da, anlattığım öyküyü dinlediği gün, belki de bu yüzden, bir şeylerin değişmiş olduğunu algılamakta gecikti.

Santa María firarından sonra, Rolf, beni La Colonia'da yengesiyile dayısına emanet ederek, aynı gece başkente döndü. Gerilla radyosu, devrimci sloganlar atan, yetkililerle alay eden firarilerin seslerini bangır bangır yayınlarken, ülkede kopan pantomimi kaçırmak istemiyordu. Dört gün –yorgun, aç ve uykusuz olarak– olaylarla ilgili herkesle röportaj yaptı, Agua Santa genelevinin mamasından rütbesi indirilen hapislane müdürüne, yarısı mendille kaplı yüzü, siyah beresine iştirilmiş yıldızı ile, yayın –dediklerine göre– teknik arıza nedeniyle kesilmeden önce, yirmi saniye televizyonda görünen Comandante Rogelio'ya varıncaya kadar herkesle konuştu. Perşembe günü, Aravena, Başkanlık Sarayı'na çağrıldı, kol-

tuğunda kalmak istiyorsa muhabirlerine sahip olması gerektiği kendisine açık seçik anlatıldı. “Şu, Carlé denilen adam, yabancı değil mi?” “Hayır Ekselans, bizim uyuşumumuzda, belgelerini kontrol edebilirsiniz. Yaa! Her neyse, ulusal güvenlik konularına burnunu sokmamasını, yoksa pişman olacağını söyleyin.” Müdür, kendi kanatları altında yetiştirdiği muhabirini odasına çağırdı, beş dakika kapandılar; sonuçta Rolf Carlé, hakkında şikâyetler dinene kadar ortalıkta görünmeme konusunda ki belirsiz bir emirle, aynı gün La Colonia’ya döndü.

Hafta sonu, turistleri henüz gelmediği için boş olan koca eve, her zamanki gibi, “Merhaba,” diye seslenerek girdi, ama yengesinin ağzına ilk kurabiyeyi tıktırmasına, köpeklerin kendisini tepeden tırnağa yalamasına fırsat vermeden, beni arayarak dosdoğru yürüdü. Çünkü birkaç haftadır, sarı iç etekli bir hayalet düşlerine giriyor, ona takılıyor, sonra kaçıyor, kanını tutuşturuyor, onu doruklara taşıyor, saatler süren kovalamaca sonunda tam şafak vakti kızı yakalayıp kucaklayacağı sırada, kan ter içinde, kızın adını sayıklayarak, yapayalnız uyanıyordu. Bu sinir bozucu saçmalığa bir ad koymanın zamanı gelmişti artık. Rolf, beni bir okalıptüs ağacının altında, görünürde yazı yazarken, oysa gerçekte gözücuyla onu seyrederken buldu. Esinti elbisemi havalandırsın, akşam güneşi bana bir dinginlik versin –her gece düşlerine girip ona eziyet eden kadının tersine bir görüntü olsun– diye, oturuş biçimimi değiştirdim. Uzaktan beni seyrettiğini hissediyordum. Sonunda, yeterince zaman kaybedildiğine ve her zamanki nezaketi içinde kalmak koşuluyla düşüncelerini daha açık seçik belirtme zamanının geldiğine karar vermiş olmalıydı. Bana doğru geldi, tıpkı aşk romanlarındaki gibi, tıpkı yüzyıldır yapmasını istediğim gibi, tıpkı *Bolero*’daki kahramanlarının arasında geçen sahnelerde yazdığım gibi öptü beni. Birbirimize yakınla-

şınca, erkeğin kokusunu doya doya içtim ve sonunda, benliğimin öteki yarısının kokusunu tanıdım. İşte o zaman, onu ilk görüşümde, eskiden beri tanıdığım duygusuna neden kapıldığımı anladım. Çok basitti, onca yıl umutsuzca aradıktan sonra, eşimi bulmuştum. O da aynı şeyi duyuyor gibiydi ve belki de –akılcı yanını hesaba katarak– ufak tefek farklarla o da aynı sonuca varmıştı. Birbirimizi okşayarak, ancak yeni âşıkların, tüm aşına sözcükleri yeni icat sanan yeni sevgililerin söylemeyi göze alacakları sözleri söyleyerek öylece durduk.

Biz okalıptüs ağacının altında öpüşürken güneş batmış, hava kararmıştı. O dağlarda her gece olduğu gibi, hava birden serinledi. O zaman ayaklarımız yerden kesildi, taze ilanı aşkımızı haber vermek üzere içeri gittik. Rupert, önce haberi kızlarına yetiştirmeye, sonra da en iyi şarabı bulmak için mahzene gitti. Burgel, anadilinde şarkı söylemeye başlayacak kadar duygulandı ve hemen afrodisyak yahninin malzemesini doğramaya, baharatını hazırlamaya koyuldu. Mutluluğumuzun kokusunu herkesten önce alan köpekler, avluda inanılmaz bir kargaşa kopardılar. En nadide tabaklarla bir şölen sofrası kuruldu. Tüm kuşkuları yatışmış olan mumcu damatlar, eski rakiplerinin şerefine kadeh kaldırdılar. İki kuzen ise fısıldaşarak, kıkırdayarak en güzel konuk odasına –yıllar önce üçünün ilk şehvet deneylerini yaptıkları odaya– taze çiçekler yerleştirmeye, kuştüyü şilteyi kabartmaya gittiler. Aile şöleni bitince, Rolf ile ben, bize hazırlanan odaya çekildik. Şöminede kütükler yanıyordu. Yüksek karyolanın üzerinde dünyanın en hafif kuştüyü yorganı seriliydi ve yatak gelin duvağı gibi bembeyaz bir cibinlikle çevriliydi. O gece ve sonraki daha pek çok gece, öylesine ateşli seviştik ki, evin bütün tahtaları cilalanmış altın gibi pırıl pırıl oldu.

Sonraları, daha makul bir süre boyunca, birbirimizi

daha az tutkuyla sevdik ve bu sevgi, zaman içinde aşınıp lime lime oluncaya dek sürdü.

Belki de öyle olmadı. Belki de olağandışı bir aşka, benim uydurmak zorunda kalmadığım, ama –gerçeği, arzularımızın görünümünde kurabileceğimiz ilkesine dayanarak– anısını korumak için süslemekle yetindiğim bir sevdaya tutulmuşuzdur. Ben, olsa olsa biraz abarttım, örneğin balayımızı harikuladeydi diye tanımladım: “Balayımız, bir operet dekoruna benzeyen o köyün ruhunu, doğanın düzenini değiştirdi; iç çekişleri bütün sokaklarda yankılandı, güvercinler guguklu saatlere yuvalandılar, mezarlıktaki badem ağaçları bir geceliğine çiçek açtı, Rupert dayının dişi köpekleri zamanından önce kızıştılar,” diye anlattım. Bunları, o büyülü haftalar sırasında yazdım: O haftalar boyunca zaman genişleyip kendi üzerine katlandı, sihirbaz eldiveni gibi tersyüz oldu, ciddiyetinden kırıntı kalmamış, kibiri uçup gitmiş Rolf Carlé, karabasanlarını def edip çocukluğunun şarkılarını yeniden söyleyebildi ve ben, Riad Halabî’nin mutfağında öğrendiğim göbek dansını sonunda yaptım ve kahkahalar arasında, şaraptan aldığımız yudumlar arasında, kimisi “mutlu son” ile biten pek çok masal anlattım.